THE LIBRARY – THE UNIVERSITY OF JORDAN

הארץ

180 אג' שנה נ"ו יום ו', כ"א באדר תשל"ד, 15 במרס 1974 Vol. 56 / 16,721 / MARCH 15

טריפולי: החרם יוסר לנסיון לחודשיים עד שיובהר עניין הפרדת הכוחות

ואשינגטון, 14 (אי.פי., יופ"י, צ'יר. רצ"צ). סגן־נשיא ארה"ב, ג'יראלד פורד, הכריז היום של־פי הבנתו הוסר חרם הנפט הער־בי נגד ארה"ב ויש לצפות תוך זמן קצר להודעה רשמית על כך. אולם, מטריפולי נמסר, כי שרי הנפט הערביים עומדים להודיע בראשית השבוע על ביטול חרם הנפט נגד ארה"ב לתקופת נסיון של חודשיים בלבד.

קיסינג'ר הצהיר היום, כי

תגובת קיסינג'ר: אנו נפעל ביישוב סיכסוך המזה"ת בקצב הנראה לנו

הסרת חרם הנפט הערבי מעל ארה"ב לא השפיע על המא־מצים הדיפלומטיים של ארה"ב ליישוב הסכסוך במזה"ת, „עלינו לפעול בקצב הנראה לנו כמהאים לקראת הסדר" — אמר. „הקצב אינו יכול להיות מושפע ע"י הסרת האמברגו".

פגישה שרי הנפט אתמול בטרי־פולי הסתיימה ללא הודעה, אך נמ־סר שהמשתתפים ייוועדו שוב ביום א', בוינה, שם הם יימצאו לרגל כנס השרים של ארגון הארצות ה־מפיקות נפט, אופ"ק.

(הסוף בעמוד 2, טור 8)

מקור מערבי המקורב לנשיא מצרים

סאדאת דורש שהנסיגה הישראלית הבאה תהיה כוללת ולא חלקית

„בהסכם הראשון הסכמנו לנסיגה חלקית כי מגמתנו היחידה היתה הפרדת הכוחות"

מאת מתי גולן
סופרו המדיני של „הארץ"

נשיא מצרים מתנגד לנסיגה ישראלית בשלבים במיסגרת הסדר כולל והוא דורש שב־הסכם שייחתם לאחר המו"מ

הנשיא סאדאת

היה התחייבות ישראלית לנסי־גה מידית מכל השטחים שנכבשו בסיני במלחמת ששת הימים — זאת אמר מקור מערבי המקורב מאוד לסאדאת, בצטטו את דבריו בשיחה עמו.

המקור מבקר לעתים קרובות ב־קהיר, וידוע, כי בידי פעם כשתמש סאדאת כדי להעביר את דעותיו לידיעת אישים שונים בעולם.

סאדאת הוסיף בשיחה, כי אין לל־מוד מהפרדת הכוחות לגבי ההסדר הכולל. הוא אמר, כי בהסכם הפרדת הכוחות הסכימה מצרים לנסיגה חל־קית של ישראל, מכיוון שמגמתו ה־יחידה של ההסכם היתה להפריד בין הצבאות. אולם, מצרים לא תסכים שהנסיגה הבאה של ישראל תהיה פחות מנסיגה כוללת.

בכך הגיב סאדאת על דעות ש־הושמעו בישראל מפי שרים בכירים לפיהן תחתור ישראל למו"מ שיוביל אל ההסדר הכולל תוך נסיגה בשל־בים, תמורת ויתורים מצריים בהת־אם לכך. באחרונה הושמעה דעה כזאת מפי שר־הביטחון משה דיין, שאמר ביום א' בכנסת, כי הוא מ־צדד בנסיגה נוספת בסיני ללא הס־כם שלום וכי „על אבו־רודס לא כדאי להילחם".

מאידך קיימת בממשלה הדעה, שעדיין לא באה לביטוי מודגש בפומבי, כי על ישראל לחתור להסכם שיקבע מיידית את נסי־גתה הכוללת של ישראל תמורת שלום.

המצדדים בדעה זו טוענים, כי אם ייעשו המו"מ והנסיגה בשלבים, ע־לולה ישראל למצוא את עצמה ב־שלב האחרון במצב בו יהיה לה מעט מאוד שטח להציע תמורת קב־לת הדבר החשוב ביותר — השלום. במקרה כזה — טוענים מתנגדי ה־נסיגה בשלבים — עלול נשיא מצ־רים להחליט, כי מוטב לו לוותר על שלב הנסיגה האחרון, כאשר ממילא קיבל כבר את רוב השט־חים בהם רצה וכאשר הוויתור על השטח הנוסף מאפשר לו להימנע מ־נורמליזציה ביחסים עם ישראל.

עתוני ארה"ב:

ארה"ב תחיש הגשת הסיוע הצבאי לירדן

ואשינגטון, 14 (עי"ר). מלך ירדן נועד היום כאן עם שר ההגנה האמ־ריקאי, ג'יימס שלזינגר, ודן עמו על אספקת נשק לירדן.

עתוני ארה"ב מסרו, כי ממשלת ואשינגטון החליטה להחיש את הגשת הסיוע הצבאי לירדן. „ואשינגטון סטאר ניוז" מסר, כי ארה"ב מוכנה להחיש אספקה של מטוסי־קרב טייגר לירדן. כן מוכנה היא לשלוח מומחים לירדן, כדי לתכנן אספקה אפשרית, במועד מאוחר יותר, של מערכת הגנה אנטי־אווירית מתוח־כמת, לרבות טילי הוק.

העתון מצטט מקורות אמריקאיים שאמרו, כי הסיוע הצבאי לירדן לא יעלה בהרבה על הסכום הנוכחי של 50 מיליון דולר.

הוסיין מלך ירדן (באמצע) מתבדר בחברת סגן־נשיא ארה"ב, ג'רלד פורד ואשתו (משמאל) וד"ר הנרי קיסינג'ר (מימין) שעה קלה לפני שהתקיימה ארוחת־ערב חגיגית מטעם המלך הירדני. (צילום רדיו של אי. פי.)

ג. מאיר מזמינה את ניכסון לבקר בישראל

אבא אבן ידון עם קיסינג'ר על ההזמנה ✶ הנושא העיקרי — הפרדת הכוחות עם סוריה

מאת רפאל רוטשטיין
סופר „הארץ" בניו־יורק

ניו־יורק, 14 (מיוחד ל„הא־רץ"). בין העניינים שעליהם דן שר־החוץ הישראלי אבא אבן עם שר־החוץ האמריקאי הנרי קי־סינג'ר — הזמנה לנשיא ניכסון לבקר בישראל.

מקורות ישראליים שמסרו על כך ציינו, כי ההזמנה באה במישרין מ־ראש הממשלה, גב' גולדה מאיר.

צ'ארלס פאניוואסי, סופר „הארץ" בואשינגטון, מוסר: מר אבן עומד להיפגש עם ד"ר קיסינג'ר ביום ו' (היום) ב־11.30 לפנה"צ. כן נפגשו השנים עוד הלילה בארוחת־ערב שערך שגריר ישראל בארה"ב, שמחה דיניץ, ואשר בה נכחו גם ג'וזף סיס־קו, הסינאטורים סימינגטון; ריבי־קוף ומגנוזן ועתונאים בכירים.

מר אבן בילה היום בשיחות עם השגריר דיניץ ועובדי שגרירות ב־כירים. בעת ביקורו כאן עומד מר אבן להופיע במספר תכניות טל־וויזיה.

בשלב זה לא נראה, כי בעיקבות הביקור בן היומים של מר אבן חלו שינויים בחילוקי־הדעות שבין ישראל לסוריה אשר ד"ר קיסינג'ר מעוניין לדון בהם תוך שלושת ה־שבועות הקרובים.

הנושא העיקרי

מתי גולן, סופרו המדיני של „הארץ", מוסר: הנושא העיקרי ב־שיחות אבן־קיסינג'ר הוא המו"מ ה־צפוי עם סוריה על הפרדת כוחות. ערב ביקור קיסינג'ר במוסקבה יש לישראל עניין מיוחד לדעת מה תהיה עמדת ארה"ב בפגישות עם שליטי הקרמלין, שהבהירו באחרו־נה, כי לא יסתפקו בנושא זה ב־

הסוף בעמוד 2, טור 5)

„שם ישראל הוזכר בפרשת הריגול בפינלנד"

מאת אליהו והבי
סופר „הארץ" בסקנדינביה

קופנהגן 14 (מיוחד ל„הארץ"). ה־מפלגה הקומוניסטית בפינלנד תבעה מהממשלה שתגלה את עמדתה ב־פרשת הגילויים על ריגול אנטי־סובייטי שוודי בטריטוריה פינית.

הפרשה, המעוררת הדים בעתוני סקנדינביה ופינלנד, קשורה בעקי־פין גם בישראל. כאשר החלה ל־התגלות, היו ידיעות ששוודיה קיב־לה מישראל ידע על פעילות סובייטים, תמורת מידע על פעולות מחב־לים פלשתינים בסקנדינביה.

„אל־נהאר": מעמד חוגי הימין במצרים מתחזק

קהיר עשוייה לבטל את חוזה הידידות עם מוסקבה

מאת סופר „הארץ" לענייניים ערביים

במצרים הולכת וגוברת הדרי־שה לבטל את חוזה הידידות ו־שיתוף פעולה שנחתם בין קהיר למוסקבה ב־27 במאי 1971, ב־לחץ סובייטי — מוסר כתבו ה־בכיר של העתון הביירותי „אל־נהאר", פואד מטר מקהיר.

הכתב מציין, כי דרישה זו מוש־מעת ביותר שאת ע"י חוגי הימין ב־מצרים שמעמדם מתחזק והולך. ל־דעתם לא תיתן ארה"ב אימון במימ־ של המצרי בצורה מלאה כל עוד לא יבוטל ההסכם עם מוסקבה ולא ייכו־נו יחסים כאחוזים עם ארה"ב ובריח המרעצות. הכתב מציין עוד, כי ה־חוזה שוב אינו מעשי, בשל התפ־תחויות האחרונות וכי שר החוץ הסובייטי, אנדריי גרומיקו, הבהיר כוונה זו בעת ביקורו האחרון ב־קהיר ושיחותיו עם סאדאת.

סעיף 11 של החוזה מציין, כי ההסכם הוא ל־15 שנה וכי יבוטל רק לאחר שאחד הצדדים יביע את רצונו לכך שנה מראש. לדעת ה־כתב, המצטט מקורות מוסמכים ב־קהיר, עשוייה מצרים להכריז באו־רח חד־צדדי על ביטול החוזה וב־מקומו תאות לחתימת הסכמים דו־צדדיים המתאימים לרוח הזמן. ל־דעת המקורות אין החוזה יכול ל־שמש קלף־מיקוח מצרי עם ואשינ־גטון, משום שהיחסים בין מצרים ל־ארה"ב אינם מצריכים קלפי מיקוח.

כזכור, כתב עורך „אח'באר אל־יום" הקהירי, אחסאן אל־קודס, ב־אחד ממאמריו האחרונים, כי חוזה הידידות עם מוסקבה אינו מתאים כיום למציאות החדשה.

לאחר תלונה ישראלית והתערבות האו"ם

המצרים הציבו כני־טילים בגדה המערבית — וסילקום

מאת מתי גולן
סופרו המדיני של „הארץ"

מצרים הפרה את הסכם הפרדת הכוחות סמוך לתאריך סיום בי־צוע ההסכם בימים הראשונים של מארס. ההפרה התבטאה בהצבת כני־שילוח של טילי קרקע־אוויר בשטח הגדה המערבית של התע־לה, בו נאסר עליהם דבר זה ב־הסכם.

לאחר שישראל הבחינה ואיתרה את ההפרה, הגישה תלונה. בעיק־בות תלונה זו הודיעו נציגי האו"ם לפיקוד הצבאי המצרי, כי הם מת־כוונים לערוך ביקורת במקום בו הוצבו הכנים, לפי התלונה הישר־אלית.

מייד לאחר הודעה זו סילקו המצרים את כני השילוח וב־ביקורת שנערכה הם כבר לא היו במקום.

סילאסוואו נפגש עם הרמטכ"ל המצרי

קהיר, 14 (יופי"א). לויטננט־גנרל אנסיו סילאסוואו, מפקד כוח־החירום, קיים היום שיחה בת 45 דקות עם רמטכ"ל צבא מצרים, מוחמד גמאסי. השניים קיימו סקירה כללית על בי־צוע הסכם הפרדת הכוחות המצרי־ישראלי.

היתה זו הפגישה הראשונה בין סילאסוואו וגמאסי מאז השלמת הפ־רדת הכוחות בחזית המצרית ב־4 במ"ץ.

דובר כוח־החירום אמר, כי סי־לאסוואו עומד לבקר בירושלים ב־שבוע הבא ויקיים פגישה דומה עם רמטכ"ל צבא ישראל. כן צויין, ש־כוח־החירום ערך ביום ד' בדיקה נוספת בקווים וזו גילתה ששני ה־צדדים מקיימים את התחייבויותיהם.

סינאט ארה"ב תומך בהנהגת עונש המוות

הצעת החוק תועבר עתה לאישור ביה"נ

ואשינגטון, 14, (ע"צ רצ"ר). סי־נאט ארה"ב אישר אתמול ב־54 קו־לות נגד 33, הצעת־חוק הקובעת שוב עונש מוות לגבי פשעים מסויימים, במיוחד ריגול, בגידה, חטיפות ו־חטיפת מטוס שבמהלכה נהרגים אנ־שים.

עתה תועבר הצעת־החוק לאישור ביה"נ.

מזה שנה דורש הנשיא ניכסון להנהיג שוב את עונש המוות ב־ארה"ב.

850 מיליון דולר לחיזוק הצי הסעודי

ריאד, 14 (ע"צ). סעודיה תקדיש 850 מיליון דולר לפיתוח הצי ה־מלחמתי שלה — מסר היום שר־ההגנה הסעודי.

מזג האוויר

אביך חם, עם כמויות משתנות של עננים בגובה רב ובינוני. ית־כן גשם מקומי. בשבת: אפשרות של ירידה בטמפרטורות. מידות ה־חום היום: ירושלים 5 עד 23 מע־לות, רמת־הגולן 10 עד 18, ת"א 18 עד 27, חיפה 20 עד 25, טבריה 17 עד 26, באר־שבע 17 עד 28, אילת 21 עד 30, מפרץ שלמה 20 עד 30 מעלות.

בגליון זה 24 עמודים בצרוף המוסף השבועי בן 32 עמ'

בוועידת ז'נבה לעידכון האמנות הבינלאומיות

ארה"ב מציעה לחייב מסירת מידע על נעדרים

בריטניה ומערב גרמניה תומכות בהצבעה

ז'נבה, 14 (יופי"צ). ארה"ב הציעה היום תוספת לאמנת ז'נבה על דרכי ניהול מלחמות, שתחייב את המדינות למסור מידע על חיילים נעדרים או הרוגים של האויב. נציגי בריטניה וגרמניה המערבית שותפים להצעה.

נציגים אמריקאים בוועידה הדנה בז'נבה על עידכון אמנות ז'נבה, כמרו שההצעה מבוססת על העובדה, כי 2300 חיילים אמריקאים נעלמו במלחמת ויאטנאם בלי להשאיר עיק־בות. אנשים אלה נחשבים כנעדרים, אולם צפון־ויאטנאם לא מסרה כל מידע עליהם.

ע"פ ההצעה האמריקאית תהיה כל מדינה חייבת לקיים רשימות של אורחים זרים שנישבו, ובמידת ה־אפשר לסמן את הקברים, של חיי־לים שנהרגו בפעולה.

הרמטכ"ל בראיון מיוחד ל„הארץ"

עלינו לקחת בחשבון שסוריה תפתח במלחמה

אין ביטחון שיושג עמה הסכם להפרדת הכוחות ✶ המילואים בשנה הבאה — בין 40 ל־60 יום

מאת סופר „הארץ"

„כל עוד אין לנו הסכם הפרדה עם סוריה, צריך לקחת בחשבון שסוריה תפתח במלחמה. דבר זה מותנה כנראה ע"י הסורים בכך שיצליחו להגיע להישג מהיר ד־שיהיה להם ביטחון שתופעל הפ־סקת־אש מידית, או ע"י איום סובייטי או בהנחה שהעולם ה־ערבי לא ירשה שהסורים יילחמו לבדם ואז ייאלץ להיגרר גם הוא למלחמה" — זאת אמר הרמטכ"ל בראיון מיוחד המתפרסם היום ב־„הארץ" (הראיון בכלואו — ב־עמוד 13).

✶ היו בעבר מקרים, בעיקר ב־חזית המצרית, לפני הסכם הפרדת הכוחות, שהיו לנו ידיעות רציניות, כי אנחנו הולכים למלחמה. במקרה אחד לפחות השבתי שהנחה זו סבי־רה ב־80%.

✶ אין ביטחון שיושג הסכם הפ־רדת כוחות עם סוריה. בחזית זו יש חשיבות לכל מטר ולכל גבעה ומ־בחינה צבאית לא תקבל ישראל ת־מורה משמעותית. חשיבות ההסכם עם הסורים טמונה בתפיסה הפולי־טית הכוללת.

✶ הכנסת טילי סקאד תעשה את המלחמה תמורה יותר, אך לישראל כושר פגיעה גדול הרבה יותר. בעז־רת מטוסי הפאנטום ניתן לעשות שמות בעומק מצרים, יותר משהם יכולים לעשות אצלנו. העובדה ש־אנחנו יכולים לפגוע בעומק שטחי האויב וברכוזי האוכלוסיה, הבי־אה אותם לידי כך שלא יירו טילי סקאד על ת"א.

✶ אנשי המילואים ייקראו ב־שנה הבאה לתקופות ממושכות יו־תר, בין 40 ל־60 יום בשנה.

✶ קריאת אריק שרון להתפטרו־תי אינה מחייבת איש. שרון אינו מוסר ובוודאי שאינו אובייקטיבי. ישנם ראש הממשלה ושר־ביטחון, ויש ועדת־חקירה.

✶ לאחר המלחמה קיבל צה"ל אמצעי־לחימה שלא היו לו בזמן ה־מלחמה ולפניה. בכל הנושאים הח־תחומים יש לנו יותר אמצעי־לחי־מה ותחמושת מאשר היה לנו ב־5 באוקטובר. יחסי הכוחות נשארו כפי שהיו.

✶ במלחמה התגלתה שורה של מפקדים מעולים. הדור הזה של מ־פקדים אינו נופל מן הדור של ה־מלחמות הקודמות. הללו מפקדים ב־רמה עולמית וזאת היא גם הערכת גורמים זרים המבקרים בצה"ל.

✶ באפריל תחל אוטנסיבת מש־מעת, אך לא תחודש ההוראה לח־בישת הכומתות בכל עת.

נכשל נסיון לחטוף מטוס הולנדי בביירות

ביירות, 14 (אי. פי.) כוחות הבי־טחון של נמל־התעופה בביירות עצ־רו היום 6 ערבים באשמת נסיון לח־טוף מטוס של ק.ל.מ. לאחר שתחי־לה נתפס עובד של החברה שניסה להגניב למטוס חומרי־נפץ ומספר אקדחים.

העצור הראשון, עובד לבנוני ה־מועסק בק.ל.מ. באספקת מזון למטו־סים, נתפס כשהוא מסתיר את הנשק בארגזי מזון שנועדו למטוס.

לאחר שנתפס זיהה האיש את חמ־שת שותפיו, שכולם היו רשומים כנוסעי המחלקה הראשונה באותה טיסה ואשר באותה שעה חיכו לע־לות למטוס.

העצורים נשאו דרכונים של ירדן, מצרים ובחריין. המטוס היה בטיסה מאמסטרדם לטוקיו, כשעל סיפונו 100 נוסעים ו־20 נוסעים נוספים עמדו להצטרף לטיסה בתחנת הבי־ניים בביירות.

השילטונות חושדים, כי העצורים הם חברי מחתרת פלשתינית המכו־נה „נוער ערבי לאומני לשיחרור פלשתין" אשר היתה אחראית לחטי־פת המטוס הבריטי ב־3 במארס אשר הועלה על־ידם באש באמסטרדם. ל־דעת אנשי הביטחון התכוונו העצו־רים לחטוף את המטוס ואח"כ לד־רוש שיחרור שני חוטפי המטוס ה־בריטי העצורים בהולנד.

(ע"צ). לאחר שהתנגבו למשטרה, הם אמרו לחוקרים, כי הם חברי החזית לשיחרור אריתריאה. „קבוצת מחבלים הפועלת נגד הקיסר היילי סילאסי באתיופיה. אולם, החוקרים מגלים חשדנות לגבי הודאה זו וה־חקירה נמשכת.

מעריכים, כי רוב החטיפות ש־בוצעו במטוסים שיצאו משדה־התעו־פה בביירות נעשו בעזרת עובדים מקומיים המועסקים ע"י חברות ה־תעופה.

סוכנות הידיעות הצרפתית מוסרת מביירות

שני המחבלים שברחו מכלא רמלה — בלבנון

מספרים פרשת בריחתם דרך חלון תא שסורגיו נוסרו ע"י אסירים אחרים

ביירות, 14, (ע"צ). שני מחב־לים שנמלטו מבית־הסוהר היש־ראלי, מוחמד יוסף חמדי יונס, ...לו היום פרטים על בריחתם. השניים, שאחד מהם נשפט ל־15 ...נות מאסר והשני למאסר עולם, ...ו כלואים ברמלה. ב־3 במרס הם ...ררו מריבה בבית־הסוהר וכתוצאה ...ך הועברו יחד עם מחבל שלישי ...הקומה הראשונה לקומת הקרקע ...בית־הסוהר, לתא שסורגיו נוסרו ...י אסירים אחרים.

...ברדת החשיכה יצאו 3 המחבלים ...ך חלון התא וגזרו את גדר התיל, ...רחק 5 מ' מן הבניין. הם נאלצו ...בור שני גדרי־תיל נוספים ואח"כ ...ה עליהם לעבור קיר של בטון ...בה 5 מ'.

כאשר עברו את המחסום השלי־..., נתגלו ע"י שוטר שהשמיע אות ...עקה. הזרקורים כוונו לעברם וה־...טרים פתחו באש. רק השניים הצ־...חו לעבור את המיכשול האחרון, ...אסם על פיגום של מגדלור המר־...י באיזור בית־הסוהר. השלישי לא ...שיך ולא ידוע מה אירע לו.

שני המחבלים מצאו מיקלט אצל איש קשר בקרבת בית־הסוהר, שם סיפקו להם בגדים ותעודות מזוי־פות. „העדפנו להסתתר בת"א עצ־מה" — אמר חמדי יונס בתארו את החיפושים שעשו כוחות־הביטחון ל־גילויים. בתום 4 ימים, לאחר שער־נות השילטונות שככה, הביאום מ־חבלים לבסיס בטוח ומשם הם עברו ללבנון.

שני המחבלים התאוננו על „יחס אכזרי" בבית־הסוהר. הם טענו, כי בחקירה כבלו אותם בזרועותיהם ו־טיפלו בהם בהלם חשמלי. העונש הכבד ביותר הוא לדברם „הריקוד", שבמהלכו כולאים עציר באמבטיה של מים חמים ביותר בערב קר ו־מכריחים אותו לעמוד עירום בחצר בית־הסוהר.

שני המחבלים התאוננו גם על ש־הצלב־האדום אינו רשאי לבקר אצ־לם, כאשר שהם נחשבים לאסירים פליליים. מוחמד יוסף טען, כי פרשה שיתוק „בגלל העינויים בבית־הסו־הר" חלסה ומחבלת נוספת, סובלות מ־הרי.

אנקרה: הכורדים בעירק שולטים עתה לאורך הגבול הטורקי

...בשו עיר וניתקו הכביש בין עיראק וכוויית

אנקרה, 14 (יופי"א רצ"צ). קר־...ת פרצו בעירק השכנה עם ה־...דים הכורדים — מסרה היום ...שלת טורקיה. השילטונות צי־... כי החליטו לסגור את הגבול ... עירק.

...כורדים ניתקו את הטלפון בין ...קיה ועירק. 4 חיילים עירקים ...גו בהתקפה כורדית על תחנת ...ל עירקית. העיר זאכו נכבשה ... הכורדים והם שולטים עתה ל־...ך הגבול עם טורקיה.

...ידיעות שהגיעו לאנקרה נאמר, ... הכורדים נגרו את הכביש הראשי ...קרי ההבהר את עירק עם כוויית, ...בר ליד העיר זאכו. ...כורדים. צם שבהלקו כורכב מ־...שים נוהדים, היים בצפון־עירק ...שירה בנפט וגם באזורים של ...קיה יפרם. לאוכנים כורדים ב־...הגה מוסטפה ברזאני ניהלו בעבר קרבות עקובים מדם עם העירקים.

ההתלקחות החדשה באה לאחר ש־באחרונה התנהלו קרבות בגבול בין עירק לאיראן.

אנשי ביטחון באנקרה ציינו, כי ננקטו צעדים קפדניים כדי למנוע הגשת עזרה לכוחות ברזאני בעירק, ע"י תושבים כורדים מדרום טורקיה.

מעירק נתקבלו ידיעות שערבים עוזבים כפרים שונים בהם יש רוב לכורדים. במקביל עברו כורדים ש־התגוררו בכפרים בעלי רוב ערבי לאותו חלק של עירק שבו הרוב הוא כורדי.

מוסטפה ברזאני

רומור הציג ממשלתו

רומא, 14 (ע"צ). ראש ממשלת איטליה, מריאנו רומור, הציג הערב לפני הנשיא ג'יאובני ליאונה את רשימת שרי ממשלתו החדשה.

גם הממשלה החדשה היא קואלי־ציה של המרכז השמאל, המורכבת מנציגי הנוצרים־הדמוקרטים, הסוציא־ליסטים והסוציאל־דמוקרטים.

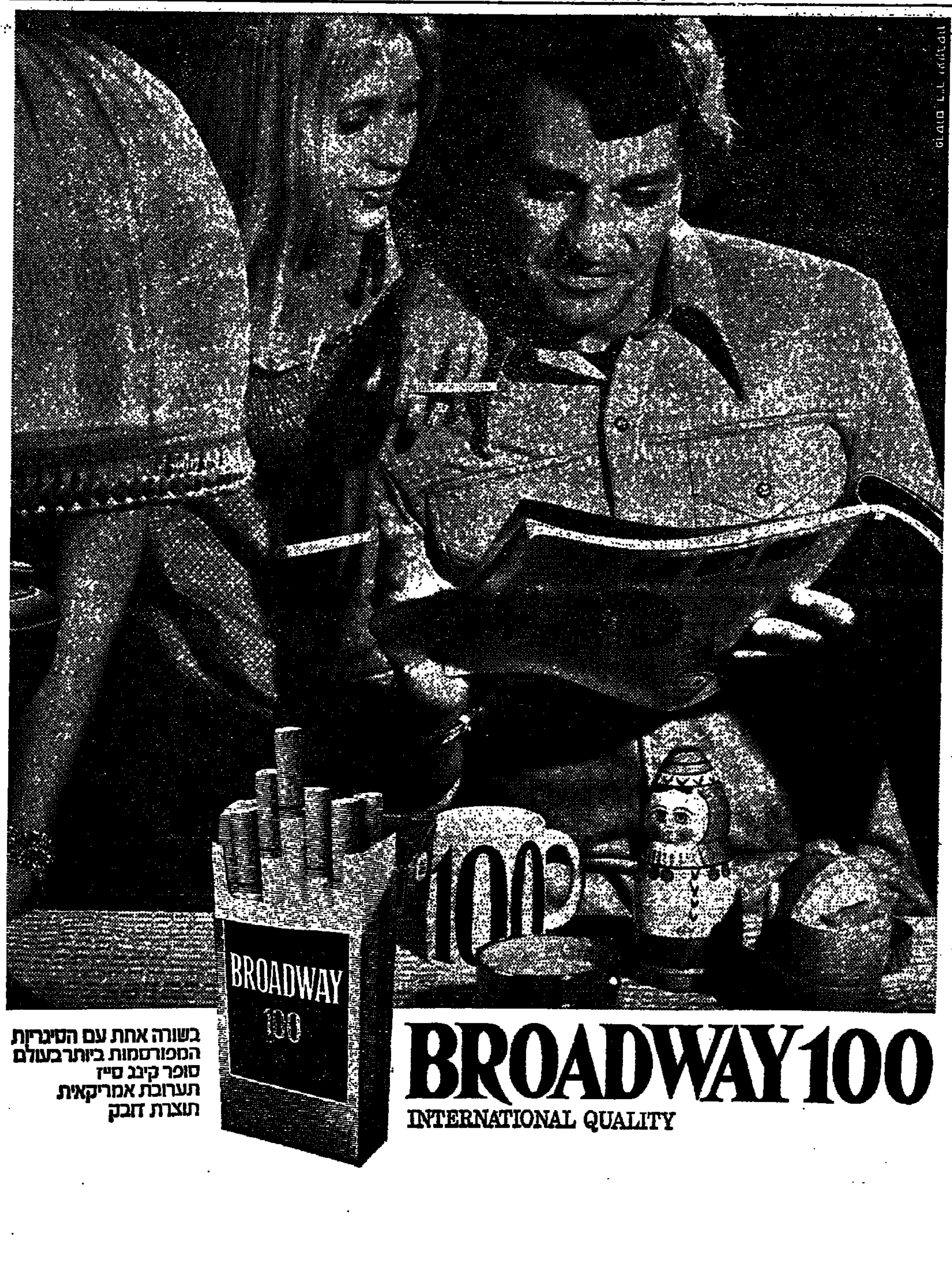

השמרנים והליברלים יצביעו יחד נגד ממשלת וילסון

המשך קיום ממשלת הלייבור יהיה תלוי עתה בתמיכת 23 הצירים הבלתי־תלויים

לונדון, 14 (יופ"י רע"צ). השמרנים והליברלים החליטו היום להצביע במשותף נגד ממשלת המיעוט של הרולד וילסון.

ההצבעה תהיה בבה"נ ביום ב' וכשעם בפות שממשלת הלייבור הו־בס.

השמרנים, המיוצגים בבה"נ ע"י 296 צירים לעומת 301 צירי הלייבור, הודיעו אתמול, כי יצביעו נגד הממשלה, מפני שזו החליטה לצמצם את עליית המחירים, אך סירבה לפעול נגד עליית השכר.

הליברלים, המיוצגים ע"י 14 צירים, החליטו הבוקר להצביע יחד עם השמרנים.

לאור החלטה זו תלוי המשך קיום ממשלת הלייבור בהצבעת 23 צירים בלתי־תלויים בצפון אירלנד, ולשים וסקוטים.

קודם לכן נמסר, כי מר וילסון מקווה להחזיק ברסן השילטון לפחות שנה.

קיסינג'ר למוסקבה ב־24 בח.ז.

וואשינגטון, 14 (עי"ר). שר־החוץ האמריקאי יגיע לבריה"מ כנראה ב־24 בח"ז וישהה שם 3־4 ימים. ד"ר קיסינג'ר עמד לבוא במועד מוקדם יותר לבריה"מ, כדי להכין את ביקור הנשיא ניכסון, שנועד ליוני.

לא נמסרה כל סיבה לדחיית הביקור, אך משקיפים מצביעים על העובדה שנציגי סוריה וישראל עומדים להגיע לוואשינגטון תוך עשרת הימים הקרובים, כדי לפתוח במו"מ, שקיסינג'ר משמש בו כתווך.

יבי

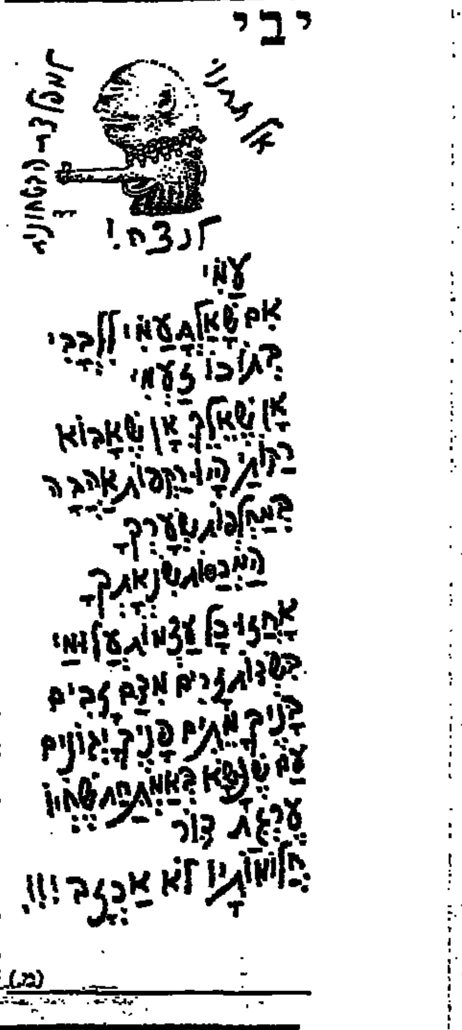

(מ.)

קיסינג'ר מצטער על הערותיו כלפי אירופה

וואשינגטון, 14 (ע"צ ויופ"יע). שר־החוץ האמריקאי הביע היום את צערו על ההערות שהשמיע ביום ב' בעניין גישת ארצות אירופה המערבית לשיתוף־פעולה עם ארה"ב והודה בכך, שהערות אלה לא תרמו לשיפור יחסי ארה"ב עם בעלות־בריתה באירופה.

לפני כן נמסר על ביקורת תקיפה שמתחו עתוני אירופה על הערות ד"ר קיסינג'ר. "טיימס" הלונדוני כתב, כי "הדיבורו של קיסינג'ר כתחילה להתמוטטות". שר החוץ הצרפתי, מישל ז'ובר, האשים אותו ב"העדר רגש אבהי" כלפי אירופה. אולם, האירופים, יותר משהם ביקורתיים כלפי קיסינג'ר, חוששים שהוא אכן תרבט את אשר אמר וגובר הפחד מפני קרע עם ארה"ב.

כזכור, אמר ד"ר קיסינג'ר באוזני נשות חברי קונגרס, כי לגבי ארה"ב פיתרון המחלוקת שלה עם אירופה הוא משימה יותר קלה מאשר ההידברות עם בעלות־בריתה.

כוויית תשתתף בבניית אניית תובלה אטומית

מאת אליהו מאייפר
סופר "הארץ" בצרפת

פאריס 14 (כיוחד ל"הארץ"). החברה לבניית אניות שבבעלות כוויית היא אחת משלוש החברות הצרפתיות הפרטיות המשתתפות באחד משני הפרוייקטים לבניית אניית תובלה המונעת בכוח אטומי.

מצפים, כי ראש הממשלה, פייר מסמר, יחליט באמצע אפריל אם לתת אור ירוק להתחלת הפרוייקט. אם יוגשם הפרוייקט, יהא זה המיפעל הראשון שבו היו אינטרסים ערביים מעורבים בענף האטומי הצרפתי.

35 ניספו במטוס בקליפורניה

ביקופ (קליפורניה), 14 (יופ"יע). מטוס שכור ובו צוות טלוויזיה התרסק אתמול בלילה והתפוצץ. כל הנוסעים ואנשי הצוות — 35 — מצאו את מותם.

אתה יכול להתגבר...

עם "רנו" תתגבר על כל הקשיים. תיהנה ממכונית אמינה ובטוחה, מרווחת. נוחה ותחסוך מכספך.

RENAULT רנו

בני משה קרסו: תל־אביב: רח' דיב"ל 26. טל. 33241

פרסום בלד

עיריית רמת-גן

מיכרז מס' 6/74

לבצוע גדר לקריה המקצועית ברמת-גן

עיריית רמת־גן מכריזה בזה על קבלת הצעות מקבלנים לבצוע העבודה הנ"ל.

הסברים ופרטים, תנאי המיכרז וטפסי הצעות המחירים אפשר להשיג במחלקת ההנדסה, רח' המעגל מס' 36, ר"ג, בשעות העבודה הרגילות, תמורת תשלום של —.100 ל"י (התשלום זה אינו מוחזר).

כל המעוניין להשתתף במיכרז זה יגיש לעיריה הצעה ב־2 עותקים על גבי הטפסים שימסרו לו. ההצעה תוגש במעטפה סגורה והיא תוכנס לתיבת ההצעות במזכירות העיריה בחדר מס' 31, בבנין העיריה, רח' ביאליק 35, עד ליום שני — ט"ו ניסן תשל"ד — 8.4.74 שעה 12.00 בצהרים.

על המעטפה יש לציין: "הצעה לבצוע גדר לקריה המקצועית ברמת־גן".

על מגישי ההצעות לצרף ערבות מתאימה במזומנים או ערבות בנקאית בשעור של 5% מהיקף הצעתו לתקופה של 3 חדשים, אחרת לא תדון ועדת ההצעות בהצעתו. את הערבות יש להכניס לתוך מעטפה נפרדת, שתצורף במעטפה נוספת להצעה ועליה יש לציין: "ערבות למיכרז מס' 6/74".

כערבויות כשירות תחשבנה:

1. הפקדת מזומנים בקופת העיריה.
2. ערבות בנקאית מבנק מוכר.
3. המחאה בנקאית מבנק מוכר.
4. התחייבות כספית של עירית רמת־גן.
5. מכתב לשעבוד כספים בגזברות העיריה, כאושר ע"י גזבר העיריה.

יש להגיש את ההצעות בהתאם לתנאי המיכרז וכל שינוי בה עלול לגרום לביטולה.

בעת הדיון בהצעה תתחשב העיריה ביכולתו הכספית של המציע ובכושרו לבצע את העבודה, כפי שהדבר נבחן מעבודותיו הקודמות וכן בותקו ובנסיונו בעבודות דומות.

רשאים להשתתף במיכרז הנ"ל רק קבלנים רשומים לעבודות מסוג זה בהתאם ל"חוק רשום הקבלנים לעבודות הנדסה בנאיות תשכ"ט — 1969" ותקנותיו.

על המציע לצרף אישור מתאים על רישומו ובסיווגו, אחרת לא תדון ועדת ההצעות בהצעתו.

אין העיריה מתחייבת לקבל את ההצעה הזולה ביותר או כל הצעה שהיא.

ד"ר ישראל פלד, ראש העיריה

דיפלומטים צרפתים:

צרפת לא מעוניינת בשיתופה בוועידת ז'נבה

מאת אליהו מאייפר
סופר "הארץ" בצרפת

פאריס 14 (כיוחד ל"הארץ"). על אף דברי פרשני רשת הטלוויזיה הממלכתית בצרפת, כי מוסקבה מעוניינת בשיתוף צרפת ובריטניה בשלב הסופי של ועידת השלום בז'נבה, וכהנה ביטוי לכך בפגישה שקיים ברז'נייב עם פומפידו בפיטסונדה — הדגישו דיפלומטים צרפתיים כאן, כי צרפת שוב אינה מעוניינת בהשתתפות בוועידה זו.

מכל מקום, אין ספק, שדברי הפרשנים ברשת הממלכתית היו מכוונים לציבור הצרפתי, כדי לצורך את הרושם שהפגישה עם ברז'נייב, שלא הניבה כנראה כל תוצאות אחרות, הביאה לפחות לתוצאה זו האחת.

משקיפים כאן רואים את מדיניות המזה"ת של צרפת כיום כדו־משמעית.

שולץ יתפטר

וואשינגטון, 14 (יופ"יע). שר־האוצר, ג'ורג' שולץ, החליט להתפטר — גילה היום מקור בבית־הלבן.

המקור ציין, כי שולץ יודיע בקרוב על כוונתו להתפטר, במסיבת עתונאים בבית־הלבן. עד כה לא הוחלט כי יירש את מקומו, אך מציחים שיהיה זה ויליאם סייכון, מנהל הרשות הפדרלית לאנרגיה.

זאיר זכתה באליפות אפריקה בכדורגל

קהיר, 14 (שירות "הארץ"). נבחרת הכדורגל של זאיר זכתה היום באליפות אפריקה, לאחר שגברה כאן במשחק־הגמר על נבחרת זמביה, בתוצאה 0:2.

היה זה משחק־גמר חוזר בין שתי הנבחרות, שנפרדו בתוצאות 2:2 בהתמודדות הקודמת ביניהם לפני יומיים. זאיר תייצג את אפריקה במשחקי־הגמר של הגביע העולמי, שיהיו הקיץ במערב־גרמניה.

נעצר ראש איגוד הסטודנטים הפלשתינים בעירק

ביירות, 14 (ע"צ). נשיא האגף העירקי של איגוד הסטודנטים הפלשתינים, עלי אחמד עבדאללה, נעצר בבגדד ע"פ פקודת אבו־נידאל, ראש המשרד של אש"פ בבגדד — מוסר העתון הביירותי "לאוריין לה־ז'ור".

נשיא צרפת, ז'ורז' פומפידו (משמאל), נפרד במוסקבה ממזכיר המ"ק הסובייטי לאוניד ברז'נייב. (צילום רדיו אי.פי.)

בריה"מ שלחה נשק לאוגנדה

לונדון, 14 (יופ"יע). בריה"מ, המבקשת להעמיק את חדירתה באפריקה, שיגרה מישלוח נשק לאוגנדה — מוסרים מקורות מערביים.

המשלוח כלל טנקים, תותחים ומטוסי מיג. הביסטן הגיע לנמל מומבסה ומשם הועבר בדרך היבשה לאוגנדה, בתחילת שבוע זה.

נשיא אוגנדה, אידי אמין, קידם בברכה את משלוח הנשק, שניתן במתנה, ואמר, כי הוא "תרומה לשיפור מאזן־הכוח באפריקה".

לא ברור עדיין, מציין כתב יו.פי. ק. ק. סאלר, מהן כוונותיה המדיניות של מוסקבה באוגנדה. מקורות דיפלומטיים אמרו, כי הקרמלין לא יכול היה לעמוד בפיתוי וניצל הזדמנות שנפתחה בפניו, במיוחד לאחר שהרוסים רוצים לפגוע באינטרסים הסיניים באפריקה.

אמין, שביקש תחילה נשק מישראל, אך נתקל בסירוב וניתק עמה את הקשרים, פנה אחר־כך למנהיגי סין בקמפלה. נראה, כי בתשובה שנתקבלה מראש ממשלת סין, צ'ו אן־לאי, הובעה סולידריות עם אוגנדה "במלחמתה הכלכלית", אך פקינג לא רצתה להרחיק לכת מעבר לתמיכה כלכלית באידי אמין.

מינוי רם מעלה ליהודי בוואשינגטון

וואשינגטון, 14 (עספ"א). לורנס זילברמן, אשר נתמנה, בהיותו בן 34, לתפקיד סגן שר־העבודה, היה אז האיש הצעיר ביותר שמילא תפקיד זה בארה"ב, נתמנה בימים אלה, בגיל 38, לסגן שר־המשפטים האמריקאי. רק פעם אחת בתולדות ארה"ב מילא איש צעיר ממנו את התפקיד הזה, שהוא השני־במעלה במשרד־המשפטים.

זילברמן, חבר הוועד היהודי האמריקאי, הושבע אתמול בתפקידו.

מאלזיה הטילה פיקוח על עיסקות עם ישראל

קואלה לומפור, 14, (עי"ר). ממשלת מאלזיה הטילה פיקוח על עיסקות מטבע זר עם ישראל, בעיקבות ההחלטה להפסיק את המסחר עם מדינה זו.

ג. מאיר נועדה עם משלחת האינט' הסוציאליסטי

קרייסקי: התפתחות במצרים לכיוון שלום

(צ). משלחת האינטרנציונל הסוציאליסטי, בראשות ד"ר ברונו קרייסקי, המבקרת בישראל, נועדה אתמול אחה"צ עם ראש הממשלה וגב' גולדה מאיר.

בערב אירחה אותם הגב' מאיר לארוחת ערב.

(ל.ע.ב.). בדברי ברכתו למשלחת בביקורה בכנסת הביע אתמול יו"ר הכנסת, ישראל ישעיהו, את תחושת האכזבה של העם בישראל, שהוא פצוע מן המלחמה ומן הקרבנות הרבים היקרים — מעמדת מדינות מערב־אירופה בעת המשבר.

מר ישעיהו אמר, כי עדיין אין לתת אמון מלא בהצהרות הנשיא סאדאת באוזני משלחת זו, כי אצל מדינות־ערב מרחק רב בין הצהרותיהן ומעשיהן. לדוגמא הצביע על נאום סאדאת לפני כשנה, אשר כלל התקפות אנטישמיות גרועות ביותר נגד העם היהודי וישראל.

"אל נא יעלה על דעתכם שהוויכוח בינינו לבין מדינות־ערב הינו על שטחים, אלא על עצם קיום המדינה" — אמר הדובר.

בדברי תשובתו אמר מר קרייסקי, שיש לגלות הבנה לעמדת מערב־אירופה בזמן המלחמה. הצהרת שרי החוץ של השוק — שעוררה התנגדות כה רבה בישראל — נובעת מן העובדה, שהמדינות המתועשות המפותחות של מערב־אירופה תלויות כמעט תלות מוחלטת בדלק של המזה"ת, עד כדי 75%. ללא דלק זה היו מגיעות מדינות אלה למשבר כלכלי חמור ביותר שלא היה כמותו מאז 1946, וזאת עם השפעות חמורות על משטריהן. "ייתכן ואותה הצהרת שרי־החוץ לא היתה מוצלחת ביותר מבחינת הניסוח", אמר מר קרייסקי, "אך הם דאגו אח"כ לתת לה את הפירוש הנכון".

בסוף דבריו ציין הקנצלר, כי לאחר שיחותיו עם סאדאת, קיבלה המשלחת את הרושם, שלמרות הדברים הקשים, ישנה התפתחות מסויימת במצרים בכיוון לשלום.

גילה את שם דודו שנרצח

(צ). בעת ביקור משלחת קרייסקי ביד ושם, בירושלים, גילה האורח אתמול אחה"צ את שם דודו שנרצח ביד הנאצים בתקופת השואה.

מר קרייסקי ביקש לברר אם מצויים באולם השמות גם שמות בני משפחתו. ואכן, נמצא "דף עד" אחד על שמו של לודביג קרייסקי, מורה בצ'כוסלובקיה שנספה בשואה, אשר היה דודו של רה"מ אוסטריה. "רק שם אחד נשאר מן המשפחה הגדולה שלנו" — הפטיר מר קרייסקי בעצבות.

לפנה"צ ביקרה המשלחת בירושלים המזרחית ובמקומות הקדושים בעיר־העתיקה. ליד הכותל המערבי הוו בחגיגת בר־מצוות.

ג. מאיר הזמינה

(סוף מעמוד 1)

תפקיד של משקיפים פסיביים.

בירושלים גוברת האמונה, כי בשיחות מוסקבה עשויות ארה"ב ובריה"מ להסכים על נוסחה להפרדת כוחות שתוצג אח"כ בפני הצדדים בבחינה כזה ראה וקדש. אם כי השר אבן אמור היה בתחילה לשוחח עם קיסינג'ר רק על מיסגרת המו"מ, הוא בוודאי לא הגביל את עצמו בכך והבהיר לו את עמדת ישראל שבמיסגרת הסכם ההפרדה לא תהיה נסיגה ישראלית ברמת־הגולן אל מעבר לקו הסגול.

למרות שהנושא הסורי הוא הנושא העיקרי ברגע זה, עולה גם הבעיה הירדנית אל ראש סדר־היום. לפי שעה לא דנה ממשלת ישראל בהפרדת כוחות עם רבה־עמון, אולם, בפגישות רמות־דרג עם ירדן וב־צורות אחרות העלו ריבונות שונים המחייבים את שני שרי־החוץ לתת דעתם עליהם, בלי לקבוע עמדה סופית בשלב זה. עם זאת ברור שממשלת ישראל תצטרך להתייחס לסוגיה זו כבר באחת מישיבותיה הקרובות.

ההתפתחויות באירופה מהוות גם הן נושא רב־ענין, הן לארה"ב הן לישראל. הקרע בין צרפת לבין יתר מדינות השוק, על רקע משבר האנרגיה, ועתה מיתונו של המשבר, פותח פתח לשינוי מדיניותן של מדינות השוק בכיוון חיובי לישראל ולארה"ב, המעוניינות לתאם את מהלכיהן כדי להפיק מכך את מירב התועלת.

בסוף השבוע יבקר מר אבן בניו־יורק ובערים סמוכות, בשליחות המגבית.

דובר משרד־החוץ בוואשינגטון, ג'ורג' ווסט, אמר שאפשר לראות את שיחות אבן־קיסינג'ר כהקדמה לבואו של שליח ישראלי מיוחד לדיונים על הפרדת הכוחות עם סוריה.

משטרת סוריה פצעה מפגינים יהודים

דמשק: "איננו מעורבים ברצח יהודים סוריים"

פאריס, 14 (יופ"יע). הקונגרס היהודי העולמי פירסם היום הצהרה, בה נאמר, כי משטרת סוריה הרביצה ליהודים שצעדו לעבר ארמון הנשיא אסד כדי למחות נגד רצח 4 הנשים היהודיות בסוריה.

הקונגרס היהודי מסר, כי תגובות יהודיות נצלו שעירנן וכמה מאות יהודים התקהלו באורח ספונטני וניסו להגיע לארמון אסד. כוחות המשטרה נהגו בהם בברוטליות וכמה מבין המפגינים נפצעו קשה.

שילטונות סוריה פירסמו היום הודעה בה נאמר, כי "אין להם כל שייכות לרצח, לרדיפות ולעינויים של יהודים סוריים".

ברגע האחרון

דמשק מאשימה שני יהודים ושני מוסלמים ברצח הצעירות

דמשק, 14 (יופ"יע). שילטונות הביטחון הסוריים חשפו כנופיה בת 4 אנשים, ביניהם שני יהודים סוריים ושני מוסלמים, אשר ביצעו שורה של מעשי רצח — הודיע הערב שר־הפנים הסורי — עלי זאזא.

הם יועמדו לדין בפני בית־המשפט העליון לבטחון המדינה "ויקבלו את העונש הצודק על פשעיהם הנוראים" — אמר זאזא בהודעה ברדיו דמשק. הוא ציין, כי שני היהודים הם יוסף שאלו ודוד זאלוה ושני המוסלמים הם עיסאם עאו א־דין ומחמד מוסטפה ליילה. הם מאשימים בין השאר ברצח 4 הצעירות היהודיות בסוריה שגופותיהן נמצאו בקרבת גבול לבנון.

נצחון לכדורסלני הפועל על מכבי ר"ג

מאת שאול אייזנברג
סופר "ספורט הארץ"

קבוצת הכדורסל של הפועל ת"א זכתה אמש בהיכל הספורט ביד אליהו בניצחון דרמטי 109:110 על מכבי רמת־גן, לאחר הארכה, במשחק המרכזי של המחזור השלישי בליגה הלאומית. עם תום המועד החוקי של המשחק היתה התוצאה 100:100 ובמחצית הוליכה קבוצת הפועל 50:52.

7500 צופים חזו באחד המשחקים המותחים ביותר שידע הכדורסל הישראלי. היתרון במגרש עבר מקבוצה לקבוצה וכמעט עד לשניות הסיום של הארכה אי־אפשר היה לקבוע מי תהיה הקבוצה המנצחת.

קבוצת מכבי ר"ג היתה קרובה יותר מיריבתה לניצחון, אך שחקניה שמטו יתרון מבטיח בדקות הסיום של המועד החוקי ובדקות הסיום של הארכה. הענק דייב ביירמרק (2.17 מטרים) היה גיבור הניצחון של הפועל. לאחר שבמחצית הראשונה ישב דקות רבות על הספסל בגלל 4 עבירות שנזקפו לחובתו, הוא קלע ככל מצב לאחר־מכן לסל הרמת־גני. בקבוצה הרמת־גנית היו מצטיינים וכלנה זכו גריפין ולאורי גורדון.

קלעו להפועל ת"א: ביירמרק 32, בקר 18, סודבשטיין 17, דקל 16, נחמיאס 11, דיקלין 8 וברזילי 8.

קלעו למכבי ר"ג: גריפין 33, גורדון 26, קורנבליט 17, כהן 14, בן ארי 7, זילברמן 6 וקבינסקי 6.

השופטים ברגמן וגוזנר ניהלו כהלכה את המאבק הקשה.

אבו איאד מראשי פתח:

לא ייכון שלום בלי מדינה דמוקרטית בכל שטחי פלשתין

נפגש עם קדאפי לשיחות בהן הושגה תמימות דעים * מחייב הקמת מימשל פלשתיני בגדה

מאת סופר "הארץ"
לענייני ערביים

שלום צודק וכר־קיימא לא ייכון במזה"ת אלא ע"י הקמת המדינה הפלשתינית הדימוקרטית על כל האדמה הפלשתינית בשלמותה — הכריז אתמול סלאח־חילף המכונה "אבו איאד", יד ימינו של ערפאת ומראשי פתח, בראיון לכתב סוכנות הידיעות הלובית.

אבו־איאד ערך אתמול שיחות עם קדאפי וחברי מועצת המהפיכה הלובית ואמר שהושגה תמימות־דעים לגבי כל הנושאים שנדונו ובעיקר הבעייה הפלשתינית והתכניות האיסטרטגיות לשיחרור פלשתין.

אבו־איאד הדגיש, כי ארגוני החבלה לא דנים בעקרונות חדשים, משום שהעקרונות הבסיסיים שעליהם קמה "המהפכה" הרחיקו כל מקח לשיחרור כל האדמה הפלשתינית, שרידים וקיימים גם היום. הוא הדגיש כי אין לשום גורם זכות להתמקח על עקרונות אלה. אולם, הוסיף, לא ייתכן להפקיר את גורל השטחים הפלשתיניים שמהם יסוג האויב הציוני ויש להקים עליהם מימשל פלשתיני. אבו־איאד ציין, כי האחדות ההיסטורית הפלשתינית־ירדנית חייבת להיות מושתתת על יסודות דימוקרטיים.

אשר לאמברגו על משלוחי נפט לארה"ב, ציין, כי אירגון־הגג של המחבלים תומך בהמשכת האמברגו לעולם "כעונש למזימות האמריקאיות שנרקמו נגד העם הערבי".

אבו־איאד אמר, שקיימת "מזימה ציונית־ירדנית־אמריקאית להחזיר את המלך חוסיין לגדה המערבית, או להעלות מנהיגים פלשתיניים ריאקציוניים שיהיו קשורים בצורה זו או אחרת במשטר ההאשמי".

תוך 3 דקות "רחץ וסע"

מתקן אוטומטי לרחיצת רכב בתוספת הקס נוזלי

מאחורי בורסת היהלומים ברמת־גן בבעלות רפאל הלפרין

פתוח מ־7 בבוקר עד 10.00 בלילה

תעשית אבן וסיד בע"מ

הועדה לעודפי ציוד

מכרז לעודפי ציוד

מכרז מס' 4/74

מוצעים בזה למכירה הציוד הבא:

1. מחפר אינטרנשיונל 365 פ.פ.ם. עם מנוע ג'י.מ. 4 צילינדרים (במצב בלתי בע"מ)
2. מחפר אייר־פוסט 250 פ.פ.ם. עם מנוע פורד 6 צילינדרים (בבנימינה)
3. מחפר דיזל עם מנוע דופטו 180 פ.פ.ם. (ק"מ 4½) בק"מ 4½.
4. דחפור עם מנוע הולה 6 צילינדרים (ק"מ 4½)
5. דחפור עם מנוע דופטו 4 צילינדרים (ק"מ 4½)
6. מחפר פולני ½ קוב עם מנוע חולה (עין הרוד)
7. מחפר פולני 1½ קוב מפורק (סכנין)
8. 2 מחפרים "גודדוספי" אי 1½ קוב (כפרית יהודה)
9. 1 מחפר (מגוף) "לימפי" (ק"מ 4½)
10. מכונת קידוח "לומיפ" (סירת יהודה)
11. מכונת קידוח "בוצירופ" (סירת יהודה)
12. מנועי קרבורטורים הגורת שבורה.
13. מנועי קרבורטורים הגורה אנגלית.
14. אלקטרודות — 5 טון (סמיטוווי)
15. גרוטאות ברזל במירה.
16. גרוטאות ברזל בפיהיר אבן.

את הציוד אפשר לראות במקומות המסומנים או לפנות למחלקת הציוד בק"מ 4½ דרך נצרת — חיפה בין השעות 8.00—14.00 טל. 224151־2.

הצעות יש להגיש במעטפה סגורה בצרוף המחאה בנקאית על סך 10% מערך ההצעה עד 21.3.74.

המען: תעשית אבן וסיד בע"מ
ועדה לעודפי ציוד ומכרזים
מכרז 4/74
ת.ד. 4637 — חיפה

אין החברה מתחייבת לקבל את ההצעה הגבוהה ביותר או כל הצעה שהיא.

הועדה לעודפי ציוד ומכרזים

3 חיילי צה"ל נפצעו בחילופי אש עם הסורים

עתון ביירותי: כוחות צה"ל הוצנחו בהר חרמון

הסורים תקפו אתמול בצפון פעמיים, בשעות הבוקר ואחה"צ. לכוחות צה"ל היו 3 פצועים בחילופי־האש עמם.

בשעות הבוקר ירו הסורים מספר פגזי ארטילריה לעבר כוחותינו שבאיזור מזרעת בית־ג'אן, תלס, חרפא ותל־שמס. הושבה אש. לכוחותינו שם 3 פצועים — מוסר דובר צה"ל.

אחה"צ חידשו הסורים את האש הארטילרית ופתחו בהפגזה לעבר עמדות כוחותינו באיזור מזרעת בית־ג'אן, תל־שמס וחרפא. הסורים הרחיבו את גיזרת האש ופתחו בהפגזה גם לעבר כוחותינו שבאיזור תל־פארס שבגיזרה המרכזית. בהפגזה זו לא היו נפגעים לכוחותינו.

הושבה אש ארטילרית לעבר מקורות הירי. חילופי־האש נמשכו לסירוגין עד 18.30 לערך.

דמשק — קרבות טנקים וארטילריה

דמשק, 14, (יופ"יע). כוחות סוריים וישראליים ניהלו קרבות תותחים וטנקים לאורך הגיזרה הצפונית של רמת־הגולן — נאמר בהודעה הסורית.

ההודעה טוענת, כי הקרבות פרצו היום, כאשר כוחות צה"ל "ניסו לחזק ולבצר את עמדותיהם לאורך החזית בגיזרה הצפונית".

זה היום השלישי ברציפות מוסרת דמשק על קרבות ברמת־הגולן.

ביירות, 14, (ע"צ). העתון "אל־שארק" הפרו־סורי מוסר היום שכוחות צה"ל הוצנחו בכתף הר־חרמון, שעה שנערך קרב ארטילרי ביום ד' בבוקר בגיזרה הצפונית של רמת־הגולן.

לדברי העתון, מטרת הצניחה היתה לבצר את העמדות הקדמיות של צה"ל בגיזרה זו.

חלוקת חוברת הנופלים תחודש תוך כשבועיים

היום מסתיימת הפצת המהדורה הראשונה

חלוקת חוברת הנופלים והנעדרים תימשך היום ובכך תסתיים הפצת המהדורה הראשונה, שהודפסה ב־350 אלף עותקים.

מהדורתה השנייה של החוברת, הנמצאת בהכנה, תחולק לציבור תוך 10—14 ימים, באמצעות סניפי הדואר ובסיוע משרד התקשורת.

על המועד המדוייק של חלוקת המהדורה הנוספת תתפרסם הודעה בעתונות ובשידורי ישראל.

"השבוי התורן" של סוריה — עזר וייצמן

קהיר, 4 (ע"צ). "אל אהרם" המצרי פירסם היום ידיעה לפיה שבוי בסוריה מר עזר וייצמן, לשעבר מפקד חיל־האוויר הישראלי, מאז מלחמת אוקטובר.

בידיעה בדויה מוואשינגטון טוען העתון, כי "האלוף וייצמן ניסה להסתיר את זהותו כאשר נפל בשבי, אך השילטונות הסוריים גילוהו במהלך החקירה"...

עולים חדשים בראש אליפות השחמט

מאת משה צ'ירניאק

יום מלא וגדוש עבר על משתתפי אליפות הארץ בשחמט. אמש, ביד לבנים — מקום מפגשי האליפות — הושלמו 10 משחקים לאיגמורים בתחרות הגברים ו־5 בתחרות נשים.

אף־על־פי שהמתחרים ניתחו את עמדותיהם לקראת השלמת המשחקים, נפלו הפתעות והתמצו סיכויים כמעט בטוחים. פלאי החמיץ ניצחון ודאי נגד ארנשטיין והמשחק נסתיים בתיקו יוצא־דופן — פת.

צ'ספוס הפכיר לפרוץ מעמדות תיקו הראשונית ונכנע לרדשקוביץ בלי להמשיך. כגן ניצח את ברנשטיין, אשר לא דייק ברגע הקריטי, אך החמיץ ניצחון על קלדור האחרון נלחץ לתיקו. פרידמן סיים 3 משחקים בזה אחר זה; הוא סיים בתיקו עם ברנצ'ין והפסיד לליברזון ולרום.

צ'רניאק ניצח את גלפר בסיום מהיר. כרם ורום הסכימו לתיקו לאחר מספר מסעים ספורים.

עוד שני משחקים נמשכו כמה שעות, אך טרם הגיעו לסיומם. פרץ שומר על יתרון ברגלי ומנסה להנחיל לליברזון את הפסדו הראשון. גלפר ניסה לנצח את פלאי ויהי מה, אך הסתבך ועתה נראה פלאי כשר אף לניצחון.

צמרת הטבלה לאחר ההשלמות נראית כך: ליברזון 5 (1), רדשקוביץ 4 חצי, צ'רניאק 4, כגן וגלפר 3 חצי (1 כל אחד), פרץ 3 (2).

בתחרות נשים, הדירוג לאחר הסיבוב 4 הסיבובים: פודרז'נסקיה 3 חצי, שטיין 2 חצי (1) קופמן 2 חצי, גודלבין, וולפר 2 (1).

היום יושלמו עוד כמה משחקים בתחרות גברים. במוצ"ש יערך הסיבוב ה־7 ובו המשחקים המרכזיים יהיו ליברזון — רדשקוביץ וצ'רניאק — כגן.

קופנהגן, 14 (ע"צ). 800 עובדים בשירות הככי של חברת־התעופה הסקנדינבית סאס פתחו הבוקר בשביתה בשדה־התעופה של קופנהגן.

זכו בפיס

בהגרלת מפעל הפיס מס' 11/74 שהתקיימה ביום 14.3.74 זכו הכרטיסים הבאים:

בסך —.150,000 ל"י זכו המספרים: 295465; 799113. בסך 50,000 ל"י זכה המספר: 563522. בסך —.12,500 ל"י זכו המספרים: 539602; 606854. בסך —.6,250 ל"י זכו המספרים: 403452; 466715; 696319; 714428. בסך —.600 ל"י זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב־: 01105; 31833; 51604; 62174; 77699; 81094; 93639; 98283; 98676; 98805.

בסך —.250 ל"י זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב־: 11276; 11383; 16878; 18153; 22418; 23416; 25946; 26310; 28108; 40836; 43326; 44188; 46205; 54997; 59466; 60752; 63928; 65795; 72536; 72807; 73997; 85257; 89469; 97428; 98019.

בסך —.100 ל"י זכו הכרטיסים שבמספריהם מסתיימים ב־: 1683; 2912; 2940; 3292; 6543; 7601; 8024.

בסך —.50 ל"י זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב־: 0137; 1775; 1873; 1963; 2079; 2194; 2840; 2927; 2956; 3091; 3552; 3681; 3952; 4167; 4373; 4484; 4574; 4792; 5091; 5137; 5355; 5371; 5921; 6081; 6310; 6856; 7108; 7174; 7429; 7798; 7936; 8360; 8601; 8759; 9453; 9534; 9742; 9870; 9899.

בסך —.4 ל"י זכו כל הכרטיסים שמספריהם מסתיימים בספרה 5.

בסך —.1,250 ל"י זכו הכרטיסים הבאים: 004790; 014611; 036051; 063596; 118721; 144074; 185239; 192330; 199387; 301568; 385734; 454563; 501675; 523540; 524866; 624795; 640755; 656850; 745620; 767313; 790058.

המועצה המקומית קרית־ים

מכרז מס' 24/74

עבודות נקיון בחוף הרחצה העירוני

המועצה המקומית קרית־ים מכריזה בזה על קבלת הצעות לעבודות נקיון בחוף הרחצה העירוני.

את כתב ההצעה למכרז ניתן לקבל במזכירות המועצה.

כתב ההצעה יוגש בשני עותקים שיוכנסו למעטפה.

את המעטפה יש להכניס לתיבת המכרזים שבמועצה עד יום שני, כ"ג בניסן תשל"ד — 15.4.1974 שעה 12.00.

אין המועצה מתחייבת לקבל את ההצעה הזולה ביותר או הצעה כלשהיא.

מכרז מס' 25/74

שמירה בחוף הרחצה העירוני

המועצה המקומית קרית־ים מכריזה בזאת על קבלת הצעות לשמירה בחוף הרחצה העירוני.

את כתב ההצעה למכרז ניתן לקבל במזכירות המועצה.

כתב ההצעה יוגש בשני עותקים שיוכנסו למעטפה.

את המעטפה יש להכניס לתיבת המכרזים שבמועצה עד יום שני כ"ג בניסן תשל"ד — 15.4.1974 שעה 12.00.

אין המועצה מתחייבת לקבל את ההצעה הזולה ביותר או הצעה כלשהיא.

בנימין אפרת, ראש המועצה

קרית־ים, י"ח באדר תשל"ד — 12.3.1974

אליאב לא נבחר כחבר ועדת החוץ והביטחון

חטיבת מפא"י בחרה באלמוגי, ברעם, ידלין ואסתר הרליץ * אליאב נכשל בהצבעה

מאת סופר "הארץ"

חברי הסיעה במפא"י לשעבר בכנסת בחרו אתמול בבחירות חשאיות את חברי הכנסת יוסף אלמוגי, משה ברעם, אהרון ידלין ואסתר הרליץ, לייצגם בוועדת החוץ והביטחון של הכנסת. חבר הוועדה אריה אליאב, שביקש להציג את מועמדותו לבחירות אלה — נכשל.

חברי מפא"י לשעבר היו צריכים להכניס לוועדה 3 נציגים במקום השרים יצחק רבין, חיים צדוק ואהרון ידלין, שפרשו מן הוועדה לאחר שמונו כשרים בממשלה. בעיקבות חילוקי־דעות בין אליאב עם חבריו לסיעה, דרש הלה, שכיהן כבר כחבר בוועדה, להעמיד גם את עצמו בבחירות. אולם, הוא זכה במספר קולות נמוך מזה של ה־4 שנבחרו.

תוצאות אלה הולכות את החלטת הנהלת הסיעה להחירות הנציגים בכפא"י לשעבר. הבחירות היו חשאיות, לפי הצעת ברעם והדיון התנהל באווירה רגועה. ועדת החוץ והביטחון עומדת לבחור ביו"ר קרובה את ח"כ יצחק נבון כיו"ר לאחר התכיכה בה זכה נבון בהנהלת סיעת המערך.

בשבוע הבא תתכנס סיעת המערך לדיון באופי הצעדים שיינקטו נגד חבריה יצחק בן־אהרן ואריה אליאב שנמנעו בהצבעה בעת הצבעת האמון שלה ואברהם עופר, שלא הופיע לישיבה. עופר לא השתתף גם אתמול בישיבת חברי מפא"י לשעבר, או מועמדותו. הוצעה לכהונה בוועדת החוץ והביטחון. עופר ביקש להודיע כי הצגת מועמדותו נעשתה בלי ידיעתו ובלי הסכמתו. ח"כ שלום ... הציג גם הוא את מועמדותו בפני חברי מפא"י אתמול, אך לא נבחר.

תגובת אליאב

בהגיבו על תוצאות הבחירות אמר ח"כ אליאב, כי הוא מקבל את הברירה סוכה. התוצאות מייסכות את עקרון הבחירות האישיות מרוח הרוטציה, שלמענם הוא נאבק זמן רב. אם שרי המפלגה מיישמים עקרונות אלה על עצמם כיום כבעם איש מהם כבר לא חבר בממשלה. היתה זו כמסיבה בה, בריאה ואמינה יותר — אמר אליאב.

ההחלטה לבטל המינוי של מחניימי — עוד לפני הכנס

מאת סופר "הארץ"

מקורות ביטחוניים אמרו, כי ההחלטה לבטל את מינויו של אל"מ גדעון מחניימי כקצין־קישור לאו"ם, נפלה לפני הכנס בו דרש מחניימי את התפטרות שר־הביטחון.

מקורות אלה ציינו, כי ביטול המינוי יצא אמנם לפועל רק באחרונה וכי בעת הכנס שימש עדיין אל"מ מחניימי בתפקידו. עם זאת ההחלטה נפלה יום או יומיים לפני הכנס, ללא כל קשר לביקורת שהטיח מחניימי.

נותק הקשר עם החללית הסובייטית על המאדים

מוסקבה, 14 (עי"ר). המאמצים הסובייטיים להשיג מידע על כוכב־הלכת מאדים, נפגעו היום, כאשר תא חלל אחד עבר במרחק 1300 ק"מ מכוכב־הלכת ואילו תא חלל שני נחת אמנם על פניו, אך קשר הרדיו עמו נותק זמן קצר לאחר־מכן.

שתי החלליות שוגרו לדרכן לפני 7 חדשים.

סוכנות טאס מסרה הערב, כי אף על פי שקשר הרדיו עם תא החלל נותק, העביר הוא לכדור הארץ מידע חדש חשוב על המאדים. בין השאר נתגלה, כי על פני המאדים יש כמות של אדי־מים גדולה פי כמה משסברו עד כה.

נער טבע בים נתניה

(ע). נער בן 14, מירושלים המזרחית, טבע אתמול אחה"צ בחוף ימה של נתניה.

הנער רחץ בים עם קבוצת תלמידים מירושלים המזרחית, במקום בו לא היה מציל.

מחירים טובים להדרי ישראל בבריטניה

מאת א. שם,
סופר "הארץ" בבריטניה

לונדון, 14 (כיוחד ל"הארץ"). אף המצב הפיננסי הקשה בבריטניה, נהנים הדרי ישראל מתמונה כצויינת, לדברי מר עמי מן המועצה לשיווק פרי הדר.

הביקוש בבריטניה איפשר העלאה נוספת של המחירים לסיטונאים ב־5%, כ־2 ל"ש ל־10 ק"ג בקירוב. העלאות אלו מצטרפות לעליה הגבוהה ... ולשיא את מחירי פרי ההדר ... — 5 דולר הקרטון.

שני גורמים עיקריים הביאו מצב זה. ראשית, ההצלחה ... רות של הדרים מארצות אחרות ... כל סיבות הקשורות במזג ... ובמיוחד איחור ההופעה ... מקפריסין, שמידי שנה מציפה זו את השוק הבריטי. ... המכר בבריטניה באה בעיצומה של עונת ההדרים.

אולם, האינפלציה פגעה ב... ומחיריהן וגרמה לקוני ... מחירים פר"ב להיבת אשכוליות 2 דולר ל־30 ק"ג.

טריפולי: החרם יוסר לחודשיים

(סוף מעמ' 1)

נודע שהאמברגו יוסר למשך חודשיים ולארה"ב תינתן ארכה זו כדי שתביא להסכם להפרדת כוחות בין סוריה וישראל. אם ההסכם לא יושג עד אז, יחודש חרם הנפט על ארה"ב.

(ראה מאמר ראשי בעמ' 13)

סגן נשיא ארה"ב אמר, שקביעתו מבוססת על שיחה שקיים היום עם ד"ר קיסינג'ר. אולם, קיסינג'ר עצמו, שהופיע לאחר הכרזת מר פורד בתידרוך לעתונאים, אמר שעדיין לא ידוע לו על כך דבר וכי הוצאות ועידת טריפולי לא התבהרו כלל. עם זאת ציין שהמצב עשוי להתברר במהלך הערב.

מלשכת סגן־נשיא ארה"ב נמסר בשעה מאוחרת, שהודעת מר פורד היתה מבוססת על ידיעות ולא על שיחתו עם קיסינג'ר.

"ניו־יורק טיימס" כתב היום, כי בועידת טריפולי היו חילוקי־דעות על הסרת החרם. כצדים הצעדיה עמדו בראש התובעים לבטלו, לטענת הכריז שר־הנפט הסורי, שהסרת החרם תהיה "צעד בוגדני כלפי סוריה והעניין הפלשתיני". עמדה דומה נקטה כוויית.

רדיו טריפולי מסר, שאלג'יריה היא שהעלתה את הצעת־הפשרה, כלומר — להסיר את החרם לנסיון לחודשיים.

שרי אופ"ק יתועדו בוינה בשבת כדי לקבוע מחירים חדשים לנפט במפרץ הפרסי, מלוב ומאלג'יריה. שרי נפט החברות הארגון שאינן ערביות — כגון ונצואלה, אינדונזיה וניגריה — ישתתפו כמשקיפים.

מבולבלים בקופנהגן

אליהו זהבי, סופר "הארץ" ... דינבלה, כותב ... בקופנהגן ... במבוכה הכרזת שר הנפט ... כי על הבורק יוטלו הגבלות כמו על הולנד. ... זו אתמול לכתב העתון ... אחבריי וביסק זאת בכך שהולנד ... דבורק לא שינו את עמדתן ה... ישראלית. רק לפני 12 יום השר ... החוץ הדני מבקיר בעצרה ... הזכיר שבריאה קיימת הרעפות ליסיה על הבורק, חוגי נפט ... הנן אמדו הערב, שהמשכת אם ... נפט סדירה מסעודיה.

מנהלי חברות הנפט מוסיפים ... הזמין מיליון־יצק ... את הצלת טאן גם בעתיד, על התקווה לפתיחתה הקרובה. ... הנן נוהם אתמול הסכם עם ה... סבנות יוונית לבניית ... בית קרוב להוצי מיליון ... מסירה ב־1977.

מכון הנפט האמריקאי הודיע ... יום שבשבוע שהסתיים ב־8 ב... היו באמריקה כמויות גדולות ... של נפט מאשר בתקופה המקבילה ב־1973 לפני הטלת החרם ה...

כגב בעניני אנרגיה

הועידה החדשה להיאום מק... האנרגיה, שהוקמה ע"פ החלטת ... דת וואשינגטון בחודש שעבר, הת... סה היום בבריסל בהשתתפות ... 12 ארצות: ארה"ב, קנדה, יפ... נורווגיה וכל מדינות השוק המ... הן, הון מאשר צרפת.

הננו מודיעים בצער על פטירתו הפתאומית של
אבי ובננו היקר

מקס פרבר ז"ל

הלויה תצא היום, יום שישי, כ"א אדר תשל"ד (15.3.74) בשעה 10.00 בבוקר מבית ההלויות הציבורי, רח' דפנה 5, ת"א לבית העלמין בחולון

אוטובוס יעמוד לרשות המלווים

האבלים:
בנו: עזרא
כלתו: דינה
נכדיו: יניב, גיורא ואלדר

השבעה בבית הבן, רח' האוניברסיטה 95, רמת־אביב, ת"א

לתקוה באום ומשפחתה
אנו אתכם באבלכם הכבד
במות האב

הויזמן ליפא ז"ל

חבר' לרטקס בע"מ
ההנהלה והעובדים
ומשפחת לזר

ליו"ר התאחדות המהגרים הכללית בישראל
מר י. נהרי ובניו
תנחומים בהלקת מות הרעיה והאם

הינדה ז"ל

ועד ענף הדגים
ע"י התאחדות המהגרים הכללית בישראל

„חפלה" באהלי הבדואים לכבוד ח"כ שייח אבו־רביע

מאת מרדכי ארטיאלי, כתב „הארץ"

כ־1500 אורחים שהגיעו ב־מאות מכוניות מהגליל העליון והתחתון, מכפרי המשולש, מן הערים והכפרים של יהודה ו־שומרון, מרצועת עזה ומסיני — וכמובן גם מאות רבות של שייכים ונכבדים מרחבי הנגב — השתתפו אתמול בצהרים באחת ה„חפלות" הגדולות ש־ידעו מאהלי הבדואים בנגב, מאז קום המדינה.

אורח הכבוד ב„חפלה" שערך ח"כ החדש שייח חמד אבו־רביע, היה סגן ראש הממשלה ושר ה־חינוך מר יגאל אלון. מכוניתו הוקפה על־ידי עדרות פרשים, רוכבי סוסים וגמלים, שליוו אותה עד לפתח האהל הענקי, שהיה צר מהכיל את האורחים הרבים. רבים נאלצו להצטופף מסביב ל־אהל ששוליו הורמו.

*

ב„מורחי" האהל הסבו את כ־קומותיהם על מזרנים צבעוניים סגן ראש הממשלה, שייך מוחמד עלי אל־ג'עברי ראש עיריית חב־רון, ח"כ הדרוזי שייך ג'בר מעדי, מר אליהו נאוי ראש עי־רית באר־שבע, ניצב חיים תבורי מפקד המחוז הדרומי של משטרת ישראל; מר שמואל טולידנו, יו־עץ ראש הממשלה לעניינים ער־ביים.

בברכו האוהל ישבו כ־40 ה־אורחים הנכבדים, שבאו במיוחד מהר חברון. לא הרחק מהם ישבו שייכים נכבדים מרצועת עזה ומסיני. באהל היו מפוזרים ידי־דיו של השייך מרחבי הארץ, ש־באו לשמוח בשמחתו על שנבחר כחבר כנסת.

*

לאחר שהוגש קפה מר מאד ו־תה מתוק מאד — כמנהג הבדו־אים — נשא המארח את דבריו. במיקרופון ורמקולים העבירו את דבריו ליושבי האוהל ולאלה שהי־ו בחוץ. לאחר שהודה לכל אלה אשר סייעו לרשימה — אמר כי הייצוג הנכבד לא בא להפגין מטרות אישיות, אלא התוות של כלל הערבים והבדואים בישר־אל. הוא הבטיח לנוכחים לפעול בכנסת לבנין החינוך — לבניית בתי־ספר חדשים ולשיפור ה־קיימים, כדי שכל נער ונערה יחול עליהם חוק חינוך חובה — אכבם יקבלוהו. להלן אמר, כי ה־חינוך הבדואי סובל מחסרונות רבים ויש לעשות הרבה להרח־בתו בבחינה עיונית ומעשית. „אסייע", אמר, „גם לאלה ה־פונים לחינוך גבוה, כי הם יהיו בעתיד עמוד התווך של החברה הבדואית".

*

את חלקו השני של נאומו הק־דיש בין היתר לבעיית הקרקעות. רבים משבטי הבדואים חיים כ־עובדים אדמה חכורה מאחר ש־הם הורחקו מאדמותיהם. „בעיית הבעלות על הקרקע היא חשובה מאד ונעשה הכל בכנסת כדי ל־תקן עוול זה".

בסיום דבריו אמר, „כי בנקו־דות שונות בארץ תקים רשימתו משרדים אשר יטפלו בכל בעיות הערבים במדינה וישמשו פה ב־רשויות.

*

לאחר ברכות שהשמיעו ח"כ שייח ג'בר מעדי וראשי מועצות עליונות בגליל, בירך בערבית ע־הה סגן ראש הממשלה. הוא אמר: „שייך חמד הוא איש ישר, נקי כפיים ואוהב שלום. אני מכ־יר מזה זמן רב ואני מברכו על הישגיו. יש שנהיה ראשונה של קירבה ושלום בין ישראל ושכ־נותיה. עלינו על ראשית הדרך לשלום ומי יתן והצליח".

לא חלפו דקות רבות ושירה של בדואים החלה לנוע לאוהל ובידיהם קערות גדולות מלאות בשר כבש ואורז מבושל. 150 רא־שי צאן נשחטו לכבוד „החפלה". ברור שלא כל יום אורחים חפלה כזאת. אך לא בכל יום נבחר שייך בדווי כחבר כנסת.

בדיון מיוחד של נשיאות ועידת ההסתדרות:

א. בקר: בן־אהרון הוא האסון של המערך

מאת אמנון ברזילי, כתב „הארץ"

„בן־אהרון הוא האסון של ה־מערך. אל תעמדו על דמנו. אני מבקש מכם אל תגעו בזה. אל ...לו על העגלה הזו" — אמר ... אהרון בקר, אור ליום ה', ...הבר לקראת נעילת ועידת ה־הסתדרות ה־12, עובדה התודיעה ...התפוצץ בגלל סערה שפרצה — ...דבר הובהר כמברקו של ח"כ ...הק בן־אהרון כי לא התכוון לב־...ם בוועידה, בניגוד להודעת ה־...שיאות.

מר בקר, שהיה יו"ר נשיאות ה־ועידה, אמר דברים אלה בהתכנסות ...חברי של הנשיאות ב־2 לפנות ...קר. סיעות האופוזיציה וכן רבים ...ירי המערך הגבו לקיים בירור ...די כיצד הופיעה הודעה כאשר ...ם הראשון לדיונים אמר מר בקר, ח"כ בן אהרון אכן התכוון לנאום. ...קב התערבותם של צירים רבים הבמה — שאוהדים כמס נידפו הנשיאות והאשימו את חבריה ...קרים ובהטעיית הצירים — יצ־... נשיאות הוועידה להתכנסות מיר...ת.

„קדום אפונות"

...התכנסות, ניסה מר בקר להשפיע ...בציגי שאר הסיעות להימנע מ־...ל את המקרה ובקשם להסתפק ...רעה שתיקרא על־ידי אחד מ־...שי המערך. הוא פנה לנציגים ר־... „גם אצלכם עשויות לקרות ...עות דומות. זו ההסתדרות של מ־לגות ובמפלגות יש שקורים אחר־נות באלה".

אחדים מאלה שהשתתפו בפגישה הלילית — שנמשכה עד שעה 3 לפנות בוקר — טענו, כי כוונתו של מר בקר בדבריו היתה כי בכל מפ־לגות ייתכנו מקרים מעין אלו ולא היתה בכוונתו לומר כי מר בן־אהרון באופן אישי הוא אסון ל־מערך.

מברקו של בן־אהרון

במברקו של מר בן־אהרון, שנש־לח אל מר בקר והוקרא על ידו ב־תום ההצבעות על הצעות ההחלטה בוועידה נאמר בין השאר: „אבקשך למסור לכל צירי הוועידה, כמום נציג של המערך לא פנה אלי בנדון, לא בכתב ולא בעל פה וההודעה בדויה מראשיתה ועד סופה... האמת היא שדיברתי עם כמה חברים ו־שאלתי מי ימסור דו"ח על פעולת ההסתדרות בין ועידה לוועידה. רק המזכ"ל היוצא מוסמך לכך. אפשרות זו ניטלה ממני שלא כחוק, והוסיפו על כך כזב נוסף, כאילו התכוונתי ה־י בזיון וקצף".

אחה"ע דורשת תפקיד מרכזי

חטיבת אחה"ע בהסתדרות תובעת בשביל נציגיה את אחד משלושת התפקידים המרכזיים: הגזברות, חב־רת העובדים או האיגוד המקצועי. נציג הסיעה מר נתן אלמוזלינו הד־גיש, כי הסיעה לא תסכים שרק נציגי חטיבת מפא"י יקבלו תפקידים חשובים. „הגאונים לא נמצאים רק במפא"י" — אמר.

בשיחה עם סופר „הארץ" אמר מר אלמוזלינו, כי לפי יחסי הכוחות בעבודה, מפא"י לא תקבל יותר מ־שמונה חברים בוועדה המרכזת, ל־אחה"ע ולמפ"ם שלושה לכל אחת וגם לרפ"י שלושה נציגים, אחד מ־הם בדעה שייצגת נציג אחד של העובד הדתי, ואחד של ל"ע.

המאבק על התפקידים המרכזיים בוועדה המרכזת יקיף כנראה את כל הסיעות במערך.

מדענית ישראלית שיכללה שיטה למדידת חמרים סרטניים

מאת אהד קוסרי, כתב „הארץ"

המדענית ברוריה רוטנר — מהנדסת כימאית, עולה מרומניה, העובדת במעבדה למניעת זיהום אוויר וסכנות קרינה (משרד־הבריאות) — שיכללה שיטת ה־מדידה של חמרים סרטניים. „שכלולים אלה", — הסבירה גב' רוטנר לסופר „הארץ" — מאפשרים הפרדה יעילה יותר בין המזהמים הסרטניים השונים וכן דיוק רב יותר במדידתם. הקושי לגבי חמרים סר־טניים כגון הבנזופירן, הפרילן, ה־קרוזן, שהם בעלי עוצמת רעילות גבוהה, המסכנת את האדם הזה, מתבטאת בכך שמאד קשה ללכוד אותם בגלל כמויותיהם הקטנות, יח־סית, באוויר. קושי נוסף מצוי בהפ־רדתם ממזהמים אחרים ואף בהפר־דתם אלה מאלה — כדי לאפשר את ביצוע המדידה."

„הצלחנו להתגבר על קשיים אלה", הוסיפה, „על ידי שימוש בשיטות מקוריות, תוך ניצול המכשיר גז־קרומטוגרף. עד היום בוצעו מאות ניסויים בשטח זה. בינתיים אנו עור־כים מדידות רק בשני מקומות בתל־אביב, מחוסר תקציב. מגמתנו לערוך בדיקות במקומות רבים בעיר וכן ב־ערי הארץ".

המדענית הסבירה, כי בכל מקום שבו מצויה בערה בלתי מושלמת, של כלי רכב למשל, שם גם מתרסים החמרים הסרטניים. על כן, בכיכרות ובתחנות שם כלי הרכב נאלצים להעצר או לנוע באיטיות, גבוהים סיכויי החמרים הסרטניים.

השר יריב: קידום נמל לוד תלוי גם בשיתוף בין המינהלה לעובדים

מאת כתב „הארץ" לענייני התעופה

מר אהרן יריב, שר התחבורה ה־חדש, אמר השבוע — בפגישה עם עובדי נמל התעופה בן־גוריון — כי שיתוף־פעולה הדוק בין מינהלת הנמל לבין עובדיו יתרום רבות ל־קידומו. שר התחבורה הוסיף כי הוא מייחס חשיבות ממדרגה ראשונה ל־היחסים בין הגורמים השונים ול־יחסים הנאותים בין אדם לאדם.

בהגישו לכנסת הצעת תקציב — 35.3 מיליארד ל"י

ספיר: אין מנוס מירידה ברמת החיים ב־1974

„רבים הסיכויים שגם השנה לא יהיה מיתון ותהא תעסוקה מלאה"

מאת אהרן ליבשיץ, כתב „הארץ"

„אין מנוס מירידה ברמת ה־חיים בשנה הבאה, גם אם ירי־דה כזו נראית בעיני רבים כבה־לה" — אמר אתמול שר ה־אוצר, מר פנחס ספיר, בנאום אשר נשא בכנסת עם הגשת הצעת התקציב לשנת הכספים 1974 בסך של 35.3 מיליארד לירות.

הוצאות הבטחון והחינוך אפש־ריות רק אם נקטין את הצריכה הפרטית לכן הוטלו מיסים נוספים על הקיימים ומגיעים לשיא במיסוי כאשר 54 אחוז מן ההכנסה הלאומית נלקחים בחזרה על־ידי הממשלה, במסגרת מערכת המיסים" — אמר.

(ראה מאמר ראשי בעמוד 11)

כל עת נאומו של מר ספיר, ש־ארך למעלה משעה, ישבה ראש ה־ממשלה גב' גולדה מאיר, באולם ה־מליאה. רוב חברי הממשלה ומספר רב של חברי כנסת אף הם האזינו לנאום שהציג למעשה את המדי־ניות הכלכלית של הממשלה החד־שה. ביציע האורחים והמוזמנים ב־או נגיד בנק ישראל ומספר רב של פקידים בכירים באוצר.

שבע מטרות עיקריות

שר האוצר מנה שבע מטרות עי־קריות למדיניות הכלכלית בשנה ה־באה: ● הפניית מקורות לבטחון; ● החזרת המשק לפעילות מלאה, תוך קליטת החיילים המשוחררים ב־עבודה; ● קידום ההשקעות והפ־יתוח התעשייתי; ● האצת גידול ה־יצוא; ● המשך קליטת העליה; ● המשך המגמה לקידום שכבות בעלות הכנסה וחלוקה צודקת של הנטל הכלכלי; ● ביצוע חוק ה־חיילים המשוחררים.

לפי הערכתו של מר ספיר, רבים הסיכויים שגם 1974 תהא שנה של תעסוקה מלאה ולא יהיה מיתון. ייתכנו אמנם פה ושם בעיות של אבטלה זמנית אך הן יחלפו במהירות.

במקום אחר בנאומו אמר שר ה־אוצר, כי פריון העבודה חייב לעלות בשיעור ניכר. כדי שנוכל לקיים רמת חיים סבירה עלינו לעבוד קשה יותר — אמר. מדיניות השכר אסור שתפעל נגד מדיניות התעסוקה ה־מלאה. אי־לכך חייבים לקבוע רמת שכר כזו שלא תפגע בכושרנו לייצא, ולא תביא לסגירת מפעלים, שאינם יכולים לשווק מוצריהם בחוץ־לארץ.

אתגרים קשים

בסוף נאומו אמר, כי אין ספק שהאתגרים בשנה זו ובארבע השנים הבאות הם קשים, „ויש בהם משום הליכה בגדולות". „אני מאמין שנגב־רים בנו הכוחות שיאפשרו השגת יעדים שמדינה במצב דומה אינה הורגלה אליהם. אך אנו יכולים לע־שות זאת. עמדנו במלחמה הקשה שנכפתה עלינו, על אחת כמה וכמה שאנו מסוגלים לבצע מה שאנחנו, מרצוננו אנו מטילים על עצמנו".

תקציב ביניים

אתמול הוקדשה ישיבת הכנסת כו־לה לנאום התקציב בלבד. הדיון ב־הצעת חוק התקציב ייערך בשבוע הבא. אתמול הוגשה גם לכנסת הצ־עת חוק תקציב־הביניים. הכוונה ל־ממשלה להוציא בשלושת החודשים הראשונים של שנת התקציב (אפ־ריל־יוני) סכום של 8.7 מיליארד לירות שהוא כרבע מן התקציב ה־כולל של השנה הבאה. לגבי תקציב־הביניים יופעלו הליכי החקיקה ב־מהירות גדולה יותר, כדי לאפשר למשרדי הממשלה להתחיל פעילותם התקציבית במסגרת חוקית.

(נוסח מלא של הנאום — בעמודים: 17, 18, 19)

שאילתא על מכתב שפיגל עוכבה בנשיאות הכנסת

מאת דן מרגלית, כתב הפרלמנטרי של „הארץ"

שאילתא שהגיש ח"כ גדעון פת (ליכוד) בקשר למכתב ש־שלח יהודה שפיגל לראש הממש־לה גב' גולדה מאיר, עוכבה בצורה מפתיעה על־ידי נשיאות הכנסת כשבועיים ימים.

בעקבות ידיעה שפורסמה ב„ה־ארץ", פנה ח"כ פת אל ראש הממש־לה גולדה מאיר ב־1 במארס ובי־קש את המהרותיה לגבי קבלת ה־מכתב ותכנו. הוא עוד לא קיבל תשובה.

הדבר היה כ־10 ימים לפני הר־כבת הממשלה ומאז לא שמע ח"כ פת דבר על השאילתא שלו, וגם לא שאל — כפי שרק בבקרים מ־יוחדים מזדרזים חברים להשיב על שאילתות. אך שלום הקבל אצל ח"כ גדעון פת כידע שעורר את הביהתו.

הוא פנה אל נשיאות הכנסת ו־ביקש לדעת מה קרה לשאילתא. נאמר לו כי יבררו, ולאחר זמן קצר הוסבר לו כי זה עתה „ירדה" ה־שאילתא מן היו"ר והיא מועברת מיד לראש הממשלה — כשלושה ימים לאחר הרכבת הממשלה.

ישעיהו: לא ראיתי

יו"ר הכנסת מר ישראל ישעיהו, אמר אתמול בתשובה על שאלת סופר „הארץ", כי אינו יודע דבר על עיכוב כזה ולא ראה את השאיל־תא. „הכל שגרתי".

לעומת זה פסל יו"ר הכנסת שאיל־תא אשר נקבה בשמם של אנשים שנרשמו כיהודים ואשר לגביהם עלול להתפתח ויכוח פוליטי בשאלת מיהו יהודי ובשאלת רישומם ב־משרד־הפנים. לדעת יו"ר הכנסת אין להזכיר שמות אנשים שונים בשאילתות כאלה, אלא להסתפק ב־תוכן השאילתא ללא הפירוט האי־שי.

אבל בשעה מאוחרת הודיע יו"ר הכנסת, כי הוא בדק את הענין ... אך מצא, כי היא לא עוררה שום תשומת־לב ולא עוכבה. ח"כ פת אמר קודם לכן, כי הוא מתכוון להגיש קובלנה רשמית על עיכוב השאילתא שלו.

הוזלות לפסח בסופרמרקטים

מאת לאה פורה, כתבת „הארץ"

הנהלות השופרסל וברית ה־קואופרציה הצרכנית החליטו על הוזלות של מוצרים שונים לק־ראת פסח. ההוזלות יהיו בשיעור ממוצע של 10% ויחולו על מו־צרים נבחרים, בעיקר כאלה ש־מרבים להשתמש בהם בחג.

מהשופרסל נמסר, כי מהשבוע ה־בא יימכר בתנובותיהם אורז ב־3.65 הק"ג (במקום 3.90 ל"י). השבוע נמכר אצלם אורז פלאי (מעובד) ב־4 ל"י הק"ג (במקום 4.95). ראוי לציין, שמחירו של אורז פלאי לא עלה בעת שעלה האורז הרגיל כ־תוצאה מצמצום הסובסידיות. עם זאת ירד כנראה הביקוש לאורז ה־מעובד ולפיכך הוחלט להוזילו.

בשופרסל יוזלו בשבוע הבא גם חמרי ניקוי, דטרגנטים ומוצרי פלס־טיק.

גם בסופרמרקטים של האגודה ה־צרכנית יוחלו ההוזלות לקראת פסח בשבוע הבא.

הכנסות שוק א.א.ע. מיליון ו־150 אלף ל"י

מאת סופרת „הארץ"

הכנסות שוק אירגון אמהות עו־בדות בתל־אביב, אשר ננעל ביום ב' בערב, הגיעו למיליון ו־150 אלף ל"י — מסרה ח"כ אורה נמיר, מז־כירת האירגון. כל הכנסות השוק (עליה של כ־20 אחוז בהשוואה ל־שנה שעברה) מוקדשות למימון ה־פעולות במוסדות הילדים של א.א.ע.

בדר מציע לבטל העלאת אש"ל לח"כים

ח"כ יוחנן בדר פנה אל יו"ר ועדת הכנסת ארי אנקורין שיזמי־נהו לישיבת הוועדה, כדי לשמוע סיפוריו הצעתו כיצד להימנע מ־העלאת האש"ל לח"כים על אף ה־התייקרות.

החלפת מקום ספיר — ביוזמת מזכירות הממשלה

מקומו של השר פנחס ספיר ליד שולחן הממשלה הועתק לצידה של ראש הממשלה גב' גולדה מאיר ב־יוזמת מזכירות הממשלה, ולא לפי בקשתו. השיקול המנחה לשינוי מו־שבו של שר האוצר ליד שולחן ה־ממשלה הוא הוותק, אם כי לא נוהגים בענין זה בנוקשות פורמ־ליסטית — נאמר בחוגי מזכירות ה־ממשלה, בתגובה על ידיעה ב„הא־רץ" על שינוי מקום מושבו של ספיר.

בר־כוכבא מאירוביץ ז"ל — למנוחות

(ע). קהל רב ליווה ביום ד' אתמול למנוחת עולמים את בר כוכבא מאירוביץ, מי שהיה מנהל שירותי הנעלים ומלכוד בבית ה־עלמין הישן בראשון לציון.

המנוח, שהיה בנו של הבילויי מנשה מאירוביץ, מת ביום ג', ב־שנה ה־78 לחייו, בבית־החולים הרצפלד בגדרה לאחר מחלה.

לקראת סכנת פרוץ השריפות בקיץ, הוסכם בין הקק"ל ורשות שמו־רות הטבע על מבצע משותף בהכנת קוי בידוד למניעת התפשטות שרי־פות בשמורות הטבע והיערות.

אחות הנעדר מעכו עדיין לא קיבלה את מכתבה של גב' סאדאת

(ע). בעקבות הפירסומים על חליפת המכתבים הבלתי־שגרתית בין רעיית נשיא מצ־רים לבין אחותו של נעדר, תושבת עכו, אמרה זו האחרונה כי עד יום ה' בבוקר טרם קיבלה את מכתבה של אשת הנשיא המצרי.

הפרשה נתפרסמה בשבועון המצרי אל מוסאוור ובעתון ה־ביירותי אל אנואר, והדברים צו־טטו גם בעתונות העברית ב־ארץ. בידיעה נמסר, כי חליפת המכתבים התנהלה בין אופירה תלם, מורה מעכו, לבין ג'יהאן סאדאת, רעייתו של נשיא מצ־רים. הפניה הראשונה באה מ־צד אופירה והיא מתייחסת ל־אחיה רב־סמל עלי קמחי. מכתב הפניה הועבר להעוהדו באמצ־עות הצלב האדום. שני העתונים הערביים מסרו, כי רעיית הנ־שיא כבר השיבה לה במכתב מר־גש, הם אף פירסמו את מלוא תוכנו.

*

אולם אתמול בבוקר, שעה ק־לה לפני בואה לעבודתה בבית־הספר המקיף על שם דרסקי ב־עכו, אמרה אופירה כי התשובה לא הגיעה לידיה.

רס"ל עלי קמחי, בוגר בית־הספר לקצינים בעכו, התנדב ערב מלחמת יום הכיפורים לשרת בצה"ל בקומנדו הימי. השתתף בפעולה שעשתה יחידתו בנמל פורט סעיד ב־17 באוקטובר. הוא לא חזר מפעולה זאת ומאז לא נודעו עקבותיו והוא נרשם כנעדר. עד למסירת רשימת ה־שבויים היתה עוד תקוה בלב המשפחה שעלי הוא בין השבו־יים, אך לאחר שכל השבויים הוחזרו ועלי קמחי לא היה ב־ביניהם, ירד אבל כבד על המש־פחה.

*

ראש המשפחה, דב קמחי, מ־פעילי ההסתדרות בעיר, נציג פסים בהסתדרות ומנהל משען, ידוע בפעולותיו וקשריו הרבים לקירוב הלבבות בקרב היהודים והערבים, החיים בצוותא בעיר המעורבת.

מכתבה של אופירה נכתב ב־אנגלית והועבר באמצעות הצלב האדום אל אשת נשיא מצרים ב־21.12.73. במכתב זה מגוללת ה־כותבת את היחסים המצויינים שבני משפחתה מקיימים עם ה־שכני עכו הערבים, שחלק מהם הם אורחי קבע בביתם. כן היא מתארת את סבל המשפחה כתו־צאה מחוסר הודאות לגבי גורל הבן, ומבקשת מרעיית נשיא מצ־רים לעשות הכל כדי לסייע ב־פתרון תעלומת העדרו של עלי קמחי.

לפי הפרסומים בעתון המצרי והלבנוני השיבה אשת נשיא מצ־רים לאופירה תלם במכתב ש־נשלח ב־14.2.74 — אף הוא ב־אמצעות הצלב האדום והביע ל־איומי. לדברי העתונים הער־ביים, כתבה ג'יהאן סאדאת בכ־תבה המרגש, כי היא מצטערת על סבלה של המשפחה הישרא־לית ממש כשם שהיא מצטערת על גורלם של מצרים רבים ב־מלחמת אוקטובר. היא מציינת, כי הכוחות המצריים לא יכלו למצוא את גופתו של רב סמל עלי קמחי, מאחר שהוא נשטף כנראה לים.

בית
GENERAL MOTORS
גדול יצרני המכוניות בעולם מציע לך

שילוב של איכות, עוצמה וחסכון!
* מכונית מהודרת וחזקה עם מנוע 1800 או 2300 לבחירה
* תצרוכת דלק כ־10 ק"מ לליטר (במנוע 1800)
* שלל אבזרי בטיחות כמוהן לא תמצא במכונית אחרת, כגון: מעצורי דיסקיות, הגה בטחון, משאבת מעצורים כפולה, מעצורים אחוריים מתכווננים: SELF ADJUSTING, ומגסר צירים רחב במיוחד לבטיחות יתר
* מירב אבזרי נוחות כסאות נשענים, משענות ראש, מושבים מרווחים וריפוד מהודר.

VICTOR

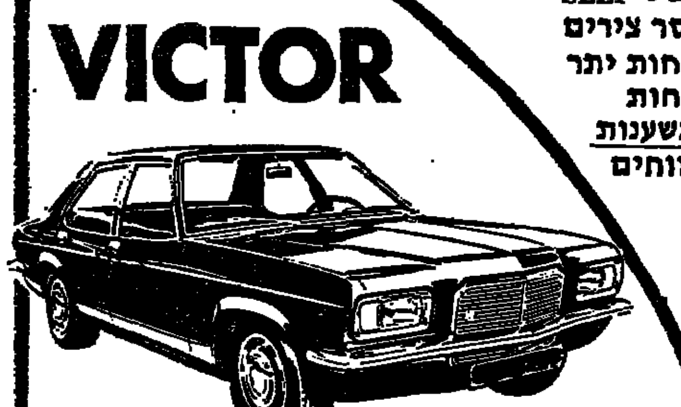

מחיר הזדמנותי (זמני) בהתאם לשער הליש דהיום ויקטור 1800
39.600 ל"י
VAUXHALL GM
חברת המזרח למכוניות בע"מ
ת"א, דרך פ"ת 78, טל. 35235/6 חיפה רח' הנאמנים 2, טל. 523086 ירושלים רח' יפו 70, טל. 222093

יצרן! יצואן! ביצוא לא יהיה מיתון!
אתה שעומד בטיב, במחיר ושמילתך — מילה,
לך נספק מימון ורשתות שווק רציניות בעולם
שיחה ללא התחייבות — יצוא לרווחיות
במרכז ליצוא
ת. ד. 16120 ירושלים

האם התקנת כבר את
תלי?
מיכלה הכביסה ההיגייני המותאם להדר האמבטיה שימושי ואלגנטי
עיצוב במשרד פיתן
הרכבה במקום עד סוף החודש
להשיג בחנויות מובחרות
*
פרטים בטל. 436—(03)930
או ת. ד. 29125 תל־אביב

חייל,
חייל מילואים,
אזרח!

אם נשאר ברשותך
או הגיע לידיך
ציוד צבאי כלשהו לרבות חלקי לבוש צבאי
נשק של
או נשק צה"ל,
או ציוד שלל אחר אותו מצאת,
הנך נדרש למסרו לאחד המקומות הבאים: —
● אפסנאות היחידה.
● תחנת מ"צ.
● תחנת משטרת ישראל.
● משרד קצין העיר.
לא ינקטו צעדים משפטיים נגד מי שיחזיר מרצונו הטוב, עד 31 מרס 74, ציוד, לבוש או נשק כאמור לעיל.
החזר ציוד לצה"ל — והוספת לבטחו

אתה מקבל יותר...
אם החלטת לרכוש מערכת סטריאופונית.
עתה ההזדמנות בידך לרכוש
מערכת סטריאופונית מטובי
היצרנים בעולם במחירים
ובתנאים הנוחים
ביותר בארץ!!

אקאי·סוני·דואל·ליאק
נשיונל·אונקיו·פיונר
מרנץ·בי־אנד־או·קנווד
סנדברג·סימנס·סנסוי
ייעוץ מקצועי. הובלה.
הארכת חוטים והדרכה
בביתך בכל מקום
בארץ ללא תשלום נוסף.
רח' החלוץ 67, חיפה · בסג' קולנוע "רון" · טל. 642241

בטוח ימי

סוכנים כלליים:
פלתורס בע"מ.
משרד ראשי: תל־אביב.
רח' אחד העם 28 - טל. 50851
סניפים: ירושלים. רח' שלומציון המלכה 2 - טל. 226456 חיפה. דרך העצמאות 43 - טל. 669985 חדרה. רח' הרצל 25 - טל. 23127 נתניה. רח' הרצל 7 - טל. 25664 רחובות. רח' הרצל 167 - טל. 951080 לוד. נמל־התעופה לוד. טל. 971086.

בטוח מטענים ומשאות (CARGO):
סחורות ומשלוחים אחרים יבוא ויצוא באניה, באוירון ובדאר בטוח מטענים ומשאות בפנים הארץ: סחורות בהעברה.
בטוח כלי שיט (HULL):
אניות, ספינות דייג, ספינות נוסעים. סירות מנוע, סירות מרוץ, מפרשיות וספינות טיולים (יכטות).
יעוץ והדרכה ע"י מומחים בעלי נסיון רב.
המגן
חברה לבטוח בע"מ

مطابق الأصل

מתחילים לעבור למניות

בשוק ההון והכספים
מאת אלעזר לוין

ציבור המשקיעים והספקולנטים מתחיל לעבור חזרה מאגרות חוב למניות — זהו הרושם המתקבל מסקירת אירועי השבוע בבורסה לניירות ערך.

בשיא המירוץ אחרי הצמודים הגיעו המחזורים בשוק אגרות החוב לשיאים של 20 מיליון ל"י ליום. עתה ירדו המחזורים עד ל־10 מיליון ל"י (כמו אתמול) ואף ל־7 מיליון ל"י (כמו שלשום). לעומת זאת, גדלו מאד המחזורים במניות. אלו היו, מאז המלחמה, פחות ממליון ליום בממוצע ליום. התמונה של השבוע האחרון לגבי מחזורי המניות היא זו, במליוני לירות:

	בבורסה	מחוץ לבורסה
יום א'	0.97	0.43
יום ב'	0.95	0.64
יום ג'	1.36	0.80
יום ד'	2.59	2.67
יום ה'	2.14	עוד אין נתון

מכאן שבחמשת ימי המסחר נעשו עסקות בכ־15 מיליון ל"י. אין זה אמנם הרבה, בהשוואה לשבועות סוערים של אשתקד, בהם הגיע היקף המחזורים ל־25 מיליון ל"י בשבוע ויותר. אולם זוהי התקדמות באה לעומת השפל של החדשים האחרונים, בהם היה המחזור השבועי 6—7 מיליון ל"י, ולעתים פחות. אין ספק, כי המשקיעים מתחילים לעבור שוב למניות, ואף השוק נעשה רגיש ומגיב במהירות על כל שמועה או הערכה.

„גמר הטוב"

נראה כי „גמר הטוב" באגרות חוב, כחירי היצמדות כה גבוהים, עד שההשוואה במקרים רבים שלילית או אפסית. אין התלהבות רבה לקנות את אגרות החוב החדשות, ואחת הסיבות לכך היא התנאים המסובכים הכרוכים בהן, שלא כל משקיע מוצא בהם את ידיו ורגליו. גוברת ההרגשה, כי אפשר לשמור על ערך הכסף לא רק על־ידי השקעה באגרות חוב, אלא גם על־ידי רכישת מניות, הנוהגות לעתים קרובות דיוידנדים ובונוסים המקבילים לעלית המדד, ובנוסף לכך יש בהן סיכויים נאים לרווחי הון. הוסף לכך את רמת השערים הנמוכה שאליה נידרדרו המניות בחדשים האחרונים, ותקבל תשובה לשאלה מדוע התעורר לפתע שוב שוק המניות.

מניות מובילות

אין זאת אומרת, כמובן, שהגאות תמשך. משקיעים נבונים יכלו לעשות רווחים של 10% ויותר תוך שבוע בכמה מניות מובילות, בעיקר הפיננסיות, הנוהגות עתה את השוק. יתכן מאד שהעליות ימשכו ושבין יגברו המחזורים. אולם התאוששות נכבאת עתה בבניה. כל התפתחות חיצונית — כגון משבר פוליטי או בטחוני, מאזן גרוע של חברה גדולה, הודעה על דיוידנד קטן, או אף מכירות של חבילות מצד אחד הבנקים הגדולים — עשויה לערער את האימון בשוק המניות, ועמו להרוס סיכוי מחודש להחיות את שוק ההון הפרטי. על הבנקים הגדולים, שבידם לכוון במידה מרובה את ההתפתחויות בבורסה, לזכור זאת ולנהוג זהירות רבה בפעולותיהם בשוק ההון.

ביקוש מצומצם לדולר

חולשה היתה השבוע בשוק הדולר בת"ד והדולר השחור. מחיר הדולר בת"ד ירד מיום ליום עד ל־4.99 ל"י אתמול, תוך הצעים ניכרים. מחיר הדולר השחור גם עתה סביב 5.05 ל"י לדולר, כאשר הביקוש מצומצם למדי. אין צורך מיוחד בעסקות בזהב או במטבעות אירופיים.

מדד שערי המניות בבורסה התל־אביבית

100 = 31.3.67

	13.3.74	14.3.74
כל המניות	245.33	248.86
כספים וביטוח	210.30	212.44
מוס: בנקים מסחריים	226.39	230.08
בנקים למשכ'	204.60	206.01
מוסדות מימון ענפיים	183.85	185.06
חברות להשקעה	195.54	198.64
תעשיה	386.89	389.80
מסחר ושרותים מקרקעין	348.55	353.73
בינוי ופיתוח	199.76	202.70

הוצאות המלחמה של אלקטרה — 1.1 מיליון

מאת סופר „הארץ" לעניני כלכלה

ההוצאות המיוחדות של אלקטרה בהקשר למלחמת יום הכיפורים הגיעו ל־1.1 מיליון ל"י — מוסרים הדיווחים הכספיים המאוחדים של החברה, שפורסמו אתמול. הוצאות אלו מורכבות מתשלום שכר והוצאות בסך 615 אלף ל"י לעובדים מגויסים (שלא עבדו בחודשים אלו בחברה, אך קיבלו ממנה שכר), ובהוצאות בקשר לביצוע העבודות בסך 485 אלף ל"י.

הרווח התיפעולי לפני מס של אלקטרה ובנותיה היה ב־1973 כ־6 מיליון ל"י, לעומת 3.2 מיליון ל"י באפריל־דצמבר 1972 (תאריך המאזן שונה אשתקד). מרווח זה יש לנכות את הוצאות המלחמה ומס־הכנסה ולהוסיף רווח הון של כ־2.6 מיליון ל"י ממכירת מגרש בחולון, ומגיעים לרווח נטו לאחר מס של 5.2 מיליון ל"י. ההכנסות ממכירות נטו, שירותים ועמלות היו 94 מיליון ל"י, לעומת 61 מיליון ל"י באפריל־דצמבר 1972. החברה מחלקת דיווידנד של 20%.

מחזור המטבע

(ל.ע.מ.) בנק ישראל מודיע: — מחזור המטבע ירד השבוע ב־2,919,306.83 ל"י ועמד על שני מיליארד שמונה מאות עשרים וששה מיליון ל"י בקירוב.

סעיפי הכיסוי: — מאה תשעים וחמשה מיליון ל"י בזהב, שני מיליארד שש מאות שלושים ואחד מיליון ל"י ביתרות במטבע חוץ. (הכל מעוגל למיליון ל"י הקרוב).

שטרי כסף במחזור 2,728,217,322. מעות (לרבות מטבעות קטנים) במחזור 97,388,992.58, סך הכל המטבע במחזור 2,825,606,314.58, זהב 194,748,325.43, יתרות במטבע חוץ 2,630,857,989.15, סך כל הנכסים 2,825,606,314.58.

פרס גרשון שץ לעידוד ההתנדבות ניתן לקיבוץ מרום הגולן

חבר השופטים של פרס שץ לעידוד ההתנדבות, מטעם הבסדר צ"ש זאב ז'בוטינסקי, החליט להעניק השנה את הפרס לקיבוץ מרום הגולן — חלוץ ההתנחלות העברית החדשה ברמת הגולן.

בהחלטת השופטים נאמר, בין השאר, כי הפרס ניתן גם כאות הוקרה לאחות הבכירה בשרשרת ההתנחלויות ברמת־הגולן, כדי לסמל את הקשר הבל־ינתק ביניהן לבין ארץ־ישראל כולה. טכס מתן הפרס ייערך ביום א', ב־7.30 בערב בבית סוקולוב בת"א.

תערוכה לתולדות הפילהרמונית

תערוכה שנושאיה הם תולדות התזמורת הפילהרמונית הישראלית תיפתח ב„היכל התרבות" בתל־אביב במוצאי שבת, ב־6.00 בערב.

בתערוכה צילומים, מסמכים, מכתבים, פלקטים, תכניות ופריטים נוספים אחרים, המשקפים את פעולותיה של התזמורת משך שנות קיומה.

התערוכה שהתאפשרה תודות לתרומתה של גב' אלה רייזפלד, לציון זכרו של בעלה המנוח קרול רייזפלד, הערך בפואייה של היכל התרבות.

שערי ניירות ערך בבורסה התל־אביבית

14.3.74

מניות

	פתי'	שינוי	בסי'
בנקים מסחריים וחברות לאחזקת בנקאיות			
א.ה.ב. (ב)	233	+5	233
אי.די.בי. בכ'	212	+7	212
אי.די.בי. ר"ג	173.5	+4	175
אי.די.בי. ב' (ב)	190	+5	
אגוד (ש)	270	+1	271
אי' בריטי ר"מ (ב)	302		
אי' בריטי (ב)	288		
דיסקונט א' (ש)	465	+17	465
כרמי (ב)	168	+2	169
פועלים ר"ג (ב)	337	+2	
פועלים (ב)	326	+2	326
בל"ל (ש)	275.5	3.5	275.5
בל"ל תדפות (60%) (ש)	268		271
בנקים למשכנתאות			
אפוטיקאי (ב)	235	+1	236
כרמל (ב)	138	+8	144
לבנין בנין	217	+1	
פה' משכנתי (ב)	235		236.5
טבון בכ'	166	+1	166
טפחות בכ'	240		242
טפחות ר"ג	235	−4	237.5
מוסדות מימון ענפיים			
מלכון	100	+2.5	
אוצר להתעשיה	197	+2	
חקלאות	74.5	−1	
פת' תעשיה מב'	71.5	+0.5	71.5
ביטוח			
אריה	280	+1	282
הסנה	196.5	+2	197
סהר	261.5		
צור	172		
מסחר ושרותים			
בית הרכב	71		72
דלק (ש)	156	+4	155.5
דלק (ב)	157.5	+2.5	159
קרור 1	250		
קרור 10	175	+3.5	
משכב	61.5		62.5
מפעום	157		
מקרקעין, בינוי, פתוח הדרים			
אזורים	180.5		
אפריקה 1	300		
אפריקה 10	260	+1	
הכשר הישוב ק'	158.5	+1.5	
הכשר הישוב ב'	159.5	+0.5	157.5
סולל בונה מ'	135	+6	
נכסים	176.5	3.5	177
ישפרו	120.5	+1	120
ישרס	141.5	+0.5	141.5
כהדרין	198		
פרדסי הדר	82.5	−1.5	83.5
מקקימים	179.5		
נאות אביב	73.5	+2	75
פרי אור	164		
רסקו כב'	81	+1	83
רסקו רג'	62.5	+1.5	63
תעשיה			
אליאנס	470	+4	
אלקו 1	120.5	+0.5	125
אלקו 2.5	97.5	+0.5	98.5
אלקטרה 1	202.5	+3	205
אלקטרה 5	180.5	+2	182.5
ארגמן כב'	292	+4	
ארגמן (ב)	288		
אתא ב'	107	+1.5	108
אתא ג'	106.5	+2	108
דובק	366.5	+6.5	375
כבלים	171	+1	172
כבת (ב)	927	+7	
כיטרילים	79	+1	80
ל' אפשטיין	64		
מולר	160		
מניעים (ב)	88	−2	
מניעים 10	90		
ביר ודרה	235.5	−3.5	288
עסים	204.5	+3.5	207
גתרהתן	251		
עליה	256	+1	275
ערד	94		
פוליגון ב'	197.5		
רבכן	136	+1.5	
תעל	205		209
חב' להשקעה			
אלגר (ב)	81.5	+2.5	
אלרן (ב)	165	+5	167
כרמנית ק'	197	+9	195
פועלים השק'	227		227
פז	93.5	+1.5	
חלפסון 1	137	+2	
חלפסון 10 (ב)	92		92
אבמא	111.5	+2.5	
דיסקונט השק' (ב)	191.5	+4	192.5
מזרחי השק.	106		106
בל"ל השק.	188	+3.5	188
פידון	94		
הסותה	79.5	+1.5	
יבוא השק.	62		62
כור	165.5		167
כלל השק.	180.5	+1.5	
כלל תעשיה	171	+1	170.5

	פתי'	שינוי	בסי'
עת	150.5	+3.5	151.5
מנ"ה	55.5	+1	
נפט			
נפטא	87.5		87.5
לפידות (ש)	176	−1	
לפידות (ב)	218.5	−1	
אגרות חוב להמרה			
אי.די.בי. ר.ה.	79.5	+1	80.5
אגוד ר.ה.	92.5	+1	
המזרחי ר.ה.	96.5	+1.5	98
הפועלים ס.ה.	102		
בל"ל ר.ה.	137	+5.5	137.5
בל"ל ד.ה.	103.5	+3.5	104
אפוטיקאי	96	+1.5	97.5
פה' משכ' ק'	113.5	+4	115
פת' מכב'	93.5	+3	
מבון	100		
טפחות	105	+3.5	108
אוצר לתי'	82		84
דלק	83	+0.5	
הכ' הישוב	78	+0.5	79
ישפרו	110		
אתא	80.5	+0.5	82
פלית	79.5	+0.5	81.5
הפועלים השק.	100.5		
דיסקונט השק.	95		97.2
דיסקונט השק.	84	+1	
מזרחי השק.	90.5		
בל"ל השק.	81.5	+1.5	82
כלל תעש.	102.5		102.5
צור	95		
מניות המסחרות במטבע חוץ			
אמיקו א' (ב)	59	−2	
8% אמיקו (ב)	74	−4	

אגרות חוב

	שער	שינוי
צמודות לדולר		
5% חוצא ים המלח (ש)	245.9	−0.1
5% אג"ח ים המלח (ב)	152	+1.7
6% חשמל חטיבה ב' (ש)	150.1	−0.4
חלפסון קלור פאיר 6.5 אג"ח (ש)	89.2	
הוליס 6	137.1	+0.1
הוליס 7	139	
הוליס 8	102.8	−0.2
הוליס 9	103.5	
הוליס 10	106.3	
הוליס 11	104.5	+0.4
הוליס 13	105.5	+0.5
הוליס 14	104.2	
הוליס 15	102.6	
הוליס 16	102.9	−0.2
הוליס 17	106	
הוליס 18	105.8	
הוליס 19	109.1	+0.9
מלוה בטחון — 1968		
א'	151.6	−1.7
ב'	153.5	
ג'	152	+1
ד'	148	−0.5
ה'	149	+1
ו'	142.6	+1.1
ז'	138	+1
ח'	130	+0.5
ט'	269	+3
י'	281	
י"א	139.9	−0.1
י"ב	138.8	−1.5
י"ג	129.5	
י"ד	267	+0.5
בטחון 1968 — בנקאי		
י"א	143.5	−1
י"ב	142	−1.5
י"ג	136	+1.0
י"ד	129.3	+0.3
בטחון 1969		
א'	128.9	−0.1
ב'	265	−3
ג'	266	−1.5
ד'	265	−2.5
ה'	261.5	−1.5
ו'	260.5	−2
ז'	262.5	
ח'	264.4	−0.[illegible]
ט'	261.5	
י'	259.5	−1
כ"א	260	+1.8
כ"ב	260.5	+0.5
כ"ג	259	+2
כ"א	157.1	−1.5
כ"ב	259	−0.5
כ"ג	254.5	
כ"ד	254.1	−1.8
כ"ה	254	1.5
בטחון 1969 — בנקאי		
י"א	276	+1
י"ב	281.5	+8.5
י"ג	268	+6
י"ד	257.5	−2
ט"ו	261	
ט"ז	253.5	−3.5
י"ח	253.5	−0.5
י"ט	255.5	

שערי חליפין רשמיים למט"ח (העברות והמחאות) ביום 14.3.1974

המטבע	יחידים	שער מכירה	שער קניה	המטבע	יחידה	שער מכירה	שער קניה
דולר קנדה	1	4.3453	4.2983	כתר נורבגי	10	7.4561	7.3465
לירה שטר.	1	9.9687	9.8217	פלורין הול.	10	15.2064	14.9893
דולר אוסטר	1	6.2766	6.1866	מרק גרמני	10	16.9757	15.7362
רנדים דרא"פ	1	6.2097	6.1257	מרק פיני	10	10.9914	10.8289
פרנק שווייצי	10	13.6875	13.4767	שיל. אוסטרי	10	2.1731	2.1447
פרנק צרפתי	10	8.7986	8.6750	פרנק בלגי	100	10.5250	10.3819
כתר דני	10	6.7103	6.6152	לירטה איט.	1000	6.5986	6.5066
כתר שוודי	10	9.1364	9.0971	ין יפני	1000	15.0000	14.7365

(שער הליפין של הדולר ארה"ב קניה 4.203, מכירה 4.210)

שערי מטבע חוץ בין בנקאיים (Interbank) אתמול בצהרים (14.3.74) באירופה

מכירה מיידית (Spot)

ל"י 1 £ סטרלינג	$ ארה"ב	2.3505/2.3525
ל"י 1 $ ארה"ב	מרקים גרמניים	2.6540/2.6560
"	פלורינים הולנדיים	2.7820/2.7870
"	פרנקים שוויצריים	3.0925/3.0965
"	פרנקים בלגיים	40.18/40.22
"	פרנקים צרפתיים	4.8075/4.8125
"	לירות איטלקיות	640.00/641.00
"	יינים יפניים	282.00/283.00

מכירה באחרית (Forward)

	£/$	פר"ש/$	מר"ג/$
1 ח':	2.3313/2.3343	3.0995/3.1065	2.6615/2.6660
2 ח':	2.3110/2.3140	3.1050/3.1120	2.6633/2.6705
3 ח':	2.2930/2.2960	3.1105/3.1175	2.6690/2.6750
6 ח':	2.2505/2.2625	3.1205/3.1295	2.6765/2.6835

הנתונים נמסרו על־ידי בנק דיסקונט לישראל בע"מ

בנק דיסקונט לישראל בע"מ

	מחיר היחידה	מחיר פדיון
אלון	165.59	161.53
דקל	446.6	425.8
ברוש	187.7	179.2
אורן	144.25	140.71

המנהל: חברה להשקעות של בנק דיסקונט בע"מ

החברה לניהול קרנות בנאמנות בע"מ

	מחיר יחידה	מחיר פדיון	מחיר שוק
צבר	269.1	256.9	263
ארז	127.7	121.8	124.8
איתן	152.58	—	148.85

הנאמן: בנק הפועלים בע"מ

מקדמות לעצמאים יועלו ב־30%

מאת איתן ליפשיץ, כתב „הארץ"

המקדמות הנדרשים לשלם עצמאיים ב־1974, יועלו ב־30 אחוז אם הן מבוססות על שומות סופיות שנערכו לגבי 1972.

עצמאיים שנערכו להם שומות סופיות רק לגבי 1971 ישלמו מקדמות בשיעור של 150 אחוז מן השומה שנקבעה.

לגבי חברות החלט באוצר, כי ישלמו מקדמות בשיעור של 135 אחוז בהשוואה לשומות סופיות שנקבעו לשנת 1972 ו־155 אחוז לגבי שומה סופית לשנת 1971.

עד לפני זמן קצר סברו באוצר, כי שיעור המקדמות לא יעלה בכלל בשנה התקציבית הבאה ובכמה ענפים אף ירד בהשוואה לשנים קודמות. עתה, על סמך הערכות כי הפעילות במשק חוזרת בהדרגה לרמה רגילה, החלט להעלות את שיעורי המקדמות, כפי שנעשה הדבר בכל שנה.

ראוי לציין כי מוצע שינוי לפקודת מס־הכנסה, שיאפשר לפקידי השומה להגדיל את המקדמות במהלך השנה, אם יתברר כי לנישומים מקורות הכנסה גבוהה מן המוצהר.

גם בשנת התקציב הבאה יוכלו עצמאים וחברות לערער על גודל המקדמות שנקבעו להם ואם ישכנעו את שלטונות המס, יוקטנו שיעורי המקדמות לנישומים.

שערי: התערבותה של הרבנות הראשית במישור הפוליטי — פגיעה בממלכתיות

„הרבנות הראשית היא מוסד ממלכתי, הפועל לפי חוק הכנסת ונתמכת מתקציב המדינה. הרבנות הראשית היא של כל העם היושב בציון ולא של מפלגה אחת, ואינה מוסמכת לפסוק איזו שאלה כשרה בעיניה במישור הפוליטי ומה צריכה לעשות מפלגה זו או אחרת. התערבות הרבנות הראשית על־ידי חוות־דעת ממלכתית בתהליך הרכבת הממשלה ואף לאחר כינונה, מהווה פגיעה חמורה בעובדה הממלכתית ואין להשלים עם התערבות זו. נוכח תופעה זו, יהיה צורך לבחון מחדש את הסטאטוס של הרבנות הראשית, מה מותר לה ומה אסור לה" — אמר ח"כ י. שערי, יו"ר סיעת הליברלים העצמאיים (ל"ע) בכנסת, במיפגש פעילים שנערך בתל־אביב.

ביום ראשון כ"ג באדר תשל"ד, 17.3.74, בשעה 4 אחה"צ
בבית העלמין בקרית שאול
תתקיים אזכרה
לקירתנו הבלתי נשכחת
רחל פרבמן ז"ל
ונתיחד עם זכר בננו היחיד
רפאל ז"ל
שנפל במלחמת יום הכיפורים
המשפחה

המוסד לבטיחות ולגיהות
משתתף באבלם הכבד
של מנהל המוסד
מר נפתלי עמידן ומשפחתו
בנפול הבן
בועז הי"ד
במלחמת יום הכיפורים

לבית יהושע נהרי
אתנו באבלכם הכבד בהלקח
הינדה נהרי ז"ל
בעלי האחים פרידמן
ירושלים
רח' יפו 47

למר יהושע נהרי
יו"ר הועד הפועל
אבלים אתך בהלקח רעיתך
הינדה ז"ל
הנהלת התאחדות הסוחרים הכללית
סניף ירושלים

ליונה ליכטנשטיין
משתתפים בצערך על מותה ללא עת
של היקרה
דליה ז"ל
חזי ורד
חיים שנהב
רוני רבאי

ליונה ליכטנשטיין
השתתפותנו הכנה באבלך ובאבלו של
חן
במות [illegible]
דליה
דינה ודוד שוה

ליונה וחן ליכטנשטיין והמשפחה
אתכם באבלכם הכבד על מותה
של עדינת הנפש
דליה ז"ל
בדמי ימיה
דיירי הבית
רח' שרת 37, ת"א

ההנהלה ועובדי
בנק כללי לישראל בע"מ
משתתפים באבלו ובאבל משפחתו של
יונה ליכטנשטיין
סגן מנהל סניף ראשי תל־אביב
על מותה ללא עת של
דליה

יקירנו סגן ד"ר
אלכסנדר וולברג
נפל במלחמת יום הכפורים
ב־19.10.73 בתעלה

אמו: לי וילנצ'יק
אשתו: שרה
ילדיו: דלית, יוסי, דן
אחיותיו: נעמי קסטל ובני ביתה
תמר ברסנט ובני ביתה

אנו מודיעים בצער על פטירתה של אמנו
צפורה עציון ז"ל
הובאה למנוחות ביום ה', 14 במרס 1974 (כ' באדר תשל"ד)
חנה ושמעון גת
רבקה ויהושע גבו
והנכדים

במלאת שלושים לפטירתו של
יעקב מטמון כהן ז"ל
תתקיים אזכרה וגילוי מצבה
ביום ראשון, כ"ג אדר תשל"ד (17.3.74) בשעה 2.45 בבית העלמין בקרית־שאול
נפגשים ליד שער בית העלמין
ברצוננו להודות לכל מנחמינו בכתב ובעל־פה
המשפחה

ביום ראשון, כ"ג אדר תשל"ד (17.3.74), בשעה 3.00 אחה"צ
תערך אזכרה לזכרו של
אלוף קלמן מגן ז"ל
האזכרה תתקיים בבית־הקברות הצבאי בקרית־שאול.
אוטובוסים יצאו מבית המשפחה ב[illegible]
בשעה 2.15 אחה"צ
המשפחה

נעלה לקברו של ראש משפחתנו
פרופסור ד"ר אפרים יהודה גוטליב ז"ל
לאזכרה וגלוי מצבה
ביום חמישי, כ"ט באדר תשל"ד (21.3.74) בשעה 3 אחה"צ
בבית העלמין שבהר המנוחות בירושלים
התנועה תצא מבית המנוח רח' [illegible] 16 ירושלים, בשעה 2.30 אחה"צ
המשפחה

אוניברסיטת תל־אביב
הפקולטה לאמנויות
החוג למוסיקולוגיה
מתתפים באבלו של
רון לוי
במות
אמו ז"ל

למר ע. ז. מאירוביץ
השתתפותנו הכנה באבלך על מות אחיך
בר־כוכבא מאירוביץ ז"ל
הנהלת ברינקס
וחבר העובדים

לחברנו **רפי יוגב**
השתתפותנו באבלך הכבד במות
אמך ז"ל
ברכה וצבי קשת

למשפחת אברמי
אתכם אנו באבלכם הכבד במות
צבי אברמי ז"ל
הנהלת אי־די־סי
חברה להנדסה ופתוח יזמים בע"מ
ועובדיה

בצער רב הננו מודיעים על פטירתה של
מניה שור ז"ל
ההלויה תצא היום בשעה 12 בצהרים מבית ההלויות ברחוב דפנה, תל־אביב

ילדיה: מגיסטר יוסף שור ובני ביתו
שושנה אנגלר ובני ביתה
אחיותיה: מניה האחמן־גולדברג, תל־אביב
סוניה יונגרמן, אוסטרליה
הגיסים והגיסות

בצער רב אנו מודיעים כי יקירנו
מקס וולגמוט ז"ל
איננו
ההלויה תצא היום, יום שישי, כ"א אדר תשל"ד (15.3.74) בשעה 11.00 מבית הלויות העירוני, ברח' דפנה 5 לבית העלמין בחולון.
אשתו: חנה וולגמוט לבית איכנגרין
בנותיו: ליז ומילן סקלה
רוני חיים דבוש
נכדותיו: דנה, אורית וגילי
ליאו ופאיה ודל

בצער רב וביגון קודר אנו מודיעים
על פטירתו המתאומה של יקירנו
ישראל זסק ז"ל
ההלויה תצא היום, כ"א אדר תשל"ד, 15.3.74, בשעה 11 לפנה"צ מבית הלויות בסנהדריה להר המנוחות גבעת שאול, ירושלים.
המשפחה המתאבלת

יקירנו **שמעון סטיאסני** איננו
הלויה תצא היום, יום שישי, כ"א אדר תשל"ד 15.3.74 בשעה 12.00 מבית החולים [illegible] ביפו.
אוטובוסים יצאו מבית המנוח, רחוב השרון 6, חולון ומת"א רחוב המלך ג'ורג' 16.
המשפחה המתאבלת

כואבים את מותה של האחות ויחידה
עטרת ראשנו
דליה
ליכטנשטיין־וינר
המורה והמחנכת בתיכון עירוני ה' ביפו
ההלויה תצא היום, יום שישי, כ"א אדר תשל"ד, 15.3.74, בשעה 12.30 בצהרים מבית הלויות רח' דפנה 5 תל־אביב לבית הקברות בקרית שאול
האבלים:
ההורים: טובה וזאב ויינר
בעלה ובנה: יונה וחן ליכטנשטיין
אחותה וגיסה: זיוה ומנחם פלוק
ומשפחות: ליכטנשטיין, ויינר, לרר
יושבים שבעה בבית ליכטנשטיין ת"א, רח' שרת 37

במלאת שנה לפטירת יקירתנו
אליאן שמיר ז"ל
נעלה לקברה
בהר המנוחות ירושלים
ביום ה' כ"ז אדר תשל"ד 21.7.74 בשעה 16.00.
המשפחה

במלאת שלושים לפטירתה של יקירתנו
מלוינה (מימי) פרנקל ז"ל
תתקיים אזכרה וגילוי מצבה
ביום ראשון ה־17 למרץ 1974 בשעה 2.00 אחר הצהרים
בבית העלמין הישן בנוף הכרמל
רות ודוד פרנקל

מבנים לעיריות
בניה טרומית מתועשת

בתי ספר
כתות לימוד
אולמי ספורט
גני ילדים
מועדונים
מחסנים

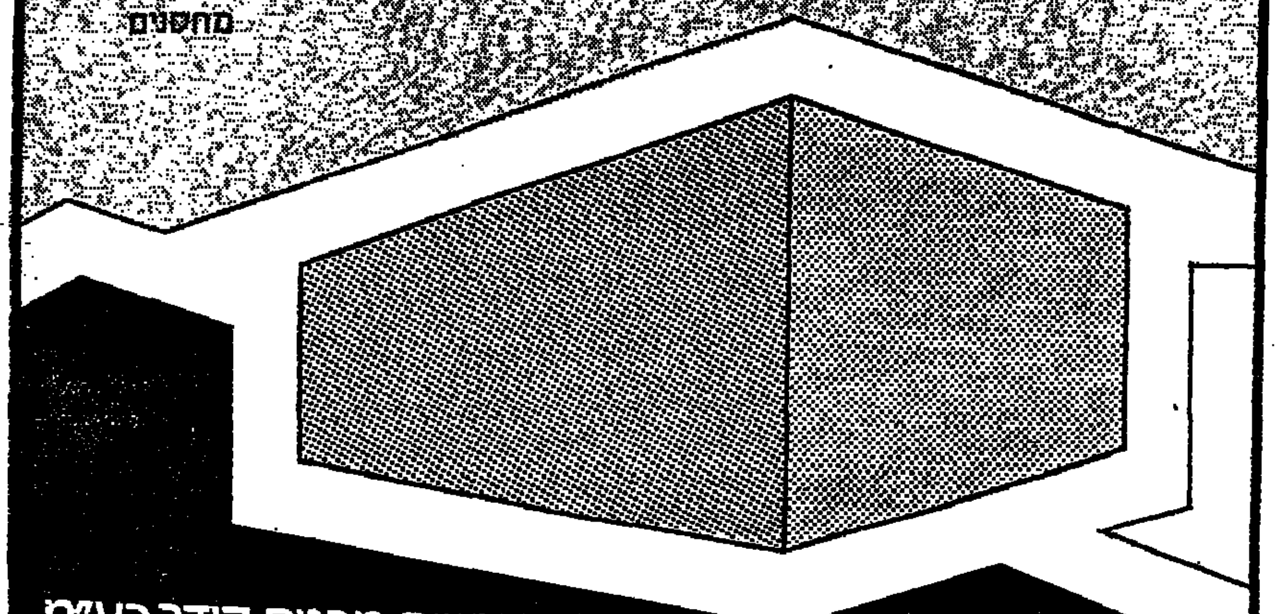

תעשית מבנים קידר בע"מ
רעננה אזור התעשיה טלפון 921329
ר.פט.מ. מס' 5149, 5150, 5151

האגודה לקידום החינוך העל־יסודי
בית הספר התיכון ע"ש מ. בויאר ירושלים
הרשמת תלמידים לכתות ט' - תשל"ה

הרשמת התלמידים לכתות ט' לשנת הלימודים תשל"ה
תיפתח ביום ו', 29 למרץ 1974, בשעה 08.00 בבוקר

שעות ההרשמה: מ־08.00 — 13.00 לפנה"צ
ומ־15.00 — 17.00 אחה"צ
במשרדי בית הספר בבית הכרם

לצורך הרישום יש להביא את המסמכים הבאים (במקור ולא בהעתק):
1. תעודת גמר של כתה ז'.
2. תעודת שליש ב' של כתה ח'.

על המועמדים, או הוריהם, לבוא למשרדי בית הספר בימים שבין 17 ל־22 למרץ 74, כדי לקבל טפסי הרשמה. ובאותו מעמד ייקבע לתלמיד מועד לבדיקה פסיכוטכנית.

טפסי הרשמה אפשר יהיה לקבל במשרד בית הספר בין השעות 08.00 — 14.00 לפנה"צ.

גילה חמלניק ולמשפחתה

רבה נא השתתפותנו הכנה באבלכם הכבד
על מות יקירכם

מרדכי חמלניק ז"ל

ליאון ורוזליה ריכמן
(Darmstadt)

במקום טוב על הכרמל
דרוש בית בודד או דירה
בסטנדרט גבוה

4—6 חדרים ✱ לכניסה מידית ✱ תשלום במזומנים
טלפון במשך היום 04—511791, בשעות הערב 04—241863

לגילה חמלניק, גיסתנו היקרה
ולילדים: אבי, רפי ונילי

מזועזעים על מותו ללא עת של יקירנו

מרדכי ב"ר אברהם ז"ל חמלניק

ומשתתפים בצערכם הכבד

יהודה ועדית הרליך Frankfurt
רפי וחוזי
מנחם ושרה הרליך Frankfurt
פרי בוביס, אסתר וענת U.S.A.

למכון למחקר חברתי
בחסות מוסד אמריקאי
דרושים בדחיפות בירושלים
5 עד 10 ויותר חדרי משרד
טלפון הכרחי
מאת בהשפון גם דירות מגורים
נא לטלפן: 02—221381

חברת שווק גדולה
מעוניינת לרכוש
חנויות
בכל חלקי הארץ

בגדלים: מ־250 מטר מרובע עד 800 מטר מרובע

(אפשר גם בהשכרה)

נא לפנות עם פרטים לת. ד. 248 בני־ברק, עבור „אברהם"

התראה* למבוטח שאינו שכיר!!

מועד תשלום דמי־הביטוח חל ב־10 לחודש זה. אם תוך 10 ימים מיום פרסום ההתראה לא יסולקו דמי הביטוח, רשאי יהיה המוסד להגדיל את דמי־הביטוח ב־20%.

תשלום דמי הביטוח במועד –
מבטיח זכויותיך בבוא העת.

* לפי סעיף 93 (א) לחוק הביטוח הלאומי (נוסח משולב) התשכ"ח — 1968.

המוסד לביטוח לאומי

מכרז מס' 1/74 חברת עמידר — מחוז הצפון
סניף חיפה מערב

מוצעים בזה
להשכרה 3 מחסנים

תמורת תשלום דמי מפתח בשדרות הכרמל 41 חיפה בשטח של 58 מ"ר בערך.

את המחסנים אפשר לראות בימי שני ורביעי, בין השעות 10—12 לפני הצהרים, החל מיום 18.3.74 ו־20.3.74.

הצעות לשכירת המחסנים תמורת תשלום דמי מפתח, יש להגיש בכתב למזכירות משרדנו המחוזי ברחוב מאיר 2, חיפה, בימים א', ב', ג', ד' בשעות 8—12, במעטפה סגורה, בצירוף ערבות בנקאית, סיק בנקאי, או המחאה בשעור של 10% מערך ההצעה, ולציין על המעטפה את מספר המכרז וכתובת המחסנים.

המועד האחרון להגשת ההצעות הוא ב־21.3.74 בשעה 12.00 בצהרים.

אין משרדנו מתחייב לקבל את ההצעה הגבוהה ביותר, או הצעה כל שהיא.

חברת עמידר

בר־כוכבא מאירוביץ ז"ל

על מותו של

ממיסדי אל על וחבר לשעבר במועצת המנהלים של החברה

אבלים ומשתתפים בצער המשפחה

המנהל הכללי וההנהלה
אל על נתיבי אויר לישראל

משרד הפיתוח
אגף החשמל

הודעה לציבור החשמלאים
בעלי רשיונות לביצוע עבודות חשמל

לרגל עיכובים בחידוש רשיונות החשמלאים, הריני להודיע כי שר הפיתוח הורה כי תוקפם של הרשיונות הנ"ל שעמד לפוג ביום ח' בניסן תשל"ד (31.3.1974) יוארך ליום כ"ו בסיון תשל"ד (16.6.1974).

לפני פקיעת תוקף הרשיונות הקיימים, יישלחו לחשמלאים טפסי הרשיונות לשנת 1974/5.

הרשיונות יקבלו תוקף עם תשלום האגרה.

מכרז למכירת מכונת איסוף הובסון

בעלת 12 תאים עם בקורת ומתקן רועד
עם סידור שתי וערב

את המכונה ניתן לראות, בשעות העבודה המקובלות, במשרד חברת
עתק בע"מ, רחוב המלך ג'ורג' 29, י־ם

הצעות יש להגיש במכתב רשום לפי הכתובת:
עו"ד רפאל שמיר, רחוב הלל 23, ירושלים

ההצעות צריכות להגיע בפועל לכתובת הנ"ל עד לא יאוחר מיום 31.3.74.

אין המכריזים מתחייבים לקבל את ההצעה הגבוהה ביותר או כל הצעה שהיא.

רפאל שמיר, עו"ד

לשילה מלצר

השתתפותנו הכנה באבלך הכבד במות

אמך ז"ל

ההנהלה ועובדי חברת „ארקיע"
קוי תעופה בישראל בע"מ

לפידות, חברת מחפשי נפט לישראל בע"מ
ת. ד. 17106 תל־אביב

מכרז רכב 74/2

מוצעים למכירה:

1. מכונית נוסעים מרצדס 280S, שנת ייצור 1968 אוטומטית, עם הגה אויר
2. מכונית נוסעים פריומוס 1500, שנת ייצור 1970

את המכוניות ניתן לראות במשרדנו רחוב ברודצקי 19 רמת־אביב, בימים 17—22 למרץ 1974 בין השעות 09.00—15.00.

הצעות קניה ע"ג טפסי הצעה של החברה יש להכניס לתיבת המכרזים במשרדי החברה, במעטפה סגורה ומסומנת מכרז 74/2 עד יום ה' 22 במרץ 1974, שעה 16.00.

להצעת הקניה יש לצרף שק בנקאי בגובה של 20% מערך ההצעה.

אין החברה מתחייבת לקבל את ההצעה הגבוהה ביותר או כל הצעה שהיא, והיא שומרת לעצמה את הזכות לבחירת הצעה חל־קית.

י. אבירם
מנהל בתי המשק

בן כפרנו
פליקס אבנר
בנם של פאולה וגדעון פליקס

נפל במלחמת יום הכפורים
על מותו אבלים ומשתתפים בצער המשפחה

חברי עובדי אדמה בגן-השומרון
וכל תושבי הכפר

מכרז מס' 13/74

למכירה
מכונית לארק
מודל 1965.

את המכונית אפשר לראות בחניון בנק לאומי לישראל בע"מ רחוב יהודה הלוי 24/32 תל־אביב בין השעות 08.00—14.00.

את ההצעות יש להגיש בצרוף המחאה בנקאית בגובה 10% מערך ההצעה במעטפה סגורה למחלקת משק ואספקה רחוב יהודה הלוי 38, ת"א, עד ליום חמישי 21.3.74 שעה 12.00.

יש לציין על פני המעטפה מכרז מס' 13/74.

אין הבנק מתחייב לקבל את ההצעה הגבוהה ביותר או כל הצעה שהיא.

מחסן להשכרה
בכפר סבא

מהיום עד סוף אוגוסט 74 (לתקופה של 4 חדשים)
בגודל 2,000 עד 3,000 מ"ר
בשמוש קלרק הרמה במקרה הצורך

המעונינים יפנו משעה 7.00 עד 15.00 לטלפון 923262
ובערב (053)25570

למשפחות ביטון ומוריס

אתכם באבלכם הכבד
בהלקח מכם

אסתר ז"ל

תדיראן
ההנהלה והעובדים

אוניברסיטת בן־גוריון בנגב

עומדת דום לזכרם
של מוריה, עובדיה, בוגריה ותלמידיה
שנפלו במערכות מלחמת יום־הכיפורים

אוסטרוביץ אבי
אזכיראלי אמיר
אידנברג יחיאל
איפרגן ראובן
בן־ישי משה
גולדמן אהרן
גלר מרדכי
הלוי גדעון
וולברג אלכסנדר
וינוגרד ישעיהו
חוצב חיים
חיימוביץ אברהם
לדרמן מיכאל
לוי שלמה
לוסטיג יהודה
ליטני יניב
מגורי ציון
מרוק יצחק
נוי ניצן
סבתו שבתאי
סופר יעקב
פרידלנדר אילון
צולמן מאיר
ריחני יחזקאל
שניידר גד
שנן גדעון
שרוני דן

כבוד ויקר לזכרם!

מועצה אזורית „חבל אילות"
מכרז מס' ה/74/1
עבודות הברואה והדברה מזיקים
הנדרשים לבריאות האדם בישובי „חבל אילות"

1. המועצה האזורית „חבל אילות" מבקשת מקבלנים מורשים לבצוע „עבודות הברואה והדברת מזיקים המזיקים לבריאות האדם בישובי „חבל אילות".
2. טפסי המכרז והמסמכים הנוגעים ניתן לקבל במשרדי המועצה ביטבתה כל יום בין השעות 8.00—12.00 תמורת 20.— ל"י שלא יוחזרו. ניתן לקבל את הנ"ל גם לפי פניה בכתב שתשלח בדאר רשום.
3. על הקבלן לצרף להצעתו ערבות בנקאית בסך 10% מערך הצעתו בנוסף לכל המסמכים הדרושים לפי תנאי המכרז.
4. הצעה שלא תכלול את כל המסמכים הדרושים לא תובא לדיון.
5. אין המועצה האזורית „חבל אילות" מתחייבת לקבל את ההצעה הזולה ביותר או כל הצעה שהיא.
6. את הצעתו על הקבלן להכניס לתיבת המכרזים במשרדי המועצה ביטבתה עד יום 28.3.74 בשעה 12.00 בצהריים. ניתן לשלוח את ההצעה בדאר רשום למזכירות המועצה כך שתגיע עד המועד הנ"ל.

עדי אלוני, יו"ר המועצה

יחד עם המשפחות

אנו אבלים ומרכינים ראש לזכר עובדינו

יצחקי אליהו הי"ד
מועלם עזרא הי"ד
נווה יוסף הי"ד
קאופמן אפרים הי"ד
שטל עמנואל הי"ד

בית תדיראן
תעשיות ישראל לאלקטרוניקה בע"מ

המועצה המקומית שלומי
מכרז פומבי מס' 1/74 (חוזר)
ריהוט וציוד למרכז קהילתי

1. המועצה המקומית שלומי מזמינה בזה הצעות מנגרים וספקים לביצוע העבודה הנ"ל.
2. התכניות והפרט טכני אפשר לקבל במזכירות המועצה, יום יום בשעות העבודה, תמורת 50.— ל"י שלא יוחזרו.
3. על מגיש ההצעה לצרף ערבות בנקאית בסך 10% מגובה הצעה, להבטחת קיום המכרז.
4. המועד האחרון להגשת הבקשות הוא יום שני 25.3.74 שעה 17.00.
5. המועצה איננה מתחייבת לקבל את ההצעה הזולה ביותר או כל הצעה שהיא.

בכבוד רב,
דוד כהן, יו"ר המועצה

[illegible] من الأصل

مكذا من الأصل

הלוח הכפול הארץ ידיעות אחרונות

המשרד הראשי: שדרות רוטשילד 76, תל־אביב
טלפונים: מחלקת מודעות 611141
המחיר: יום חול: 1.90 ל״י לשורה / יום ו׳: 2.50 ל״י לשורה

פרקי היום בתנ״ך

● יחזקאל, כ״ט — ל״ב.

המשנה היומית

● חולין, ה׳ (א—ד)

הדף היומי

● כתובות, פ״ד—פ״ה.

ההלכה היומית

● שבת, שי״ט (ו״ו) — שי״כ (א—ה).

הדלקת הנרות

	ירושלים	ת״א	חיפה
ע״ש	5.19	5.27	5.19
מוצ״ש	6.34	6.35	6.33

תורנויות בתי חולים

תורנות רופאים לפי המקומות

תורנות בתי מרקחת

בתי־כנסת

דירות

וילות ובתים

קבלנים מציעים

דירות לקבלה 3 חדרים ויותר

2—2½ חדרים

1—1½ חדרים

דירות בדמי מפתח

דירות בשכר חודשי

דירות מרוהטות

דירות להחלפה

חדרים מרוהטים

ביקוש דירות

משרדים

מגרשים

בתי מלאכה

חנויות

אולמות

עסקים

● למכירה מגהץ בתוך בתי יס עם כמאות נוח 053-57357.

● צעיר ודינמי + השקעה + טכניון, מעוניין בהצעות אתה"צ. 764802.

● למכירה זכות לחלוקה — עזין פרנסה גדולה אפילו לשלש משפחות טל. 72339.

● מכון ומספרה בבניין מעשיתי + ציוד למכירה 62562.

● בהזדמנות אולם בבניה 100 מ"ר 125.000 בבניה. טלפון 613222.

● כל בו גדול למכירה ברכבה רבים משפחה. טלפון 287153 אחה"צ.

הצעות עבודה

● דרוש שליח לפני או אחרי צבא. שעות העבודה 8—1. להתקשר טלפונית 62345, לברת כימה.

● למשרד שמאים דרושה לי שרה מלאה כתבנית עברית. שעות עבודה 15.00—8.00 טלפון 445210 תל אביב.

ביקוש עבודה

● בעל מגרר מג"ז סגור מעוניין בהסעות ותובלות — 949142.

● צעיר ודינמי + השקעה + טכניון, מעוניין בהצעות לאחה"צ. 764802.

הכשרה לעבודה

● קורסים לקוסמטיקה סדרות כשים והסרות שברים בהדרכה מקצועית מעולה — דיזנגוף רמת גן 1 (בבר דיזנ' גוף) 328066.

מכוניות למכירה

דארט-וליאנט

האמריקניות של
קרייזלר
הנמכרות ביותר
בארץ

● דודג' דארט 1970 עם מנוע אוויר מצב מצוין טל. 36115 בשעות העבודה.

אוסטין

● אוסטין 58 מנוע 68 בהזדמנות טלפון 08-984911 בערב.

● למכירה אוסטין 850 מודל 70 בצבע 23.000 ק"מ טל. 366063.

אופל

● אוסטין 1440, מודל 1961 סכם שנה + רדיו. במצב טוב. 820680 בבית 827087 בעבודה.

● אוסטין קמברידג' 1960 במצב טוב מאוד מסם ראשון 768830 בערב.

● אופל 72 לכל אוטומטי מצב מצוין 60.000 ק"מ יד ראשונה טלפון 855711 8—9 בבוקר.

● אופל רקורד מסחרי 65. מצב מצוין 828873 8—13 ללאת. גאולים 20 חולון — מספחת אלבו.

● אופל רקורד קופה 1900 1970 אוטומטית מסם לשנה יד ראשונה צמיגים רדיאליים.

● אופל קדט 64 טל. 836432.

● אופל רקורד קופה 1968 במצב מצוין טל. 863710.

● אופל קדט 64 טסט לשנה 21 מנוע חדש.

● אופל רקורד 66 בהזדמנות לרגל נסיעה טל. 903146.

● אופל קדט 70 מצוינת ק"מ טל. 355649.

● אופל רקורד 62 במצב גרוע בהזדמנות טל. 767463.

ב.מ.וו.

● ב.מ.וו. 700 אוברול טסט לשנה במצב מצוין בעבודה.

● ב.מ.וו. 64 אחרי אוברול 6.750 טל. 836661.

● ב.מ.וו. 700 מודל 62 במצב טוב טלפון 851225.

● ב.מ.וו. 2002 אוטומטית 1973 בהזדמנות לרגל נסיעה 03-981658.

● ב.מ.וו. 1970 2800 מצב מצוין, טסט לשנה 729666.

● ב.מ.וו. 700 1961 בבית 053-92016 בעבודה.

● למכירה ב.מ.וו. 700 ס' שנת 1964 טסט לשנה בערב טלפון 744125.

דאף

● דאף אוטומטית 66 מנוע 69 במצב מצוין טסט לשנה טל. 269016 ואחרי 4.30 בבר אילן 25 בתים.

דופין

● דופין 1959 מנוע 1966 1600.— ל"י בוקר 449023.

● בהזדמנות דופין אלפא רד מאו 1966 מעשורי דיסק. טלפון 953823.

● דופין 1959 רדיו ותוספות + קסר שבר לפירוק. 787944 (לא בשבת). בעבודה טלפון 364782.

● דופין 1957 אוברול וטסט. 947650 14—17.

● דופין 1962 מנוע 1971 במצב מצוין, טל. 966321.

● דופין 1967 מנוע 66 מצב טוב טלפון 853420.

● דופין 59 במצב לא תפוי (מספר והילוך ראשון) טכה מסם מחיר הזדמנותי 850989.

דה־שבו

● דה־שבו 66, טסט לשנה 251954 טל. 5,500.—

● דה־שבו 1965 מצוינת טסט 3 חודשים טל. 412754.

● דה־שבו 62/65, מסודרת מצוינת, בהזדמנות 243218 אחה"צ.

● דה־שבו 1964 מצוינת, טסט לשנה, ריפוד חדש — טלפון בעבודה 742049, בבית 624508.

● דה־שבו 64 במצב מצוין בבית 786111/240.

● דה־שבו מודל 1963 טלפר נים בבית 477691 בעבודה — 233060.

● דה שבו 61, מנוע 64, מצב מעולה + טסט 053-96596.

● דה־שבו טסייטן 1966 לרגל נסיעה במצב מצוין של ל"מ 382350.

● ציטרואן דה שבו שנת 63 טסט 4 חודשים 984520.

אלפא רומיאו

● אלפא רומאו ג'וליה 1970 כובר 1600 במצב חדש — 359627.

● אלפא רומאו ג'וליה 1600 כובר 1972, 30.000 ק"מ — 468714.

● אלפא רומאו ג'.מי. 1600 כן רדיו ותוספות 25000 ק"מ 473654.

● אלפא רומאו קופה 1750 מודל 72 27.000 ק"מ מצב מצוין טלפון 863401 בשעות הערב.

● אלפא רומאו ברלינה 1970 יד ראשונה 62.000 ק"מ + רדיו 56394.

פעם
VOLVO
תמיד
VOLVO

AUDI NSU

● פרינץ 1000 מודל 1968 מצב מצוין, טלפון 441806.

● פרינץ 1968 טסט לשנה 6.000 ל"י.

וולוו

● וולוו טסייטן 1970 27.000 יד ראשונה בהרצה — 475000.

● וולבו 144 1970 גיר דניאל רדיו יד ראשונה ונהג יחיד טלפון 03-252526.

● וולבו 72 אוטומטית + רדיו במצב מצוין 39.000 ל"י טלפון 867235.

● וולבו טסייטן אוטומטי 71 49.000 ק"מ 39.000 ל"י 849894.

● וולבו 144 1973 + מיזוג אוויר + רדיו וטסט 83.000 ק"מ — 51.500 ל"י 442937 ב-13—9 16—19.

● וולבו 144 אוטומטית 72 + רדיו + ביטוח 39.500 ל"י 053-24211 053-24946.

פולקסוואגן

● מכונית פולקסוואגן קרסמה 6 מושבים 1900 מנוע 1965 3000 ל"י טל. 741642.

● ויזה 1964 מנוע חדש — קלפים (30.000) טסט מצוין 019882.

● ויזה 1964 במצב מצוין אחרי 864569, 237726.

● פולקסוואגן ויקטור 63 במצב טוב ואוברול 8.750 טלפון 848522.

● פולקסוואגן קרוסמה 60. צריך כללי מצוינת 5.250 837406.

● פולקסוואגן טסייטן 1971 נהג עירוני.

● פולקסוואגן מסחרי 1965 מנוע 3.000. טל. 721825 — 733957.

● פולקסוואגן ויקטור 1965 מסדרת + טיים ורדיו 950094.

● בהזדמנות למכירה פולקסוואגן ויקטור 1971 במצב מצוין, טלפון 761125.

● פולקסוואגן ויזה 1969 אוטומטית במצב מצוין רדיו + אזעקה, טל 735738.

● למכירה פולקסוואגן ויקטור 1965 שנה טסט אחרי אוברול כללי טל 951010.

ווליס

● בהזדמנות למחיר התלמה, ווליס טסייטן מצב מצוין, טלפון 856234 משעה 17.

ד.ק.וו.

● ד.ק.וו. 63' 7 חודשים טסט, הזכוניות.— 4.500 טל. 956218.

● ד.ק.וו. 63 במצב טוב טל. 470830.

סנדרים

● סנדר פג'ו 72 הקודם ז"ר כה + טסט טל. 826601.

● סנדר פג'ו 403 1965 — מנוע חדש + שיפוצים — 86478 34.000.

● סנדר פג'ו 403 1965 — מנוע חדש + שיפוצים 473413.

● סנדר דודג' דארט 100 ביום שישי, ובשבת בטל. 891344.

● למכירה סנדר סוסיתא 1969 + תריסים במצב טוב 901189.

● סנדר סוסיתא 1971 במצב מצוין 9000 ל"י טל 903333.

● בהזדמנות סנדר סוסיתא מודל 1965 מצוין עבר — 940612.

● למכירה סנדר דודג' 200 די במצב טוב להתקשר בעבודה — 798161 בבית — 257517.

● סוסיתא סנדר 1967, מנוע פורד בהזדמנות 3.500 880344 שש הימים 4 בהים.

● בריסקה 66, טסט שנה ד הילטון אומת 64, 850654.

● בריסקה 66, בהזדמנות טל. 742242, בין 8—5 בערב.

● סנדר פג'ו 404 עם רדיו + אביזרים בהזדמנות טלפון 904519.

● סנדר דוליס קומפקטי מצב מצוין, מודל 1965, טל. 846958.

● סנדר סוסיתא 69, 70.000 טסט מצוינת 7.250 857406.

● סנדר סוסיתא מודל 1970 טלפון 472084 משעה 17.

● סנדר דודג' דבל קבינה מודל 66 במצב מצוין טל. 757621.

● סנדר דודג' די 200 73 קבינה כפולה לאחר שרות מלואים 88.000 ק"מ טלפון 878273.

● מוכרת להמכר סנדר דודג' די 100 71 טל. 720989.

● סנדר פיג'ו 69 במצב טוב אבי בכר. 39671.

● סוסיתא סנדר 71 יד ראשונה + 2 גלגלי ספר + אביזרים במצב מצוין 9.800 ל"י 851865.

● סנדר סוסיתא 1967 מנוע פורד 4.800 טל. 34065.

● סנדר סוסיתא 1971 סנדר + גגון 67.000 + טסט בעבודה — עד 2.00 476166 אליהו המסגר, בתים, אליהו 8 דירה 20 ממ 16.00.

● סוסיתא סנדר 65 במצב מצוין לאחר אוברול טלפון 063-26719.

● סוסיתא סנדר 64 אוברול כללי וצבע, טל. 956817.

טריומף

● טריומף 1300, שנת 1970, 63.000 ק"מ. טלפון: 264391.

● טריומף 1300 מודל 1969 במצב טוב. 755753.

● בהזדמנות טריומף 1968 במצב טוב 851507 כל היום.

● טריומף 1500 ספיטפייר + תוספות טלפון 447273.

● טריומף הראלד 4 דלתות 874434 רדיו 1071 1300.

● טריומף 64 בהזדמנות 6.500 ל"י בעבודה 742519 בית 755971 הקודם ובית.

● טריומף 2000 1968 140.000 ק"מ 17.000 ל"י טלפון — 411680.

● טריומף הראלד 68 טסט אבראר 8000 טלפון 565010.

● טריומף הרלד מצב טוב 1966 טסט + רדיו. טלפון 822983.

● טריומף הרלד מודל 61 טסט ל-10 חודשים במחיר בית טל. בשעות הערב — 04-981982.

לארק

● לארק 1963 עם אוברול — ריפוד וצבע במצב טוב, צריך רדיו, מסודר, 00 רמת השרון, יוקנעם.

● לארק מודל 1960 במצב טוב מחיר 3000 874506.

● לארק 63 מנוע שברולט בעבודה 215270 בערב — 296967.

● לארק 64 — מצב טוב וחיצוני מצוין — 6.700 טל 470962.

● בהזדמנות למכירה לארק 64 במצב מצוין טלפון — 13.00 עד 7.00 בשעות.

مطابق الأصل

הלוח הכפול הארץ ידיעות אחרונות

● לארק 62 מצויין בהזדמנות ברומסלדור 85 — 910569 פ"ת יזבי.

● לארק 60 במצב עבודה נהדרת יד ראשונה טלפון — 825679

● לארק 63 במצב טוב בלי מסמ 916628 בערב ובשבת.

● לארק 66 פרטית מנוע שברולט בהזדמנות 919496 פ"ת.

● לבית — הסכביזקסטיון! לארק 1961 אחרי אוברול — 288970 3060

● לארק 1964 מצב תצוגה לסכבי מוב 5500 ל"י טלפון

● לארק 63 יד ראשונה ב' מצב טוב כל. 229821 8—1 5—4.

מוריס

● בהזדמנות מוריס 1100 1967 בעבודה 253667 בערב 737470.

● מוריס 1963 מנוע 1969 מסמ 9 חודשים — 9.250 ל"י 342405.

● מוריס 1100 מצויין למכירה 1968 90.000 ממס טלפון 709553.

● מוריס 1100 1968 אוסר ממיה מסם שנה עבודה — 084257.

מיני־מיינור

● מיניקיינור במייטן 63' רדיו 8.500 478702 עמנואל

● מיני מיינור 1968 מצב טוב מאוד כל. 951655

● מיני מינור 62 + אר ברול, גירל, אילת 56, חולון.

● מיני מינור 62, מצויינת מסם דמסגר ההובות, בלר 18, ברום, בעבודה 951981.

● מיני מינור 61, מנוע חדש גיר וקלץ' חדשים, מצב מצויין. 058—25490

● מיני מינור 1960 מסודרת 5.500 ל"י, טלפון — 445840

● מיני מינור 1962 אחרי אוברול מצב טוב. 906564

● בהזדמנות מיני כופר 1963 במצב טוב, טל. 248712

● מיני מינור 1961 מצב טוב 6000 ל"י, טלפון — 415191

● מיני מינור, 1963, מצב מוב. טלפון 067/73836, יעקב.

מרצדס

● מרצדס 220 1963 במצב מצויין + מזגן + רדיו 833070

● מרצדס 220 אוטומטי 1967 במצב נפלא

● מרצדס 200 מודל 1966 ממס שנה טלפון 905423.

● מרצדס 63 220 אב. כל. 03-25340 בשעות הערב פ' בשבת כל היום.

מסחריות

[illegible]

סאאב

[illegible]

סוסיתא

[illegible]

SUBARU
סובארו

simca סימקה
מכונית טובה מבית טוב
בית קרייזלר מכשירתנועה

פולקסווגן

[illegible]

Ford

FIAT

פיגו
האדר שבחבורה

ציטרואן

● ציטרואן — 1963 — מצב מצויין —2,700 כל. במבולת 952611

קונטסה

[illegible]

רנו
בחסכון ראשון!

שונות

[illegible]

ביקוש רכב

[illegible]

שרותי רכב

[illegible]

אופנועים וקטנועים

[illegible]

חפצים למכירה

[illegible]

בתי־ספר ושיעורים

[illegible]

דודי שמש וחשמל

[illegible]

חקלאות

[illegible]

חפצים לקנות

[illegible]

מכונות כתיבה

[illegible]

סירות

[illegible]

כלי נגינה

[illegible]

השקעות

[illegible]

חוגים

[illegible]

חיות בית

[illegible]

מכונות כביסה

[illegible]

טלוויזיה

[illegible]

בתי"ס להנהגה

[illegible]

נופש

[illegible]

בולים ומטבעות

[illegible]

תריסים

[illegible]

טיולים

[illegible]

רהיטים

[illegible]

הלוח הכפול — הארץ / ידיעות אחרונות

שמיחים

מקררים

מספרות

● מעוניין במספרה 16 מ"ש אצטר עם טל. להתקשר טל. 905598

● דרושה ספרית מקצועית, שיודעת מניקור. הרואה 143 רמת־גן 724114 בערב.

צילומים

שידוכים

הלואות

● לעובדי מדינה הלוואות מיידיות! טלפונים: תל־אביב 248224, 236003 — ירושלים

נרשמו לנשואין

תנורי חמום

שרותים

● דרושה עוזרת 3 פעמים בשבוע ברחביה. טל. 238221

● דרושה מטפלת לתינוקת בשכונת בית הכרם. טל. 38879

● דרושה מטפלת לשני תינוקות לשעות 11—15. 35964

[illegible]

תכוניות

● תיופישית 1965, למלפון לי שיה 2/1, 224011, בשעות הלילה 254240

● פיאט 128 1973 + רדיו ואביזרים רבים. מכס

● למכירה פיג'ו 404 1968 אוטומטית

[illegible]

ביקוש רכב

● מעוניין בפיג'ו 404 — 304 ללא מסים טל. 412558

אופנועים וקטנועים

הלואות

● לעובדי מדינה הלוואה מיידית! טלפונים: 225150, 228572

מציעים למכירה

מקררים

שרותים

דודי שמש וחשמל

כלי נגינה

תנורים

● תנורי בישול ואפיה באיכות גבוהה במחירים נוחים כלון נותנת א. פאול בע"מ, רח' אבן־ישראל 2 (פינת יפו 139), טל. 223561

חיות בית

טלויזיה

קוסמטיקה

השקעות

הלבשה

ספרים

תריסים

שונות

● בשכ"ה, חדר עבודה/מחסן 11 מ"ר, בבית הכרם 632568

הלוח הכפול — חיפה והצפון

ידיעות אחרונות: הנביאים 28, טל. 667931

הארץ: נורדאו 20, טל. 661166

תורנות רופאים לפי התקומות

חיפה

● רופא תורן בבריא"ם, טל. 104

תורנות בתי חולים

תורנות בתי מרקחת

הודעות

וילות ובתים

קבלנים

דירות למכירה 3 חדרים ויותר

ביקוש דירות

משרדים

חנויות

מחסנים

מגרשים

דירות בדמי מפתח

דירות בשכר חודשי

1—1½ חדרים

עסקים

ביקוש עבודה

הצעות עבודה

דירות מרוהטות

חדרים מרוהטים

2—2½ חדרים

תכוניות

[illegible]

הלוח הכפול — ירושלים

ידיעות אחרונות: הלל 28 טל. 225251

הארץ: המגבלת 5 טל. 224245

בתי כנסת

תורנות רופאים לפי התקומות

תורנות בתי חולים

דירות

קבלנים

דירות למכירה 3 חדרים ויותר

2—2½ חדרים

דירות מרוהטות

דירות בדמי מפתח

דירות בשכר חודשי

דירות להחלפה

ביקוש דירות

משרדים

אולמות

חנויות

חדרים מרוהטים

מחסנים

עסקים

מגרשים

ביקוש עבודה

הכשרה לעבודה

הצעות עבודה

[illegible]

مكذا من الأصل

مكزامن الأصل

למוסד מחקר אקדמאי
דרושה
מזכירה - כתבנית
בעלת יוזמה, נסיון בעבודות מזכירות והדפסה
מעולה בעברית או באנגלית
(רצוי בשתי השפות)
עבודה מעניינת בצוות קטן וצעיר
תנאים טובים
שעות העבודה: 16.00—08.00
בא לפנות בפירוט נסיון והמלצות לת.ד. 39170 תל־אביב

לחברה בתל־אביב
דרושה מזכירה מעולה
עם נסיון בעבודות משרד
בעלת שליטה מלאה באנגלית ועברית
והדפסה בשתי השפות
שעות העבודה: 14—9
תנאים טובים למתאימה
לפנות עם פרוט קורות חיים לת. ד. 7286 רמת־גן

דרושים:
אחראים לקוי ייצור
למפעל ברמת החייל
— תנאים טובים —
לכתוב ת.ד. 86, ת"א

לחברת קוסמטיקה בינלאומית
דרושים
סוכני מכירות
בעלי רכב
בדרום, במרכז ובצפון הארץ
הכישורים הדרושים:
* נסיון במכירות (רצוי בענף הקוסמטיקה)
* הופעה היצוגית
* כושר אנשי שאינם נרתעים מעבודה רבה
יפנו בכתב בצרוף תולדות חיים לת. ד. 40020 ת"א, עבור „סוכני מכירות".
— תנאים טובים למתאימים —

לחברת בניה בחיפה
דרוש/ה
מנהל/ת חשבונות
עם נסיון של 3 שנים וידע בהפעלת מכונת הנה״ח אוליבטי
המעונינים מתבקשים לפנות בכתב יד לת. ד. 4353 חיפה עבור מספר 571 (מיקוד 31040)

לחברת
ליאו גולדברג בע"מ
דרושה פקידה
אחרי צבא
למחלקת הנהלת חשבונות
עם ידיעת הדפסה במכונת כתיבה
לפנות למחלקת השבונות
דרך פ"ת 65, תל־אביב

כור תעשיות מתכת בע"מ
לקיבוצר בע"מ דרוש
חשב שכר עצמאי
עם נסיון בישראל של 5 שנים לפחות במשאי: שכר, חוקי עבודה, הפרשות סוציאליות, חובה איפיים והבנה ...
המעונינים יפנו בכתב עם פרוט נסיון לכורית בתאדם ... האוזן 1 אזור התעשיה

דרושים לבוטיק אדלר
רחוב דיזנגוף 135, טלפון 225072
א. גזרנית לבנית גיזרות
ב. גזרנית (גם הגדלות)
ג. בתי מלאכה לקונפקציה מעולה
לקבלת עבודה קבלנית ליצוא.

למפעל תעשייתי גדול במפרץ חיפה
דרושים
1. מהנדס מכשור ובקרה
לעבודות תכנון ופקוח על הקמת מערכות מכשור ובקרה. בעל ידע בשפה האנגלית. מהנדסים בעלי הסמכה בהנדסת חשמל, הנדסה כימית או הנדסת מכונות באים בחשבון.
2. מהנדס אזרחי מנוסה
לעבודות בתכנון יסודות לציוד ומבנים תעשייתיים. שליטה בעברית ובאנגלית הכרחית.
3. כתבנית
בשפות עברית ואנגלית.
מועמדים מתאימים יפנו הצעותיהם אל ת.ד. 4353, חיפה עבור מספר 572 (מיקוד 31040).

דרושים
עובדים
למחלקת הפצה של עתון יומי
לעבודה קבועה במשמרות
לפנות רח' מקוה ישראל 12 תל־אביב
ביום שני 18.3 בין השעות 17.00—14.00

דרושים:
למפעל מתכת
באזור התעשיה דן תל-אביב
1. מזכירה כללית
בעלת נסיון וידע בכתבנות, דאר, תיוק וארכיון
2. חשמלאי תעשייתי
בעל נסיון בהתקנה וטפול במכונות חשמל.
3. פועלים ופועלות ייצור
להפעלת ציוד ואריזת מוצרים.
בא לפנות למפעל, טל: 472786 או בכתב ל־ת.ד. 2306 תל־אביב (עבור 142).

למפעל בעל עתיד
דרוש:
מהנדס ייצור
לניהול צוות עובדים גדול כ-100 איש
בעל נסיון של כ-5 שנים בניהול עובדים
המפעל בסביבות כרמיאל.
המעונינים מתבקשים להתקשר למח' כח אדם טל. 4־911672—04 או בכתב ת.ד. 119 כרמיאל

אוניברסיטת תל-אביב
דרושות לחוג לפיזיקה ואסטרונומיה
סורקות
לפריקה והרידה של תופעות פיזיקליות מצולמות
הכישורים הדרושים: השכלה תיכונית רצויה.
הדרגה: ח' בדרוג האחיד.
הערה: העבודה במשמרות. הדרכה תינתן בהלך העבודה.
על המעונינות, לפנות ישירות לבנין קפלן, חדר 110, אוניברסיטת תל־אביב, רמת־אביב ביום ב׳: 18 במרץ בשעה 9.00 או טלפונית למספר 416111 קו פנימי: 553 או 261.
למחלקת הכספים
עוזרת למנהלת חשבונות
בעלת נסיון של שנה לפחות
על המעונינים לפנות ישירות לענף כח אדם, מחלקת המנגנון, אוניברסיטת תל־אביב, רמת אביב.

למפעל גדול לייצור
רהיטים בחיפה
דרוש
קבלן צבע
לעבודות צבע בריסוס ועבודת-יד
לפנות בכתב: ת.ד. 1330 חיפה או
טלפון: 722661—04, 722715—04.

הטכניון
מכון טכנולוגי לישראל
מודיע על המשרה הפנויה הבאה:
בפקולטה להנדסת חשמל
חשמלאי
הכשרה הדרושה:
בוגר בי"ס מקצועי או בי"ס להנדסאים במגמת חשמל. נסיון של שנה אחת לפחות.
הערה: העבודה בתחום אינסטלציה חשמלית במתקנים אלקטרוניים.
מס׳ המשרה: ת.ד./48
מועמדים מתאימים העונים לדרישות יפנו בכתב בציון קורות חיים הנסיון קודם עד יום 19.3.74 בציון מספר המשרה, אל אגף כח אדם, הטכניון, קרית הטכניון, חיפה, מיקוד 000־32

לדיזה-הירשטל בע"מ
הרצל 119, תל־אביב
דרושות
תופרות
תנאים טובים

למשרד מהנדסים
דרושה
נערה לשליחויות
ולעבודות משרד קלות
לשם קביעת ראיון בא לפנות טלפונית: 238734 או 235743 בשעות העבודה

דרושה
מרכזנית
היודעת להדפיס במכונה
בא לפנות: חברת ש.א.ש רח' הבנינים 60, חיפה

לצורפות
בזהב
מהדילים והתקדמים
קאשי, טל. 59859

דרושה
מפעילה למכונת „אוליבטי"
עם ידע בהנה״ח ונסיון כל 3 שנים
טלפון 844166

דרושות
1. מודליסטית מנוסה
2. גזרנית
לפנות: יגוביץ, הרצל 7, תל־אביב
טלפון: 55479, 57068
כדירה מוסמכת

דרושים דחוף
מאיר ומנהל
סוכנים/ות
להפצת
„מדליון
חצ״ת התעלה״
„משכן", בלפור 3, חיפה, טלפונים 645028, 84477

לחברה קבלנית לבנין
בסביבות ת"א
דרושים
* מנהל עבודה — לעבודות שלד (כולל צבודה מבוצעת)
* מפעילים סוג אא, ומעולים
התשלום בלתי מוגבל (בהתאם לכישורים)
לפנות טל. 847150
בשעות 6.30 — 4.30

דרושות
כתבניות
בשיונל
לדגם 32
בא לפנות:
טלפון 621003

ש.ע. ירדני
(מצבי מכבה) בע״מ
בני־ברק
שלמה המלך 11
טלפון 764131
דרושים
1. מבלטן — מכשירן
2. מבלטן — תבניות
ליציקת לחץ
לעבודה קבועה
בתנאים טובים
לפנות למר יצחקי

לביח״ר ללבידים „ליר" ברמלה
דרושים
1) מנהל כח אדם
עם נסיון של לפחות 5 שנים.
2) מסגרים
לפנות בשעות 16—8 בטלפונים 963180 — 965381

לחברה לסחר־חוץ בת"א
דרושה
מזכירה למנכ"ל
* שליטה בשפות עברית ואנגלית
* הדפסה בשתי השפות
* נסיון בניהול מזכירות ואחריות על צוות עובדים
* רצוי נסיון בעבודה על מלקס
בא לפנות לת.ד. 23048 עבור „חברה לסחר חוץ" בציון נסיון קודם ומספר טלפון.

דרושה
מוכרת
נא לפנות להנהלת כל־בו המשביר לצרכן
רח' אלנבי 115 ת"א

דרוש
מכנאי
אלקטרוניקה
לפנות „רדיופון"
הירקון 55 בני־ברק
טלפון 787112.

למפעל סריגה
בדרום תל-אביב
דרוש
מנהל
חשבונות
עצמאי
או רואה חשבון מתחיל
בא בחשבון בעל מקצוע טוב, רצוי עם נסיון בהישבון ומסוי עקיף
פניות בכתב יד בציון הכישורים לת.ד. 1592 ת"א עבור מס' 25

דרושה
מוכרת
נא לפנות להנהלת כל־בו המשביר לצרכן, רח' המלך ג'ורג' ירושלים

למפעל תעשיתי
במפרץ חיפה
דרוש חרט
תנאי שכר בהתאם לכישורים המתאימים
לפנות בכתב
לת.ד. 484, חיפה

חבורי
מכונות לפיבה בע"מ
דרושה
פקידה
אחרי שירות צבאי
בוגרה תיכון
שעות העבודה מפוצלות
לפנות טלפון 232992 ירושלים

לחב׳ לרטקס
בע"מ
דרושה
עוזרת למנהל חשבונות
עם נסיון של 4—3 שנים לפחות
בדבר פרסים
טלפון 887501

לחברה קבלנית
בירושלים
דרוש
מנהל עבודה
בעל נסיון בעבודות צבוריות
בא לפנות לטלפון 02—221094 בשעות המשרד

לדיזה-הירשטל
בע״מ
הרצל 119, ת"א, טל. 825611
דרושה
פקידה
עם ידע בהנהלת חשבונות
לאחר שרות צבאי

למלון „הסלע האדום"
באילת
דרושים
* פקיד קבלה — לילה (Night Oditor)
* פקידי קבלה — למשמרות
* טבח
נא לפנות טלפונית 3171—059
או במכתב ת. ד. 306 אילת

כיתן דימונה בע"מ
עבור משרדנו בתל-אביב (הדר יוסף)
דרושות
1. מזכירה כתבנית
הכישורים הדרושים:
* בעלת השכלה תיכונית
* שליטה בהדפסה במכונת כתיבה עברית
* נסיון קודם בעבודות מזכירות
2. פקידת רישום
הכשורים הדרושים:
* בעלת השכלה תיכונית
* כתב יד ברור.
על המעונינות לפנות בכתב יד, לת.ד. 2147 תל־אביב עם פרוט קורות חיים, וציון התפקיד המבוקש על המעטפה, או בטלפון 473132 בשעות לפנה"צ.

מפעלי ניר
אמריקאים ישראליים בע"מ
לעבודה בהדרה
דרושים:
1. מהנדס מכונות
2. הנדסאי חשמל
3. הנדסאי מכונות או שרטט מעולה
4. שרטט בנין
5. מזכירה בשפה האנגלית
מועמדים יפנו אל מנהל המנגנון, ת.ד. 142 חדרה, טלפון 24582—063
ניר מעולה לכל מטרה

למפעל חדש
בירושלים
דרושים
* מזכירת מנכ"ל
* מזכירת מח' כח אדם
* מפעילה למכונת הנה"ח
* פקידה במחלקת חשבונות
* פקיד/ת שכר
* מנהל מחסן
* פקידה טכנית
מועמדים רציניים מתבקשים לפנות בכתב בצרוף קורות חיים לת.ד. 16137 ירושלים.

דרושה
פקידה
לטיפול בחומר המועבר למחשב
הכישורים הדרושים:
* נסיון מקודם במפעל בחומר כנ"ל
5 ימי עבודה בשבוע
נא לפנות בכתב יד אל „מיילקס" אזור תעשית חולון, רח' המלאכה 3, עבור פקידה, או טלפונית 843185

למפעל ידוע בענף הטקסטיל
דרושים לרגל הרחבה
* מנהל חשבונות עצמאי
עיפות לבעלי ידע בתהליכי יבוא וייצוא
* מנהל ייצור
* סוכן מכירות
בעל קשרים טובים במסחר
* פקידה כללית
תנאים טובים למתאימים
לפנות בכתב: ת. ד. 1696 תל־אביב
ולציין את המקצוע

הלוח הכפול

וילות ובתים

• באזורה, קוטג'ים בודדים ...

• דירה 3½ חדרים במרכז ...

כלי נגינה

• מתמחים אקורדיונים ...

חיות בית

תערוכות

בתי־ספר ושיעורים

חקלאות

בתי"ס לנהיגה

שרותים

• „אביב", מקבלים עבודות נקיון ...

נופש

מקררים

רהיטים

טלויזיה

תנורי חמום

הלוח הכפול באר־שבע

נרשמו לנשואין

הודעות

דירות למכירה

דירות בשכר חודשי

הצעות עבודה

מכוניות

מציעים למכירה

הלוח הכפול נתניה

חנויות

עסקים

נופש

דירות למכירה

דודי שמש וחשמל

קבלנים מציעים

אשדוד

דירות למכירה

אופנועים וקטנועים

מציעים למכירה

למפעל בדרום הארץ

דרושים:

* **מחסנאי טכני**

נסיון 3 — 4 שנים במחסנאות
הכשרה מוכרת — יתרון

* **בוגרי בי"ס מקצועי**

במגמת מסגרות מבנית
לעבודה במחלקת אחזקה

רצוי נסיון קודם בעבודה מעשית
לפנות לת.ד. 7 ירוחם

FIAT

למוסך המרכזי "פיאט"

רח' גיבורי ישראל 109 ת"א

דרושים

* **מכונאי-רכב**
בכל הסוגים
* **פחחי-רכב**
בכל הסוגים
* **סיכאי**

*

נא לפנות אישית להנהלת המוסך

MICROELECTRONICS LTD.

מיקרואלקטרוניקס בע"מ
מפעל לרכיבים אלקטרוניים

דרושים

1. **מהנדס אלקטרוניקה** לניהול המעבדה האלקטרונית של המפעל
העוסקת בבקרה, במיקרו־גלים בטכה ה־V.H.F. — U.H.F.
כיול ואחזקה של מכשירי בדיקה אלקטרוניים במפעל.
2. **עובד לתפקיד בכיר** במחלקת האוטומטים
בעל נסיון וידע בתכנון ובנית עקומות תכנון ליצול הייצור וביצועת מכונות, [illegible] ואחזקת מכונות אוטומטיות, ציוד וכלים. יתרון לבעלי נסיון בני־הול צוות עובדים.
3. **פקידה למחלקת יצוא**
לאחר שירות צבאי
דרושה ידיעה בהדפסת עברית ואנגלית.
4. **פקידה למחלקת קניות**
לאחר שירות צבאי
ידיעה בהדפסת עברית.
תנאים טובים מובטחים למועמדים המתאימים.

נא לפנות למחלקת כח־אדם, טל. 851186/7 או לרחוב הפטיש 4 אזור התעשיה חולון (ע"י טמפו).

לחברת טנא בוטנים בע"מ
שוק הסיטונאים תל־אביב

דרוש/ה מפעיל/ה למיני מחשב
RUF PRAETOR

נסיון קודם בהפעלת מיני מחשב
תנאים טובים לאדם המתאים
לקביעת ראיון יש להתקשר
לטלפון 8—266145 (03)

אם אתה מוכשר להיות

איש מכירות

אצלנו
תעבוד
קשה
בתמורה
לכסף הרב
שתרויח

[illegible]יך להיות בעל רכב והופעה [illegible]ה, בגיל 25 ל־45, בעל כושר שכ[illegible]ע נמרץ ודינאמי.

[illegible]ין הכרח בנסיון קודם בשטח מכירות
[illegible]נו נכשירך לעבודה.

[illegible] לפנות אך ורק בכתב יד בציון תול[illegible]ות חיים לדפי־זהב ת. ד. 33023 ת"א.

LIFE

תכנון והנדסה תעשייתית —
לייף בע"מ

לעבודות הקמה במפעל כימי בפרס

דרוש מיד

מכונאי מסגר

לתקופה של 4 — 3 חדשים
נא לפנות לז. רוה טל' 720126

למשרד ראשי של
מפעל תעשייתי

דרושים

* מפעילה למכונת הנהלת חשבונות ADO —x
עדיפות לבעלת ידיעה ונסיון בהנהלת חשבונות.

* עוזרת למנהל חשבונות
עם ידע בהדפסה עברית.

עדיפות תינתן למתגוררים בסביבת רמת־אביב והרצליה.

נא לפנות בכתב יד לת.ד. 7095 עבור מס' 7

אוניברסיטת חיפה

המחלקה לביולוגיה

דרושים

עובד/ת מעבדה

תאור העבודה: בצוע פרוייקט מחקר במעבדה לביולוגיה.
הכישורים הדרושים: MSc בביולוגיה, נסיון בעבודה ביוכימית במעבדה.

מחסנאי - פקיד טכני

תאור העבודה: נהול מחסן המלאי במחלקה, קבלה הסובין ונפוקם, אחריות על ציוד וכלים, ציוד מלאי הציוד ההומרים.
הכישורים: השכלה תיכונית, 3 שנות נסיון מקצועי, בנהול מחסן, ידיעת השפות עברית ואנגלית.

מועמדים נא לפנות בכתב למחלקה לכח אדם, אוני־ברסיטת חיפה, הר הכרמל, חיפה.

דרושים

1) טכנאי מכונות תפירה ואחזקה שוטפת
2) טכנאי מכונות סריגה
3) גזרן מעולה

לפנות לסריגי „ציביאק" בע"מ טלפון 827461
קבוץ גלויות 23 תל־אביב

למפעל גדול באזור עכו

דרוש

איש אחזקה

המתמצא בקיטור ובהידראוליקה
בעל נסיון של 10 שנים
תנאי שכר טובים למועמד המתאים

נא לפנות לת.ד. 128 עכו

מועדון כפרי עומר

דרוש

מציל מוסמך

ובעל רישיון עבור בריכת שחיה בעומר

לעונת קיץ 1974

רצוי מציל עם ידע בעבודות אחזקה.

אפשרות העסקה כל השנה.

בפרטים נא לפנות טלפון 2050—057.

SF SUNFROST

לסנפרוסט בע"מ
יצרני מזון
איכות מוקפא

דרושים

1. פקידת מכירות
— לאזור חיפה
2. מנהל חשבונות מנוסה
— למפעל באשדוד
3. מזכירה
— עברית אנגלית
— למפעל באשדוד
4. מסגרים חשמלאים ועובדי אחזקה
— למפעל באשדוד

למפעל באשדוד יועדפו תושבי אשדוד וסביבתה
לפנות ת.ד. 2223 אשדוד.

דרוש

טכנאי אלקטרוניקה

לעבודות שרות ותיקון מכשירי מדידה אלקטרוניים ואלקטרו־מכניים.

נא לפנות בכתב עם פרוט הנסיון והמשכורת המבוקשת, או לפנות טל־פונית ל־262049, 269303, 268023.

סודיות מובטחת.

מוסד הטכניון למחקר ופתוח בע"מ

מודיע על המשרה הפנויה הבאה:
בפקולטה להנדסה אוירונוטית

עוזר מינהלי

למעבדת זקבות רוח

הכשירויות הדרושות: נסיון בעבודות מינהל במפעל תעשייתי ו/או מילוי תפקיד קצין מינהלה בצה"ל.

התפקיד יכלול: ניהול משרדי, בקרה מינהלתית והקציבית, הכנת תקציבים, תכניות וקשרים עם מזמינים ומוסדות.

מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות בכתב, בצרוף קורות חיים, פירוט ההשכלה הנסיון המקצועי ליחי־דה המבנגון, מוסד הטכניון למחקר ופתוח בע"מ, בית הסנט, קרית הטכניון חיפה — 32000 — עד יום ו' 22 במרץ 1974 בציון מספר המכרז 18/74.

לחברה
תעשייתית פרטית
מבוססת ותיקה
במפרץ חיפה (דרומית)

דרוש

מנהל מפעל

תפקידיו:
1. אחריות להפעלת כ־60 עובדים כולל מנהלי עבודה במספר מח־לקות בסוגי עבודה שונים (כולל בקורת על רשום הייצור).
2. אחריות לארגון ובצוע עבודות אחזקה ומשק.
3. פקוח על תהליכי ייצור שונים.
המועמד חייב להיות בעל נסיון בתפ־קידים דומים והבנה טובה ביחסי אנוש, רקע טכני רצוי.
על המעוניינים לפנות בכתב ידם לת. ד. 4353 חיפה עבור מספר 569 (מיקוד 31040) בציון נסיון קודם וקורות חיים בקיצור.
תנאים טובים לאדם המתאים
— סודיות מובטחת —

דרושים

עובדי אחזקה

לאזור המרכז

נסיון במכונאות או/ו מסגרות

לפנות לחברת ישראבטון
טלפונים: 30865/6/7—03

בית חרושת באיזור באר־שבע

מחפש

1) מכונאי אחזקה
2) חרט כרסם מנוסה

נא לפנות טלפונית: 3782—057

לחברת בניה מתועשת

דרושים

מנהלי עבודה

בעלי נסיון וכושר בצוע עם רשיון נהיגה

לעבודה מעניינת

לקביעת ראיון להתקשר 444881 או 455836
ת"א בין השעות 1500—08.00

כלל-חטיבת הבניה

בניה מתועשת בע"מ
רח' בילו 8 ת"א, טל. 223478

דרושים

לאיזור באר שבע

1. **מהנדס איזור**
בעל נסיון וכושר ניהול עצמאי.
2. **מנהל עבודה**
מנוסה לאתרים גדולים.

*

לאיזור אשדוד

1. **מנהל עבודה**
לשלד
2. **מנהל עבודה**
לגמר

לפנות בכתב לפי הכתובת הנ"ל

לבתי האפנה איוניה

דרושים

- פקידה כללית
ללא הדפסה
- טלפוניסטית

שעות העבודה מפוצלות

נא לפנות לחנות, ת"א, רח' דיזנגוף 129
בין השעות 8.00 ל־12.00

למוסד פיננסי ארצי

דרוש

מנהל חשבונות ראשי

רצוי בעל נסיון קודם במשרה הפיננסי.

*

על המעונינים לפנות בכתב למנהל המנגנון, תל־אביב, ת. ד. 40001.

ל—מ.ת.ן. מערכות תנועה
יועצים בע"מ

דרוש

מהנדס תנועה ותחבורה

לעבודות מעניינות בנושאי תכנון

מועמדים בעלי נסיון של 3 שנים לפחות יפנו בכתב לת. ד. 33390 תל־אביב, או טלפונית ל־39342 ת"א

לחברת ספנות גדולה בחיפה

דרושות ליום עבודה מלא

מזכירות למנהלי אגפים

שפת אם אנגלית, הדפסה אנגלית הכרחית

בדבר פרטים לקביעת ראיון נא לפנות לת. ד. 1501 חיפה (מיקוד 31,000)

הטכניון מכון טכנולוגי לישראל

מודיע על המשרות הבאות הפנויות:

בפקולטה להנדסה כימית

חשמלאי

הכשירויות הדרושות: בוגר בי"ס מקצועי 4 שנתי; חשמלאי מוסמך בעל רישיון; נסיון של שנתיים לפחות; רצוי ידע באלקטרוניקה.
מס' המשרה: הכ. ד/67.

במעבדות ע"ש דניציגר

מכנאים / עובדים טכניים

הכשירויות הדרושות:
1. מכנאי או עובד טכני בעל כושר עבודה עצמאי ודימיון, לביצוע הכנות ניסויי סטודנטים. העבודה דורשת תיכנונים פשוטים ועבודות משולבות בחריטה, כרסום, עבודות יד וריתוך. 5 שנות ניסיון. תנתן אפשרות להשתלמות מקצועית.
2. מכנאי או עובד טכני בעל דימיון ועצמאות לביצוע בנית מודלים ועבודות יד עדינות. העבודה דורשת תיכנונים פשוטים ועבודות בדיוק רב. תנתן אפשרות להשתלמות מקצועית.
מס' המשרות: דנ. ד/63, דנ. ד/64.

בפקולטה לארכיטקטורה ובינוי ערים

צלם

הכשירויות הדרושות: השכלה מקצועית בצילום; שליטה בעבודה מעבדה, כולל פיתוח סרטים; הגד־לה והכנת שיקופיות; ידע בצילום טכני, כולל עבודות סטודיו; רצוי ניסיון בהדרכה.
מס' המשרה: ארכ. ד/21.

בספריה המרכזית

ממיין

הכשירויות הדרושות: בעל תואר ראשון תוך כהן עדיפות לבעל העודה במדעים או טכנולוגיה; ידיעה טובה בשפות עברית, אנגלית וגרמנית; הנתן עדי־פות למועמדים הבעלים ענין וידיעה בספרנות ובמיוחד בקלסיפיקציה לפי שיטת מיון.
הערה: המשרה היא בהיקף חלקי.
מס' המשרה: סמ. ד/66.

מועמדים מתאימים העונים לדרישות יפנו בכתב בציון מס' המשרה עד יום 29.3.74, אל אגף כח־אדם, הטכניון, קרית הטכניון, חיפה, מיקוד 32,000.

לחברה
תעשייתית פרטית
מבוססת ותיקה
במפרץ חיפה (דרומית)

דרוש עובד בכיר

תפקידיו: עזר להנהלה בניהול כללי ובשיווק ולתפקידים מיוחדים

[illegible]: רצוי גיל 30—40, בעל [illegible] קודם בתפקידי ארגון תיהול [illegible] שיווק, אדם חרוץ ובעל יוזמה, [illegible] בכתב ובעל פה על בוריה [illegible]ית הכרחית וכן דרושה ידיעה [illegible] בנושאים אלה באנגלית.
המעוניינים לפנות בכתב ידם [ל]ת. ד. 4353 חיפה עבור מספר 570 (מיקוד 31040) בציון נסיון קודם [וקורות] חיים בקיצור.
תנאים טובים למועמד המתאים
— סודיות מובטחת —

דרושים בירושלים

נהגים בעלי משאיות (דבל)

להרכבת מערבלי בטון

תנאים טובים

פרטים: טלפון 288562—02

למפעל חדש בירושלים

דרושים

* מנהל חשבונות
סוג ג—ד
* פקיד / מחשב פרמיות
* גזרן

מועמדים רציניים מתבקשים לפנות בכתב בצרוף קורות חיים לת. ד. 16137 ירושלים

למשרד אדריכלים בבאר־שבע דרושים:

שרטט/ת הנדסאי/ת

בעלי נסיון

להתקשר לטל. 72427—057 בין 9.00—13.00

דרושה
פקידה כתבנית
לפנות לחברת
נתיבי אילון בע"מ
מגדל שלום קומה 23
לגב' פנינה עורי

דרוש חרב א/א/ צבאי
דרוש רתך מעולה
לאחים שלבי, חברה לתיקון כלי שיט בע"מ
טלפון 667090—04
בערב 221870—04

דרושה
עובדת מעדניה
עם נסיון קודם
עבודה קבועה
תנאים טובים
„כל־בו נהו־אביבים"
טלפון 411236

דרושות
משאיות הייברים
לעבודה קבועה
בירושלים
לפנות:
טל. 288562—02

למשרד
רואי חשבון

דרוש/ה

עובד בקורת

עם נסיון בעבודה

סיים שלוש סנות לימוד לפחות

להתקשר
לטל. 57946—03

דרושה עוזרת
להנהלת
חשבונות

עצמאית בעלת נסיון
טל. 56015 ת"א

בית חרושת לטריקו
מחפש קטלרית
לעבודה קבועה
תנאים טובים
למועמדת המתאימה
לבנה 18 תל־אביב
טל. 32743

עבור תעשיית
פלסטיקה
דרוש
למפעל ידוע
בירושלים

חשמלאי אחזקה

עם ידע באלקטרוניקה

לפנות לת. ד. 2045
ירושלים למספר 250

דרוש
מסגר מכני

עם נסיון באחזקה

נא לפנות בכתב
ל„לפיד"
ת. ד. 8070 ת"א

דרושה
צעירה
לפקידות/כתבנות
למשרד קבלנים
לשעות 8.00—13.00
לפנות רק אישית:
א. פינקלשטיין ובניו
רח' בלוג 9, תל־אביב החל מיום א'.

בנתניה
דרושה למשרה
מלאה

מזכירה למנכ"ל

* בעלת נסיון רב
* שליטה הדפסה בעברית ובאנגלית

*

נא לפנות:
לת. ד. 177 נתניה
עבור מנהל כ"א

למפעל מזון בפתח-תקוה

דרושים

1. **מסיק דוודים**
לעבודה במשמרות
2. **מפעילי מתקנים**
לעבודה במשמרות
3. **מסגרי אחזקה**

נא לפנות ל־903781 בין 8.00 ל־17.00

למפעל
תעשייתי פרטי
מבוסס ותיק במפרץ חיפה
(דרומית)

דרושים

1. מכונאי דיזלים או מסגר או רתך — בעל מעודה — עובד צבאי אשר מסוגל להיות גם אחראי על צוות של 6—8 עובדי אחזקה.
2. מנהל יחידת הובלה — בעל נסיון בהובלות ברכב אשר צריך לארגן ולנהל יחידת הובלה עם 10—15 משאיות מסוגים שונים להובלות בכל חלקי הארץ. בא בחשבון רק בעלי נסיון רב בצד הארגוני והטכני, רצוי גם נסיון בתחום המסחרי.
על המעוניינים לפנות בכתב ידם לת. ד. 4353 חיפה עבור מספר 568 (מיקוד 31040) בציון נסיון קודם וקורות חיים בקיצור.

להבי ישקר בע"מ
נהריה, ת.ד. 330, טלפון: 924242

למפעל תעשייתי מתקדם

דרושים

1. **מזכירה למנהל הטכני**
השולטת בשפות העברית והאנגלית כולל הדפסה בשפות אלה ובעלת נסיון קודם.
2. **מהנדס מטלורג**
לטפול בנושאי חישול, טיפולים תרמיים ומטלורגיה.
3. **לבורנט או טכנאי מכונות**
לעבודה במעבדה המטלורגית.

למתאימים תוצע משכורת לפי הכישורים

★

הצעות יש להגיש בכתב יד למנהל כח אדם
ת. ד. 330, נהריה

הבטח עתידך במפעל מתקדם

אם אתה בעל יזמה
ומוכן לקחת חלק במפעל מצטיין —
בוא לעבוד עמנו

דרושים לנו

* **מנהלי עבודה**
בעלי נסיון בעבוד שבבי (חריטה, כרסום, השחזה)
* **מפעילי מכבשים**
* **חרטים**
* **מסגרים מכניים**
* **כרסמים**
* **משחיזי כלים**
בוגרי בי"ס מקצועי או בעלי נסיון
* **מכונאי אחזקה**
למכונות עבוד שבבי
* **מתכנת/ת**
למחשב System 3 I.B.M. שפה R. P. G. 2

למועמדים יוצעו תנאים נאותים

סודיות מובטחת

ישקר בע"מ

נא לפנות למחלקת כח אדם
טלפון 924242—04
או בכתב לת. ד. 34 נהריה

25
שנות ביטוח בשדרות הציבור הישראלי
ארץ
חברה לבטוח בע"מ
המשרד הראשי: בית ארץ
רחוב יבנה 32, תל־אביב טלפון 614431
סניף ירושלים, רח' רמב"ן 23, טלפון 32790/68183
סניף חיפה, רח' הנביאים 5, טלפון 521439, 530977

נקבעו הסדרים להקל בעיית הצחנה מהירקון

(ל.ע.מ.) הסדרים לביצוע מיידי, כדי להקל על בעיית הצחנה וגלישת השפכים לירקון, נקבעו אתמול בישיבה שזומנה בתל־אביב על־ידי מנכ"ל משרד הפנים, מר חיים קוברסקי.

בישיבה השתתפו מנכ"ל משרד־הבריאות, ד"ר ב. פדה, ראש עירית תל אביב יפו, מר ש. להט, ראש עירית רמת־גן, ד"ר י. פלד, ראש עירית פתח־תקוה, מר י. פיינברג, ראש המועצה המקומית רמת־השרון, מר פ. בלקין, נציב המים, מר קנטור, הממונים על מחוזות תל־אביב והמרכז במשרד הפנים.

הנוכחים קיבלו את הצעת הסיכום שהעלה מר קוברסקי, שסעיפיה העיקריים הם:

א. משרד־הבריאות יאתר תוך ימים אחדים את כל המפגעים התברואיים הגורמים לגלישת שפכים בלתי־מטוהרים, תעשייתיים וביתיים, ויעביר לכל רשות מקומית את רשימת המפגעים שבתחומיה.

ב. כל רשות מקומית תיפעל באורח מיידי לפי פקודת בריאות העם, ולפי חוק רישוי עסקים. במקרים של אי־ציות על־ידי בעלי מפעלים, תוציא הרשות המקומית צו־סגירה לפי החוקים האמורים.

ג. לגבי רשות מקומית שלא תפעל באורח מיידי, כאמור, יפעילו הממונים על המחוזות את סמכותם לפי פקודת העיריות, יטלו את סמכויותיו ראשי הערים והמועצות לידיהם ויפעלו במקומם, תוך זקיפת ההוצאות על הרשויות המקומיות.

ד. איגוד ערים לביוב גוש־דן יקים מיד מנגנון פיקוח לצרכי מניעה ותיקון מפגעים בתחום העיריות של הגוש, ויוסמך על־ידי העיריות לפעול בשמן ועל חשבונן למניעה והסרה של מפגעים. נציב המים יאציל לאיגוד הערים לביוב גוש־דן, סמכויות לסגירת מפעלים מזהמים, בשל פגיעה במקורות המים.

מנכ"ל שיכון עובדים נגד הקטנת דירות לזוגות צעירים

מאת אלעזר לוין, סופר „הארץ" לענייני כלכלה

מנכ"ל שיכון עובדים, ח"כ אברהם עופר, הודיע על התנגדותו לתכניתה של הנהלת משרד השיכון, להקטין את שטח הדירות לזוגות צעירים מ־72 ל־62 מ"ר („הארץ" מאתמול).

ח"כ עופר דן שלשום עם הנהלת המשרד, ובראשה השר החדש מר יהושע רבינוביץ, על תכניות הבניה ליעדים ציבוריים של שיכון עובדים לשנה הקרובה, והודיע על התנגדותו לתכנית הקטנת הדירות בגלל הסיבות הבאות:

* הקטנת שטח הדירות מצריכה תכנון מחודש של השטח, של תכניות השיכונים, המבלבלים לצרכי הבניה המתועשת. הוא מעריך כי הדבר יגרום לדחיית תחילתן של עבודות הבניה בחצי שנה ויחריף את המחסור בדירות.

* כל ראשי הרשויות המקומיות מתנגדים להקטנת שטח השיכונים שבתחומיהם, והם יפעלו בוועדות המקומיות המחוזיות נגד מגמה זו. (ח"כ עופר הזכיר למר רבינוביץ כי אחד המתנגדים החריפים לבנית דירות קטנות בתל־אביב היה בעבר הלא־רחוק... מר רבינוביץ עצמו, בתפקיד ראש העיריה.)

* צפויה גם התנגדות חריפה של הזוגות הצעירים. נסיון השנתיים האחרונות הוכיח, כי הם מעדיפים לרכוש את הדירות הגדולות, והיקרות יותר.

* החסכון הכספי יהיה מועט, שכן ההוצאות לתשתית, לשירותים, למעלית וכדומה זהות בדירה גדולה או של קטנה.

הפגנת חיילים משוחררים מול הכנסת

(ע). קריאה לבחירות חדשות, תוך חיסול המנגנונים המפלגתיים, השמיעו כמה עשרות חיילים משוחררים, רובם אנשי גייסות השריון ממשתתפי מלחמת יום הכיפורים, אשר נאספו אתמול להפגנה מול בנין הכנסת בירושלים.

המפגינים נשאו כרזות, שקראו לאחריות ציבורית במדינה ונגד מחדלים. במסגרת ההפגנה גם עברו החיילים המשוחררים במכוניותיהם ברחובות ירושלים תוך צפירות והנפת הכרזות.

פסק הדין במשפט רצח אפרגן — ביום א'

(ע). פסק הדין במשפט רצח חיים אפרגן יינתן ביום א' בבית־המשפט המחוזי בחיפה. שלושת הנאשמים העומדים לדין בפרשה זו הם אורי מורחי, ציון אבוטבול ומשה דנינו. יושבים בדין השופטים צ. סלנוס, א. פרידמן וו. יהודאי.

אפרגן נרצח אשתקד וגופתו החרוכה־למחצה נמצאה על מורדות הכרמל במחצית יוני.

אל קוראי „הארץ" בארה"ב ובקנדה

לנוחיותכם קיים משרד של העתון בניו־יורק לקבלת מינויים חדשים, לחידוש מינויים קיימים וקבלת מודעות מכל הסוגים ל„הארץ" ול„הארץ שלנו":

Israel Communications Inc.
110 East 59th Street
New York, N. Y.10022
Tel. 421-5547.

מינויים בלעדיים של „הארץ" בארה"ב ובקנדה

זה עתה הגיע
OBSERVER'S AIRCRAFT 1974
להשיג ב־
חנויות סטימצקי

דרושות באופן דחוף
דירות
בכל הגדלים
לין-דר
חברה לנכסים והשקעות בע"מ
ירושלים
רח' שמאי 12 ב', ירושלים
טל. 02/233778; 02/221937
תל-אביב:
רח' גורדון 11, טל. 03/233144
סניף גבעתיים
הרצוג 11, טל. 765187, אחה"צ

מחאה על רצח ארבע היהודיות בסוריה

(ע). קריאה לממשלות הנאורות לעזור בחילוץ היהודים מסוריה והעברתם לישראל, השמיע הראשון לציון, הרב הראשי עובדיה יוסף, באסיפת מחאה על רצח 4 הצעירות היהודיות בסוריה, שנערכה אמש בבית הכנסת אהל מועד ברח' שד"ל בתל אביב.

כידוע, נמסר בידיעה שהגיעה לארץ, כי 4 צעירות יהודיות מסוריה, שלש אחיות לבית זייבאק — פארה, בת 24, לורה, בת 23 וטוני בת 22, וכן אוזה סעד בת 18 — כולן מדמשק, נרצחו בצורה אכזרית.

הרב עובדיה יוסף אמר תפילה לזכר הנרצחות וסיים את האסיפה באמירת קדיש.

ח"כ מנחם ידיד, הדגיש את חומרת האסון ברצח 4 הצעירות היהודיות. הוא אמר, כי אין אפשרות לגלות ברבים את מעשי העבודה של אחינו בעיראק ובסוריה.

להלן אמר, כי עם ישראל ומדינת ישראל עושים הכל כדי להציל יהודים אלה. בסוף דבריו קרא לממשלה, להעלות את בעיית היהודים בסוריה, במסגרת המו"מ עם ממשלת סוריה, לכשייערך.

האסיפה כונסה על ידי המועצה הציבורית למען יהודי ערב, ועדת הפעולה להצלת יהודי סוריה, התאחדות יוצאי סוריה וההתאחדות הסטודנטים בישראל. נכחו בה גם סגן יו"ר הכנסת, ח"כ פנחס שיינמן, יו"ר המועצה הדתית בתל אביב — יפו, ח"כ מרדכי בן פורת ואחרים.

צרכני לחם פרצו למאפיות בחיפה

מאת סופר „הארץ"

השיבושים באספקת הלחם בחיפה בעקבות הסנקציות שנוקטים בהן פועלי האפיה מאז יום ג' המחסור החלקי בלחם המתלווה לכך, גרמו אתמול להתפרצות של חנווני מכולת וסתם אזרחים לתוך המאפיות.

מחשש למחסור גדול בלחם וחלות לקראת שבת (האמנם ישרור היום מחסור) ניסו אנשים להצטייד בכמויות יותר גדולות של לחם ובכמה מאפיות ממש־חטפו האחד מידי השני כיכרות לחם.

בעלי המאפיות, שהודיעו אתמול כי לא יוכלו בתנאים אלה להמשיך בייצור, עומדים להתכנס היום לכנס חרום. פועלי האפיה דחו עד כה את כל הפניות אליהם.

הסוכנות תזדקק ל־350 מיליון דולר

„הסוכנות היהודית תזדקק בארבעת החודשים הקרובים לסכום מוזמן של 350 מיליון דולר כדי לבצע את המשימות שלקחה על עצמה, בעיקר בתחומי השיכון, הקליטה והעלייה" — אמר אתמול מנכ"ל הסוכנות היהודית, מר משה ריבלין, בפגישת סיכום של משלחת מיוחדת של המגבית, מכל המדינות בארה"ב.

עלייה ניכרת במפלסי מי-התהום ברחבי הארץ

מאז תחילת עונת החורף עלה מיפלס הכנרת ב־1.53 מטרים, שהם 245 מיליון מ"ק מים. העונה החלה במפלס של מינוס 211.75 מטר, ואילו היום הגיע המיפלס לגובה של מינוס 210.22 מטר. במקביל עלו מי־התהום במידה ניכרת — מסר סגן מנכ"ל מקורות להנדסה, מר שמואל קנטור, בישיבת מועצת המנהלים של החברה שנערכה אתמול בתל־אביב.

מר קנטור הוסיף, כי באזור פתח תקוה עלה מיפלס מי־התהום ב־4 מטרים, באיזור מענית — ב־5.5 מטרים, ובאיזור ירושלים — עין כרם — בין 5 ל־10 מטרים.

כן מסר כי החברה החלה במילוי המאגר העילי החדש שנבנה בתענך, ועד כה הוזרמו לתוכו כמה מיליון מ"ק מים.

מעצר לשני חשודים בפרשת מו"ל „אל-פג'ר"

(ע). שני תושבי חברון, פתחי אל־ג'עברי, בן 33, בן משפחתו של ראש עיריית חברון, וג'עבר שחאדה, בן 26, נהגו האישי של ראש עיריית חברון, נעצרו אתמול לעשרה ימים לשם חקירתם כחשודים בחטיפתו של יוסף נאצר נאצר, מו"ל השבועון הערבי „אל־פג'ר" במזרח ירושלים.

שני החשודים הובאו בפני שופט השלום א. שמחה בירושלים. נציג המשטרה טען כי הם חשודים יחד עם אנשים אחרים בחטיפתו של מר יוסף נאצר ב־6 בפברואר השנה.

החשודים הכחישו השתייכות לפרשה וטענו כי אינם יודעים דבר.

קודם לכן נעצרו בפקודת שופט השלום בירושלים שני חשודים אחרים, עורך־המשנה של השבועון, מר ג'מיל האמר, ורוקח ממזרח ירושלים, באסם חנאנה, שהיה מידידיו של המו"ל שנעלם.

חודש ומקרא

מסיבות חברתיות להרצאות ועיון בתנ"ך יתקיימו: באהל שם, מחר (שבת) בשעה 4.30 אחה"צ עם גור אריה שדה; בבית מאניה ביאליק ביום א' ב־5 אחה"צ, עם גב' זהבה בילין. ביום ד' הקרוב בבית בז'יעקב רח' סבילנסקי עם גור אריה שדה וא. המאירי, בבית ציוני אמריקה. ביום ה' הבא עם משה גולדשטיין, ובמוצאי שבת הבאה בדירת ברסלבי עם יוסף אחי.

הקיצוץ במכסות המים נדחה בשנה

הקיצוץ במכסות המים לחקלאות שנועד להיכנס לתוקפו בתחילת החודש הבא לשנת הרשוי 1974/75 נדחה בשנה אחת. הדחיה התאפשרה הודות לשיפורים שחלו במצב מאגרי המים במשך החורף — נמסר אתמול ממשרד החקלאות.

עקב הדלדול החמור במקורות המים, הוחלט בזמנו על קיצוץ ממוצע של 10 אחוז במכסות המים לחקלאות, ואף הוכנה מערכת רישוי בהתאם לכך. כדי למנוע עיכובים בתחילת שנת הרישוי החדשה, יודיע נציב המים לכל המפיקים, הספקים והצרכנים כי רשיונות ההפקה לשנת 1973/74 יאושרו בתוקפם לשנת 1974/75, עד לעידכונם.

כלל ופרט

נשיא בית המשפט העליון, השופט אגרנט, ממלא מקומו הקבוע, השופט יואל זוסמן ושאר שופטי בית המשפט העליון אירחו אתמול את שר המשפטים החדש, מר חיים צדוק.

שר הדתות, ד"ר יצחק רפאל, ביקר אצל הגאון הישיש הרב ש"י זוין שליט"א, עורך האנציקלופדיה התלמודית. הרב זוין מחלים בביתו ממחלה ממושכת.

ראש עיריית תל־אביב, מר שלמה להט, סייר אתמול באוניברסיטת תל־אביב. את ראש העיריה אירח רקטור האוניברסיטה, פרופ' שלמה סימונסון.

מנכ"ל צים, מר משה קשתי — לאירופה (באל־על).

אסותא — אלישע

נולדו ל: —
עטרה ואבי נחום — בן
צילי ויהודה נחמיאס — בן
שושנה ויהונתן הפנחס — בת
הדה ודרור סיני — בן
תל ומרדכי חרכון — בן
חביבה ואברהם ישראלי — בת
ורה ויאיר קרסו — בת
נדא וקאסם נסר אל דין — בת
ליאנה ופירל הורודי — בן

דורשים התערבות דחופה ב„נעשה בחברת צים"

איגוד קציני הים ועובדי החברה: „סכנת הידרדרות"

מאת סופר „הארץ"

בפניה אל יו"ר ההתאחדות ולמזכיר ההסתדרות בפועל להתערב באורח דחוף בנעשה בחברת צים, יצאו אתמול איגוד קציני הים ומועצת עובדי חברת צים, המייצגת יותר מאלף עובדי החברה בחוף.

במברקים ששלחו שני אירגוני העובדים, בעקבות ישיבה משותפת, הובעה „דאגה חמורה לגורל החברה בצורת ניהולה והמגמה לחסל את צי הסוחר הישראלי והחברה הלאומית, דבר, שיפגע באלפי משפחות עובדים הן ביבשה והן בים". במברקים נאמר גם, כי ההתערבות נדרשת כדי למנוע הידרדרות נוספת בחברה והחמרת המצב.

נציגי איגוד הקצינים ומועצת העובדים טענו, כי החשש גבר לאור רמזים, שהושמעו כי יש מגמה בקרב חלק מחברי מועצת המנהלים בצים להציע פירוק החברה לכמה חברות קטנות.

ד"ר ישי: שוק שחור במספרים לתורים במרפאות קופ"ח

קובל: ההנהלה אשמה * הרפורמות שהובטחו לא בוצעו * „נכשלה שיטת הרופא העצמאי"

מאת אבנר ברזילי, סופר „הארץ"

„שוק שחור במספרים לתורים במרפאות של קופ"ח, נוצר באשמת הנהלת המרכז" — טוען מזכיר ההסתדרות הרפואית ויו"ר ארגון רופאי קופ"ח ד"ר רם ישי. המסחר בפתקים מתנהל לדברי ד"ר ישי תמורת תשלומים שמשלמים החולים זה לזה כדי לחסוך בזמן ההמתנה.

ד"ר ישי תקף בחריפות את הנהלת קופ"ח, שבסיסמה „החולה איננו מספר", ביטלה את התור ליד משרדי המרפאה, אך היא העבירה אותו ליד דלת רופא המרפאה. ליד הדלת נמצאים הפתקים וחברי הקופה הבאים לביקור אצל הרופא תולשים את הפתקים. בשיחה עם סופר „הארץ" אמר ד"ר ישי, כי הנהלת קופ"ח לא הבינה כראוי את הסיסמה שבה דוגלים הרופאים. ביצירת התור ליד חדר הרופא רק גברה האנדרלמוסיה במרפאה והחבר לא זוכה ליחס הראוי לו.

ישי עוד אמר כי בתחום הרפורמות המובטחות לא זז דבר, אם כי חלפה כמעט שנה מאז התפרסמו ברבים. „במקום רפורמות שיטתיות, עם ראיה כוללת, הנהלת קופ"ח זורקת כל יום רעיון חדש. לרוב רעיון שלא ניתן לביצוע ושנועד למצוא חן בעיני חברי קופ"ח יותר מאשר לתקן באופן יסודי את השיטה". ד"ר ישי טען כי שיטת הרופא העצמאי, על פיה מבקר חבר קופ"ח בביתו של הרופא במקום במרפאה נכשלה. הסיבה העיקרית היא התגמול הכספי המועט ששולם לרופאים אשר הסכימו לעבוד לפי שיטה זו.

סופר „הארץ" מציין, כי התסיסה בקופ"ח גברה בימים האחרונים, לקראת הוועידה שתיערך בסוף החודש ובה ייבחרו המוסדות החדשים.

שוקולד שטיינהרד בע"מ
ת"א, רח' שונצינו 4 (פנת המסגר)
טל. 58419 בשעות 13—14
שי לחג
השוקולדות המובחרות
כשר לפסח

ספרי-כיס חדשים
PENGUIN
★ The First Lady Chatterley — D. H. Lawrence
★ John Thomas And Lady Jane — D. H. Lawrence
★ A Little Of What You Fancy — H. F. Bates
★ Over The High Side — Nicolas Freeling
★ Woman's Consciousness, Man's World — Sheila Rowbotham
★ A New Dictionary Of Music — Arthur Jacobs
הפצה בלעדית
סטימצקי
להשיג בכל מקום

הכל בכל בלוח
בלוח הכפול
ראה עמודים: 6, 7, 8, 9, 10, 11, 20, 21, 22, 23
הלוח הכפול

מלון
מוטל צפת
בהר כנען
4 כוכבים ★★★★
כשר
החדש והחדיש במלונות הגליל
מתקבלות הזמנות
לחג הפסח
כולל סדר
ולעונת הקיץ
חמום ומזוג אויר בכל חדר
לפרטים: מלון־מוטל צפת, ת. ד. 41 צפת
טל. 067—30914—5

DANAYA
דנאיה
אופנת עור עילית
בקרו וראו את מבחר בגדי העור האקסקלוסיביים לנשים ולגברים.
עכשיו אנו מעניקים
20% הנחה
על מחירינו הישנים!!
תל־אביב: רחוב מנדלי 7 טל. 234471
פתוח בין השעות 9.00—22.00
רח' הירקון 160, טל. 240489
ירושלים: רח' הלל 23 (בנין המגדל) טל. 232619

להשכיר
א. קומת משרדים בשטח 250 מ"ר בככר המדינה בת"א.
ב. דירה בת 4 או 5 חדרים באיזור הטוב ביותר בת"א.
חניה מובטחת
פרטים:
אוזיל ציפרין מנדלסברג
ככר מלכי ישראל 5, ת"א, טל. 224514
בשעות 8—1 לפנה"צ, 4—7 אחה"צ

* 2 דירות
בנות 3½ חדרים
חברת שיכון עובדים בע"מ
* 10 מכוניות
* 20 מקלטי טלויזיה
* 3333 פרסים בהגרלת
האגודה למען החייל
תשל"ד

עירית ירושלים
המחלקה לתרבות
האגף לתרבות תורנית
המחלקה לשרותי משפחה וקהילה
תושבי ירושלים
ותיקים, עולים חדשים, תיירים ועולי רגל המוזמנים בזה
להתאחד ב"סדרים" הציבוריים
בליל הפסח
שייערכו על ידינו
*
פרטים, הרשמה והשלום:
א) במשרד האגף לתרבות תורנית, רח' חיי אדם 2.
ב) בכל הלשכות לשרותי משפחה וקהילה.
המשך ההרשמה עד ר"ח ניסן (24.3.74) בשעות 9—12 לפנה"צ.
מספר המקומות מוגבל

משרד התקשורת
מודיע
לציבור מנויי הטלקס בארץ
כי היום יום שישי כ"א אדר תשל"ד 15.3.74 בשעה 15.00
תופעל מרכזת טלקס חדשה בבאר־שבע

מרכזת הטלקס החדשה, אליה יחוברו כל מנויי הטלקס בבאר־שבע, בסדום, בערד, בדימונה, בירוחם, במצפה־רמון, באופקים, בנתיבות ובישובי הסביבה, היא מדגם הדייש ובעלת קיבול רב. היא תאפשר קשר קל מהיר ונוח מהאזור לשאר חלקי הארץ, והפעלת מכשירי טלקס נוספים באזור.

עקב הפעלת המרכזיה החדשה ישונו החל מהיום מספרי הטלקס באזור משלוש לארבע ספרות. השינוי מתבטא בהוספת הספרה „2" לפני המספר הקיים.

לכל מנויי הטלקס בארץ נשלחה הודעה מפורטת על דבר השינוי.

הבילוי הלא נורמלי
הוא כמובן ביקור באלחוט. אתה משוטט בחנות התקליטים המוולה בארץ. מדפדף במבחר העצום. מאזין לכל תקליט העולה על דעתך ומבלה את זמנך בנעימים! אינך חייב לקנות דבר אך אם תחליט לרכוש תקליט בוודאי שתופתע:
אצלנו עדיין המחירים הישנים!
אך כמובן שהמלאי מוגבל וכל הקודם זוכה!
זאת ועוד. מבחר משגע של אריזי גנן קלסיים וקלים במחירים משוגעים, כגון:
במקום 24.90 12.90 תקליטי ילדים 2.50
התבדר אצלנו לשעה קלה, וקנה לידידך שי במחיר פרסומת הפרדה (סטריאופוניות) והנתקות (מצרות היום־יום) עם תקליט מאת אלחוט!
רחוב אבן־גבירול 21, תל־אביב

עדית ויוסי הרמן
מודיעים בשמחה על
הולדת בתם
אחות לדורון
נכדה
למוסיה וגדליהו זאבי — פנינה ומשה הרמן
„אסותא" תל־אביב 12/3/74

להשכרה קומת משרדים
במרכז חולון
מול קולנוע „רינה" בערך 400 מ"ר
לפנות: למשרד דירות „צמרת" בחולון שדרי קוגל 45, טלפון 844413

גולדבין
GOLDBIN
חברה לבנין ולהשקעות בע"מ
בונה בבת־ים
בניני תעשיה ומלאכה למכירה ולהשכרה
בגדלים שונים
800 מ"ר — 150 מ"ר
לבעלי מלטשות יהלומים מוקם אגף מיוחד עם שפע אור טבעי
• • •
דירות מפוארות וחנויות
באיזורים היפים והמרכזיים ביותר בבת־ים
משרד מכירות:
גולדבין בע"מ
בלפור 47 בת־ים טל. 86 59 85

מהדורות חדשות בהוצאת עם עובד

ב„ספריה לעם"
הספר המשונע — חיים גורי (מהדורה ששית)
דודי ורעי — נעמי פרנקל (מהדורה שניה)
לגעת במים לגעת ברוח — עמוס עוז (מהדורה שניה)
בדד — ריצ'רד בירד (מהדורה עשירית)
מאה שנים של בדידות — ג. ג. מארקס (מהדורה ששית)
מסעותי עם דודתי — גרהם גרין (מהדורה שלישית)
עיר ימים רבים — שולמית הראבן (מהדורה שניה)

ב„ספרית אפקים"
בכור המהפכה המדעית — אהרן קציר (מהדורה חמישית)
בזה האדם — נייג'ל קולדר (מהדורה שלישית)

ספרי ילדים
הבכור לבית אבי — דבורה עומר (מהדורה רביעית)
כל השבט הזה — ישראל לרמן (מהדורה שלישית)

עם עובד, רח' מזא"ה 22 תל־אביב, טל. 611526, 615881
הפצת ספרי ה„ספריה לעם" לקיוסקים ע"י „גד", רח' צ'לנוב 13 תל־אביב.

עירית באר־שבע

מחומנות בזה הצעות מקבלנים מוכרים לביצוע עבודות לתקופה של שנה לפי פירוט כדלקמן:

1. מכרז מס' 4/74 — מכרז שנתי לעבודות בניה
2. מכרז מס' 5/74 — מכרז שנתי לעבודות גינון ופיתוח
3. מכרז מס' 6/74 — מכרז שנתי לעבודות דרכים ופיתוח
4. מכרז מס' 7/74 — מכרז שנתי לעבודות חשמל
5. מכרז מס' 8/74 — מכרז שנתי לעבודות מסגרות
6. מכרז מס' 9/74 — מכרז שנתי לעבודות שרברבות

תנאי המכרז, תכניות ונתונים אחרים ניתן לראות במשרד מהנדס העיר ולקבל את המכרז תמורת —.30 ל"י לכל מכרז.
הסכום הנ"ל לא יוחזר.

על מגישי ההצעות לצרף ערבות או המחאה בנקאית בסכום הרשום בטופס המכרז, לתקופה של 3 חודשים.

את ההצעות יש לשלוח בדאר רשום ללשכת מזכיר העיר באר־שבע עד תאריך 15.4.1974 בהתאם לתנאי המכרז.

אין העיריה מתחייבת לקבל את ההצעה הזולה ביותר או כל הצעה שהיא וכן הרשות בידי העיריה למסור את העבודה לאחד או יותר קבלנים.

אליהו נאוי
ראש העיריה

מכרז למכירת נכסי גרב יפה בע"מ - מפיבה בע"מ

מוצעים בזה למכירה מפעלי החברות הנ"ל הכוללים:

* קרקע
* מבנים
* ציוד ומכונות

של: 1. גרב יפה בע"מ
2. מפיבה בע"מ

הקרקע הינה בשטח של כ־10,000 ממ"ר מתוך זה שטח בנוי של כ־8,000 ממ"ר.

הציוד המוצע למכירה כולל מכונות סריגה, תפירה, בקורת, דפוס, צביעה וכן ציוד משרדי.

מפעלי החברות הנ"ל ממשיכים בפעילות רגילה ומוצעים למכירה במצב תפעולי.

אפשר לראות את הנ"ל בשטח המפעל המצוי באזור התעשיה עפולה עלית.

כל בקור במקום יש לתאם עם עו"ד גרשון תמיר, שדרות רוטשילד 31, תל־אביב, טלפון 613779, או עם מר מנחם גורן, רח' בילו 12, תל־אביב, טלפון 228462, או עם הנהלת המפעל בעפולה, טלפון 065—23751/2/3.

בדבר פרטים נא לפנות לאחת הכתובות הנ"ל.

הצעות בכתב יש להגיש לכתובת: עו"ד גרשון תמיר ומנחם גורן, כונסי נכסים ומנהלים של גרב יפה בע"מ ומפיבה בע"מ, שדרות רוטשילד 31, תל־אביב, עד ליום 15.4.1974 שעה 12.00 בצהריים. קבלת הצעה כלשהיא כפופה לאישור בית המשפט.

אין הח"מ מתחייבים לקבל את ההצעה הגבוהה ביותר או כל הצעה אחרת שהיא.

גרשון תמיר, עו"ד   מנחם גורן
כונסי נכסים ומנהלים של
גרב יפה בע"מ
מפיבה בע"מ

הארץ
יום ששי, כ״א באדר תשל״ד
15 במרס 1974

ירושלים: רח׳ החבצלת 2 טל׳ 224245-6, ת. ד. 273
חיפה: רחוב נורדוי 20 טלפון 661166-8, ת.ד. 5259
בתל־אביב: המערכת, ההנהלה, מחלקות המודעות, ההפצה והמנויים, רח׳ זלמן שוקן 21, טל׳ 824261 (30 קווים) ת.ד. 233

המו״ל: הוצאת עתון הארץ בע״מ. רח׳ זלמן שוקן 21 תל־אביב
העורך: גרשום שוקן. העורך האחראי: גדעון סאמט.
אין המערכת אחראית לתוכן המודעות ואינה מחזירה כתבי־יד.
HAARETZ Daily Newspaper, Tel-Aviv, Israel-P.O B. 233, Tel. 824261

הכנסת והתקציב: ללא שיגרה

סקירה יסודית של הצעת התקציב המסתכמת ב־35 מיליארד לירות — ובגלל תוספות שונות קרוב יותר ל־40 מיליארדים — הנה מיבצע פשוט גם בתנאים רגילים. השנה יוצר לוח הזמנים קושי נוסף. אין כל סיכוי שהכנסת תוכל לסיים את הדיון בתקציב לפני תום שנת הכספים הנוכחית, ועל כן יוצע לה — ולמעשה היא עומדת בפני הכרח — לאשר באופן מיכני תקציב ביניים ל־3 חודשים בשיעור רבע התקציב המוצע. פירוש הדבר, שבזמן שהכנסת וועדותיה ינסו להעמיק חקר בהצעת התקציב, הוא יימצא למעשה בתהליך של ביצוע שבמקרים רבים לא תהיה חזרה ממנו. נוהל מפחית מהסיכוי שהכנסת תוכל למלא ביעילות את אחד מתפקידיה המרכזיים, ומן הראוי שלא תעבור עליו לסדר היום פן יהיה לשיגרה. יש יסוד להניח כי לא רק — ואף לא בעיקר — קשיים טכניים ומינהליים מנעו את הגשת התקציב במועדו, ולא על הגנגנן המקצועי האחריות לכך.

ככל שניתן לשפוט על פי התרשמות חטופה ראשונית, מייצגת הצעת התקציב שלוש מגמות שיש לברך עליהן: בתיאום מלא עם מערכת הביטחון התאפשרה הפחתת תקציב הבטחון בשעור־מה יחסית לתקציב 1973 שהיה תקציב מלחמה במלוא מובן המילה; חודשה המגמה להגדיל את ההוצאות לשירותי חברה, מגמה שנקטעה עקב השינויים שחלו בעקבות המלחמה בתקציב 1973; ובדומה לכך גידול גם ההוצאות המיועדות להשקעה. אולם ברור שמגמות אלה עלן עומדות בצילה של אי־ודאות, כפי שעומד כל נסיון לתכנן פעולות לתקופות אף קצרות משנה.

אי־ודאות זו — שעליה עמדו גם שר האוצר וכלכלני משרדו — נגזרת כמעט מכל תחום רלוואנטי: המצב הביטחוני יקבע אם יש להסתפק בהקצבות המוצעות לצרכי התעצמות ואם יוכל המשק להפקד כפי שמניחים הכלכלנים בתנאי רגיעה יחסית. ההתפתחויות בחו״ל יקבעו אם סיוע החוץ שנלקח בחשבון אכן יתקבל ואם המאזן המסחרי יהיה טוב או רע ממה שמונח ביסוד התחזיות, וכל ההסתעפויות הנובעות מכך. גורמים שונים בתוך המשק יקבעו אם ניתן יהיה לבצע את ההתאמות הדרושות — ריסון הצריכה הפרטית, הפניית משאבים נוספים לביטחון, השקעה ויצוא והסבת גורמי הייצור כמתחייב מכך, תוך התגברות על קשיחויות מוסדיות חברתיות.

אולם תכנית כלשהי עדיפה על חוסר תכנית בכלל ואי־אפשר לערוך תכנית אלא על פי הנחות מסויימות. הספקות אסור שירתיעו את הכנסת מבחינה יסודית של התקציב שהוגש בפניה; הנטיה להירתע מכך עלולה לקבל חיזוק עקב סכומי הענק שבהם מדובר הפעם וקוצר הזמן העומד לרשות הכנסת. בדיקה זו צריכה להקיף את התקציב על כל היבטיו: החל מסידרי העדיפויות העקרוניים המונחים ביסודו, המשך בבדיקת אומדני ההכנסה (שבמבט ראשון נראים מתוחים מאד) וכלה בשאלה אם עשתה הממשלה כל שביכולתה כדי להתאים את משק ביתה למישטר הידוק החגורה שהיא תובעת מהציבור.

הסיכויים לביטול חרם הנפט

הידיעות בדבר הנטיה בועידת מיניסטרי הנפט הערביים לבטל את האמברגו על ארה״ב והולנד, עוררו תקוות רבות לחיסול המחסור בדלק באמריקה. אך תקוות אלה עשויות לגרום אכזבה — אף במקרה שהביטול אכן יאושר ללא תנאי בישיבה הקרובה של המיניסטרים.

המחסור בבנזין בארה״ב נובע רק בעקיפין מהחרם באשר הוא צימצם במידת־מה את יבוא מוצרי נפט המזוקקים מאירופה ובעיקר מהאיים הקריביים. אך הסיבה העיקרית למחסור הוא העדר כושר זיקוק בארה״ב: בשל מדיניותן הפיסקאלית קצרת־הראות של הממשלות הקודמות, היה יותר כדאי לחברות הנפט האמריקאיות הגדולות להקים בתי זיקוק בארצות חוץ — על חשבון משלם המסים האמריקאי. דבר זה לא ישתנה מהיום למחר גם בביטול החרם.

גם לא ברור אם במקביל לביטול החרם יבטלו הערבים את הצעד החמור יותר שעשו אחרי מלחמת אוקטובר — צימצום התפוקה. בעוד הצריכה בעולם המערבי גדלה משנה לשנה, קיצצו הערבים את התפוקה בערך ב־10%—15% בממוצע — וזה היה הגורם העיקרי לבהלת הנפט בשווקים העולמיים שאיפשר את השלכת מחיר הנפט העולמי מאז ערב המלחמה. לא מן הנמנע שהדחיה בפרסום הודעת מדינות הנפט הערביות מרמזת לא רק על המשך חילוקי דעות בנושא זה, אלא על שהות הדרושה לערבים כדי לברר את השלכות הביטול על שאלת התפוקה והמחירים.

מעודדת העובדה שדוברים אמריקאים רשמיים הזדרזו להודיע גם אם יבוטלו הן החרם והן הגבלות התפוקה, לא יצומצם המאמץ של ארה״ב לפתח מקורות אנרגיה משלה כדי להבטיח עצמאות מוחלטת בתחום זה עד סוף העשור הנוכחי. הדבר לא יהיה קל, ביחוד אם הערבים יספקו את כל כמות הנפט שהשוק יודרוש ואם לא יהיו הפלאות נוספות במחירים. אך הממשל יודע שארה״ב עשויה להיות נתונה לסחטנות פוליטית הרבה יותר חמורה אם יטילו הערבים שוב אמברגו — נניח בעוד שלוש שנים — ואם התלות הגוברת ביבוא נפט לא תתאזן ע״י התקדמות ממשית בהגדלת מקורות עצמיים.

יותר חשובה מן התוצאות המעשיות של ביטול החרם עשויות להיות ההשלכות המדיניות. ידוע כי שלוש המדינות הערביות הקיצוניות, אלג׳יריה, לוב וסוריה, מתנגדות לביטול. אם יתברר שהנשיא סאדאת הצליח להתגבר על התנגדותן ולהביא להחלטה לביטול החרם, יהיה בכך סימן הן לגבולות לחץ הסובייטים (שבגלוי ראו לערבים להמשיך בחרם) הן — ובעיקר — לכוחו ולהשפעתו של נשיא מצרים בעולם הערבי.

וואשינגטון ודאי לא תתעלם מהמשמע לגבי המשך מדיניותה באזור התיכון אם יוכח שמר סאדאת יכול לקיים את הבטחותיו גם נוכח התנגדות הקיצוניים במחנה הערבי. גם ישראל תיטיב אם תלמד את הלקחים מכך.

דדו אלעזר

המטרה: קיום יציב

מאת פולס

הממשלה החדשה נתבעת, בין שאר התפקידים שעליה למלא, להתוות את הדרך בה נוכל להגיע להסדרים עם אויבינו־שכנינו, מבלי ש־יבולע לבטחון המדינה ולסיכויי התפתחותה הכלכלית. לא נגרע מן החשיבות ומן החריפות הנודעת לנושאים של מדיניות כלכלה וחברה, אם נדגיש ביותר שאת את המשימה בתחום מדיניות חוץ ובטחון; אך שום תיקונים בנושאי פנים לא יועילו אם לא נצליח להבטיח את יציבות קיומנו בתוך הסביבה המזרח־תיכונית. בהשגת המטרה הזאת תלוי, בסופו של דבר, הכל.

מה שלא עשה השכל ולא עשה הזמן, עשו אבידותינו במלחמת אוקטובר. חבל שהיה צורך בלקח כה עצום וכה מכאיב; אך יש מן המעודד בכך שברוב המפלגות הצליל רוב הפוליטיקאים מתחילה להשתחרר ההכרה כי המושגים שנוצרו בעקבות נצחוננו במלחמת ששת הימים, לא שיקפו את יחסי הכוחות האמיתיים שבינינו לבין מדינות ערב. מאד לא נעים לקרוא כי משקיפים זרים מייחסים לד״ר קיסינג׳ר את הדעה כי מהלך המלחמה הוא אשר הוליד מידה של גמישות בישראל שנעדרה קודם, וכי התפכחות זו מצידנו, יחד עם חידוש הגאווה הלאומית של המצרים, פותחים לראשונה את הפתח לנסיון של הרגעת האזור. אך בכל שהיה עדיף שפיתרון כזה היה מושג אי־פעם בין יוני 1967 לבין אוקטובר 1973 — העניינים התגלגלו כפי שהתגלגלו, ויש להתייחס בחיוב לגילויי התבונה הבולטים עתה בישראל, אך לא רק בישראל אלא גם במצרים. אשר למלך חוסיין, מעולם לא נמנה עם סוג הבלתי־פשרניים ביותר של מדינאי ערב: ותוחלה לטוב — קטנה מאד — ניתן להבחין אפילו אצל האסד אסאד.

✶

היו זמנים בהם לא היתה תופעה מאוסה עלינו יותר מכמה משקיפי האו״ם. ולא היה גבול לזלזולינו בכוח הזירום של האו״ם. והנה נשתנתה הגישה, בראש וראשונה אצל שר הבטחון עצמו, ולפתע לתקופת־מעבר אנו מקבלים ברצון את אזורי החיץ וכוחות או״ם המתפרסים לאורכם. פתרון כפוי מטעם שתי מעצמות־העל היה שם נרדף לאונס פוליטי; ואילו עתה אומר מר משה דיין כי אנו זקוקים למתווך טוב כדי להגיע להסדר עם הערבים, וכי ד״ר קיסינג׳ר הוא המתווך הטוב ביותר. והרי מוכרח להיות ברור לבעל הגירסה הזאת, לא פחות מלכל האחרים, שהתיווך האמריקאי ישתדל להביא אותנו לקבל פתרונות שלא ישאירו את הסובייטים בלתי־מרוצים כדי שיבקשו לגמול לארה״ב במקום אחר.

סיסמת אי־חלוקת הארץ לא תלכד סביבנו ידידים

אין זאת אומרת שעלינו לקבל ,,תכתיבים אמריקאיים״; גם עכשיו נותר לנו מרחב תימרון כלפי וואשינגטון. דרישות הגראות חיוניות בעינינו ושנעמוד עליהן בכל מאודנו, מותר להניח כי ההנהגה האמריקאית מוכנה להתחשב בהן, ויש מקום לתקווה כי הבנה זו לא תהיה מוגבלת לתביעות המינימליות כמו בעניין שבויינו בסוריה. אך כדי שנהיה מסוגלים לשכנע ידידים, צריך שנוכל להבהיר להם שלא לאומנות רומנטית מדריכה את תפיסתנו (דוגמה זו אשר הפיחה את רוחה ביונים שבימי ווניזלוס האשר מולה כשלון מחריד במפלת הצבא היווני בידי הטורקים בשנת 1922), ולא כוונה לכפות על ארה״ב סיכון תמידי בהתמודדות צבאית עם הסובייטים — אלא שאין אנו דורשים יותר ממה שנובע מן הדאגה לבטחון אוכלוסיתנו ולסיכויי התפתחותנו הכלכלית, היינו שייט וסחר בלתי־מופרעים לעבר כל חלקי העולם.

ברי כי גם הביצות היתנקות משיקולים אלה, עשויות להיות שנויות במחלוקת בין ירושלים לבין וואשינגטון; אך דומה כי על רקע של נכונות לחפש דרכים להבנה עם מדינות ערב השכנות, אפשר יהיה לנהל את הויכוח הזה תוך סיכוי שנצא בלי ויתורים שהיו חותכים בבשרנו.

✶

ארץ־ישראל השלמה כנראה איבדה מכח משיכתה גם אצל מנהיגי הליכוד; תחת זאת מעדיפים הם לדבר במה שנקרא בפיהם ,,אי־חלוקה של ארץ־ישראל״. הניסוח השלילי אינו נטול־משמעות; אך אין בו שינוי מהותי לעומת הגירסה הקודמת. גברת מאיר נזפה במר רענן וייץ באמרה כי חלוקת הארץ מעולם לא היתה דגל; אך בטענה זו יש משום התחמקות, אפילו מבחינה היסטורית. נכון כי על דגלו של דוד בן־גוריון היה כתוב ,,מדינה יהודית״ ולא ,,חלוקת הארץ״; אך הוא ידע היטב, ולא רק בשנת 1937 (דו״ח ועדת פיל) אלא גם בשנת 1942 (,,תכנית בילטמור״) וכן בשנת 1947—1948 שאין להשיג ריבונות יהודית בלי לשלם את המחיר של חלוקת הארץ. ואם אלה שיצאו לקבל את דו״ח ועדת פיל, אמרו בשעתם כי הננו רשאים להשאיר גם להדורות הבאים להשיג דבר־מה, הרי בימי המאבק באו״ם ובשלב המאוחר של מלחמת העצמאות לא השאיר ב. ג. ספק כי עלינו להשלים סופית עם הגבולות שהושגו כתוצאה מהקרבות.

משה דיין טען פעם כי הכרזה שכפה על בן־גוריון את תולטתו, בוטל עם נצחוננו במלחמת ששת הימים; אם כן, מלחמת יום הכיפורים חיסלה את האפשרות המדומה שנוכל להגיע לגבולות סופיים (שלא על בסיס חלוקת הארץ) מבלי להיות נתונים תחת לחצים צבאיים כלשהם. אם לא נרצה להשלים עם עתיד של מלחמות חוזרות ונישנות, עלינו לחזור להכרה כי החלוקה מוסיפה להיות היסוד היחיד להסדרים קבועים בינינו לבין הערבים; ואין טעם להעמיס על ההחלטה הזאת את המטען הרגשי הגלום בשימוש במונח ,,דגל״.

✶

יש לנו דרישות חמורות מהבטחה של חלוקת ארץ־ישראל הנאגרה כלסת: אין אנו מסכימים לחלוקה מחודשת של ירושלים. ענין חיוני לנו בכך שהמצרים לא יוכלו יותר לחסום את היציאה מאילת והכניסה אליה. ישובי עמק החולה, עמק הירדן והגליל העליון זקוקים ל,,שיפוע המצוחה״ (,,גלאסי בלעו) ברמת הגולן. חשוב לנו איזה שלטון ערבי ישלוט ביהודה, שומרון ורצועת עזה. הקו הידוק אינו קדוש; צריך לסטות ממנו כדי לספק דרישות בטחון; שלנו ואפשר לסטות ממנו מבלי שייפגעו אינטרסים אשר מדינות ערב בשום אופן לא יוכלו לוותר. אך אי־חלוקת הארץ הינה, לכל היותר, קריאת־תגר לממשלת ישראל הנוכחית; אין זה דגל שסביבו נוכל לכד את כל הגורמים הבין־לאומיים המעוניינים בהפגת המתיחות באיזור.

הציונות — ,,להיות עם חופשי בארצנו״ — לא היתה פגומה או לקויה בחסר כל עוד צה״ל לא הגיע עד לתעלת סואץ ועד לנהר ירדן. היא לא תיפגם ולא נגזר עליה לוותר, על הגשמת רעיונה הבסיסי אם קווי הפסקת האש של יום ה־10 ביוני, 1967, לא ישארו כולם בעינם. ניסינו במשך שש שנים ומחצה לתפוס את המרובה; עלינו לדאוג לכך עתה שנשאר, לעומת יום ה־4 ליוני, 1967, עם נכס מוגדל — אף כי שיעור ההגדלה עשוי להיות צנוע בהרבה משחשבנו.

רעידת האדמה — ומה הלאה

מאת גרשום שוקן

בפגישה ב־9 באוקטובר בערב, שהפרוטוקול שלה פורסם בעתונות, שמעו עורכי העתונים בפעם הראשונה משר הבטחון מר משה דיין, כי בניגוד לציפיות ההנחות שבבסיס נוהן האכנו כולנו, אין כוחו של צה״ל מספיק כדי להחזיר את הצבא המצרי לגדה המערבית של תעלת סואץ. בדיון על דברי שר הבטחון אמרתי באותה פגישה, שכאשר הדברים ששמענו יוודעו ברבים, תיגרם רעידת אדמה בתודעה הציבורית.

כאשר פורענות יורדת על אדם או על ציבור, מועיל לעמוד על טיבה של פורענות זאת ולבטאה במילה או במילים. יתכן כי הביטוי שהשתמשתי בו באופן ספונטאני לפני למעלה מחמשה חודשים, ענה במידת־מה על הצורך להבין מה קרה לנו. אך אין עלינו להסתפק בכך. קריאה של דבר או מצב בשמו הנכון, יש לו ערך רק אם הוא עוזר לפרט ולכלל להתאים את התנהגותו למצב שהוגדר כך על־ידי השם. אפשר היה להשוב שמיותר הדבר, אך אולי בכל זאת יש מקום להזכיר לעצמנו שאנו חיים בעולם בו מתרחשות רעידות אדמה. אפשר אפילו לומר שהעולם בו אנו חיים ושאנו מדמים לעצמנו שאנו מכירים אותו, צורתו נקבעת מתחילה על־ידי מספר אינסופי של רעידות אדמה, שתחילתן מאות מיליוני שנים לפני שהאדם הופיע על אדמות. התגובה האופיינית של האדם על רעידת אדמה החל בתקופה הפרה־היסטורית ועד ימינו היתה תמיד, לקבור את הקרבנות, לסלק את ההריסות ולבנות מחדש מה שנהרס, ואם אפשר, באופן שיבטיח שהמבנים החדשים לא יתמוטטו ברעידת האדמה הבאה.

זאת המשימה שלפנינו, חוזמה כי עד כה איננו מתפנים לה כפי שצריך, ואנו מבטלים את זמננו בדיבורים על ממדיה של רעידת האדמה שפקדה אותנו. במקום לבנות מחדש, אנו קופאים על שמרינו, וממשלתנו ,,החדשה״ היא הדוגמה המאלפת ביותר להתנהגותנו זאת. תהליכי הרכבת הממשלה היו דוחים בשביל כולנו, ובוודאי גם בשביל העושים במלאכה. תהליכים אלה העידו על פגימותם של כלינו הציבוריים. כלים פגומים אלה צלחו רק כדי לחולל מחדש מהדורה גרועה יותר של הממשלה אשר הובילה אותנו בעיניים עיוורות אל רעידת האדמה. בכל המשרדים המרכזיים שבעליהם היו צריכים להיות מופקדים על הסיסמוגראפים הפוליטיים שלנו, מוסיפים לכהן אותם אנשים, שאמונתם, כי אין להם תחליף, נתמכת על־ידי המצב הרעוע במפלגת העבודה שבגללו חוששים ראשיה מכל שינוי, פן יתמוטט כל המבנה. האנשים החדשים שצורפו לממשלה, גם אם יש ביניהם מעוררי תקוות, הרי הם מופקדים על משרדים שהם אמנם חשובים בפני עצמם, אך אין להם נגיעה לנושאים המרכזיים והבוערים. החידוש הבולט ביותר בממשלה הוא סירבולה וניפוחה שלא ניתן להסבר על־ידי נימוקים ענייניים, גם הוא תולדה של חולשות המבנה המפלגתי עליו מושתתת הממשלה.

✶

בנסיבות אלה אין תימה שהממשלה הזאת איננה יכולה להוות מקור להשראה ולמתן כיוון לציבור הרחב, והאכזבה רבה. הלך־הרוח בציבור איננו טוב, ומעידים על כך דברי הביקורת הבלתי־מרוסנים הנשמעים במקומות כה מרובים והדיבורים — ובמידת מה אולי גם המעשים — על הגירה מישראל.

להלך רוח זה אין הצדקה אובייקטיבית, והנהגה של ממש היתה חייבת, והיתה מסוגלת, להתגבר עליו ולשנות את כיוונו. פשוט אין זה נכון כאילו ניטל הטעם ונעלמה המוטיבציה לחיינו בארץ־ישראל ולקיומנו הממלכתי. לא חדלנו להיות עם בעל היסטוריה מלאת משמעות יהודית בבינה ותכונות יחודיות בקרב משפחת העמים. לא חדלנו להיות עם שעבר בדורנו את הקאטאסטרופה ההיסטורית הגדולה ביותר שאי־פעם פקדה אותו, ואשר הצליח לצאת בחיים מן השואה ולבנות את קיומו מחדש, תוך כדי גילוי יצר קיום ויכולת בנייה ללא תקדים.

עלינו לומר לעצמנו — ומי כמוני היה צריך לדעת זאת — שההיסטוריה איננה מתקדמת בקו ישר, ושעלינו להביא בחשבון תקופות של נסיגה שאינן מסמנות בשום פנים סוף פסוק, והתפקיד ההיסטורי הוא לעורר אותנו לחשבון דרכנו ולדרבן לחידושים חדשים. אילו לא היו ביישוב היהודי במחצית הראשונה של המאה הכוחות הנפשיים הדרושים לעמוד במשימות שכאלה, לא היינו מגיעים לייסוד מדינת ישראל, כי תקופות העליה הראשונה, השניה, השלישית, הרביעית והחמישית היו ברוב זמנן ימים של מצוקה חומרית, של אכזבות פוליטיות קשות ושל הצרת צעדינו על־ידי שלטון עויין.

אין להעלות על הדעת שאזרחי ישראל כציבור חסרים את הכוחות הנפשיים שהיו מצויים ביישוב היהודי הטרום־מדינתי ואשר הדריכו את מעשיו ואת עמידתו בתנאים קשים ביותר. במקום להיתפס להרהורי הגירה, עלינו להיזכר בחכמה העתיקה של עמנו האומרת: לא עליך המלאכה לגמור, אך אין אתה זכאי להיפטר ממנה.

✶

הרהורי ההגירה גם מעידים על ראייה קרתנית־מוגבלת העשויה להגביל לבעליה אכזבות קשות יותר מאשר שהם מדמים לעצמם לחוש עתה. התקופה בה אנו חיים היא תקופה של פורענויות בכל העולם. בכל ארץ מתחוללים משברים חברתיים מכאיבים, ובכל ארץ מגששים הבריות, ובעיקר בני הדור הצעיר, אחר טעם החיים, ואינם באים אל המנוחה. אשלייה היא לחשוב שצעירים ישראלים ימצאו בניכר ארוכה למועקה הנפשית בה הם מוצאים את עצמם היום.

אם ההנהגה הנוכחית שוב איננה מסוגלת לתת לציבור הישראלי את הכיוון הדרוש, אין זה משחרר את אזרחי המדינה מאחריותם לעתיד החברה הישראלית ולעתיד המדינה. עלינו לזכור שההנעה שגרמה להתישבות הציונית בארץ־ישראל, להקמת המדינה ולעיצובה כפי שאנו מכירים אותה היום, התחילה בהתמרדות של צעירים מתי־מספר שהתאגדו קודם בארגונים קטנים ואחרי־כן התאחדו בתוך ההסתדרות הציונית של הרצל נגד המימסד היהודי בארצות אירופה.

היום, כאשר רובו הגדול של העם היהודי בתפוצות הגולה נותן תמיכה מלאה למדינת ישראל, קשה להמחיש את חולשתם המספרית של הפעילים הציוניים בתוך החברה היהודית באירופה בראשית המאה. המטרה שהציגו לעצמם — להקים קהילה יהודית בארץ־ישראל; שהיתה אז פרובינציה טורקית נידחת — נראתה כה בלתי־מציאותית, עד שרבים חשבו את הפעילים הציונים למטורפים.

גם אחרי מלחמת העולם הראשונה, אחרי שהצהרת בלפור והמנדט על ארץ־ישראל מטעם חבר הלאומים כבר יצרו את הבסיס להתיישבות בארץ־ישראל, נשאר רובו הגדול של העם היהודי בגולה אדיש. הציפיות לעליה גדולה ממזרח־אירופה נתאכזבו, העליה מארצות מערב־אירופה ואמריקה היתה אפסית, ויהדות אמריקה ואירופה גם לא היתה מוכנה לתמוך בהתישבות הציונית מבחינה כספית תמיכה של ממש. האמצעים הכספיים שהעם היהודי העמיד לרשות ההתישבות היהודית בארץ־ישראל עד מלחמת העולם השניה, היו מגוחכים בהשוואה למה שהתרגלנו לו במשך שנות המדינה. במשך שנים איימה על הסוכנות היהודית הסכנה של פשיטת רגל.

✶

בהתחשב עם כל זה, הסיכויים שהחברה הישראלית של היום — הכוללת שכבה כה רחבה של נוער משכיל, ושכל הדור הצעיר שלה הוכיח את כוחו במלחמות ישראל — תוציא מקירבה מנהיגות חדשה שתתפוס את מקומה של זאת שלפי כל הסימנים עומדת לפני סיום תפקידה, חייבים להיות הרבה יותר טובים משהיו סיכויי הרעיון הציוני לפני שבעים שנה, למשוך לפעילות למען הגשמתו צעירים יהודים באירופה.

יתכן שהזדמנות לחילופי משטרות תבוא מוקדם יותר משנראה לעין. יש בהחלט להביא בחשבון שהממשלה הבלתי־משכנעת שהורכבה זה עתה, הנשענת על קואליציה חורקת בכל פרקיה, לא תוכל להחזיק מעמד, ואם לא תקום ממשלת־חירום לאומית, יהיה צורך בבחירות חדשות שאת תוצאותיה יקבעו מאות אלפי הכיפורניקים בצורה אחרת לגמרי מאשר בבחירות האחרונות, שבהן השתתפו בעודם מגוייסים בקווי החזית. רשימות המפלגות ייפתחו למועמדים חדשים ואם לא יעמוד למפלגות ,,ההיסטוריות״ הכוח להתרענן, אולי תופיע גם רשימה חדשה שתייצג את דור המדינה שעבר את כור ההיתוך של מלחמת אוקטובר.

הרמטכ״ל בראיון מיוחד להארץ

באחת האתראות לאחר הפסקת האש חשבתי שזה 80% מלחמה

מאז הפסקת־האש היו כמה ידיעות על התנגשות צפויה ✶ אין שינוי אסטרטגי כתוצאה מטילי הסקאד ✶ ,,אני כופר בקיום פוליטיזציה בצה״ל״ ✶ יש אחרי המלחמה הזאת תופעות שלא היו אחרי מלחמות קודמות ✶ ,,אני לא רוצה לטייח: יש הרבה דברים שהייתי עושה אחרת״ ✶ שירות המילואים יהיה בין 40 ל־60 יום ✶ חובת חבישת הכומתה לא תחודש ✶ עוצמתנו הצבאית גדולה בכל התחומים מזו שבמלחמת יום הכיפורים

בראיון מפורט ראשון לעיתונות מאז המלחמה שוחח הרמטכ״ל רב־אלוף דוד אלעזר ביום ג׳ על שורה רחבה של נושאים הנוגעים למצב הבטחוני. מטעם מערכת ,,הארץ״ השתתפו עורך־המישנה גדעון סאמט, סופרו הצבאי של ,,הארץ״ זאב שיף ויואל מרקוס.

השבועיים האחרונים עברו בסימן ההתהוות בחזית הסורית. הועלתה בין השאר הטענה שהמצב בגבול הסורי הוצג בחריפות רבה במיוחד על ידי ישראל הן בגלל הכיפון הסר של מלחמת יום הכיפורים והן בקשר עם המצב הפוליטי הפנימי — הרכבת הממשלה, התפטרותו של שר הביטחון. מה דעתך על טענות אלה?

הרמטכ״ל: היו בידינו ידיעות שבהחלט הצדיקו הגברת כוננות והכוננות לאפשרות של מלחמה. אני עדיין בדעה שידיעות מסוג ובכמות שהיו לנו — מצביעות על אפשרות של מלחמה. בשאלת השאלה באיזו מידה זה סביר, האם זה הגיוני שסוריה תיפתח במלחמה. אני חושב שזה סביר, וזו אפשרות שצריך לקחת אותה בחשבון כל זמן שאין לנו הסכם הפרדה עם סוריה, ומתיחות כזאת יכולה לחזור על עצמה.

במה מותנית האפשרות של סוריה לפתוח באש? האם סוריה יכולה להרשות לעצמה לנהל לבדה מלחמה עם ישראל? אם באוקטובר עשינו כה שעשינו לסוריה עם יד שמאל, תאר לך את המצב כאשר יש לנו שתי ידיים חופשיות מול סוריה. זה אמנם סיכון גדול לסוריה ולכן פתיחה מחודשת של אש על ידי סוריה יכולה להתבסס על שתי הנחות: האחת, שהם יצליחו להגיע להישג מהיר וקצר מאוד ושיהיה להם הביטחון שתהיה הפסקת אש מיידית, על ידי איום סובייטי, או מתוך הנחה שניה שהעולם הערבי לא יתן לסוריה זמן ממושך, ומצרים ועיראק ואחרים לא ירצו שתלחם לבדה ויצטרפו להגרר למלחמה. אם יש לסורים יסוד להניח אחת משתי ההנחות האלה או את שתיהן יחד, סוריה יכולה לקחת סיכון לפתוח באש. כשאני מצרף את כל אלה, הנסיבות בהחלט חייבו הגברת כוננות.

אולם למרות יום הכיפורים מוטלה עלינו האחריות למצוא את האיזון הנכון בין הכוננות הדרושה לבין כוננות־יתר שיכולה לפגוע במדינת ישראל. כשם ששגיאה היתה לא לעשות כוננות אופטימאלית ביום הכיפורים, זו תמשיך להיות שגיאה אם בכל מקרה של ידיעות נעשה מייד כוננות מירבית.

אני יכול לומר שהיו לנו מאז הפסקת האש כבר כמה מקרים, בעיקר בחזית המצרית, לפני הסכם ההפרדה, של ידיעות שהנה־הנה אנחנו הולכים להתנגשות. אני יכול לאמר שלפחות אחת היתה מאוד רצינית. אני חשבתי שזה 80 אחוז מלחמה.

איך אתה מסביר אם כך את העובדה שלמעשה לא ידענו על אותה כוננות כתוצאה מהתראה חמורה בצורה שבה דווח על הכוננות בחזית הסורית?

אני חושב שידעתם, אני בטוח שידעתם. אני אראה לכם שגם כתבתם על כך בעתונים: צה״ל מפסיק חופשות, המצרים מגבירים כוננות, שני הצדדים מוכנים למלחמה. היה לזה ביטוי די מלא. אלא — ופה אני מגיע לסיפא של השאלה הראשונה — זה לא התקשר להתפתחויות פנימית ולא היתה לזה שום השפעה על תהליכים פוליטיים פנימיים.

אבל לא דיברו על מקורות אינפורמציה. אתה מסכים איתי שאם עתונאי היה עושה מה שעשו הפעם שריה, הוא היה נכנס לבית־סוהר?

היה צריך, אני לא בטוח שהיה נכנס. על כל פנים אני רוצה לומר שהידיעות היו רציניות והכוננות היתה מוצדקת. וצה״ל היה צריך לעשות את ההכנות וגם צריך לתת להם ביקורי כי לפירסום יש השפעה הרתעתית. אין במערכת הזאת ביום לצרכים פוליטיים. וזאת יש להדגיש.

סכנת הטילים

איזה סיכוי אתה נותן להסכם הפרדת כוחות עם סוריה שיביא בחשבון את הצרכים של שני הצדדים?

זה משא ומתן קשה ואין ביטחון בהשגת הסכם הפרדה עם סוריה. וזאת מכמה סיבות: האחת: נקודת המוצא של הסורים הרבה יותר חמורה מזו של המצרים. נקודת המוצא הפוליטית הסורית מושתתת על הגישה הערבית הקלסית של נסיגה כוללת והשמדת ישראל ובלי אותם סימנים של רצון טוב במצרים. הסיבה השניה היא טכנית: הפרדת כוחות בחזית הסורית היא יותר מסובכת מאשר בתעלה האין בינינו מכשול טבעי כמו התעלה. הסיבה השלישית: מבחינה צבאית איננו מקבלים בהסכם הפרדה כבעם שום תמורה משמעותית מהסורים. אנחנו רק נותנים מבחינה צבאית. אנחנו נותנים טריטוריה, אנחנו נותנים הפרדה, ואין בזה שיפור של קו צבאי.

אולם אני מחשיב את הסכם ההפרדה עם הסורים בגלל התפיסה הפוליטית הכוללת. זה יכול להקנות לנו הפסקת אש מלאה ואפקטיבית גם בחזית הסורית וגם בחזית המצרית, זה יכול ליצור אווירה של המשך קיומו של ההסכם עם המצרים, שיכולה לאפשר איזו שהיא התקדמות במשך הזמן עם כל הצדדים ועם כל אחד לחוד. זו תרומתו של הסכם ההפרדה עם הסורים, יותר מאשר היתרונות הספציפיים שמושגים בחזית.

המצרים קיבלו טילי קרקע־קרקע מסוג סקאד שמכסים חלק כזה או אחר של מדינת ישראל. אנחנו נמצאים איתם במשא ומתן, אך כפי שהתברר בסוריה יכולה להיות התלקחות שתתרחש בנסיבות יותר גרועות — מבחינת שני הצדדים — כאשר במלחמת יום הכיפורים, לפחות לגבי האוכלוסיה האזרחית. מה תהיה דמותה של מלחמה כזאת?

כל מלחמה תהיה יותר קטלנית מקודמתה: 67׳ היתה יותר קטלנית מ־56׳ ו־73׳ היתה יותר קטלנית מ־67׳. המלחמה הבאה — אם תהיה — יותר קטלנית מהמלחמה הזאת. כי הכוחות גדלים והאמצעים משתכללים בידי שני הצדדים. וכתוצאה מזה המלחמות יותר קטלניות. אם נהיה יותר מוכנים בפתיחה משהיינו עתה, היתה יכול להשתנות לטובתנו לעומת המלחמה הזאת, אבל היא עדיין תהיה יותר קטלנית. מלחמות קלות לא תהיינה.

טילים אינם נשק הכרעה בשדה הקרב. אי אפשר להכריע מערכה בטילים. טילים יש בהם יכולת של פגיעה בעומק וגרימת אבידות, שזה אלמנט מכביד מאד, מכאיב מאד. אבל אין לו השפעה ישירה על התפתחותה של מערכה ושל קרבות. לכן, אמצעי פגיעה בעומק בדרך כלל מנוטרלים זה את זה במידה גדולה. אני חושב שטילי ה,,סקאד״ במצרים מטרתם העיקרית היתה למנוע פגיעות בעומק מצרים.

סקאד מול פאנטום

האם היית אומר שכושר הפגיעה שלנו במטוסים שקול מבחינה טקטית ואסטרטגית כנגד כושר הפגיעה שלהם בטילים?

אני בטוח שהוא הרבה יותר גדול. אני חושב שעם מטוסי פאנטום אנו יכולים לעשות בעומק שטח האויב,

(סוף בעמוד 20, טור 1)

مكان الأصل

مكتبة الأمل

צמרת הלומה

מהלכים מדיניים חשובים על רקע של מתיחות בהנהגה

מאת דן מרגלית ומתי גולן

ביום ב', לאחר שהושבע כחבר בממשלה החדשה, יצא שר החוץ אבא אבן בדרכו לוושינגטון לפגישה, שנערכה אתמול, עם עמיתו האמריקאי הנרי קיסינג'ר. הכוונה הרשמית שניתנה לפגישה זו היתה שיחה על המסגרת להסכם המשא-ומתן עם סוריה ועל נושאים הקשורים בביקורו של קיסינג'ר במוסקבה.

מאחורי כותרת זו מסתתרים ענינים כבדי־משקל. בעת שראשי המדינה היו עסוקים במלאכת הרכבת הממשלה ובהרהורים נוגים על הפיחות במעמדם כמנהיגים, התברר כי המגעים הצפויים עם סוריה יהיו קשים יותר מכפי שסברו תחילה. בנוסף לקשיים הטבעיים הקשורים בקשיחותה וקיצוניותה של ההנהגה בדמשק הזכירו הרוסים לכל מי שהאמין, או רצה להאמין בכך, כי הדיעות על מותם כגורם פוליטי פעיל באזור היו מוקדמות מאד.

היום אין עוד ספק, כי כאשר ביקר שר החוץ הסובייטי אנדריי גרומיקו בדמשק, הוחלט עם לבבע הסלמה בנתיחות הצבאית. מבחינתה של סוריה היא חוזרת בכך על התרגיל המצרי שהיה משנה את ההערכה, כי מלחמת התשה מוגבלת נגד ישראל תזרז הסכם על הפרדת־כוחות ותגביר את הנכונות הישראלית לוויתורים. מבחינתה של מוסקבה היא רצתה — והצליחה — להבהיר, כי קיסינג'ר לא יוכל לקוות למלא עם סוריה את התפקיד הראשי שמילא במשא־ומתן עם מצרים.

על רקע זה קיבל — מבחינה ישראלית — ביקורו של קיסינג'ר במוסקבה חשיבות נוספת על החשיבות הרגילה שיש לפגישות אלה. אם התכוון אבן מלכתחילה, כי שיחתו עם קיסינג'ר תתנהל במישורים כלליים ובלתי־מחייבים, הרי שעל רקע ההתפתחויות לא היה מנוס מדיון יותר קונקרטי סביב השאלה למה בדיוק חותר קיסינג'ר להגיע בין חומות הקרמלין.

במקורות מערביים ניתנה תשובה מסוימת לשאלה זו. לפי מקורות אלה הרי שבמקום להסתפק בנסיון לשכנע את הרוסים לבל יעמדו למכשול על דרכו של המשא־ומתן, יעשה קיסינג'ר צעד נוסף ויביא אתו הצעה אמריקאית להפרדת הכוחות, אותה ינסה למכור לבריה"מ. זאת מתוך הנחה, כי מה שהרוסים קונים אפשר לראותו כקנוי גם על־ידי הסורים.

ההצעה האמריקאית, לפי אותם מקורות, מושתתת על עקרונות אלה:

✶ נסיגה ישראלית מן המובלעת שנכבשה במלחמת יום הכיפורים.

✶ נסיגה ישראלית מן החרמון הסורי.

✶ נסיגה ישראלי משטח ברמת הגולן, כנראה באזור העיירה קונייטרה.

✶ פירוזם של השטחים מהם תיסוג ישראל.

✶ דילול כוחות הדדי לעומק טריטוריאלי ובכמות שייקבעו.

הסעיף השלישי הוא, כמובן, הפרובלמטי ביותר. שכן במקרה זה לא קובע גדלו של השטח אלא העיקרון של נסיגה ברמת־הגולן. נראה שקיסינג'ר הגיע לידי מסקנה, כי ללא מתן סוכריה לסורים — בדמות נסיגת שטח ברמת־הגולן — אי־אפשר יהיה להגיע לכלל חתימה על הסכם. דבר זה הבהיר קיסינג'ר בעת ביקורו האחרון בישראל בצורה עקיפה למארחיו כאשר העיר, כי הצעתם בוודאי לא תתקבל על דעתה של דמשק. אין ספק שלקראת בואו למוסקבה ינסח קיסינג'ר הצעה שסיכוייה לשאת חן בעיני הסורים ובני־בריתם גדולים יותר.

מדוע יהיו שליטי הקרמלין נוטים לקבל הצעה כזאת, או בעצם הצעה כלשהי שתרגיע את הרוחות בחזית הצפון ? במלים אחרות : האם הסכם הפרדת־כוחות בין סוריה לישראל תואם את האינטרס הרוסי באיזור ?

אותן שאלות מצאו תשובות קלות כאשר היה מדובר בהפרדה עם מצרים. שכן אחת התוצאות של הסכם זה היתה פתיחתה של תעלת סואץ, דבר שמוסקבה רצתה בו מאד כדי להפוך את נוכחותה הימית באיזור לשליטה ימית. זאת היתה הסיבה העיקרית לכך שברית־המועצות הניחה לקיסינג'ר לפעול לבדו ולאסוף את זרי־הדפנה על מאמציו.

אולם נראה שברית־המועצות לא לקחה בחשבון, כי המחיר שתיאלץ לשלם עבור כך יהיה כה גבוה. הכוונה כי קיסינג'ר יוציא עבורה את הערמונים מן האש מבלי לדרוש שכר על עמלו — נתבדתה. התפתחות זו הודגשה בעת ביקור גרומיקו בקהיר. דווקא ביום בו הגיע גרומיקו לקהיר מצא הנשיא סאדאת לנכון לערוך טכס בלתי־מקובל בשגרירות האמריקאית המחודשת. במסיבת־קוקטייל שנערכה ערב לאחר מכן לא הסתיר גרומיקו את מורת־רוחו מכך ששר החוץ המצרי איסמעיל פהמי בילה את מרבית זמנו בשיחה עם השגריר האמריקאי החדש והתעלם כמעט לגמרי מגרומיקו.

נראה שבשלב זה הוחלט בקרמלין שלא להניח לתהליך כזה לחזור על עצמו בדמשק. עם זאת עדיין אין משקיף פוליטי רציני המוכן להעריך, כי ברית־המועצות תהיה מוכנה להרחיק־לכת עד כדי טירפוד המשא־ומתן להפרדה בין סוריה וישראל. ההערכה הרווחת היא שברית המועצות מבינה, כי הידרדרות רצינית במצב באזור עלולה לגרור את מצרים ואולי אף את ירדן, וכך ייווצר שוב עימות בין שתי מעצמות־העל. לפחות לפי שעה נראה כוודאי, כי רצונה של רוסיה בהמשכו, ואולי אף בהעמקתו של תהליך הפשרה עם ארצות־הברית, יכתיב לה מדיניות של חתירה לסיום מוצלח של המשא־ומתן. אולם אין ספק שהפעם תרצה מוסקבה להיות המדינה ש„תספק את הסחורה" לסוריה.

הבעיה הפלשתינאית

השר אבן לא היה האורח רם־המעלה היחיד בשבוע זה בוושינגטון. לפניו הגיע לסידרת שיחות חוסיין מלך ירדן שנפגש עם הנשיא ניכסון ועם שר החוץ שלו.

הדילמה של חוסיין בשעה זו ברורה. בתוך ממלכתו הקטנה הוא נתון ללחצים מצד אחיו הנסיך חסן וראשי שבטי הבדווים לוותר על הגדה המערבית ולהניח לפלשתינאים להתבודד עליה עם ישראל, כשהם אומרים למלכם בערך בזו הלשון : „מדוע להכניס ראש בריא למיטה חולה מאד ? מדוע להילחם עם ישראל על החזרת שטח המאוכלס באנשים שאינם רוצים בנו וממילא יפול בסופו של דבר בידיהם של הפלשתינאים ? מה גם שהמצדדים בוויתור על הגדה בירדן מאמינים, כי המדינה הפלשתינאית שתקום בגדה לא תוכל לנהל כלכלה עצמאית ותהיה תלויה בממלכה האשמית.

לפי הסימנים מראה המלך חוסיין באחרונה נטיה לגלות אוזן קשבת לניכוחים אלה. אולם לפני קבלת החלטה סופית הוא רצה לבחון את הבעיה משני צדדיה, שהם ישראל וארצות הברית.

במסגרת בדיקה זו חודשו באחרונה המגעים רמי־הדרג בין ישראל לירדן. בשתי הפגישות אמרו הנציגים הירדניים לבני־שיחם, כי אם לא תהיה מצידם נכונות לוויתורים משמעותיים בגדה המערבית הם ייאלצו לשחות על כך עם הפלשתינאים. הישראלים, ככל הנראה, השיבו, כי כיוון שהנושא הירדני איננו עומד עתה על סדר היום — כל עוד לא נסתיימה הפרשה הסורית — אין צורך, גם לישראל וגם לירדן, להכריע מיד. סוכם, ככל הנראה, לקיים פגישות נוספות כשהתפתחויות יחייבו זאת. יש לשער שדברים ברוח דומה נאמרו לחוסיין בוושינגטון.

מכל מקום ברור, כי ממשלת ישראל לא תוכל להתחמק עוד זמן רב מדיון והחלטה בשאלה בה היא רוצה כפרטנר לשיחות על יהודה ושומרון. אין ספק, כי המלך חוסיין נראה כפרטנר נוח הרבה יותר מן הפלשתינאים, אולם עבור השותפות עמו בשיחות תיאלץ ישראל לשלם מחיר שבעד קבלתו יהיה למלך חוסיין כדאי לבוא לידי עימות עם הפלשתינאים בשטחים ומחוצה להם.

ואם תועלה ממילא השאלה אם שיחות עם חוסיין — ואפילו סיום מוצלח שלהן — יפתרו את הבעיה. בענין זה גוברים בין מעצבי המדיניות בישראל הקולות הסוברים, כי הסכם שיהיה בו פחות ממתן אוטונומיה לפלשתינאים לא יפתור את הבעיות בגבולה המערבי של מדינת ישראל.

הנסיגה בתדמית המנהיגות

בד בבד עם הדיונים על נסיגות טריטוריאליות חלה בשבוע החולף נסיגה בתחום הפוליטי הפנימי שהובילה רבים אל השאלה אם החל „העידן הג'ונסוני" בישראל ? האם לא יוכלו שרים להופיע בפומבי בלי שנאומיהם ילוו בקריאות „בוז" כפי שהנשיא האמריקאי המנוח לינדון ג'ונסון נאלץ להתגבר בעיצומה של מלחמת וייטנאם בבית־הלבן ? מה שאירע בשבועות האחרונים לגולדה מאיר ולמשה דיין, ומה שקרה השבוע בועידת בני עקיבא לשרים יוסף בורג וזבולון המר, היה אות מבשר רע להנהגה הוותיקה בכל מפלגות הקואליציה.

„עלול להיווצר מצב שבמרוצת השנה הם לא יוכלו להופיע מעל לבמות ציבוריות", העיר ח"כ יוסף שריד : „עם זאת צריך להבחין בין מה שקרה לגולדה לבין מה שאירע במפד"ל. גולדה הופיעה בוועידת ההסתדרות ונתקבלה בקריאות בוז של הקוליים הפוליטיים, יקיית הפנתרים. אבל בורג ספג קריאות בוז מפי ביטחון הנוער, הלוז של המפד"ל".

בשבוע בו הוצגה הממשלה התחריפו היחסים הפנימיים במפלגות הקואליציה. אחדות־העבודה נתקנאה במפ"ם שהסתלקה מהשותפות המערכית בערך. תוך עצימת עינים מצד המנהיגים ישראל גלילי ויגאל אלון הכריזו כמה מעסקני אחדות־העבודה על „מרד" נוקף במערך. הם טענו, כי לא נועצו בהם בקשר למינוי יצחק רבין כיושב־ראש ועדת החוץ והבטחון, ופי מועמדם לתפקיד הוא משה כרמל. המגוחך ב„מרד" זה היה שכרמל עצמו כלל לא רצה להתמודד עם רבין.

משהו פנימי הלך ונשבר, או הלך והתגרסם, ביחסים הפנימיים בצמרת. אולי לא היו אנשי יקיית הפנתרים מרשים לעצמם להקיף את גולדה ודיין לולא חשו באחידות ההתפרקות המקיפה גם את אנשי ההנהגה.

„תסתכלי לי בעיניים", תבע משה ברעם מגולדה מאיר כלא הביטה בפניו שעה שהשמיע באוזניה קיטרוג קשה על הלקה בהעדפת השרים „החיצוניים" על פני העסקנים הוותיקים של המפלגה. היה זה אופייני לבלבול ולאווירה חוסר־האמון ששררה בצמרת : ברעם לא רצה לכנס את סיעת המערך כדי לאשר מראש את הרכב הממשלה, אולם לאחר מכן סבר, כי בלי כינוס כזה אפשר להבין ללבם של יצחק בן־אהרון ואריה אליאב שנמנעו בהצבעה. אברהם עופר, שהדיר רגליו מן הכנסת ביום הצבעת האמון בממשלה, התבדח על מהלכו האחרון : „רציתי לבחון אם ירגישו בהיעדרי", ומנחם בגין, שודאי לא הצטער לראות את המערך מתלבט בקשיין, קם למחרת הרכבת הממשלה בדיון במליאה כדי „לברך את חבר הכנסת עופר בשובו לביתו".

ממתינים לדיון במערך

רבים ממתינים לדיון במערך בשבוע הבא. שוב אי־אפשר להקים ועדת פיוס. שוב אי־אפשר לטייח את המציאות. העובדה היא, שאליאב ובן אהרן — ועופר בהיעדרותו — הימרו את פי המפלגה בענין שהוא חמור ביותר מבחינה פרלמנטרית. האם יכול המערך להתעלם ולהבור עליהם ? אולם ברור כי רפ"י, וגם מפ"ם, שכבר ממילא ניתקה קשריה המעשיים עם העבודה, ממתינות להכרעה. מה שמפלגת העבודה לא תוכל לעשות לבן־אהרן ולאליאב — לא ייעשה בעתיד גם למרדכי בן־פורת, או לדב זכין.

ותיקי הפרלמנט טוענים, כי אינם זוכרים ימים כאלה מאז פרשת לבון, ויש הסבורים, כי מידה מסוימת של כסות־עיניים ונימוסים ששררו אפילו באותן שנים קשות אינם מתקיימים ב־1974. גם אין כמעט אפשרות להידברות, לא במערך ולא במפד"ל. מה שנאמר בארבע עיניים הופך תוך זמן קצר לנחלת הכלל. בעיקר בולט הדבר במפד"ל.

כאשר מצטטים מה אומר השר בורג ומה משיב לו הרב הראשי שלמה גורן בפני כל באי ועידת בני־עקיבא ; כאשר מביאים דברים מפיו של שר־הפנים ואת תגובותיו החד־משמעיות ההפוכות של הרב צבי יהודה הכהן קוק — אין ספק, כי אחד הצדדים רחוק מן האמת. בעניינים אלה לא יכולה להיות טעות, לא תיתכן אי־הבנה. חוסר האמון מוחלט. לגבי דור חובשי הכיפות הסרוגות במפד"ל הברירה אינה מצומצמת : בורג ועסקני סיעתו למפנה או זבולון המר, יהודה בן־מאיר והמתנחלים.

זו אווירה כה מתוחה עד שהיא מונעת כל אפשרות של דיון רציני, לא בכנסת ולא בחלק מועדותיה. דוגמה בולטת לכך נגלתה בתחילת השבוע. שעה שהוצגה הממשלה ביקש שר הבטחון את רשות הדיבור כדי להטיל למליאה „פצצה פוליטית" : הוא תומך בנסיגה ישראלית נוספת בסיני תמורת פחות משלום. היחיד שקפץ על רגליו היה בגין שהפריע לדיין ב־5—6 קריאות ביניים, שנועדו לסתום מפי שר הבטחון פרטים נוספים על כוונותיו המדיניות המתגבשות לקראת צאתו למשא ומתן בוואשינגטון. דיין שתק. אולם שניהם — דיין ובגין — נראו כמו „מחוץ לתמונה". גם נושא עניני כה מרכזי לא יכול היה לרתק השבוע את תשומת לבה של הקהילה הפוליטית הישראלית.

ישראלים אחרי המלחמה (א')

שני צברים — יורד ונשאר

מאת יאיר קוטלר

רי"פ הוא צבר טיפוסי. מדבר קצרות ובבהירות. זמנו אין לו בימים אלה. הכנות אחרונות לנסיעה לארה"ב. החליט לרדת. בשבוע שעבר הוא השתחרר ממילואים בתום 150 ימים קשים של שירות צבאי בסיני ובאפריקה. רי"פ הוא נמל בריוח, נשוי ואב לשניים. הוא נולד בעיר עדה ליד תל־אביב לפני 33 שנה, מתפרנס מיחסי ציבור, כשהכנסתו כ־3,000 ל"י בחודש. מצבו הכלכלי שפיר, אך נגמר לו. החיים בישראל נמאסו עליו. הוא מבקש להתחיל חיים חדשים בארה"ב.

בשבועות האחרונים לפני שחרורו מצה"ל, אחרי שהשתרר שקט בחזית המצרית בעקבות ההסכם להפרדת הכוחות, ניהל רי"פ שיחות ארוכות עם חבריו לנשק, צעירים מילואימניקים לחלים. הדברים ששמע שיקפו את הלך הרוח הפוקד את ישראל אחרי המלחמה. כל אחד נשא על מצחו תו : מערכניק, ליכודניק, פעילניק. ברגע של אמת — והיו כאלה רבים — שפך כל אחד את ליבו, דיבר גלויות. רבים הצהירו על רצונם לרדת, להימלט מן המלחמות שצפויות לישראל.

רי"פ מעיד על עצמו כי איננו סהוט. ברור לו כשמש, כי שירות בשריון בגילו משמע קריאה למילואים אחת לכמה חודשים. הוא הגיע למסקנה, כי השלום עוד רחוק מישראל כמרחק שמים מארץ. אין לו יותר חשק לשרת במילואים. רק בעוד שבע שנים, כשיגיע לגיל 40, עשוי צה"ל להוציאו מיחידה קרבית, להציבו ביחידת שירותים, או אולי בהג"א, אך בינתיים חייו יעמדו לו מנגד. המתיחות הורגת אותו. רעייתו עצבנית. ילדיו, כשנעדר מביתו חמישה חודשים, בכו בלילות. עסקיו נפגעו קשה. רבים מלקוחותיו זנחו אותו אחרי שהמתינו לשווא שבועות לשיחרורו. גם להם נגמר.

גם במלחמת ששת הימים ב־1967, סבלו עסקיו מגיוסו, אך אז שוחרר ממילואים אחרי 55 יום. הוא תקוע בחובות המסתכמים בכמה עשרות אלפי לירות. המדינה הציעה לו הלוואה של 10,000 ל"י ב־11% ריבית לא צמודה, אך גם אותה יש לפרוע. מבקשים ממנו להמציא שלושה או ארבעה ערבים. החליט לוותר על טובה כאלה מטעם המדינה. אישית מוכנים להעניק לו את ההלוואה, אך לא על שם חברתו, שהוא בעליה היחיד.

החיים נראים אחרת

קשה לו מאד לרי"פ לחזור לחייו השיגרתיים כפי שידע לפני מלחמת יום הכיפורים. החיים נראים לו היום אחרת לגמרי. כמה מחבריו נהרגו. קודם — הוא נזכר — היה לישראל צבא מפואר, מנצח, יהיר. עכשיו הורידו לו את האף, בעטו בישבן של צה"ל. ההילה נעלמה. אנו פגיעים. הצבא מוכה. אי־אפשר למחוק מהזכרון את כל התשדורות והקריאות האחרונות לעזרה שקלט רי"פ באלחוט מן המעוזים לפני שנפלו בידי המצרים : „הצילו, הצילו... המצרים עולים עלינו... עוד מעט יגמרו איתנו... הם באים... באים..." הקולות נדמו, נאלמו אחד אחד.

רי"פ איננו מוכן לסלוח להנהגה על מחדלי המלחמה, על „הקול רשלן" של צה"ל. מדוע — הוא חוזר ושואל ללא הרף — אמרו ל־500 חבריה במעוזים להחזיק מעמד מול 1000 טנקים מצרים ? איזה הגיון היה בדבר ? האם הדם של החייל הישראלי כבר אינו יקר כפי שידענו עד המלחמה ? הבטיחו לחיילי המעוזים עזרה. רי"פ קלט בקשר דברי מפקדים : מייד נבוא לחלצכם... העזרה בדרך אליכם... הכל היה בלוף, שקר אחד גדול.

באותם ימים מרים של קרבות אכזרים הרגשה של חוסר אונים גמלה אצל רי"פ ההחלטה לרדת מישראל. הוא אינו יכול לשכוח איך „הפקירו אנשים למוות" (כדבריו) במעוזים. מה היה קורה לו — חשב — אם הוא עצמו היה במקומם של הנצורים שזקקו להצלה.

שואל רי"פ : בשביל מה נהרגו יותר מ־2500 ? האם ישראל יותר טובה מארצות אחרות ? מדוע עלי להתבייש בירידה ? מה פסול בכך ? האם רק בגלל שנולדתי בישראל עלי להוסיף לשבת כאן ? נולדתי בישראל, אך לא בסיני. מי יזכור את כל ההרוגים, הפצועים, הנכים ? הכל קרה כהרף עין. מי יחזיר למשפחות את יקיריהם ? האם המלחמה היתה באמת מחוייבת המציאות ?

רי"פ הגיע למסקנה, כרוב עמיתיו ששירתו ביחידתו, כי כל מה שאירע נבע מרשלנות פושעת, אך איש אינו נותן את הדין. ממשיכים להתפלפל בנושא מיהו יהודי, רודפים כסאות ושררה, נאבקים על עמדות. אומר רי"פ : לכל הרוחות, אינני רוצה מדינה כזאת. בשביל מה בחוץ הנוער את חייו ? רק במקרה ניצלתי כאשר הפגז נפל לידי וחברי נהרג... אינני רוצה להיהרג במלחמה הבאה מפני שכבר לא יוחזרא את המסורת...

אני שואל את רי"פ : למה לא תשאר בישראל ותפעל לשינוי המצב? רי"פ ממהר להשיב : כולבים כמני ניסו ונכשלו. האם הצעירים, הנדחפים לעסקנות מפלגתית, קוצרים הצלחות ? חולפות שנים והם מקורבים ומתמסדים, מתפייסים ומתיאשים. אחר כך יד רוחצת יד. החלטתי להתרחק לכמה שנים מישראל תוך ציפייה ותקוה שאוכל לחזור פעם למדינה יותר מסודרת, יותר סימפאטית...

בעוד שבע שנים, כאשר ימלאו 40 שנה לרי"פ, הוא עשוי לחזור לביקור בישראל כאורח אמריקאי, אם אמנם ייקלט בחברה האמריקאית ויצליח בעסקיו. גם אם ייקרא למילואים, כשיהיה בן 40, לא יחשוש לחייו. ודאי ישרת בעורף. אם ישאר בארץ יצטרך לשרת ביחידה קרבית במילואים בסך הכל כשנה וחצי בשבע השנים הקרובות, אם לא תפרוץ חלילה מלחמה חדשה. כל איכות שהוא יוצא למילואים מודיעו העסק שלו מחדש. גם המכורים הנאמנים בלקוחותיו חוששים מהתקשרות ארוכה איתו בגלל היעדרותו הרבה. אחת לכמה חודשים ננעל משרדו לכמה שבועות.

רי"פ משתעשע ברעיון לחזור לישראל בעוד שבע שנים כעולה חדש. ילדיו, שיגיעו אז לגיל תיכון, יזכו בחינוך חינם. ירעיפו עליו הקלות. יעניקו לו הלוואות ביד רחבה. ישיגו עבורו דירה־רווחה בתנאי משכנתא מפליגים. לא ישלם מסים על רכבו. רק שבע שנים מפרידות היום בין מצב בלתי־נסבל (כדבריו) לעידן חדש של אושר ושלווה הצפויים לרי"פ אם ישוב לישראל ב־1981 כאמריקאי.

אומר רי"פ : היום אני נמנה עם הסוג הישראלי שמוטלות עליו הרבה מאד חובות. זה גורלי ואין לחמוק ממנו, אך למה ההנהגה שלנו אינה משמשת לנו דוגמה ? היא מיאשת אותי. נמאס לי ממנה. אין לי בשביל מי להצביע. הליכוד אשם במחדלי המדינה כמו המערך. מופיע משה שמיר בטלוויזיה ומכריז, כי ליהודים יש יותר זכויות בארץ־ישראל מאשר לערבים על אף העובדה שהם יושבים כאן 1300 שנים ברציפות. איזה דיבורים ? כך נגיע לשלום עם שכנינו ? דברים תת־הובבים שמשמיע סופר נכבד בישראל. זה מרגיז. זה מדכא.

רי"פ מחסל בימים אלה חלק מרכושו, אך משאיר בבעלותו את דירתו. הוא מוכר את מכוניתו, מחסל כמה התחייבויות. הוא יוצא עם משפחתו לארה"ב על פי אשרת תיירים, נוטל עמו יותר מ־10,000 דולר, שיספיקו לו להתארגן בחוץ עד שימצא לעצמו תעסוקה ההולמת את כישוריו.

איך ינהג רי"פ אם בעוד כמה חודשים, כאשר כבר יישב בארה"ב, תפרוץ מלחמה חדשה ?

רי"פ פולט תשובה מהירה : אני כמעט בטוח שארוץ בחזרה לישראל... מלחמה זה דבר רציני. אך אני מאמין שאולי עד גיל 40 לא תתחדש האש... שמע, חינכו אותי מילדות, כי טוב למות בעד ארצנו. אינני מבין למה לא טוב לחיות בעד ארצנו. למה טוב למות בעד סיני ?

איכפת לי

יוסף מרס הוא צבר מסוג אחר. נולד בחיפה ב־1940, נשוי ואב לילדה. סיים את הריאלי, שירת בנח"ל מוצנח. אביו, מאיר מרס ז"ל, נהרג במלחמת הקוממיות ליד בית דגון. היה מפקח ארצי על חג"ם — חינוך גופני מורחב (זרוע של ההגנה בבתי הספר התיכוניים). אמו מורה בכיתה ג' בריאלי.

ב־1965 סיים גיאולוגיה באוניברסיטה העברית. שנתיים עבד במיכרות בדיל וניקל בדרום־אפריקה. במלחמת ששת הימים אץ לישראל כדי לשרת כסמל בצנחנים. אחר כך עבד במכון הגיאולוגי על פרוספקציה בסיני. זכה בתואר מאסטר על עבודה שהכין בבין מיכרות המנגן באום בוגמה. היה גיאולוג ראשי בתמנע מ־1969 עד לפני כשנה וחצי. בקיץ 1969, בהיותו במילואים בבקעה, נפצע מרימון שהטילו לעברו מחבלים. הוכרה לו נכות של 33%.

לפני כשנה וחצי, כשמחירי הנחושת ירדו לשפל, נפרד מתמנע והתיישב בבזורת ירושלים כדי להכין את עבודת הדוקטור שלו תוך היותו אסיסטנט במחלקה לגיאולוגיה. ביום הכיפורים גויס, נשלח לרמה כסמל בצנחנים. עד סוף החודש ודאי ישוחרר.

יוסי מרס הוא ישראלי שאיכפת לו. כזאת גם רעייתו דליה. בהזדמנות בהופעה קצרה לפני כמה שבועות ביקשה ממנו אשתו להשגיח על הבת כדי שתוכל להפגין תמיכתה במוטי אשכנזי. החליט הבעל להצטרף לאשתו. נכנסו למכונית ונסעו להפגנה. ירד גשם שוטף. לא רבים באו להפגין. נדחסו מוטי אשכנזי וכמה מפגינים למכוניתם של דליה ויוסי מרס כדי למצוא מחסה. כך התוודעו זה לזה. דבריו של מוטי אשכנזי נפלו על אזניים כרויות.

בסוף החודש לא יחדש יוסי מרס את החוזה שחתם עם משרד הפיתוח, שבאמצעותו הועסק בעבודה חלקית, כדי שיוכל להתמסר לפעילות ציבורית־פוליטית יחד עם מוטי אשכנזי וקומץ פעילים במגמה להקים תנועה ציבורית לשינוי פני החברה והמדינה. עד כה נרתמו לעבודה רק 10 או 15 צעירים, המשקיעים את זמנם הפנוי לשימוש חלומם. יוסי מרס מוציא את חסכונותיו — סכומים לא מבוטלים שצבר מזמן היותו בתמנע והבגוריון בארלת — על השכרת טלפון (מביתו) ודלק (על מכוניתו) כדי לקדם את מבוקשו : לחימה עיקשת בעד משטר חדש. רק 3500 ל"י נתרמו עד כה לתמיכה במוטי אשכנזי — סכום שהוצא על מודעות.

מה מציק ליוסי מרס ?

מרס : תחושה של חרדה מאחדת את כולנו. אם עומדים לפני מלח-

יוסי מרס

מה חדשה עם הערבים, אני מאמין לגד המלחמה הבבורי איסמעיל עלי. המבקש לגנוש שטחים מישראל עד שבסוף יספק לנו כרטיסי נסיעה לצה"ל. אני רוצה לחיות בישראל. אינני רוצה להגר, לרדת. כאן גדלתי זאת ארצי. הבעיה הבטחונית שלנו אינה מתנקזת בדונם פה או דונם שם. איזה פרצוף יהיה למערכת הבטחונית שלנו אם לא תדע לתפקד כדבעי, כפי שנחשפה ביום הכיפורים ? אנו דוגלים בעקרון מקיף ובסיסי : אל לאנשים אחראים להתפקד מאחריותם. הדגש חייב להיות מושם עלינו ולא על הערבים.

יוסי מרס ורעייתו דליה לא היו מעולם חברי מפלגה. בבחירות האחרונות הצביע יוסי בעד הליכוד בדעתו, כי על־ידי החלפת השלטון אפשר יהיה אולי להבריא את החברה הישראלית שהתאנבה. הוא אינו מבודד במיוחד במבצע הליכוד. מנחם בגין אינו נראה לו. הוא בדעה, כי גם מנהיגי האופוזיציה צריכים להתפטר אחרי שנים כל כך רבות של חימום הכסא. הוא חושש, כי יותר ויותר צעירים יהגרו מישראל. ביחידתו במילואים הוא עד למגמה זאת המשתרשת מהר מאז תום הקרבות. גם הקיבוצניקים המשרתים בתחילים... איבדו עצמה. הכליס שהם נשברו.

איך אפשר להגיע לשלום עם הערבים ? — אני שואל את יוסי. הוא מהרהר רגע ומשיב בשקט : הרבה מאוד. בנו !

הזדמנות לתמורה

ניתן לשלב שינוי באורח חיים עם שינויים בעדיפויות החברתיות

מאת אליהו סלפטר

קיימות הערכות שונות לגבי הרמה בה יתייצבו מחירי הנפט בחודשים ובשנים הקרובים ובעקבותיהם גם לגבי המחיר הממוצע של האנרגיה בעולם. אך בין אם יהיה המחיר בסביבות 6 דולר לחבית, כפי שצופים האופטימיסטים, בין שיהיה יותר קרוב ל־10 דולר כפי שחוזים הפסימיסטים, ברור שעידן האנרגיה הזולה לא יחזור לפחות לפני תום המאה הנוכחית.

אף בהנחה שהעולם המערבי ימצא דרכים לטפל בבעיה המוניטארית החמורה מאד הנובעת מהצטברות הון עצום בידי מספר ארצות מפיקות נפט שחלקן אינן מוצאות שימוש למיליארדים הדולרים הזורמים לקופותיהן, עשויה הכפלה או שילוש של מחיר האנרגיה לחייב שינויים מרחיקי־לכת במבנה הצריכה ובאורח החיים בארצות המתועשות.

התמורות האלה יידרשו גם מישראל, ואולי אף ביותר שאת מאשר מיתר העולם המערבי : ישראל לא פיתחה שום מקורות אלטרנטיביים לנפט המהווה חומר הדלק הבלעדי למעשה של המדינה שכלכלתה, נהנתה בזכות מחירי אנרגיה זולים מכשילבו ארצות המערב. נוסף לכך יהאידר הוצאות הבטחון הגדולות, מצד אחד, הגרעון הגדל וההולך במאזן המסחרי, מצד אחר, פחות חופש תימרון להעברת משאבים למימון ההוצאות המוגדלות בעד נפט וחומרי־גלם, שגם מחירם עלול לעלות אף בהוצאה לעליה במחירי המוצרים התעשייתיים.

כתוצאה מכך עלולה ישראל למצוא את עצמה בצבת כלכלית־חברתית מסובכת : בעוד שיגבר וילך הלחץ של השכבות העניות להעלות את רמת חייהן — יעמדו לרשות המדינה יוזמית פחות משאבים מבעבר כדי להיענות ללחץ.

בעבר שימשה הגדלת העוגה כולה כמעין שסתום־בטחון. אם כי שכבות המעמד הבינוני נהנו במיוחד מהשיגשוג הכלכלי (שבחלקו התאפשר ע"י הרחבת הפער במאזן התשלומים), אפשר היה להגדיל גם את הנתח בו זכו השכבות הנחשלות. עתה, חווי ההכרח להוריד את רמת החיים — ואת דווקא בשעה שצימצום יוקרת המנהיגות והזעזוע של מלחמת יום הכיפורים מחלישים את הבלמים שניתן להפעיל נגד חוסר יציבות חברתית.

רמת חיים ואיכות חיים

אם רוצה ישראל להימנע מהתערערות חברתית מסוכנת, עליה למצוא דרך לשלב את השינויים המתחייבים מההתפתחויות הכלכליות בעולם בתמורות החברתיות המתחייבות מהמצב הפנימי.

במלים אחרות, עלינו לקשור את השינויים הדרושים באורח החיים עם השינויים הדרושים בסולם הערכים החברתיים.

ישנן שלוש אלטרנטיבות להורדת רמת החיים : דרך אחת — הגדלת היצוא במידה כזאת שלא בצורך לצמצם את יבוא המוצרים המוגמרים. נוכח הנתונים הכלכליים הקיימים, ספק אם דרך זאת, כשלעצמה תספיק בשנים הקרובות. עוד דרך — ניצול יעיל יותר של החומרים המוצרים העומדים לרשותנו ; ועוד דרך — העברת חלק ממוקדי הצריכה (ובעיקר העברת חלק מגודל הצריכה) ממוצרים חומריים לשרותים.

נבחון כמה אספקטים של שתי האלטרנטיבות האחרונות.

חסכון בחומרים ובמוצרים מחייב הן שינויים טכנולוגיים הן שינויים ארגוניים. לעתים הגבול בין שני התחומים חד וברור, לעתים הוא מיטשטש. חסכון באנרגיה כולל, למשל, הקמת בתים עם בידוד משוכלל יותר ובניית מכונות בעלות כושר ניצולת גבוה יותר : אך הוא כולל גם מעבר מתחבורה פרטית לתחבורה ציבורית — דבר שאינו רק ענין טכני או אפילו ארגוני אלא גם ענין חברתי. שינוי יסודי של מערכת התחבורה הציבורית הוא איפא דוגמה לשילוב פתרון כלכלי וטכנולוגי עם צימצום ביטויי הפער החברתי.

שינויים אלה מובילים בהכרח גם לשינויים בשיטות בהן מתנהלים בישראל העניינים היום־יומיים ולתמורות באורח החיים בכלל.

מן המקובלות, למשל, שהעלאת מחירי הדלק תוביל לצימצום הפגישות והטיפולים האישיים בעניינים (כגון ישיבות ובירורים פנים אל פנים וכד') ותגדיל את השימוש באמצעי תקשורת. במלים פשוטות, אנשים יפגשו פחות ויכתבו, יטלפנו או ישתמשו בטלפרינטרים ובמחשבים הקשורים זה אל זה. אם כי ישראל יכולה להיערך לחלק מהתהליכים של התמורה הזאת, יהיה כרוך בכך פער לא קטן עד שהאזרח הממוצע יוכל גם בישראל לסדר בטלפון או במכתב פניותיו או בקשותיו אל משרד ממשלתי — בלי שיצטרך להתרוצץ פעמים אין־ספור ולהיפגש עם הפקיד המטפל בעניינו. כשיגיע למצב כזה — הוא מקובל בארצות מתוקנות — יהיה בכך כשלעצמו הישג לא מבוטל בשיפור אורח החיים בישראל.

דוגמה אחרת לשילוב ההכרח הכלכלי עם הרצוי החברתי, היא בשטח המעבר מצריכת חומרים לצריכת שרותים — כביטוי לעליה ברמת החיים. כידוע שאחד הקורבנות הבולטים של העלאות מחירי הדלק יהיה התיירות הבין־לאומית בשל העליה במחירי הטיסות. ישראל פיתחה ענף תיירות לא קטן ויש לה כל הנתונים להרחבתו, אך יש סכנה שבשנים הקרובות יעמדו בתי מלון ריקים ועל סף פשיטת־רגל. אפשר היה להביא להסדרים בין האוצר למפעלים ולענפים שחלק מההטבות לעובדים יינתנו לא בכסף אלא בחופשות בבתי מלון — דבר אשר אינו בחינת חידוש בארצות רבות משני צידי מסך הברזל. אולי יהיה דרוש קצת מאמץ חינוכי להחדיר לתודעת הישראלי כי מנוחה של שבועיים במלון או בית הבראה אינה פחות תוספת לרמת חיים שלו מאשר עוד כמה חליפות או שמלות או החלפה מוקדמת יותר של רהיטי הסלון שלו.

הישראלי — ולא רק הישראלי — עדיין אינו מבחין בהבדל שבין רמת החיים לאיכות החיים. הראשונה אינה מבטיחה את השניה, השניה לא תגביר תלויה בקודמתה.

אחד המישורים החשובים ביותר בהם יצטלבו התמורות הכלכליות והחברתיות כתוצאה מעליית מחירי הדלק — הוא הפיתוח העירוני. כאשר ליטר בנזין עולה יותר מלירה, נעשה הסדר של מגורים בפרבר מרוחק ממקום העבודה במרכז העיר הגדולה ענין יקר למדי. יש איפוא לחזור חזרה אל מרכזי הערים אשר הוזנחו, מגורים טובים אך התנהו וירדו בעשרים השנים האחרונות ולעתים קרובות נעשו לשכונות עוני.

כעת ירצו יותר ויותר בעלי אמצעים ובני המעמד הבינוני שברחו להרצליה, לרמת־השרון או לרמת־אונו, לגור שוב ב„עיר הפנימית" בקרבת הליכה ממקום העבודה, מהחנויות וממקומות הבילוי והבידור.

תופעה זאת תעמיד בפני כל הבר אתגר כפול. האחד, אורבניסטי בעיקרו — להיכנס בפני צמיחה־בר של בניה לגובה (שהיא כשלעצמה חיובית ולא בהכרח בלתי־רצויה). והאתגר השני, שהתבורה תישתתף לא רק בספקולציה במקרקעין העירוני שמחירם יעלה, אלא בשילוב מחר הערים עם שיקום שכונות העוני והשיכונים. בלי תכנון מתאים יכולה החזרה אל מרכז הערים להחמיר את התסיסה החברתית ; עם תיכנון סוציאלי יכול אותו התהליך לתרום תרומה חשובה לצימצום הניגודים החברתיים.

שרותי תרבות והמונים

אך האתגרים להעלאת רמת החיים שלא באמצעות צבירת מוצרים חומריים, רחבים יותר : להבטיח חינוך טוב יותר לילדים, לצמצם את העבריינות וביחוד עבריינות־הנוער, לשפר את רמת הבריאות הציבורית והגופני של העם, להנחיל צריכת שירותי תרבות (ספריות, קונצרטים וכגוה) לשכבות רחבות יותר — אלה כאפיקים שיפורים ניכרים איכות החיים תוך הרחבה מוגבלת של השקעה חומרית.

וכמובן עומד בפני ישראל האתגר של השלמת קליטת העליה — זו שבאה בשנים האחרונות וגם זו שבאה לפני עשרים שנה — שקליטתה ודאי לא הושלמה בשיפור החברתי והתרבותי. העולה הוא מהגר כיה בכינו, אך הוא מהגר, והשתלבו בחברה אליה הגיע מצריך לא רק דירה ותעסוקה אלא גם השקעת זמן, מחשבה ומאמץ של הזולת. התוצאה היא עליה באיכות החיים של העולה — ושל החברה כולה.

לכאורה תקופת המצב הבטחוני והמשבר הכלכלי הנוכחי אינם מתאימים לעסוק בתיכנון לשיפור איכות החיים. אך למעשה אקטואלי הדבר כעת יותר מבעבר. המציאות הכלכלית הכפה עלינו עיסוק בנושאים. שיפור אורח החיים בישראל יהווה גם גורם חשוב — אולי מכריע — בבלימת הירידה מן הארץ הפוגעת את הטובים שבבני הדור הצעיר. כדאי לחזור על כך שוב וישראל נקיה, מסודרת ומטופחת יהיה קשה יותר לעזוב מאשר ישראל מלוכלכת, רועשת, צפופה ומסוכסכת.

ובעיקר מתאים עתה הזמן לעסוק בדברים אלה בפני שאנו זקוקים כעת, אחרי מלחמת יום הכיפורים להגיע לאתגרים חדשים אשר יחליפו את אתגרי החברה הזוגרית־צברית שגרמו לא מעט למה שקרה ב־6 באוקטובר 1973. אפשר לקרוא לכך פתיחה חלוציות חדשה (היום ביישים פחות להשתבש שוב בזאת מאשר לפני שנה) או הזדמנות לחלוציות הישנה.

כך או כך, מדובר בשינוי הדרגתי של דבנות שנכפתה עלינו כדי לקבוע סולם ערכים ומערכת חברתית חדשים אשר במסגרתה נהיה מסוגלים להתמודד על האיכות שלנו הכזוה של שבבנו.

פתחי את התקופה האמריקאית במטבחך

מקרר **Westinghouse** 17.2 קוב נטו

תוצרת ארה"ב

עתה גם בישראל !

✶ FROST FREE — המקרר חופשי מכפור

✶ תא הקפאה ענק

✶ עיצוב מרשים ומהודר

✶ 3 צבעים לבחירה — לבן, אבוקדו או זהוב

✶ להשיג בכל סניפי אלקטרה ובחנויות החשמל המובחרות

הספקה מהירה

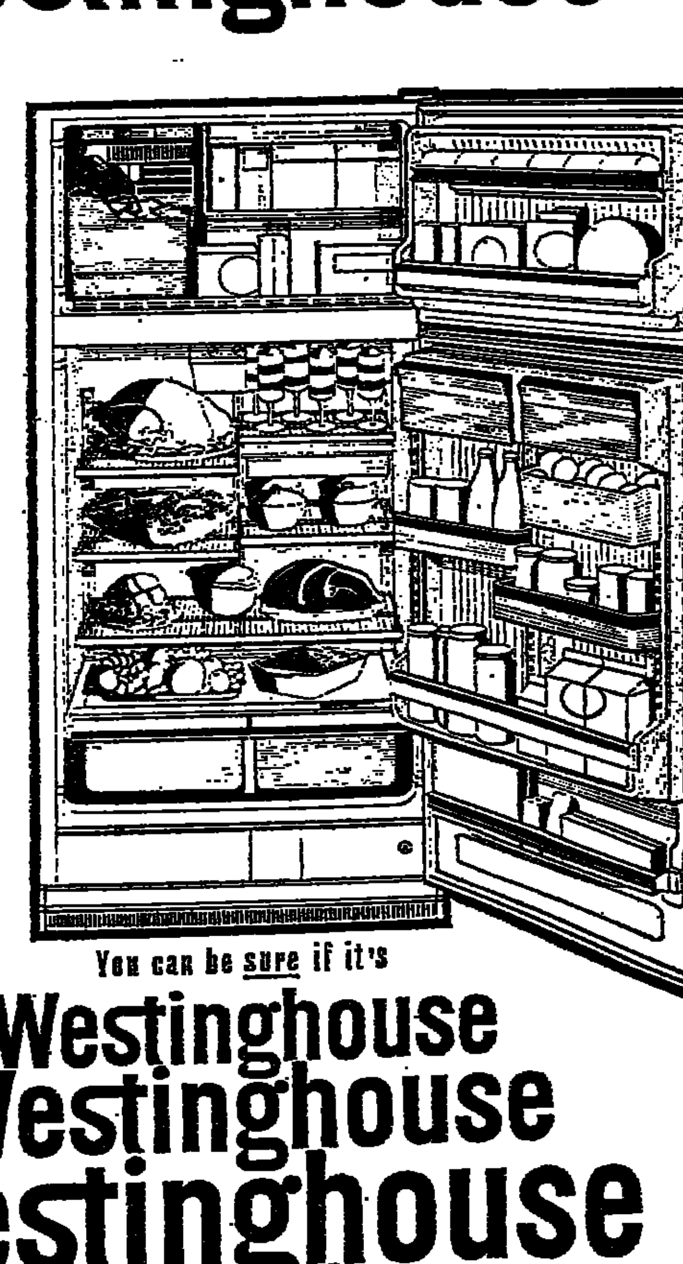

You can be sure if it's

Westinghouse

Westinghouse

Westinghouse

Westinghouse

שרות נאמן אלקטרה שעמד במבחן

העגלה הרעועה של ניכסון וקיסינג'ר

מאת אליעזר ליבנה

עיקר מדיניותו של הנרי קיסינג'ר מכוונת עתה ליצירת רושם של הישגים מפליגים במזרח התיכון. הרושם צריך להיות כפול : א) שקהיר ודמשק הממשלות ערביות נוספות מתנתקות מאוריינטציה סובייטית ; ב) שבאזור משתררת הרגעה. ואין זה קובע, שהרושם שונה מהמהרהם לאמיתו של דבר והצלה להגיעות בשעתו.

ריתוקן של מצרים וסוריה לקרמלין גדולה ב־1974 משהיתה ב־1973. הנשק הזורם אליהן כולו סובייטי, לרבות החלפים ההכרחיים. הקרמלין תומך בתביעות קיצוניות יותר של הערבים מן התביעות שוושינגטון עלולה לתמוך בהן. בשעה מכרעת יתמכו קהיר ודמשק על עיר דוד סובייטי, קל וחומר ה„פלשתינים". הצלחותיו של קיסינג'ר הם ניצנים זולים, רבי־רעש ומרעיזי־מישקל : חידוש יחסים דיפלומטיים רשמיים, דברי־נועם מפי שליטים ערביים, ונכונות קהיר לקבל השקעות אמריקאיות בתנאים אידאליים לה.

כן אין כל דמיון בין הנסיגות הישראליות, שקיסינג'ר מנסה להכתיב, לבין שלום והרגעה. מצרים, סוריה והטרוריסטים הפלשתינאיים יאותו לקבל ללא מאמץ מלחמתי כל שטח, כדי לפתוח בלוחמה בתנאים טריטוריאליים ואסטרטגיים נוחים יותר. אף התנאים הבין־לאומיים המוסריים ישופרו אז מבחינתם. על־ידי נסיגות־מרצון תודה ישראל, שהשטחים מהם הסתלקה הם ערביים לכל הדעות ; חילוקי הדעות יישארו רק לגבי השטחים שיוחזרו בידי ישראל. האווירה באזור היא של מתח צבור וספירה אורבת. ההסוגה הצאבית בעמייה ריאה (שגבבדיה וזכים להיביקי „השר היהודי") והקצינים בצבא הבעקים של בני הצדדים בצידים שהכל חשים את סכנת המלחמה המתקרבת, וככל שהיפתה בסמיכות למרכזיה של ישראל היא עקובת־דמים וחוויית־הרס.

כל זה איננו מונע את קיסינג'ר מלהאריך בהפצת רושם של הרגעה ו„הסדר" באזורנו, ואולי עוד מזוהו בהקדשת עשיית הרושם. הדבר כמוגן בהגיון פנימי — ביתר דיוק, בחדלו — הגלובאלי.

קיסינג'ר הפנה את מירצו למזרח התיכון ודיכו כאן את כשרונותיו להפעלת־רושם, לאחר שנתבדו הבטחותיו ל„הפשרה" גלובאלית. הדבר נתגבר לירבה של דעת־הציבור האמריקאית. בחסות הסכמי סאל"ט מגבירה מוסקבה את נישקה האסטרטגי להגיע לעדיפות על ארה"ב. הקרמלין נוקט מדיניות אגרסיבית באתרי האוקינוס ההודי, וזו התאמה עם היכנוס לפתיחת תעלת־סואץ. התקוות ל„הפרדת כוחות" ו„דילול כוחות" באירופה — מתנדפות.

★

מוסקבה מביצה באירופה „הפרדה" ו„דילול" כגונתו של קיסינג'ר לגבי ישראל, אך וושינגטון והשותפים בנאטו דוחים בתוקף את ההמצאות הסובייטיות. בכל מקום — הן אצל היריב הן אצל בעלי ברית — ניתקל קיסינג'ר בקשיים מאמירים ל„הפשרה" ניכהרת. קורבנותיה המבתעורים אינם כשותפים־לפעולה. המקום היחיד בו הוא מצפה לאזן את התבדות הבטחותיו הוא המזרח התיכון ; האומה היחידה המוכנה לשמש קורבן — היא ישראל.

„קיסינג'ר בודק יפה את התנאים. מנהיגותה של מדינה זו זקנה, עייפה ומותשת ; אבדה את אמונתה בעצמה, ושאריה מהוזהיה משקיעה היא בהחזקת ברורתה. במשך שנים אותתה — על־ידי מניעת התנחלות והסכמה נלהבת להחלטה 242 — שמוכנה היא לוותר על עיקר איזורי ארץ ישראל שברשותה. היא נתנה להבין, שלא תעמוד על משא־ומתן ישיר עם מדינות ערב, ותסתפק ב„פחות משלום כבין גרמניה לצרפת". מצד אחד, היא זקוקה לכסף להחזיק את האוכלוסיה ברמת־מחיה „מכובדת", לפניסה בצד הנסיגות. שיתוק ההתיישבות והקפאת ההתקדמות הציונית.

מצויים איפוא הנתונים לסיפוק תביעותיהם הראשונות של הערבים, דרוש רק המאמץ של ריכוך האצת, של תכסיס הניסוח, של העמדת־פנים ושטיפת־מוח. באלה גדול כוחו של „שר החוץ היהודי". הוא הצליח להכתיב לממשלת ישראל הפסקת־אש ערב התמוטטותו של הצבא המצרי ; שיכנע אותה שנצחונו של צה"ל איננו אלא מפלה מדינית ; קיבל את הסכמתה שהתוקפן המצרי הסדיר וזכאים לפיצויים טריטוריאליים ולא באה שרק אחד מהם יזכה בפרס. כן קבע בהסכמה ישראלית, שאין לתבוע שלום־ממש באשר הדבר יכשיל את השלום, ואילו את ההתנחלות ראוי להפסיק, כי היא מקשה על ביצוע החלטה 242 — האידיאל הישראלי הנוכחי. ועל הכל, טבע במוחם קיסינג'ר של שליטי ישראל, שהנרי קיסינג'ר זהה עם אמריקה ואין להמרות את פיו. אחרת, תסוכן הידידות האמריקאית.

המהלך הקיסינג'רי זורז עקב התמוססותו ההתקדמות של ניכסון. לא היה בתולדות ארה"ב נשיא בזוי כניכסון־ווטרגייט. האיש נאשם כמעט בכל עבירה, מתוך לרצח ואונס. חוסר־האימון בו ובמניעיו מגיע לכך, ש„ניו־יורק טיימס" הביע חשש מהור מנסיעתו של ניכסון למוסקבה, פן יקריב שם אינטרסים אמריקאיים חיוניים, כדי לזכות בהכרזות ספקטקולריות להן ניזקק לשיקום פופולריותו. עקב חולשתו, מצד אחד, ותשוקתו להחזיק בכיסאו בכל־מחיר מצד אחר, נעשה ניכסון סכנה לארה"ב וגורם של אי־יציבות בעולם. התכנית על כשלו האירופי („שנת אירופה") גידתה. אך לא־התוכנים הפוליטי בארה"ב אינו נעצר. בנובמבר מתקיימות בחירות לקונגרס, ומקורבי הנשיא מבינים, שהוא ייהפך למיטרד קטסטרופלי למפלגה הרפובליקאית, אם בחודשים הקרובים לא יצליחו לשקם את ה„פרופיל" שלו. כיוון שהצלחות גלובאליות אינן צפויות בקרוב, ו„שנת אירופה" העמדה בספק, החליט קיסינג'ר לביים את „שנת המזרח התיכון".

★

בזמן הקרוב יסייר איפוא ניכסון בבירות אזורנו, יחוגג כאן את השגיו „למען השלום", ישקם מכאן את הילתו הסרוטה ויפרשה במישנה־זוהר בפני קהל־הבוחרים האמריקאי. אבל, לשם כך דרוש שהשגיו יהיו „זוהר". כלומר, שישראל תיסוג בבהירה, שהפלשתינאים יבואו על סיפוקם ותרפם, ושבחודשים הקרובים לא יתרחשו באזור מאורעות צבאיים גדולים. וכל זה חייב להתבצע בהסכמתה של ישראל, שתגיע סיפקה מ„ההסדרים" והתליה לנשיא ולמיניסטר־החוץ שלו (דוגמת זרי־הפרחים שקיבל בצד הפיכת שבויינו לקלפים ב„הפרדה").

בארה"ב מצויים מיליונים בוחרים, יהודים ופרו־ישראלים. ריכוכה של ישראל וסיכונה חייבים איפוא להיעשות בהסכמתה. זאת הפרובלימה של קיסינג'ר ; משום כך גילה את הרדתו בפני אפשרות התפטרותה של גולדה מאיר ; בצורתה מקווה הוא לרבע את העיגול. ניכסון מאז ה־22 באוקטובר מעודדו. לפי תפישתו של קיסינג'ר, צריכה ישראל לשמש — בעת ובעונה אחת — שפן־נסיון לטשטוש ביאותה של מדיניות „ההפשרה" הגלובאלית, וקרבן להצלת מעמדו של ניכסון. ואילו יהודי אמריקה והמרגים הפרו־ישראליים בארה"ב חייבים להוות — אותו זמן — מכשיר להחזקת האדמיניסטרציה של ניכסון־קיסינג'ר, כדי שתוכל לבצע את הניתוח בגופה של ישראל ובנפשה. שתי המטרות מזקיקות את קיסינג'ר לשיתוף־פעולה ישראלי. בלעדיו, אין ניתנות לביצוע. ממשלת ישראל צריכה להיענות לסדרה של נסיגות מפליגות ולאפשר מדינה פלשתינאית בליבה של הארץ ; אך היא צריכה גם לשתק להק אפקטיבי נגד ניכסון־קיסינג'ר בין יהודי ארה"ב וידידיה האמריקאים של ישראל. תפקידה השני חיוני לא פחות מהראשון, ואולי חיוני יותר : בלעדי הצלחתו לא תהא לקיסינג'ר יד חופשית לבצע את מדיניותו המזרח־תיכונית על חשבונה של ישראל.

מעמדו של ניכסון מעורער עד היסוד, הוא בזוי בעיני ליברלים בגלל מעשי־הנוכלות של ווטרגייט ; כותבים בפי מבקרי ה„דאטאנט", המסגיר בידי הקרמלין עמדות אסטרטגיים ומתן חומרי ללא תמורה ; ומנוהה בתנועת הפועלים המאורגנת. ההצבעות על חוק ג'קסון־ואניק נגד מתן אשראי והעדפה מיסחריות לקרמלין גילו בקונגרס רוב אנטי־ניכסוני הדו־מפלגתי בשתי המפלגות. לפי סקרי דעת הציבור, תובעים כ־75% מהאמריקאים את התפטרותו של הנשיא. בפס-

((סוף בעמוד 20)

לקחי המתיחות הביטחונית בצפון

המידע על „המאורע הביטחוני" עורר ספקות באשר לאמינותו

מאת פרופ' משה ארנס

בעלי־חיים וצמחים המאבדים את יכולתם להסתגל לשינויי התנאים הסביבתיים, המשך קיומם בסכנה. כלל זה תוקף גם לגבי מערכות מדיניות והבאי להמשך קיומן בסביבה של משברים מאבקים וזעזועים הוא יכולתן ללמוד לקחים משגיאותיהן והתאים את עצמן למסיבות חדשות. מערכות בעלות יכולת זו נקראות מערכות אדפטיביות.

כאשר קצב הסביבה משתנה בקצב מהיר, כפי שהדבר קורה בתקופתנו, חייב גם תהליך הלמידה וההתאמה להתחולל בקצב מקביל כדי שהמערכת תצליח להמשיך להתקיים. דברים אלה ישימים לכל מדינות העולם בתקופה דינמית זו המאופיינת על ידי משברים כלכליים ותקפות מדיניות. הם ישימים במיוחד לגבי מדינת ישראל שסביבתה משתנה עד ללא היכר מאז מלחמת יום הכיפורים והנמצאת כיום, וכבר בתקופת זמן ממושכת, במאבק על קיומה. תנאי הכרחי להצלחה במאבק זה הוא הכושר להפיק לקחים במהירות רבה.

המגמה להזות את תהליך הפקת הלקחים במדינה לאחר מלחמת יום הכיפורים, יתקשה למצוא את המוסדות אשר תהליך זה מתקיים בהם וספק אם יוכל להצביע על לקחים שכבר הופקו ועל השינויים הדרושים אשר בוצעו כתוצאה מכך. שרי ממשלה נוהגים להצביע על ועדת אגרנט ככלי עיקרי להפקת לקחי מלחמת יום הכיפורים. לא ברור אם גם חברי הועדה רואים את עצמם כנושאי תפקיד זה אך נראה שבעצם קיום הועדה הכניס את תהליך הפקת הלקחים להילוך בגוף אשר אינו תואם את הסכנות והאתגרים הסובבים את המדינה כיום. חמישה חודשים חלפו מאז מלחמת יום הכיפורים; לפי דברי ראש הממשלה עומדת שוב המדינה בפני סכנת התלקחות קרבות רחב; הממשלה עדיין עוצרת את נשימתה בציפיה למסקנות ועדת אגרנט. אך כבי מספר ליקויים שנתגלו בצורה בולטת בתקופת המלחמה, אין צורך בחקירת הועדה כדי להפיק את הלקחים.

✱ תהליך קבלת החלטות בשאלות מדיניות ובטחוניות בממשלה נגלה כפגום מיסודו. האינפורמציה הרלוונטית לא הועברה בבהירות מספקת לגופים ולאישים שהיו צריכים להשתתף במעגל הדיונים וההחלטות. אותם המעטים שהשתתפו בקבלת ההחלטות, הדגימו חוסר כישרון בטיפול בבעיות על רקע אי־הוודאות.

✱ מדיניות ההסברה היתה כה לקויה עד שהצליחה לערער את בטחון הציבור בארץ ובחוץ־לארץ באמינות הודעות הממשלה.

חיילים בצפון: תרגיל או כוננות

✱ הוברר שיש מקום לשיפור רב לתיגבור של צוות האנשים הנושאים באחריות לבטחון המדינה.

המאורע הבטחוני בצפון שוב העמיד במבחן את כושר הניהול של המנהיגים ומוסדות המדינה בעת משבר. בחינה של דבריהם ומעשיהם עלולה להראות שלקחי יום הכיפורים לא הופקו כלל.

✱ תהליך קבלת ההחלטות בעת משבר אשר חייב להבטיח הפצת מידע מיידי לגורמים ולאישים שיש להם חלק בהחלטות, ואשר חייב להיות מבוסס על התייעצות ללא דיחוי עם מנהיגים ומומחים, ניגלה שוב בכל חולשתו. הממשלה נפגשה שעות רבות לאחר קבלת האתראה. ראש הממשלה דיווחה לראשי האופוזיציה רק למחרת, והדיווח לועדת החוץ והבטחון ניתן רק למחרת בערב — כאילו שום דבר לא נלמד מלקחי מלחמת יום הכיפורים.

✱ המידע על „המאורע הבטחוני" בצפון הועבר לציבור בצורה כזאת שעוררה ספקות לגבי אמינותו. שוב נראה שהממשלה לא התייחסה ברצינות הדרושה לבעיות אמינות הידיעות בנושאים בטחוניים.

✱ שעת המשבר החדשה מצאה את ישראל כאשר האחריות לבטחון המדינה מוטלת על כתפי אותם האנשים הנושאים באחריות לאירועי מלחמת יום הכיפורים. זאת ועוד, ראשי צוות זה — ראש הממשלה ושר הבטחון — הכריזו שעליהם להמשיך בתפקידיהם דווקא בגלל הסכנה של מלחמה מחודשת, כאילו הוכח שכושרם האישי הויתי לניהול יעיל של המערכה העומדת בפני המדינה.

אך נוסף לכך ש„המאורע הבטחוני" בצפון בא להזכיר לנו שטרם הפקנו את לקחיה הבולטים של מלחמת יום הכיפורים במישור האירגוני והאישי, הוא גילה גם כמה תיאוריות שנשמעו לאחרונה על האתראה המוקדמת שלכאורה ניתן להשיג באמצעות כוחות האו"ם המפרידים בין הכוחות ועל חוסר החשיבות הצבאית שיש ליחס למיקום קו ההפרדה בחזית הצפון. התקפה סורית עלולה להפתח עם התקפה אווירית באמצעות מטוסים וטילים כאשר האתראה המוקדמת, בהנחה שתהיה כזאת, תבוא מבוססת על המודיעין שלנו וממערכת האתראה של חיל־האוויר — אך לא מהאו"ם.

כושר פגיעת הטילים — שטווחם מוגבל — במרכזי אוכלוסיה ותעשיה תלוי ישירות במיקום קו ההפרדה. כל נסיגה ישראלית מגדילה את תחום הפגיעות הפוטנציאלי. ואחרון, התשובה והיחידה לטילי הסקאד הסורים היא הרתעת הסורים מהשימוש בהם. לא ידוע אם ניתן להרתיע את המנהיגות הסורית שעד כה לא הצטיינה בצעדים רציונליים, ממעשים בלתי רציונליים, אך ברור שאיום ההפגזה לדמשק עקב ישיבת צה"ל במובלעת, מהווה גורם ראשון במעלה בין אמצעי ההרתעה שלנו. לכן יש מקום לשיקול רב לפני ויתור על אמצעי זה.

מכל מקום נראה ש„המאורע הבטחוני" בצפון בא להזכיר לנו שעלינו להזדרז בהפקת לקחי מלחמת יום הכיפורים וכי עלינו לחשוב בצורה בהירה ומעמיקה על הבעיות הבטחוניות העומדות בפנינו.

המתמורפוזה של פורד

סגנו של ניכסון נראה יותר בטוח בעצמו, יותר עצמאי

מאת מרגריט האנטר

The New York Times

מיוחד ל„הארץ"

וואשינגטון

כיוון שהפופולריות של הנשיא ניכסון יורדת במהירות, ועוזריו לשעבר צפויים למשפט, נשפטו או נידונו בתכיפות גוברת והולכת, נברר יותר ויותר בשבועות האחרונים שסגן־הנשיא ג'. פורד הפך למנהיג הפוליטי הארצי האחד של המפלגה הרפובליקאית שנאבקי המפלגה מתחילים להתלכד סביבו.

„אני מכור פחות או יותר לג'רי פורד" אמר הארולד טרבאר מאריזונה, לאחר שסגן־הנשיא הופיע בימים אלה בפניהם בשורה של הופעות במסע רפובליקאי. „הוא שונה מרוב הפוליטיקאים. הוא אדם העומד בשתי רגליו על הקרקע, ממש כמו הסבך".

אף שסגן־הנשיא נחשב בדרך כלל לשמרני, נראה שהמתמכים בו בשעה זו של משבר במפלגה הרפובליקאית, אינם מתחלקים לפי קווים של השקפת־עולם. סנאטור ליברלי, אחד מחברי מפלגה רבים המקווים שהנשיא ניכסון יתפטר בקרוב, אמר בימים אלה: „יכולתי לחיות עם ג'רי פורד. הוא בחור הגון". ופראנסיס סארג'נט, המושל הרפובליקאי של מדינת מסאצ'וסטס, אמר לפני ימים אחדים שמצב ארה"ב יהיה טוב יותר אם הנשיא ניכסון יעסור את תפקידו לפורד.

היה זה אולי בלתי־נמנע שסגן־הנשיא ימצא את עצמו עם גרעין של בוחרים משלו, על אף הכרזותיו החוזרות שהוא נאמן לנשיא ניכסון ועל אף הסתייגויותיו מכל ציון לתמיכה ב־1976 לנשיאות. בשלושה החודשים מאז נכנס לתפקידו, הוא נסע יותר מ־45,000 ק"מ בכל רחבי ארה"ב, דיבר באולמות בתי־הספר של ערים קטנות, באולמות נשפים מקושטים ריקועי־זהב ובדולח של הערים הגדולות יותר, כשהוא מנסה ללכד מחדש את המפלגה הרפובליקאית שהיא לדעתו מזועזעת ומפולגת בצורה חמורה.

✱

בתחילה באו רק מעט לראותו או לשמעו. הם הסתכלו בו בעיניים חקרניות, פיהקו בשעת נאומיו, מחאו כף רק כדי לצאת ידי חובה. אולם במשך השבועות האחרונים, במיוחד מאז החלטה להעביר למשפט שבעה אנשים שהיו לפנים עוזרים קרובים של ניכסון, חל שינוי מפליג באופי נסיעות אלה של פורד לתוך ליבה של אמריקה. ההמונים העומדים לאורך הרחובות כשהוא מגיע לבית־המלון שלו או יוצא ממנו, התרבו במידה ניכרת. גם מחיאות־הכפיים ידידותיות וספונטניות יותר.

כך משתנה האיש עצמו. הוא נראה בוטח בעצמו יותר מבעבר. לעתים קרובות הוא מניח הצידה נאומים מוכנים מראש ואומר מה שעם לבו. הוא מחייך כשמציגים לו במסיבות עתונאים אף את השאלות הקשות ביותר, המביכות ביותר מבחינה פוליטית. ובשעה זו, כשעננֵי הסערה מעל־הבית־הלבן נעשים סמיכים יותר ויותר, נטש סגן־הנשיא את נסיונותיו הקודמים לפאר את דמות הנשיא. במקום זה שוקד הוא להציל את המפלגה הרפובליקאית.

באחרונה אמר, בשעה שמטוסו טס מסינסינטי חזרה וואשינגטון: „אני עושה כל מה שביכולתי כדי לשוב וללכד את המפלגה". והוא הוסיף, תפוס־הרהורים: „ממש טרגדיה היא לראותנו נפגעים בצורה כה הרת־אסון על־ידי ווטרגייט. אני מאמין בעקרונות המפלגה, אני אוהב אותה. אני רוצה שנשוב אל אותה מפלגה שבעדה הצביעו הבוחרים ב־1972. אני רואה זאת כשליחות אבהית".

✱

פורד עדיין נאמן לניכסון. הוא מגן עליו כשהוא נחקר במסיבות עתונאים — אך עם זאת מוסיף הוא, כי לדעתו על הנשיא לשחרר חומר הנוגע לחקירות ווטרגייט ולשאלת העמדת הנשיא לדין. אלא שחשים שדברי הגנתו על הנשיא ניכסון חסרים את השכנוע העצמי שהיה להם לפנים, ושוב אינו כה בטוח כמו בעבר שלא היה לידידו הוותיק חלק בחיפוי על פרשת ווטרגייט.

ברור גם שהוא מנסה להיחלץ מן האחיזה ההדוקה שיש לבית־הלבן באופן מסורתי על סגני־נשיאים. הסימן הראשון לכך ניתן בעקבות נאום שנשא באטלנטיק סיטי שבמדינת ניו־ג'רזי, חודש לאחר שנעשה סגן־נשיא.

בנאום זה ביקר קשות את אלה שאותם כינה קיצוניים החותרים על־ידי מסע תעמולה מאסיבי להביא להעמדת ניכסון לדין.

המבקרים, בהם אחדים מקרב מפלגתו שלו, טענו כי הבית־הלבן מנסה להפוך את סגן־הנשיא החדש לספירו אגניו צורמני חדש. טענתם של אחרים היתה שהוא הפך ללא הרבה יותר מ„רבוכי" בשורות הבית־הלבן, מלמד־סניגוריה על הנשיא. דעה זו נתחזקה כשנודע שהבית־הלבן כתב את הנאום.

כשנודע לסגן־הנשיא שאנשים בבית־הלבן רואים בו אדם שאפשר להחפז לאן שרוצים, הוא מיהר לחזק את מעמדו. הוא גייס כותב־נאומים משלו, את מילטון פרידמן, שהיה בעבר עוזר של הסנאטור יעקב יעבץ. מלבד זה תיכנן, לשם קימוצים, לפעול בצוות קטן יותר מ־75 האנשים שהיו ברשימת מקבלי־המשכורת של אגניו. עתה החליט למלא את רוב התפקידים באנשים ונשים שהוא עצמו יבחר אותם. „אני מציג את הצגתי שלי עצמי" אמר סגן־הנשיא בתוקף במסיבת עתונאים שנערכה ימים אחדים בלבד אחרי הנאום באטלנטיק סיטי.

✱

בעקבות נאום שנשא באמצע פברואר באומאהה שבמדינת נבראסקה, ניכרו סימנים נוספים של השתחררות סגן־הנשיא מן הבית הלבן. שם, במקום שברור היה לפורד שהוא נמצא בקרב רפובליקאים מושבעים ונאמנים, הוא שאל את קהל השומעים שלו: „המכירים אתם נשיא כלשהו שהיה יעיל יותר מדיק ניכסון בשמירה על השלום?" באולם הנרחב נשמעו רק קולות מעטים וקלושים של „לא". פורד ניסה שניה, כשהפעם הוא משבח את מה שכינה העידן המצליח ביותר, במידה דביונית, של מדיניות החוץ. רק אנשים מעטים מחאו כף. וכשישבח, בנסיון שלישי, „את ראיית הנולד, את כושר ההנהגה ואת הוריזות הדיפלומטית" של ניכסון, היו מחיאות הכפיים חלשות עוד יותר. סגן־הנשיא נראה נדהם.

אחר כך שמעו אשה אחת מתאוננת, בצאתה מן האולם לאחר הנאום: „הייתי רוצה שידבר פחות על ניכסון ויותר על עצמו".

מאז הופעתו באומאהה מזכיר פורד את הנשיא רק לעתים רחוקות בנאומיו, וכשהוא מזכיר אותו, הוא עושה זאת כמעט תמיד יחד עם הזכרת מיניסטר החוץ הנרי קיסינג'ר, כמעצבים במשותף את מדיניות החוץ. לעתים קרובות הוא מזכיר את קיסינג'ר פעמים רבות יותר מאשר את הנשיא — הזכרת קיסינג'ר ולא זו של ניכסון היא הגורמת לתשואות.

ואלרי פאנוב: מכתב למערב

מאת ואלרי פאנוב

The New York Times

מיוחד ל„הארץ"

ואלרי פאנוב פוטר ממשרתו כרקדן־ראשי בלהקת הבלט קירוב שבלנינגרד לאחר שהגיש בקשה לעלות לישראל. אשתו גאלינה רוגוזינה, באלרינה, הורדה בתפקיד ואחר כך פרשה מן הלהקה. באמצע 1973 הודיעו השלטונות שהזוג פאנוב יוכל לצאת בקרוב אם יחדל לעורר תשומת לב נוספת למצבו במערב. אך בספטמבר, ושוב בראשית חודש זה, נדחתה רשמית בקשת פאנוב לצאת עם אשתו. הסנטור ג'קסון עומד בראש המסע בקונגרס להצמיד חופש הגירה לאזרחים סובייטיים להענקת ויתורים אמריקאיים במסחר לבריה"מ.

מר ג'קסון היקר,

כדי לתת לך מושג מחיי ומן האווירה בה אני חי אמסור לך כרוניקה קצרה מ„פרשת היציאה" שלי.

23 באפריל 1972: אני ואשתי גאלינה רוגוזינה, סולנית באלט, מצהירים בתיאטרון קירוב על כוונתנו לצאת לישראל.

27 באפריל: הופעתי האחרונה. נאסר עלי לברך את הקהל ולהודות לו. פרחים המוגשים לי אינם ניתנים לי על הבמה. אשתי נפסלת מסיור בחו"ל. מייעצים לה למצוא לה בעל אחר. לאחר שהתנגדה בתוקף ללחץ, מעבירים אותה ללהקת הרקדניות של הבלט.

29 באפריל: „המשפט הסוציאלי" שלנו בתיאטרון. הרי כמה ציטוטים מנאומי עמיתינו:

קולפאקובה, פרימה־באלרינה, חברת מפלגה: „החוצה מן התיאטרון, בוגדים, פאשיסטים, ציונים שכמותכם!"

ויקולוב, רקדן ראשי בבלט, מארגן המפלגה: „זוהי בגידה במקדש האהבה, הטוהר והידידות. צאו מכאן!"

קפלן, הכוריאוגרף המורה שלי: „ילדנו את פאנוב. עתה עלינו להרוג אותו".

ראסאדין, רקדן ראשי בבלט: „פאנוב עזב אותנו, בבגדו באמנות הגדולה, הטובה שבעולם, למען רווחים קטנוניים בעולם המערבי המתנוון".

פאבלובסקי, רקדן: „בשביל פאנוב עלינו למצוא עונש שאינו קיים בחוק הסובייטי ההומאני — לא לתת לו לצאת, ולהגלותו לסיביר. הוא ורוגוזינה מוכרים את עצמם לסדרת אימפריאליסטיים".

30 באפריל: פקידים של הק.ג.ב. מפחידים את קרובי, ואוסרים עליהם לתת לי את הסכמתם לצאת את רוסיה (אבי, שנכנע, יקבל אחר כך — על אף היותו פנסיונר — פרס בצורת תואר של כלכלן־כבוד). אותה „עבודה" נעשית לגבי חותנתי.

אהבת אם

1 במאי: כשאשתי מבקשת מאמה את הסכמתה, משיבה לה האם: „חבל שאין עתה סטאלין. לוא היה בחיים, הוא היה יורה בכם, פאשיסטים־ציונים שכמותכם. ואני, בתור אמכם, הייתי מאושרת". אחר כך ניסתה להכות את בתה. אשתי (כעבור זמן באה על שכרה על ידי פגיעה כובה וכרטיס התקבלות לסנטוריום).

3 עד 10 במאי: מבויימים נגדי משפט על ש„הכיתי את חותנתי". אחרי גילויי השערוריה על ידי אמצעי תקשורת מערביים, סוגרים את תיק ה„משפט". מגרשים אותי מן התיאטרון בנימוק של „צמצום הסגל". מחלקת היתרי היציאה (אוביר) מסרבת בכל הירדון אפשרי לקבל את ניירותי; הם מתקבלים רק ערב ביקורו של הנשיא ניכסון.

26 במאי: אני נקרא אל תחנת המשטרה המקומית כדי להסביר מדוע אינני עובד — לאחר שאני ללא עבודה במשך שבועיים בלבד! בדרכי חזרה מקים אדם שערוריה נגדי, בהאשימו אותי שירקתי עליו. באותו רגע מגיעה מכונית משטרה; עוצרים אותי ושולחים אותי לעשרת ימי מאסר, על חוליגניות.

4 ביוני: הנשיא ניכסון עוזב את בריה"מ. אוביר מחזירה לי את כל ניירותי כבלתי־נכונים מבחינה פורמלית: דרושה הזמנה מצד קרובי במקום הזמנה מצד ממשלת ישראל. אך פניותי הנשלחות לישראל נשארות ללא תשובה, שום דואר אינו מגיע אלי.

יוני־אוגוסט: אנו מנסים למצוא עבודה, אך בכל מקום דוחים אותנו. כדי להשיג כסף להתקיים, מוכרים אנו את חפצינו. בת־שבע דה רוטשילד מצילה אותנו מרעב.

ספטמבר: אנו משתתפים ב„רגע של תוגה" במוסקבה על הטבח במינכן. המשטרה מפזרת את האסיפה שלנו באכזריות.

איומי הק.ג.ב.

10 בספטמבר: ראש השנה היהודי, בבית הכנסת של מוסקבה. שוטרים ואנשי ק.ג.ב. מכים יהודים, רבים מהם נעצרים. הדבר נראה כמו סצינה מאיזה סרט על גיטו תחת המשטר הנאצי.

אוקטובר: באמצעות ידידים אחרים קיבלנו הזמנה „נכונה" מישראל. עתה אין אוביר מקבלת את הניירות שלנו ללא הסכמה מצד חותנתי, המסרבת בתוקף לתת לאשתי מסמך כלשהו.

נובמבר: אנשי ק.ג.ב. עוקבים אחרינו בכל מקום. אוסרים עלינו לעזוב את לנינגרד עד גמר חופשה. הק.ג.ב. מתחיל לחקור את ידידי כדי לבנות משהו נגדי. חקירות כאלה נמשכות עד מארס 1973.

דצמבר: שבועיים של עקיבה אחרינו על ידי הק.ג.ב., הפעם לרגל החגיגות במלאות 50 שנה לבריה"מ. אני נקרא על ידי פאבלוב, סגן ראש המשרד של הק.ג.ב. בלנינגרד. הוא מאיים עלי בעונש חמור על השמצת „המציאות הסובייטית" (נתתי לידיד אמריקאי מכתבים שבהם הודיתי לידידי בחו"ל על תמיכתם וביקשתי מהם לפנות אל הרשויות הסובייטיות העליונות, אך הם ניגלו אחר כך במכס ונלקחו ממנו). פאבלוב גם איים לכלוא אותי אם אמשיך למסור מידע על חיי לאנשים מן המערב. אחר כך הוסיף: „בשיאים לא יבקשו אותך ולא יתייצבו לצידך. אשר לפניות אחרות, אנו יודעים עליהן".

30 בינואר 1973: סיפורי בטלפון לידידי בחו"ל על איומי הק.ג.ב. מאז מנותק הטלפון שלי.

פברואר: רופאים גילו אצלי מספר מחלות שנגרמו על ידי אפיסת כוחות עצבנית. בבהלה כזאת כמעט בלתי־אפשרי לשוב להופיע. אנו מרגישים את עצמנו נהרגים כאמנים.

15 בפברואר: מתה אמי, תושבת וילנוס, לאחר שנודע לה ממכתבי לאחי שמצבי חסר־תקוה ושאני נתון בסכנת־מאסר.

20 בפברואר: אוביר מחזירה לי את ניירותי שהגשתי לצורך הגירה ואני שולח אותם ישר אל הנשיא פודגורני. שוב מסרבת אוביר להתחשב בניירותי, מפני שחסרה הסכמה מצד חותנתי.

מארס עד 1 באפריל: מתעלמים לחלוטין מפניותי למוסקבה ומכתבות של עמיתי במערב.

עברה כמעט שנה של מאבק ומצוקה. היא הרסה את כושרנו הגופני, נהרסנו באסיות ובאכזריות. לא נישאר בחיים אחרי עוד שנה כזאת. אדוני היקר, אם אפשרי הדבר, עזור לנו לצאת.

בברכי אותך בבריאות טובה ובכל טוב.

בכל הכבוד,

ואלרי פאנוב.

נס, או קיצוב הבשר

מאת חולדה ליברנומה

סופרת „הארץ" באיטליה

פירנצה

האיטלקי הממוצע צורך בשנה 58 ק"ג בשר, בתוך כך 25 ק"ג בשר בקר. ב־1952 צרך מעט פחות מ־16 ק"ג. הוא אומנם רכון לפנות ערב ביום על קערת אטריות מתובלות ברוטב, אך כיום אינו מסתפק בה שכן במרוצת עשרים השנים האחרונות קטנה צריכת האיטריות המונחת בצלחתו וגדלה פי ארבע גדלה של מנת הבשר המוגשת לו אחריהן.

העליה ברמת החיים, החשש מפני מכרס התפתות, הזיקה הנודעת למטבח ולייך הטוב, הביאו לעליה תלולה בצריכת בשר בקר. זאת בשעה שמספר ראשי הבקר נשאר כיום כפי שהיה בראשית המאה, כאשר 20 מיליון פיות פחות, תבעו את שלהם. בעיות גיאוגרפיות, פיצול בעלות על הקרקע, שיטות גידול מיושנות, מדיניות השוק ממנה נהנתה בשטח זה בעיקר צרפת — כל אלה חברו כדי להקפיא את גודלו של ה„עדר הלאומי" שלא יצומצם הוא נשאר כפי שהיה בראשית המאה — 3 מיליון ראש.

הגרעון התקציבי גדל איפוא הגם שהאיטלקים, אשר במשך דורות רבים ראו בבשר חזיר מיצרך ראשון במעלה, מעדיפים כיום בשר בקר ואם אפשר בשר עגל. בשלוש השנים האחרונות גדל ערך יבוא בקר לשחיטה ובשר שחוט מ־582 מיליארד לירטות ב־1970 ל־1400 מיליארד לירטות אשתקד.

בעיית הגרעון התקציבי, הגיעה באיטליה לממדים כה חמורים, עד שגרמה לנפילת ממשלתו הרביעית של הדמוקרטי־נוצרי מאריאנו רומור. זאת נוכח חילוקי דעות בין הרפובליקנים (שר האוצר לה מאלפה) והסוציאליסטים (שר התקציב גוליטי) סביב השאלה כיצד לצמצם; אם על ידי האטת קצב ההתרחבות הכלכלית וצמצום ההשקעות כלומר דפלאציה מוגבלת (הרפובליקאנים) או באמצעות צמצום היבוא, איסור יצוא הון, עידוד היצוא ונהול מדיניות גמישה.

אלה האלה ידועים שהתפתחותה הכלכלית של איטליה, תלויה ביבוא דלק וחומרי גלם. אלה גם אלה מרקיעים למחירים העצומים שלבש יבוא המזון אך על השאלה אם לסכן את קצב ההתפתחות כדי להאיט את היבוא ולהתגבר על המצב הנוכחי בעזרת מלוה גדול מקרן המטבע הבינלאומית, או אם לדאוג תחילה לרמת התעסוקה ועם זאת לצמצם צריכת מוצרים מסויימים ולהעזר במלוה שהובטח — נפלה הממשלה.

בפולמוס זה נודע לדלק ולבשר מקום ראשוני. על דלק מדברים יום יום בכנסים, בועדות במיניסטריונים, בשיחות בינלאומיות ואיטליה כבר נקטה באמצעים כדי לצמצם בצריכתו. לעומת זאת הבשר הוא עניין „איטלקי" יותר אפילו הוא קשור בהסכמי השוק המערב אירופי.

כיצד מצמצמים?

כיצד לצמצם את צריכת בשר הבקר? שר האוצר לשעבר לה מאלפה, שגרם לנפילת הממשלה, היה הסיד סגירת חנויות הקצבים. במקום שעות פתיחה בשישה בקרים בשבוע ופעמיים בשעות אחרי הצהריים, כפי שהתנהג בחודשים האחרונים, היה לה מאלפה רוצה לראות את הקצבים האיטלקים מהלכים באפס מעשה ארבעה ימים תמימים בשבוע, כשהתורים מודבים בתוך לחנויותיהם בשלושת ימי הפתיחה. בדרך זו הוא מקוה לצמצם את הצריכה. הסוציאליסטים ורבים אחרים, מדברים על קיצוב הבשר כדי לכפות על עקרת הבית האיטלקיה להעלות על שולחנה בשר חזיר ושמן כלפני עשרות שנים, כשהוא מוסיפה בשר עוף ודגים.

בקרוב יפתח מסע תעמולה נרחב, כדי לשכנע את האיטלקי הממוצע שאומנם טעה בהה וכי לא בשר בקר רזה הוא הצריך על פני סוגים אחרים, אלא דוקא בשר עוף וחזיר. שר החקלאות כתעתד להוציא הוראה המצמצמת במידה ניכרת את שחיטת העגלים שזה עתה נגמלו, כדי לעודד שחיטת בקר מבוגר שמשקלו כ־500 ק"ג, וכן — לאחר שנים בהן נשחטו מאות אלפי פרות — להקשות על שחיטתן. עם זאת מדובר על עדוד גידול בקר, אשראי לחקלאים, ייעוץ ושיתוף פעולה.

תכניות אלה, אפילו יוצאו לפועל, דורשות זמן בעוד הבעיה התקציבית מחייבת פתרונות מהירים. כאשר ומחירי כל סוגי בשר עלו, הרי מי שידו משגת עודו מעדיף בשר בקר; האחרים חוזרים ומגדילים את כמות האיטריות. קשה להעלות על הדעת שעקרת הבית האיטלקיה, תרהנ מימי סגירת חנויות הקצבים כפי שאומנם לא נרתעה עד כה. לא נותר לממשלה אלא להנהיג קיצוב במקביל לעידוד מגדלי העדרים.

נראה כי על קיצוב דלק ידובר רק במאי וכן גם על קיצוב בשר בקר. אך חרף ההכנות העקרוניות, ברור שאיטליה הרשמית מצפה לנס, שכן קיצוב הבשר יהווה זעזוע פסיכולוגי.

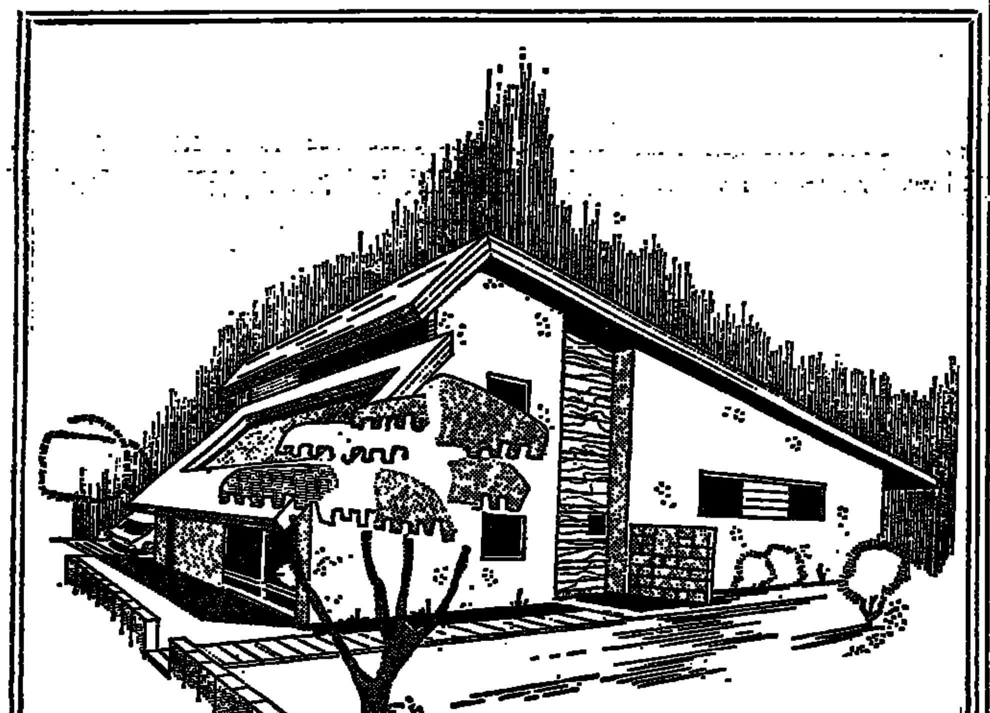

בתכנון הוילה הזאת חשבנו על כל פרט

המיקום: ברעננה — ברח' הטייסים — באזור וילות מפותח על גבעה גבוהה, בונה חברת „ממרם" באמצעות „אירם" מהנדסים בע"מ, שכונת וילות חדישה הכוללת 80 וילות אקסקלוסיביות מטפוסים שונים.

התכנון הפנימי: 3—5 חדרי שינה, סלון, פינת־אוכל, 2—3 שרותים, מטבח מרווח, חדר כביסה, גינה וחצר שרות.

תכנון הסביבה: בשכונה תבוצענה עבודות פיתוח וגינון נרחבות, מרכז מסחרי קטן ייבנה במקום לנוחיות התושבים.

המחיר החל מ־270,000.— ל"י.

„אירם" מהנדסים בע"מ

„ממרם" נהול פתוח תכנון בע"מ

רח' יהודה המכבי 49 תל־אביב, טלפונים: 444567 — 454121

הודעה

הנהלת קופת חולים מחוז דן

מפנה את תשומת לב החברים כי התעריפים בתורנות מגן דוד אדום המחייבים אותה:

הם 20 ל"י בשעות הערב

ו־ 25 ל"י בלילה

ובהתאם לכך תוחזר ההוצאה לחברים.

הנהלת קופת חולים

מחוז דן

למכירה

דירה 4½ חדרים

במקום מרכזי בכרמל

✱ הסקה מרכזית

✱ ארונות למטבח

לפנות טלפונית במשך היום 04־533166 בערב 04־82855

מעוניינים לקנות

מחשב

על כל אביזריו

(או .C.P.U)

מהדגם 360/30

בהצעות רציניות ובתיאור פרטים מלאים לגבי המחשב ואביזריו נא לפנות לת.ד. 14898 ת"א, עבור „מחשב"

סודיות מובטחת.

مكزامين الأصل

נגד הזרם

במלאת שנתיים למותו של משה סנה ז"ל

מאת יגאל אלון

המיפגש הראשון של רבים מאתנו עם משה סנה ז"ל היה במסגרת ארגון ה„הגנה". אמנם, שמו שהלך לפניו, כאחד מראשי דבריה של גלות פולין ושל המחנה הפרוגרסיבי של התנועה הציונית בפולין, הגיע לאוזנינו עוד טרם בואו של סנה ארצה. ומקדמה לאחר הגיעו ארצה נתבה השמועה, כי משה קליינבוים התמנה ראש המיפקדה הארצית של ה„הגנה". השתוממנו, שהרי מדובר באדם שזה מקרוב בא לארץ וספק אם הוא מכיר את תנאי הארץ ואת בעיותיה.

לא חלפו ימים רבים ונפגשנו איתו לראשונה. וכבר בהפגישה הראשונה נקשרו בינו לבין רבים־רבים מאתנו יחסי־אמון ויחסי־חברות. הכנו כיד שהאיש שהגיע מפולין חי כאן, כמרחקים, את חיי הארץ כאילו היה שזהה בינינו כל השנים. נכבשנו לעבריה העשירה שבפיו, להתמצאותו בסוגיות מדיניות־בטחוניות, להתערותו המהירה. עד מהרה מצא סנה את המסילה שהובילה אל ליבותיהם של הלוחמים, בסניפי ההגנה ברחבי הארץ, בפלוגות הפלמ"ח באשר הוו, ובקרב היחידות העבריות בצבא הבריטי, שנתגייסו אל צבאות־המיים בשמו של צבא־המחתרת הכללי שלנו.

משה ידע את סוד הייחוד בתוך רעיון האחדות. ברצותנו לראות את היישוב כולו מלוכד תחת הנהגתם של המוסדות הלאומיים הנבחרים שלנו, כאשר צבא אחד ומלוכד עומד לפקודתם במחתרת, ידע סנה בתבונתו את סוד הזיווג שבין שמירת המסגרת הכללית ובין היצמדותנו אל הכוחות החלוציים והמהפכניים, אל הכוחות הלוחמים.

משה סנה עמד בראש המפקדה הארצית, שהיתה אז המנהיגות הפוליטית של ההגנה ושל תנועת המרי, בתקופה גורלית בתולדות העם היהודי התנועה הציונית. כולנו חיינו אז בהכרה, שהמאבק נגד המשטר המנדטורי הוא פרוזדור הכרחי אל העצמאות הלאומית. אבל היתה זו מלחמה יחידה במינה. כשם שהייחוד טבוע ברחובר ביהודים בכל הדורות, כך גם נגזר ייחוד בבחירת המטרות שלנו וכן באמצעים שבהם נקטנו. וסנה, שהיה כהפכו מיסודו מעולם לא שמענו מפיו, כי המטרה מקדשת את האמצעים. הוא ידע לדבוק במטרה הלאומית שלנו, אך ידע גם לברור באמצעים. יחד עם חבריו למפקדה עבד במוקד הויכוח על טוהר הנשק, על התהייה לשלום ולהבנה עם העם השכן תוך הכרה בכורח המלחמה, על טעם ההסתכנות, הלכה למעשה, ועל חכמת הסייגים שבמלחמה — הסייגים בשימוש בנשק, בבחירת יעדים, בעיתויים של קרבות.

לא תמיד היינו תמימי־דעים ולא בכל. לא פעם מצאנו עצמנו נתונים בפולמוס. אבל לא אחטא בהגזמה אם אומר, כי ברוב המקרים מצאנו עצמנו באותו צד של המתרס במערכה הרעיונית המדינית שהתנהלה על דרכה של הציונות בימים הגורליים ההם.

במרי הוויכוח

לא נכחד שקר בנפשנו: לאחר תקופה ארוכה ופוריה של היותנו יחד, במחנה אחד — נפרדו דרכינו. מצאנו עצמנו חלוקים בדעות, לעתים עד כדי קוטביות. לא אנתח כאן את סיבם ושורשם של חילוקי־דעות אלה, ואת ביררת־הדרכים שבחר לעצמו כל אחד מאתנו, באורח חופשי. אולם, מאמין אני באמונה שלימה, כי כאשר החליט משה סנה להיפרד מעלינו ולהקים לעצמו מחנה סגולי־ משלו, האמין הוא באותו להט של אמונה, שהוא כפיה בכך יכול לשרת את עמו בדרכים אחרות. כך האמנתי גם אז, בערי הויכוח, כך מאמין אני כיום, לאחר כל מה שיודעים אנו גם על אותם חילוקי־פלוגתא קשים ומרים. כי האמת ניתנת להיאמר: נפרדנו ממנו בכאב גדול, כי אהבנו אותו, כי התקשרנו אליו, כי ראינו אותו כחלק בלתי־נפרד מאתנו, כאילו צמחנו כאן, בארץ הזאת, יחד מימי ילדותנו. שנים רבות חלפו ולא יכולנו להשלים עם הפרידה ובסתר ליבנו האמנו, רבים מאתנו, כי יום יבוא ויפגש מחדש.

חברי הצעיר חיים גורי תיאר פעם אחת ממפגישותיו עימו, כאשר סנה היוה למעשה סיעת־יחיד בכנסת. הוא מספר, כיצד חש בעת השיחה, שסנה, בשעה שהוא קובע את עמדתו, עושה זאת כאילו החלטתו שלו תקבע את גורל העם. כאשר קראתי את הדברים, לא ראיתי בהם נטייה ליומרה כביכול של סנה. בהפוך הוא: ראיתי בהם מעין קו של רציפות כאשר, כאז כן עתה, הוא רואה עצמו מזוהה עד תום עם גורל עמו. גם כאשר פילס לעצמו את שבילו — אין זה השביל הקל, ההולך עם הזרם — סבר, כי בזכוכלו. הוא עשוי, אולי, לסלול דרך רחבה לעם כולו.

האחריות הגדולה שחש לעתיד עמו היא שהביאה אותו, לדעתי, לעבוד על עצמו גם בימים אחרונים, בעת מחלה קשה ומייסרת, בכתיבתו של מצע, כדי להנחיל אחריו צוואה מדינית. הוא חש, ודאי, שעליו להוסיף ולשרת את רעיונותיו גם לאחר מותו. ואין דבר נצחי יותר מאשר רעיון שיש לו ממשיכים גם לאחר שהוגהו איננו כבר עם החיים.

משה סנה כפארלמנטאר — זו היתה תופעה יחידה במינה. חשנו בכך כל־אימת שהיה מתייצב על דוכן הכנסת ומשמיע את דעותיו. הוא ראה בדמוקראטיה הפארלמנטארית בישראל את אחד האמצעים הגדולים במערכה לשינוי פני הדברים, בין אם בתחום החברתי־כלכלי, בין אם בתחום המדיני־בטחוני. סנה נהג להכין היטב את „שיעורי הבית" שלו וידע לקיים בכנסת ויכוח נוקב, יסודי. הוא עשה זאת בכשרון בלתי־רגיל, אולי הכשרון הפארלמנטארי הבולט ביותר בתולדות הכנסת מאז הקמתה ועד היום הזה. והוא היה מנתח את הסוגיות הנוכחות באיזמל המנתחים שבזון, לפי מיטב כשרונו האישי. וגם כאשר הדברים קוממו אותנו, ידענו שהם ראויים להקשבה.

וככל שהימים קרבו לקיצם, כן רבתה ההקשבה לדבריו, שלעתים ראינו בהם דברים נכוחים, המבטאים גם רבים מאתנו.

משה סנה

„פנים אחרות" לבוטשאטש

מאת פרופ' יוסף דן

שני סיפורים, „יעקילי" על שתי נוסחאותיו ו„הנעלם", נכללו בקובץ סיפוריו של ש"י עגנון „עיר ומלואה", שיצא לאור כעזבונו, בעריכת הגב' אמונה ירון (הוצאת שוקן, 1973), כמו יתר הסיפורים שבקובץ, רקע הסיפורים הוא העיר בוטשאטש, עיר הולדתו של עגנון. ואולם שני סיפורים אלה נבדלים ביותר מחלקי הספר בשני דברים הנותרים לכאורה: מצד אחד מציגים הסיפורים הללו דמויות גיבורים מורכבות ורבות ממדים — דמותו של יעקילי ודמותה של האדונית ב„הנעלם", על רקע של דמויות שטוחות חד־ממדיות — ומצד שני — יש בהם התייחסות בלתי רגילה בעצמתה ובסיכה לעיר בוטשאטש בכללה ולאו דווקא לאיש זה או אחר שבתוכה.

דמותה של האדונית בסיפור „הנעלם" שייכת לתחום המצוי בכמה מקומות בסיפורי עגנון — תחום הציונות האירוטי, האכזריות המיוחדת הגלויים לארוס בכלוא עצמתו. דוגמה לכך מצויה אפילו ב„עידו", אך הסיפור שלפנינו קרוב ביותר לסיפורו של עגנון „האדונית והרוכל", שנדפס בכרך „סמוך ונראה". ואולם בעוד ש„האדונית והרוכל" הציג עגנון את הארוס המעוות בכשגים דמונולוגיים, כשצייר דמות של אשת־שדה, הרי ב„הנעלם" ימן לעיתותים פסיכולוגיים שגרמו את פירופה של האדונית והתפלצותה בין הופמן, החייל היהודי המכוף המנסה לחזור לביתו, בעיקר בתוספת שהשטיף לסיפור, „ספר הימים של האדונית" (עמ' 386—491). מעניין הדבר שאמו של דן הופמן, האלמנה שמתה ביגונה על העלמו של בנה, יודעת על הקשר בין „האדונית והרוכל" לבין גורלו של בנה, בשעה שהיא מקוננת בפני בני העיירה כי בנה נפל בידי שודה בדמות פריצה (עמ' 472). ניתוח דמותה של האדונית יסייע בוודאי להעמקת ההבנה ביסוד הארוטי ביצירתו של עגנון, אך לא בכך עוסקים אנו ברשימה זו.

דמותו של יעקילי, בשתי נוסחאות הסיפור (עמ' 501—517) אף היא דמות מורכבת ועשירה, דמותו של מורד במוסכמות ופורק עול החברה, לכרות שהן מצד מוצאו והן מצד משפחתו לעתיד הוא קשור לשלשלת גדולה של בוטשאטש. יתכן שהמחקר בעתיד יעלה כי יש קווי דמיון בין יעקילי וגדולו הטר לבין ישו, אם כי קשה לדעת למה נתכוון המחבר בהשוואה זו. בדמותו של ישו בסיפור העברי, בנובלה מימי הביניים „תולדות ישו", נקבע כי חטאו העיקרי היה זילזול בתלמידי חכמים — וזה גם הכאב של יעקילי בעיני בני העיירה. הרג באותו להרוג של יעקילי על לא עוול בכפו מזכירה את צליבת ישו, והרכנוסתם של הרב וקובץ יראי שמים שבעיירה הרוחצים ידיהם ואומרים כי לא הם שפכו את הדם הזה מזכירה בצורה מהופכת האירונית את מעשה פילאטוס במסורת הנוצרית. ואולם כאן עניינו בעיקר בדמותה של העיירה ולא בדמותו המורכבת המרתקת של יעקילי עצמו.

✱

היסוד המשותף לעלילה בשני הסיפורים הללו נעוץ ביחסים בין הגיבורים. דן הופמן ב„הנעלם" ויעקילי לבין העיירה. יחסים אלה ניתנים להגדרה בפסקות כבעכנה ליגנץ קיבוצי כעושה העיירה בשני אנשים אלה (ב„הנעלם" הנפגע העיקרי הוא לא דן, אלא אמו האלמנה, ובמידה מסויימת גם בלהה אהבתו, בתו של גדליל החייט). „הנעלם" מסופר על רקע הטראגיקה הטראגית שהתרחשה בקהילות ישראל במזרח אירופה בעקבות המלך האבסולוטיסטי, כשהתרחשו הקהילות לספק מיכסה קבוע של צעירים לצבא. כראוכה זו מוכרת בכמה וכמה סיפורים בספרות העברית.

הנעלם דן בשאלה כיצד נבחר המיועד להיות קרבנה של הקהילה. ראשית, קובע המספר, באותה שנה לא יכלה הקהילה לשכור אנשים זרים תחת בניה, כיוון שהחברה קדישא הוציאה את כספי הקהל להרחבת בית העלמין; משמע, עיירות ניתנה למתים על פני החיים. משנתברר הדבר, הפילו גורל בין צעירי הקהילה, ואז, כספר עגנון, „יצא הגורל על מסורתו של נגיד אחד מן הבטלנים שבקהילה, דמשנלטהו ממנו קודר עליו עולמו עד שהייו לא היו חיים" (עמ' 449). אין זו אותה אירוניה שתציע עוקצת הקצה כלפטת שרגילים אנו למצוא בכתבי עגנון, אלא סרקאזם מריר ואכזר: תחת אותו מסרת של „נגיד מן הבטלנים שבקהילה" נשלח בנה היחיד של אלמנה. שמרם הגיע לגיל הצבא, ובעוד שלגבי הנגיד הלז „קדר עליו עולמו" הוא בחינת מליצה, הרי לגבי האלמנה זו עובדה, וכתוצאה מכך דעתה נטרפה עליה וסופה שמתה בייסורים קשים.

יחסו של עגנון לקהילה בא לידי ביטוי גם בתיאור דרך בחירתו של דן הופמן. גדיל החייט מתנגד לקשר שבין דן לבין בתו בלהה, „שאביה של הנערה בעל פרנסה היה ובעל דירה היה וגבאי בבית הכנסת של החייטים היה ואבותיו כמה דורות קודם קרובים היו במקצת לאבותיו של ר' ליבוש פרנס חודש, חושב להתחתן בבעלי בתים" (עמ' 450). משום כך כסבב ר' גדיל את הדברים כך שדן יישלח לצבא על־ידי אותו ר' ליבוש עצמו. לא די לו לעגנון להציג חייט זה ופרנס שבקהילה הפועלים לסיכון חיי נפש מישראל. בגלל חשבונים של כבוד וייחוס; הוא הוסיף לכך את ההסכמה שבשתיקה של העיירה כולה, המקבלת את „פתרונו" של ר' ליבוש כמשביע רצון, ובכך נעשה הדבר כבקמנות פרטית, אכזרית ליגנץ קיבוצי.

בהמשך הסיפור מתאר עגנון צעד אחר צעד את ההתקשחות שחלה ביחסה של הקהילה אל האלמנה, כיצד נסתמים מעייני רחמים וליבו של הציבור גס והולך בסבלה. הדבר מוצא את ביטויו אפילו לאחר שחזר דן לעיירה לאחר עינויו בידי האדונית, כששפיות דעתו לא חזרה אליו; אין העיירה מוצאת רחמים בלבה אף לפרנסו (עמ' 485) עד מותו כעבור שנה.

בסיפור זה מציג איפוא עגנון את בוטשאטש בלי כחל וסרק, כעיירה אכזרית, הגורמת בעקיפין את מותם של האלמנה ושל דן הופמן. ואולם ניתן למצוא בדוחק מידה של צידוק, שכן מישהו, בסופו של דבר, צריך היה להישלח לצבא, כלומר מישהו צריך היה לסבול. צידוק זה איננו קיים כלל ב„יעקילי".

✱

ר' ישראל שלמה, איש החברה קדישא בבוטשאטש, הוא הליינו של יעקילי, האיש שהביא לידי כך שיצא להרוג על־ידי תליין נכרי בעוון עלילה שפלה, כאילו שדד את ביתו של ר' ישראל אברהם וניסה לחנוק את אשתו. בנוסח א' כל הסיפור נראה כאילו כל העיירה ידעת כי יעקילי השתתף באותה שעה בסעודה שערך ר' ישראל אברהם, בעוד שבנוסח ב' כחדרה העיירה להעיד כי יעקילי נעדר באותה שעה, וכשהוא מספר היכן היה — אין מאמינים לו. בשני הנוסחים אחת היא המסקנה: כל העיירה שותפה לעלילתו של ר' ישראל שלמה וכל העיירה אחראית למעשה הליגנץ הנעשה ביעקילי.

אין עגנון מקמץ בשבחים לאיפיונו: החודה של ר' ישראל שלמה, וניתן היה ליטול את תיאורו ולשבצו בכל סיפור שהוא כתיאור אחת הדמויות השיגרתיות בציורי העיירה של עגנון. דווקא בכך נעוץ הסרקאזם האכזר של עגנון, שכן אין הוא מכחיש כלל, בשתי נוסחאות הסיפור, את פעולתו הידירה של ר' ישראל שלמה שהביאה לידי כך שייגזר דין מוות על יעקילי, למרות חפותו הגלויה מכל פגע, חפות שהוכרה גם על־ידי השלטונות שציוו להחזירו — אך כאותר כבר, לאחר תלייתו. בנוסח א' כל הסיפור מביא ר' ישראל שלמה את הדברים לידי כך על־ידי שתיקה שבהסכמה להצגתו של הפקיד (עמ' 504) ובנוסח ב' — „לא נח ולא שקט עד שהוציאו דינו לתליה" (עמ' 516), כשבע מעשה רצה פקוחה כבשמעו.

הרבה פגמים מוצא עגנון בבוטשאטש בסיפוריו. ניתן להביא מתוך כתביו עשרות רבות של דוגמאות של ביקורת חברתית, לעיתים חריפה לכדי. ואולם שפיכות דמים של אדם חף מפשע באמצעות עלילה אכזרית — דומה שלדבר זה אין אח ודוגמה בכתבי עגנון.

המחבר עצמו הרגיש בחריפות היתרה של הדברים וסיים את נוסח ב' של „יעקילי" בדברים: „ביה אני השערוריות שנעשו בבית ישראל, שאפילו כתנת המספר לכרבה, סיפה של לקרוע תלויה בקצה לשונו שיכולה להשקות כדה צחיחה ולהצמיח קוץ ודרדר לדקור בהם שונאיהם של ישראל. אשרי מי שבולם עצמו בשעת סיפורו, ואפילו מתכוון להראות שהמעשים הרעים רעים הם" (עמ' 517).

✱

כאילו לא די בשני הסיפורים הללו כשלעצמם כדי להוסיף מימד חדש לדמותה של בוטשאטש, מימד של אכזריות ושפיכות דמים קיבוצית, הנה הוסיף המחבר קטע ארוך בנוסח ב' של „יעקילי", שיש בו כדי להעמיד בפרספקטיבה חדשה את כל סיפורי עגנון שהעיר בוטשאטש במרכזם. הכוונה לפיסקה הפרוכית בסיפור (עמ' 511—514), שפתיחתה תיאור מנהגיה של החברה קדישא שבעיר, ומכאן ממשיך המספר: „אחר שהזכרנו כוחה של החבורה הקדושה ניתן דעתנו קצת על שאר כל החבורות שבעירנו, הן גדולות והן קטנות, מהן שעשותיהן כשנות העיר מהן שנתחדשו מקרוב, מהן שאין אדם יודע אימתי נתייסדו ועל ידי מי נתייסדו ומה תכליתן. יש מהן של תורה ויש מהן של מעשים טובים". ומכאן ואילך הוא מונה אחת לאחת כעשרים חברות תורה וצדקה ומתאר בהרחבה את תפקידיהן ואת מנהגיהן. בין החבורות הללו מונה המספר חברת לימוד משניות, חברת לימוד ש"ס, חברת לימוד אלשיך, חברת פת לאורחים, הכנסת כלה, „פת לילדה", „מלבישי ערומים", „לינת צדק" לסיוע לחולים, חברת עני נסתר, חברת תומכי נדכאים וכיוצא בהן. סיכומו של דבר, חברות אלה דואגות הן לגופו והן לנשמתו של כל אדם שבקהילה מעת לידתו ועד מותו ומסייעות לו על כל צעד ושעל.

תיאור זה ניתן היה לנתקו מן המקום שבו נדפס ולקבוע בתוך כל אחד מן הסיפורים ה„נוסטאלגיים" של עגנון, המתארים את ארחה של העיירה שאבדה בצבעים אידיליים, נוסטאלגיים. מדוע קבע עגנון את מקומו של קטע זה דווקא ב„יעקילי"? הסרקאזם האכזרי בולט לעין: אותה עיירה השוקדת לסייע לכל יולדת ולכל חולה, איננה יכולה ואיננה רוצה למנוע שפיכת דמו של אחד מבניה המוצא להורג על לא עוול בכפו. יש בכך משום יחס סרקאסטי כלפי העיירה, אך מבחינה ספרותית יש כאן אירוניה חריפה כלפי עגנון עצמו, כאילו מעיד הוא בפני הקורא ואומר: אם פוגש אתה קטעים אידיליים בסיפורי על בוטשאטש אל תקבלם כאילו תוכם כברם, שכן העיר אין תוכה כברה. במתכוון מצרר המספר את הקורא לפקפק בטוהרה ובקדושה ההתהדרות בסיפורים אחרים, בשעה שמכניס הוא קטע האופייני לסוג זה של סיפורים לתוך מעשה יעקילי, מעשה הסותר ומשמיט את הקרקע מתחת רגליהן של כל החברות הללו.

ברשימת החברות הללו נזכרת גם חברה אחת שאינה קיימת, והיא החברה שלה זקוק היה יעקילי יותר מכל, חברת „פדיון שבויים". וכך מספר עגנון: „לשעבר חברה אחת היתה בעיר, כמו ברוב הקהילות שבפולין, פדיון שבויים שמה, ר' גדולה שבכל החברות היתה. כשבטלה מלכות פולין בטלה החברה, שאף על פי שידה של מלכות אוסטריך היתה קשה על ישראל, שוב לא היו הפריצים משליכים את החוכרים שלא סילקו את הראטיש בעונתה, ושוב לא הוצרכו לפדות שבויים. ועתה, ר' ישראל שלמה שחשוב היה בעיני האומות היה מליץ טוב ליהודי הכפרים ועל כל צרה שלא תבוא היה משתדל לפני השרים והם עושים את רצונו" (עמ' 512).

כשבע, חברת פדיון שבויים בטלה משני טעמים, ראשון טעם היסטורי, שינוי המלכויות ושינוי תנאי החיים; ואולם העיקר הוא הטעם השני, שכן הוא קשור לסיפור שבו מצוי הקטע: ר' ישראל שלמה עצמו ממלא את מקומה של חברת פדיון שבויים כולה בהשפעתו ובהשתדלותו אצל שרי המדינה, ולא עוד אלא שהמספר מתאר בהמשך כיצד סייע ר' ישראל שלמה אפילו לשרי פולין בהשתדלותו למענם לפני שרי אוסטריה.

אין עגנון מביא לפנינו דוגמה כיצד הושיע ר' ישראל שלמה מישהו. אדרבא, הוא מתאר כיצד הביא אותו אדם מוות אכזרי על מי שלא נשא חן בעיניו בכוח אותה השפעה שהיתה לו אצל השלטונות. המושג „פדיון שבויים" מושם כאן ללעג כי, שכן תחת לפדות שבויים מוסר ר' ישראל שלמה אדם מישראל בכוונה ובזדון להריגה בידי גויים (ואולי לא מקרה הוא שיעקילי גם נתפס וגם הוצא להורג בודאדר).

דומה שבאמצעות קטע זה ב„יעקילי" ביקש עגנון להציג בפנינו פנים אחרות של בוטשאטש, פנים של אכזריות, רשעות וקטנוניות אין קץ, ולהבהיר כי העיירה על כל מוסדותיה שתי פנים לה, ולא להן בלבד, אלא גם לדבריו של המספר המספר את סיפורו.

המאמר מבוסס על הרצאה במלאת ארבע שנים לפטירתו של שי עגנון.

אוניברסיטת תל-אביב

ביה"ס ללימודי המשך ברפואה
המדור לרפואה וטרינרית

הרינו להודיע לציבור הרופאים הוטרינריים על
חידוש הלימודים העל־דרגתיים
בתל-אביב, בבית דגן ובחיפה

הטכניון העברי, נוה שאנן, בנין אולמן, חיפה
18.3.74 — פרקים בטכנולוגיה של ייצור בתעשיות בשר — יום ב' 16.45 עד 19.00, חדר כט' 201.

בבית הדר-דפנה, הגרייכה פילד 3, תל־אביב
20.3.74 — רנטגנולוגיה אבחנתית של השלד בחיות בית — יום ד' 19.30 עד 21.00.
21.3.74 — פרקים בבריאות ציבור וטרינרית — יום ה' 19.30 עד 21.00 אולם ב'.

ביה"ס לרפואה ע"ש סאקלר, רמת־אביב
21.3.74 — פרקים בהרעלות מזון — יום ה' 12.30 עד 15.00, חדר 103.
16.4.74 — פרקים במחלות צאן II — יום ג' 16.30 עד 19.00, חדר 103.
16.4.74 — ביוכימיה קלינית — יום ג' 19.00 עד 21.00, חדר 103.

מידע נוסף ניתן להשיג במזכירות המדור, טלפון 940611—03
ההרשמה תעשה בפגישה הראשונה בכל קורס

גשר ערבי־נחל
יהיה סגור לתנועה
מצד מזרח
בימים א'—ב' 17.3.74—18.3.74
בין השעות 9.00—13.00
צבור הנהגים מתבקש לציית להוראות
עיריית תל־אביב–יפו

לקראת פסח!! 20% הנחה!! מבחר ציורי שמן אורגינליים, רפרודוקציות אומנותיות, מיניאטורים, עבודות יד, מראות קריסטל וקונסולים, מרפים לטלפון, שולחנות ברונז עם שיש, ארונות אמבטיה עם מראות קריסטל, אר כוו. רח' אילת 32 (הכיכר דוד יפו ת"א) טל. ...

אוניברסיטת תל-אביב
ביה"ס לחינוך, המרכז להדרכה והשתלמות — בשתוף פעולה עם — משרד החינוך והתרבות, המחלקה להשתלמות עובדי הוראה
מודיעים על
קיום קורסים למורים בבתי הספר העל יסודיים
בתקופת הפסח
סדנה להוראת שירה באמצעים אור קוליים — מיועדת למורים לספרות ולמקרא
בין התאריכים: 31.3.74–3.4.74, בשעות 09.00 — 13.00
ההשתלמות תתבצע בשתי קבוצות: מתחילים ומתקדמים
משחקי סימולציה כאמצעי לימוד — מיועד למורים להסטוריה, אזרחות ומדעי החברה
בין התאריכים: 31.3.74 — 3.4.74 בשעות 09.00 — 14.00
סדנא בנושא — סוגיות חינוכיות במחלוקת — מיועד לכלל המורים
בין התאריכים 31.3.74 — 2.4.74
הדיונים המנחים יסתייעו במשחקי תנועות ובטלביזיה במעגל סגור.
ההרשמה: באמצעות הטלפון: 410195(03), 416111(03) שלוחה 466 בשעות 09.00—18.00
בפגיה אישית: ביה"ס לחינוך, המרכז להדרכה ולהשתלמות, אוניברסיטת ת"א בנין שרת חדר 411

מחירים חדשים ברכבת ישראל
החל ממוצאי שבת זו 16.3.74 יכנסו לתוקפם המחירים החדשים ברכבות הנוסעים.
פרטים מלאים אפשר לקבל בכל תחנות הרכבת בארץ.
הנהלת הרכבת

לרגל החגים
משלוחים חדישים כל סוגי מתנות
ב„בית הנייר"
בפסג' הוד רח' דיזנגוף ובכל-בו שלום
מבחר כוסות דקורטיביות
בהנחות גדולות
תנאים מיוחדים לועדי עובדים ולחברות
במחסן הראשי רח' הירקון 65 בני־ברק, טל. 799921

FIAT
סוכנות מכוניות לים התיכון בע"מ
לרגל ספירת מלאי
יהיה מחסננו
ברחוב יצחק שדה 30 ת"א
סגור
בשבוע שבין
29.3 - 24.3
ההנהלה

למסירה מידית בדמי מפתח במרכז ת"א
קונדיטוריה
ומאפיה גדולה
כולל ציוד
לפנות לטלפון 52886 שעות 8.00 — 17.00

מגרש לבניה בחדרה
41,000.— ל"י בלבד
קרקע פרטית קושאן בטאבו
„השקעות בלליות" אלנבי 55 ת"א, טלפון 282656—03

משרד ראש הממשלה
המועצה הלאומית למחקר ופיתוח
המרכז הלאומי
למידע טכנולוגי ומדעי
רח' החשמונאים 84 תל־אביב טל' 288111
לתשומת לב
ספריות מדעיות וטכנולוגיות
אנו עומדים לפני סיום סקר על ספריות מוהדות ומידע בישראל, אשר ישמש בסיס לתכנון לפתח אירגון רשת מידע מדעי וטכנולוגי ארצית.
פרטים מסקר זה ישמשו גם להכנת המהדורה הבאה של „מדריך לספריות מיוחדות בישראל".
אם משום מה טרם פנינו אליכם, אנא טלפנו אל: טל': 288111—03, ק' פניני 47, גב' ל. נרד.

הודעה ללקוחות
בהתאם להודעתנו משבוע שעבר לאיגוד המשתמשים בהובלה ימית, הננו להודיע כי בגלל הצפיפות השוררת זה זמן ממושך בנמל דורבן, נאלצנו להטיל היטל צפיפות בן 10% על המטענים המובלים אל ומנמל דורבן החל מה־19.3.74. קונפרנסים וקווים אחרים הפוקדים את נמל דורבן, הטילו היטל צפיפות הנע בין 10%—20%, כבר מתחילת שנה זו.
צים — חברת השיט הישראלית בע"מ

התראה* למעסיקים!
מועד תשלום דמי־הביטוח עבור עובדיכם לחודש פברואר חל ב־15 לחודש זה. אם תוך 10 ימים מיום פרסום ההתראה לא ישולמו דמי הביטוח, רשאי יהיה המוסד להגדיל את דמי הביטוח ב־20%.
* לפי סעיף 179 (א) לחוק הביטוח הלאומי (נוסח משולב) תשכ"ח — 1968.
המוסד לביטוח לאומי

אוניברסיטת בר-אילן
המחלקה לקרימינולוגיה
מודיעה על יום עיון בנושא
המלחמה והעבריינות - הערבות והערבויות
שיתקיים אי"ה ביום ב' כ"ד אדר תשל"ד, 18.3.74 בין השעות 15.00—18.30, באולם ארנברג (האודיטוריום ההרס).
בכנס שיערך בהשתתפות המחלקות לקרימינולוגיה באוניברסיטאות תל-אביב וירושלים, יוצגו שיטות דפרטים ולאחר מכן יתקיים דיון.

מרכז הבניה הישראלי
עקב משברים בלוח ההרצאות, שפורסם בבולטין של אגודת האינג'ינרים והארכיטקטים, אנו מודיעים:
הרצאתו של אינג' אשר אלואיל
בנושא
„עול ענף הבניה, מציאות ומגמות"
תתקיים ביום רביעי 27.3.74 בשעה 20.30
בבית המהנדס, תל אביב, רח' דיזנגוף 200
(כפי שפורסם בבולטין של מרכז הבניה הישראלי)

למכירה ציוד תעשיתי
1. מקרר תעשיתי: 2.50 אורך × 1.45 × 1.35 4 דלתות
2. צנטרפוגות בברזל: 1000 מ"מ קוטר × 600 מ"מ
3. פילטרפרס מעץ: 1.00 מ' × 1.25 × 2.75 אורך
4. 4 חילזונות לקמח, סוכר וכו' 220 מ"מ קוטר
5. משאבות צנטרפוגליות כנירוסטה 1½ אינץ
6. 1 היי־ספיד מיקסר כנירוסטה 80 ליטר 5 כ"ס
7. אריזה — מכונה לחלוקת בצק ועיגולו אוטומטית
8. מנוע חשמלי 175 כ"ס עם מתנע
לפנות לביה"ר גלוריה ירושלים, גבעת־שאול, רח' קדרדיברו 28 — טל. 523550

השבוע ביד יצחק בן־צבי
יום ראשון, כ"ג אדר תשל"ד — 17.3.74 (באנגליה)
תולדות חקר ירושלים — ד"ר דן בהט
יושב ראש — פרופ' אברהם הלקין
יום שני, כ"ד אדר תשל"ד — 18.3.74
תולדות מערת המכפלה והמבנה שמעליה — ד"ר שמעון ארזי
בשיתוף עם המחלקה לתרבות, עיריית ירושלים
יום שלישי, כ"ה אדר תשל"ד — 19.3.74
יום חמישי, כ"ז אדר תשל"ד — 21.3.74
קורס ירושלים למורים
בשיתוף עם הועדה המתמדת להשתלמות עובדי הוראה — משרד החינוך והתרבות
יום רביעי, כ"ו אדר תשל"ד — 20.3.74
„ארץ ישראל בתהלוכה ארץ ישראל" —
פרופ' אפרים א. אורבך
דברי פתיחה — הרב ח. מ. דיימב
הציבור מוזמן
יום חמישי, כ"ז אדר תשל"ד — 21.3.74
קתדרה לחוקרים בתולדות ארץ ישראל ויישובה
הנושא: אמנות נוצרית מקומית בירושלים הצלבנית
מרצה: ד"ר בירית בנקן
משתתפים בדיון: פרופ' משה פרשר
פרופ' בצלאל נרקיס
יושב ראש: פרופ' יהושע פראוור
מרכז: פרופ' יהושע בן אריה
הרצאות ביד יצחק בן צבי, ת.ד. 7660 ירושלים טל. 39201־2

— גזור ושמור —
המרכז לטלוויזיה לימודית
מודיע על
תוכניות מיוחדות
לשבוע שבין כ"ג באדר לכ"ח באדר (17.3.74 — 22.3.74)
„לדוש והאפות" — הופעה בהלאבת"יר עם בתים עוזיאל — יום א', כ"ג באדר, 17.3.74 שעה: 16.00
„שה—מכי" שיעור מס' 25 — יום א', כ"ג באדר, 17.3.74 שעה: 16.17
„האנזים בקפליתמוזר" — בן המחזה: „מילונים", מיועד ללומדים למדעים בתבות ולכל חובבי כמדעיים. — יום א', כ"ג באדר, 17.3.74 שעה: 16.51
„הרפתקה בשכונה" — סרט קצר על ילדי השכונה המצוים על גליונה. — יום א', כ"ג באדר, 17.3.74 שעה: 17.10; יום ג', כ"ה באדר, 19.3.74 שעה: 16.00
„איבר ופנים" סרט תיעודי על חיי הציפרים כיפן — יום ב', כ"ד באדר, 18.3.74 שעה: 16.00
„אתגרים" תחרות היסטוריים בנושאי הזמן והשעה. על הנושא: „מה קרה בגיל בכאה שקברה?" — יום ב', כ"ד באדר, 18.3.74 שעה: 16.40
„אי הקיפים" סרט מדעי על הקיפים החיים באי קרשיה. — יום ג', כ"ה באדר, 19.3.74 שעה: 16.12
„משחקי נוער" הכנות עם המשפחה המשחקת. — יום ד', כ"ו באדר, 20.3.74 שעה: 16.40
„מדידות חשמל" — הפכה במסגרת הפיזה הטכנולוגית, מכשירי מלמדים את אופן המדידה של מכה זרם חשמלי. — יום ד', כ"ו באדר, 20.3.74 שעה: 17.00
„אביב" תוכניתם של גיל אלוהם וקריה אלון — לקראת האביב בשיר ובסיפור. — יום ה', כ"ז באדר, 21.3.74 שעה: 16.38; יום ו', כ"ח באדר, 22.3.74 שעה: 16.30
„מדבריה" — המבוך לפני הקציר — יום ה', כ"ז באדר, 21.3.74 שעה: 17.00

מפעל למכירה
למוצרים בלעדיים בארץ, אפשרויות טובות ליצוא, מתאים גם למשק קיבוצי
בפרטים בכתב לת.ד. 2152 נתניה „מפעל".

WANTED TU BUY DIRECTLY FROM OWNER
LARGE PREMISES (HALL OR SHOP) FIT FOR RESTAURANT, PREFERENTLY ON GROUND FLOOR OR BASEMENT, WITH A MINIMUM AREA OF 300 sq.mt. ON OR NEAR MAIN ROAD OR STREET WITH REGULAR PUBLIC TRANSPORT SERVICE AND NEARBY PARKING FACILITY FOR 50 CARS OR MORE.
TEL-AVIV, HAIFA, JERUSALEM AND VICINITIES. SEND DETAILED OFFERS TO R. F. P.O.B. 3166 — BAT-YAM.

נאום התקציב של שר האוצר

.גנוזים בנו כוחות להשיג יעדים שמדינה במצב דומה אינה תותרת אליהם ✱ גם בזמן שניפרע חשבון מלחמה המסתכם ב־30 מיליארד ל"י לא ניטוש מדיניות כלכלית וחברתית, שהיתה מרשימה אף בעת שלום ✱ לא כל מה שנראה אפשרי או מותר לפני חצי שנה, אפשר לשאוף אליו או להשלים עמו היום ✱ אי־הוודאות רבה וכל הכלכלנים מסכימים, כי לא ניתן לחזות בבירור את הצפוי ✱ בכל זאת: ב־1974 יוסיף המשק להתרחב, התוצר יגדל ב־7%, התעסוקה תהיה מלאה — אך הצריכה הפרטית חייבת לרדת, כדי לפנות משאבים למטרות בטחוניות ✱ 55,000 עולים יבואו ✱ היקף הגיוס — פי ארבעה מהיקפו בתקופה שלפני המלחמה ✱ אנו מצווים להשיג בשנה אחת התעצמות בטחונית, שבעבר היה סביר להשיגה בשנתיים ✱ ההקצבות למטרות חברתיות — מנקודות האור בתקציב, שהוא מבחינות רבות מלחמתי ✱ החלטות בלתי־פופולריות נתקבלו בלי להתחשב במועדים פוליטיים כלשהם ✱ מוצדק היה להטיל כמחצית התייקרות הדלק על בנזין, המייצג רק ששית צריכת מוצרי הדלק ✱ אני סולד מריווחי מלחמה — לפי שיעורי המס הקיימים אצלנו אנו גובים מס הולם מכל הנהנים ממצב הגיאות. ✱ העשירון העליון שילם גם השנה כמחצית ההכנסות ממס ומילוות על יחידים ✱ לא יוטלו מסים נוספים — פרט למס ערך מוסף אם ההתפתחויות יצדיקו זאת.

אדוני היו"ר, כנסת נכבדה

הממשלה עשתה כמיטב יכולתה כדי להביא לכנסת את הצעת התקציב לשנת הכספים הבאה — 1974 — עוד לפני תום שנת הכספים הנוכחית. הבחירות מצד אחד, ומערכת ההכרעות מצד שני, היקשו על הממשלה בהכנת התקציב. עם זאת סבורים היינו שכבוד הבית וכבודה של הממשלה מחייבים הגשת התקציב בזמנו ככל האפשר.

התקציב הוא כרגיל המועד הבולט להצגת מדיניותה הכלכלית של הממשלה. עם זאת עלי לומר שמדיניות כלכלית אינה מתמצה בהצעת התקציב בלבד. כל השנה אנו עוסקים באופן רצוף בהתוויית המדיניות הכלכלית. קל וחומר, מאז יום הכיפורים לא הפסקנו לעסוק בהתאמת המדיניות הכלכלית ובהכוונת המשק אל השינויים הקיצוניים שהביאה המלחמה.

בתקופה זו נחתו עלינו, מבחינה כלכלית, ארבע מכות שהשפעתן מורגשת בכל:

✱ בעולם חלו זעזועים כלכליים חדים: אלה התבטאו בעליית מחירי מוצרים ובמיוחד מוצרי מזון בסיסיים.

✱ מחירי הדלק הרקיעו שחקים.

✱ המטבעות, לרבות אלה של המדינות [illegible], [illegible] ולבעלה, כי על־ידי פיחות כי על־ידי ייסוף.

✱ לזאת נוספה המלחמה שהשפעתה שקולה כנגד כל אלה ואף עולה עליהן.

הבעיות הללו מצטרפות לקשיים הרגילים שבמצבה המיוחד של ישראל העומד לפנינו.

ועדת השרים לענייני כלכלה, והשרים המופקדים על כך במיוחד, עסקו מאז יום הכיפורים, כמעט ללא הפסק, בנושאים המיוחדים שנתהוו מן המצב.

בפעילות זו הבחנו בשני שלבים עיקריים שבחלקם הם חופפים מבחינת הזמן:

א. מימון המלחמה, תוך חלוקה צודקת, ככל האפשר, של הנטל הכלכלי.

ב. קיום האספקה השוטפת והחזרת המשק לפעילות מלאה ככל האפשר.

בעת הגשת התקציב הנוסף השני, הרציתי כאן את ההחלטות שקיבלה הממשלה נוכח הצורך לגייס את הכספים הדרושים למימון הוצאות המלחמה. ראשיתן במילווה המלחמה חובה ובמילווה המלחמה מרצון, והמשכן בהטלת מיסים עקיפים לרבות הגדלת היטל היבוא.

באותו זמן עלה מחיר הדלק בעולם כמספר פעמים. ההתייקרות הועברה לצרכן, מאחר שאין אפשרות, ואין הגיון כלכלי, שקופת הציבור תסבסד מחירי דלק. במקביל הגיענו לשיא מחירי המזון הבסיסי. כדי להמשיך ולשמור על המחירים הנוכחיים צריכים היינו להוסיף מאות רבות של מיליוני ל"י לתקציב. מחירי המזון כמו מחירי הדלק אינם קשורים ישירות במלחמה. אולם גם לפני המלחמה לא יכולנו להרשות לעצמנו הוצאה כה גדולה. לא כל שכן להוסיף במצב הנוכחי סכומים גדולים כדי לשמור על יציבות מלאכותית במחירים.

במקביל לגיוס אמצעים בארץ פעלנו גם בקרב יהדות העולם. הסכומים שגוייסו לסוכנות, באמצעות המגבית, מקילים עלינו לקלוט עליה ולהמשיך במדיניות החברתית שלנו. התפוצה המוגברת של איגרות הבונדס חשובה למימון פעולות הפיתוח.

החלטות בלתי־פופולריות

חלק מההחלטות שקיבלה הממשלה אחרונה, הן בהכרח מאותו סוג שנוהגים לכנותן „בלתי־פופולריות", הן נעשו בלי התחשב במועדים פוליטיים כלשהם.

נושא שני שבו טיפלנו מיד הוא הפעלת המשק. הגיוס רחב הממדים, של כוח אדם ושל גורמי ייצור, ובעיקר בתחום התחבורה, העמידו את המשק בפני קשיים מיוחדים במינם בהיקפם. הפעלנו את מירב גורמי הייצור, הן כדי לשמור על אספקה סדירה לציבור והן כדי להפחית את הנזק לכלל הפעילות המשקית, לרבות היצוא.

מדיניות זו הצליחה. קודם כל זכה המשק ובמיוחד הענפים העיקריים התעשייה והחקלאות, ב„תצרוכת" [illegible], כי הוא כושת על [illegible] אותם. על אף העובדה שהון כה גבוה של כוח האדם, ורמה גבוהה עוד יותר של כלי התחבורה, הוצא ממסגרתן הרגילה, נשמרה האספקה השוטפת לאוכלוסיה. נתגלו בעיות זמניות פה ושם, אך הייצור והשיווק התנהלו בדרך משביעת רצון. [illegible] כלל מחסור וקיצוב. [illegible] אצלנו, למרות מלחמה עיקשת [illegible] חיוניות, התנהל חלק גדול מהפעילות האזרחית במשק באופן רגיל. בעיני זה הישג חשוב.

התפוקה נמוכה אמנם מזו שהיתה ערב המלחמה. אך בזכות מאמץ מוגבר של העובדים ובעזרת הסידורים שעשה [illegible] (משק לשעת חירום שפעל במשך החודשים העיקריים של המלחמה ומיד לאחריה) היה ההפסד בתוצר נמוך־יחסית ברוב הענפים. זאת חוץ מענפי תעשיה בודדים ומענף הבניה שהפגיעה בו קשה במיוחד. ענף התיירות נפגע גם הוא משום שירד מספר התיירים. ברבית הענפים האחרים במשק התאוששו בשיעור שהולך וגדל עם התרחקותנו מאוקטובר. צוואר הבקבוק שנוצר על־ידי התחבורה גרם כמובן לקשיים ניכרים. פעלנו במהירות רבה, ובמחיר יקר למדי, כדי להתגבר גם על בעיה זו. המדיניות הכלכלית הותאמה במהירות לנסיבות, שהשתנו באופן קיצוני, ותגובות המשק והציבור לשינויים אלה היו עד כה מעודדות.

כאשר ניגשנו להכנת התקציב המובא היום יצאנו מנקודות המוצא הבאות המיוחדות לתקופה זו.

✱ השפעת המלחמה על התקציב הבטחוני.

✱ הזעזועים שפקדו באחרונה את משק העולם, לרבות פיחותים ותיסופים במדינות אדירות בשבועות האחרונים.

✱ כתוצאה מאלה, קיום של אי־ודאות בסוגיה ביחס להתפתחויות המשקיות הצפויות.

✱ הצורך בחלוקה צודקת של הנטל הכלכלי שלה בעקבות המלחמה — ובכלל זה הדאגה לחיילים המשוחררים.

השפעת המלחמה על המשק

כדי לבחון כיצד משפיעה המלחמה על המשק יש לראות את ההתפתחות הכלכלית ב־1973. המלחמה באוקטובר היא המועד המחלק את השנה שחלפה לשני חלקים שונים באופיים.

בתשעת החודשים הראשונים גדל התוצר בקצב מהיר של 7.5% בחשבון שנתי. זו היתה תוצאה של גידול במספר המועסקים ב־4% ועליה בתוצר למועסק בשיעור דומה (3.5%). נמשכה התעסוקה המלאה והורגש אף מחסור בעובדים.

ההכנסה הלאומית לנפש הגיעה ב־1973 ל־9300 ל"י, כלומר כ־2000 דולר לנפש. זו הכנסה לאומית המעמידה אותנו במקום נכבד גם בין מדינות אירופה המערבית ואף יפן.

במקביל נמשכה העליה המואצת בצריכה הפרטית, כ־10% לנפש. החסכון לא נפגע וזוהי עדות לעליה הניכרת בהכנסות הפרטיות של כלל הציבור. שאבנו עידוד מכך שבתשעת החודשים הראשונים נמשך גידול מהיר בהשקעות — כ־20% לפי בסיס שנתי.

הגידול בהכנסות ובצריכה הפרטית, וכן עליית המחירים הגדולה של היבוא בחו"ל, נתנו אותותיהם בגרעון החזוי בחשבון השוטף. הפער בין כלל היבוא לבין כלל היצוא אמור היה לעלות על מיליארד וחצי דולר, סכום שלפני המלחמה היה נראה לנו מפחיד בגודלו. בכך נכללות התייקרויות היבוא כמו למשל מוצרי המזון הבסיסיים שבשנת 1973 התייקרו ב־130 מיליון דולר לערך.

עם זאת חובה לציין, כי היצוא היה מגיע לשלושה מיליארד דולר. גידול זה היה נובע גם מעליית מחירים אך עדיין היה בסכום העצום הישג ניכר כשלעצמו.

שנת 1973 היתה עתידה איפוא להיות שנה שבה התפתחויות חיוביות — כמו הגידול המהיר בתוצר — מלוות בהתפתחויות שליליות שעיקרן ההרעה במאזן התשלומים. בולטת במיוחד לרעה היתה גם ההתפתחות בתחום המחירים. בתשעת החודשים הראשונים של השנה עלה מדד המחירים לצרכן ב־16 אחוז שהינו קצב מהיר מאוד. הסיבות להתייקרות היו עליית מחירים בעולם ותוספת הוצאות וכן הגברת הביקוש המקומי.

הקשיים הללו היו מחייבים ללא ספק מדיניות כלכלית תקיפה, שמטרתה להפחית בשיעור ניכר את גידול הצריכה הפרטית ולהקטין הפער בין היבוא והיצוא. אלה כאמור בעיות קשות, אך לא בלתי ניתנות לפתרון במסגרת המדיניות הכלכלית שהממשלה מתווה פעם בפעם. אולם המלחמה שינתה את כל הסדרים, והגדילה במידה רבה את הבעיות שלפניהן ניצבנו רק לפני חצי שנה. השפעתה ניכרת בשלושה תחומים מרכזיים:

✱ ההוצאה הנוספת במטבע חוץ.

✱ גידול עצום בחלקה של התפוקה הלאומית המופנה בשיעורין לכיסוי הוצאות מקומיות של הביטחון.

✱ הפסד תוצר ויצוא הנובעים מגיוס מוגבר והמצב של מתיחות ביטחונית.

ההוצאה הבטחונית במט"ח

לפי התיכנון המקורי צריכה היתה ההוצאה הביטחונית של המשק במטבע חוץ להסתכם, בשנת התקציב המסתיימת בעוד כחודשיים, ב־700 מיליוני דולרים. בסכום זה נכלל יבוא ישיר של נשק וציוד וכן יבוא חומרי גלם לייצור ביטחוני בארץ. לעומת

זאת היתה ההוצאה למעשה לצרכי בטחון גדולה ב־1200 מיליון דולר והגיעה לסכום הקרוב לשני מיליארד — אלפיים מיליון דולר. הסיבות לכך ברורות. אומר רק, כי אין זה חלקה הגדול של ההוצאה במטבע חוץ הנובעת מהמלחמה. אנו יודעים עתה, ואני מדגיש את המילה עתה, כי דברים אלה משתנים, כי המלחמה תחייב במהלך מספר שנים הוצאה במטבע חוץ המסתכמת במיליארדים רבים של דולרים. הוצאה זו באה כדי לאפשר החזרת הנשק והתחמושת שאבדו במלחמה, וכדי להתעצם לאור הלקחים שהופקו ממנה. בשנה הקרובה אנו עתידים להוציא במטבע חוץ סכום של 1.6 מיליארד דולר, כלומר כמיליארד דולר מעל לתיכנון המקורי שהיה לנגד עינינו לפני חצי שנה.

זה איננו החשבון הסופי של ההוצאה במטבע החוץ הנובעת במישרין מן המלחמה. יתר על כן, גם הסכומים שהיו מתוכננים לפני המלחמה היו עול ניכר על המשק, ומשקלם ב

פנחס ספיר

גרעון במאזן התשלומים כבר אז היה רב ביותר.

ההוצאה במטבע מקומי בתקציב הביטחון תעלה בשנה הקרובה באופן בולט במיוחד. ב־1973, בשנת התקציב המסתיימת בימים אלה, גדלה ההוצאה בלירות פי שניים ויותר לעומת מה שתוכנן תחילה. בכך נכללו בין היתר התשלומים למגויסים — בסך מיליארד וחצי ל"י — שהיוו חלק ניכבד בהוצאה הנוספת. ב־1974 ההוצאה בלירות רבה עוד יותר. היא מסתכמת בשמונה ורבע מיליארד ל"י לערך. סכום זה גבוה מתקציב הביטחון כולו — לירות ומט"ח — שהיה צפוי ב־1974. חלקו של תקציב הביטחון המקורי ב־1973 בתוצר הלאומי היה, [illegible] 17%. והנה ב־1974 יגיע חלקה של ההוצאה המקומית בלבד, כלומר בלירות, לבטחון, לאחוז דומה בתוצר הלאומי.

אין תימה בכך שהסכומים הם כה גדולים. תקציב הבטחון ב־1973 וב־1974 מבטיח רכש, ייצור מקומי של נשק ותחמושת, ביצורים ורמת הכוננות כפי שהם מתחייבים מהמצב הנוכחי.

אנו ניצבים מול צבאות שקיבלו ומקבלים נשק בהיקף מדהים. למדינות המחזיקות צבאות אלה, אין בעיות כספיות. הן נהנות מהכנסות אגדתיות מהנפט והן נהנות מתמיכת מעצמה אדירה שאינה מדקדקת עימם בחשבונות של כסף. גם לאחר שהושגה הפרדת הכוחות בחזית המצרית, וזה צעד שכל מי שעיניו בראשו מברך עליו, אין אנו יכולים להפסיק לרגע את ההתעצמות הביטחונית. לפני המלחמה נהגנו באופן קבוע לרכוש ולייצר כל דבר שהאחראים לביטחון סברו שהוא חשוב לכוננות. אנו ממשיכים לעשות זאת בתקציבי 1973 ו־1974 ובתיכנון לשנים הבאות. אלא שגם בתחום זה המרכיבים נשתנו, הן במובן של כמויות והן בתחום האיכות של כלי המשחית שיש בצד שכנגד. כאשר הנשק ממשיך לזרום לארצות ערב מצווים אנו להשיג בשנה אחת התעצמות שבעבר סביר היה להשיגה בשנתיים.

תלות־יתר במעצמה ידידותית

במובן זה עומדת לנו עזרתה של ארה"ב המאפשרת לנו לרכוש במוסדותיה ובמפעליה נשק לסוגיו השונים. יש דברים בודדים שאנו מבקשים לרכוש ואיננו מקבלים, אולם כללית יש אוזן קשבת למשאלותינו בתחום זה. יתר על כן — זכינו שהנשיא האמריקאי ומזכיר המדינה, ושלוחות אחרות של הממשל וכן הקונגרס מבינים לבעיותינו הכלכליות. ואמנם הסיוע בסך 2.2 מיליארד דולר הוא סכום ניכר שאני מקווה כי רובו יהיה מענק, וזאת בנוסף לסכומים שניתנו לנו כאשראי עוד לפני פרוץ המלחמה.

עם זאת טעות לחשוב שאנו יכולים לגול מעל כתפינו את נטל הוצאות המלחמה. הסיוע הכספי מיועד אך ורק לרכישת נשק בארה"ב, לא ניתן לממן בעזרתו הוצאות אחרות. יתר על כן, הסכומים במטבע חוץ לרכש ולציוד וליבוא חומרי גלם לתעשיה בטחונית יהיו בשנתיים אלה גדולים יותר מכל הסכום שארה"ב מושיטה לנו כסיוע. בנוסף לכך יש לזכור שההוצאה בלירות מהווה כ־57% מכלל תקציב הביטחון, וזו אינה יכולה להתכסות אלא על ידינו — תושבי ישראל.

אין להתעלם מכך שלהיותנו זקוקים לסיוע כלכלי גדול מארה"ב יש גם אספקטים פחות חיוביים. פירושו הגדלת התלות שלנו במעצמה, ידידותית אומנם, אך שעלולים להיות לנו עימה חילוקי דיעות.

ההפסדים למשק

לחשבון המלחמה שאנו פורעים ונמשיך לפרוע בשנים הקרובות, יש להוסיף את ההפסדים למשק, שאינם מתבטאים בתקציב. הזכרתי בתחילה דברי אורות וצללים, שהיו צפויים במהלך 1973 כולה. אולם כידוע השתנתה ההתפתחות. הגידול השנתי בתוצר היה נמוך ב־1.2 מיליארד ל"י מהחזוי. תוספת השקעות היתה קטנה ב־1.9 מיליארד ל"י לעומת מה שנראה ריאלי בספטמבר. במקום שלושה מיליארד דולר יצוא — שני מיליארד ו־850 מיליון. מצד שני גדלה הצריכה הפרטית לנפש ב־4% במקום 10% בקירוב, וגם היבוא היה ברביע האחרון של 1973 נמוך לעומת מה שצפינו.

מנתונים אלה מתברר שבעיקר בתחומי התוצר לשנה זו ולעתיד (והרי ההשקעות עתה הן הגידול בתוצר בעתיד), אנו סובלים קשה. יש עוד לצרף הוצאות [illegible] אזרחיות אך למעשה הן קשורות במציאות ביטחונית. סימן היכר שהן שייכות לבטחון הוא שאינן תורמות בעתיד בשהוא למשק המדינה וחשיבותן היא במישור אחר. כך למשל ההוצאה הנוספת לבניית מקלטים, [illegible] בלבד סכומים אלה של הוצאות ביטחוניות־אזרחיות — מתקרבים ל־700 מיליון ל"י.

כשאנו מסכמים לעצמנו תוספת ההוצאות לביטחון והמחיר למשק ב־1973 אנו מגיעים לסכום האסטרונומי של 14 מיליארד ל"י. מזה למעלה מ־10 מיליארד ל"י היו את התקציבים הנוספים לבטחון שהובאו בשתי הצעות התקציב הנוספות לכנסת. זה חלק מסך 30 מיליארד ל"י שהמלחמה עלתה לנו מבחינה תקציבית ומשקית.

המיליארדים — והלירה

הנה, אם כן, היקף הבעיה [illegible]. המשתמע ממנה הוא שעלינו להמשיך ולהתחזק מבחינה צבאית ובו בעת לשאת בנטל הכלכלי. ואמנם התקציב שלפניכם המייחד 14.5 מיליארד ל"י לבטחון מבטיח מירב האמצעים להתעצמות צבאית. יש בו כדי להבטיח רכישת כל הנשק והתחמושת שמוכנים למכור לנו בשנה זו. תקציב הביטחון מבטיח שהתעשיה בארץ, זו שבמסגרת משרד הביטחון וזו שבידים פרטיות, תייצר במלוא התפוקה שביכולתה להגיע אליה לצרכי מערכת הביטחון. כמו בעבר כך גם בהווה ואני בטוח שבעתיד, כל דבר שהשגתו תלויה בכסף ואשר כדאי לרכוש או לייצר ייעשה בתקציב זה.

הסכומים הגדולים אינם צריכים להשכיח מאיתנו את הצורך בחיסכון וביעול בכל מקום ובמערכת הביטחון בכלל זה. אסור שמרוב עיסוק במיליארדים נאבד את הפרופורציה הנכונה מהמחשבות שיש ליחס לכל לירה מכספי משלם המיסים. אני בטוח שהוועדה שמקיימת הכנסת לענין תקציב הביטחון הדן בפרטים והודה שמתקיימת חובה ההתגבמות ואין נישכחת המצוה של כניפת ביזבה.

חובה שאינה נופלת בחשיבותה מהתעצמות היא טיפול וקיום ההגן לכל אלה שניפגעו במלחמה. גבורתם של חיילינו וקרבנם של אלה שנתנו נפשם, או נפגעו בגופם, אינה נמדדת בערכים כספיים. היא חרוטה על לבה של האומה ולאורה נחנך את בנינו. „הצבי ישראל על במותיך חלל איך נפלו גיבורים" אינו זכרון רחוק מהעבר, זו מציאות מרה שאותה חזינו מכשרנו פעם נוספת ביום הכיפורים. לכך אין מחיר ואין תשלום. אם נזכה הפעם נתקדם לקראת הסדר מדיני, ואולי אף לקראת שלום, יהיה בכך הפיצוי היחיד למשפחות שהיקר להן מכל נתן נפשו להמשך קיומנו במדינה.

עם זאת חובתנו הקדושה היא לדאוג שייעשה כל שניתן לעשותו כדי לדאוג למשפחות שיקיריהן נפלו, ולהקל על חיילים שנפגעו ובגבהה יכולתם להתמודד עם בעיות היום־יום. בתקציב הביטחון יש כדי לאפשר כל אלה בצורה הוגנת ומכובדת.

חצי מיליארד דולר יותר — לדלק

השפעת המלחמה היא דומיננטית על מדיניות התקציב. עם זאת קיימות בעיות נוספות שהחריפו השנה. אחת מהן נובעת מההתהפכויות הכלכליות הפוקדות את העולם, ובמיוחד את הארצות שאנו קשורים בהן. נושא זה נותן אותותיו בכמה תחומים; ראשית אנו מייבאים חומרי־גלם מסוגים שונים. ההתייקרויות של הדלק ושל מוצרי המזון הבסיסיים מורגשות בחלקה [illegible], בכיסו של כל אזרח והשפעתה ניכרת לרעה במאזן התשלומים של ישראל.

צריכת הדלק עולה בקצב מהיר ואנו עשויים גם לעמוד בקשיים של רכישת דלק. עד כה הצלחנו לספק את כל הכמויות הדרושות ואף לשמור על רזרבה גדולה, כיאות למדינה העשויה למצוא עצמה במצור. אולם המחיר היה גבוה ביותר.

לפי הערכתנו תהיה ההוצאה לדלק, לרבות זה הבא מסיני, גדולה ב־1974 בחצי מיליארד דולר יותר מאשר ב־1973. שינוי זה יודגש בגרעון בחשבון השוטף. כך הדבר במדינות גדולות ועשירות הלוות בימים אלה כספים כדי לעמוד בהוצאות הנוספות ליבוא דלק. אזכיר כי עוד ב־1971 היה מחירה של חבית דלק גולמי (בטונה יש כ־7 חביות) 1.30 דולר ואילו לא מכבר היו מחירים שבהם הגיע המחיר ל־16־17 ואף ל־20 דולר לחבית.

תהליך ההתייקרות הגיע לשיאו בדלק, אך לא פסח גם על התייקרותם של מוצרי יסוד שונים, לרבות מזון בסיסי.

נושא זה נדון כאן בהרחבה, עם החלטת הממשלה שלא להגדיל את הסובסידיות, ולא אחזור אליו. אציין רק כי בימים אלה, למשל, עדיין ממשיך מחיר הסוכר להרקיע שחקים ולוודאי [illegible] בטוח שהרזרבה שייחדנו בתקציב לענין זה אכן תספיק. המזון הבסיסי המיובא לארץ יחייב הוצאה הגדולה ביותר מ־100 מיליוני דולר מעל להוצאה ב־1973 לאותה מטרה. המזון והדלק יחד יגדילו את הגרעון במאזן התשלומים ב־600 מיליון דולר ב־1974.

כל היבוא לישראל התייקר ב־1973 ביותר מ־20% וב־1974 תימשך תופעה זו, ואולי תחמיר. בשנתיים יעלו איפוא מחירי היבוא ב־50% לערך. אנו מייבאים בסכומים גדולים ולכן התייקרות היבוא היא הסיבה לשליש מכלל ההתייקרות שפקדה את המשק ב־1973.

עליית המחירים של היבוא משקפת בעיות כלכליות שארצות אחרות מתחבטות בהן. זעזועי המטבע בעולם והמשך האינפלציה גורמים עמהם האטה בצמיחה הכלכלית בארצות התעשייתיות. דווקא ארצות אלה הן היעד העיקרי ליצוא מישראל. לפני כשנה שנתיים היה קצב גידול היצוא מוגבל מפני שלא יכולנו להרחיב את הייצור מעבר די הצורך. היום יתכן המדינות שאליהן אנו מייצאים לא יקלטו עד כמויות יבוא כה רבות ואנו ניפגע גם אנחנו.

אנו חייבים לעשות כל מאמץ כדי למנוע פגיעה ביצוא. כדי להאיץ את התפתחותו אנו כוללים בתקציב סכום ניכר לתמריצים. אני יכול לומר, ולא בפעם הראשונה מעל בימה זו, שאנו נמשיך להבטיח את ריווחיותו של היצוא. אין לנו ספק שעתידנו הכלכלי תלוי בקצב גידולו. עם זאת הפתרון לבעיה אינו בקופת המדינה. היצואנים, ובכך אני כולל גם את העובדים שתוצרתם מופנית ליצוא, חייבים לדעת שהיצוא והרחבתו תלויים קודם כל בהם: העלאת הפריון בניהול ובייצור הם הם התמריץ העיקרי. אנו יכולים לסייע להם אך לא לעשות במקומם.

אי־ודאות כלכלית

הצירוף של המצב הביטחוני הנוכחי והזעזועים במשק העולמי מעמידים אותנו בפני שורה של אי־ודאויות. פעם בפעם אנו נאלצים לשנות את התחזית של מספר המגויסים למילואים במהלך השנה. לפני מספר חודשים היה המספר גבוה בהרבה. הפרדת הכוחות עם מצרים הפחיתה אותו בשיעור ניכר. אם תושג הפרדת כוחות בגבול הצפוני יביא הדבר להורדת מספר המגויסים. אך כמובן יש לקחת בחשבון אפשרות שונה ואף הפוכה. בכך אנו למדים על הקשיים של תיכנון בישראל. אנו עוסקים בזאת ומפרסמים תחזיות לחמש ואף לעשר שנים. מצד שני עובדה היא שהמכשולים בפני תיכנון בישראל גדולים מאשר בארץ אחרת.

פירוש הדבר שהמדיניות שאנו מתווים, ואשר התקציב הוא כלי מרכזי לביצועה, מוכרחה להיות גמישה במידה רבה. היא חייבת לקחת בחשבון בעיות של חזרת מגויסים לעבודה. מצד אחד, חוסר עובדים בשל גיוסם מצד שני. היא חייבת לקחת בחשבון המשך הזעזועים בשערי המטבע בעולם וכן אפשרות מיתון במדינות המפותחות.

אי־הוודאות הכלכלית מחייבת אותנו לנקוט מדיניות תקציבית גמישה. כל הכלכלנים מאוחדים בדעתם שלא ניתן לחזות בבירור את הצפוי בשנה הבאה. אני עצמי סבור, כי אין סכנה של מיתון אך כבר ציינתי מגבלותיהם של התכנון והחזיות בתקופתנו. בתקציב הפיתוח כללנו כ־קף מיוחד להוצאות פיתוח תשובות שיופעלו בהתאם להתפתחויות הכלכליות. כלומר אם נחוש בהאטה כלשהי נזרז את הביצוע. אי־חרה השיפור בסכום זה יידחה. קיים חשש הפוך כנגנה לעיכות בעת ובעונה אחת יותר מאשר יכולתנו הפיסית מאפשרת. לכן הקמנו ועדה בין־משרדית שבאה להבטיח כי הגופים הממשלתיים, המבצעים עבודות בניה גדולות, לא יתחרו האחד בשני ויביאו להאמרת מחירים מיוחדת. משרדי הביטחון, השיכון, [illegible] והאוצר יתאמו הפעלת עבודות בניה. בדרך זו אנו מקווים להשיג ניצול יעיל של כוח האדם והציוד מבלי ליצור מחסור מלאכותי.

אין להתעלם מהסכנות הכרוכות בלחצים אינפלציוניים חזקים. הכלי העיקרי שיופעל למניעת התפתחות זו הוא מס ערך מוסף שביכולתו לספוג עודפי כסף מן המשק. מס הערך המוסף מחייב חקיקה. המועד שבו נציג לבית להנהיגו, וכן השיעורים שבהם יופעל, תלויים במידה רבה בהתפתחויות במשק. עם הנהגת המס יופחתו בשיעור ניכר מסי הקניה. המערכה הזאת כולה הינה גמישה ותופעל בהתאם למצב. בשלב זה כפי שתיראו אין אומדן ההכנסות כולל את המס הזה.

חלוקה צודקת של הנטל

בעוד שקיימות אי־הוודאויות בתחום הכלכלי הרי בתחום החברתי עובדת יסוד אחת היא ללא עוררין. עלינו לשאוף לכך שחלוקת הנטל הכלכלי תהיה צודקת במידת האפשר. מבעלי האמצעים וההכנסה הגבוהה יש לדרוש באופן פרוגרסיבי יותר מאשר מבעלי ההכנסה הנמוכה.

ואמנם כאשר התחלנו, מיד אחרי יום הכיפורים, בגיוס כספים מהציבור הנחה אותנו עיקרון זה לאורך כל הדרך. אביא כמה דוגמאות: מילווה החובה הוא לפי ההכנסה שחייבת במס ואינו חל על מי שפטור ממס הכנסה. המילווה מרצון הוא פרוגרסיבי עוד יותר. השכירים משלמים הכנסת שבוע או שבועיים ורק ציבור המנהלים העובדים והבכירים מפריש, ברובו, משכורת חודשית. ובכלל, היחס במילווה מרצון בין שכירים לעצמאיים ולחברות הוא לערך אחד לארבעה, בעוד שבמילוות דומים בעבר היה היחס הפוך ושונה לחלוטין — שני שלישים להשכירים ורק שליש כל היתר.

גם ייקור הדלק, שאינו מס, נעשה תוך התחשבות בשיקולים חברתיים. כמחצית הייקור הוטל על הבנזין ויש כאן חברים שתמהו על כך. אנו סבורים שצריכת הבנזין מהווה אמנם שישית מצריכת הדלק אך בכל זאת מוצדק

(סוף בעמוד 18, טור 1)

אומדן ההכנסות והצעת תקציב ההוצאות לשנת הכספים 1974

תקבולים	תחזית ההכנסות לשנת הכספים 1974 במיליוני ל"י	אומדן הכנסה לשנת הכספים 1973 במיליוני ל"י
סה"כ כללי	35,350	32,340.85
חלק א': תקבולים שוטפים	27,630	26,859.501
חלק ב': תקבולים ממלוות וחשבון הון	7,720	5,481.349
חלק א': תקבולים שוטפים	27,630	26,859.501
מיסים ותשלומי חובה	20,400	15,750
מיסי הכנסה ורכוש	7,724	5,354.2
מס הכנסה והיטל בטחון	7,116	4,916
מס שבח ותוספת מס (2/3)	140	88.2
מסים על רכוש (בניכוי קרן ארנונה)	413	320
מס בנקים וחברות בטוח	55	30
מיסי הוצאה	10,705	8,308.7
מכס והיטל על יבוא	5,660	4,629
מס קניה (95%)	2,577.5	1,768
בלו	635	424
מס דלק	710	610
מס נסיעות חוץ	120	94
מס בולים	400	300
מס שעשועים	5	3
בול בטחון	300	225
מס יותר הפרשי שערים	—	4
אגרות כלי רכב (58%)	86.5	66.7
אגרות ורשיונות אחרים	271	185
מלוה חובה [illegible]	1,746	1,919
מלוה חסכון	440	630
מלוה בטחון	161	819
קרן ארנונה	80	70
מלוה מלחמה	1,065	400
הפרשה בתמורה למס רכוש	(—)450	(—)350
הכנסה מועברת	675	518.1
לרשויות מקומיות במישרין	511.25	400.95
1) תמורת מס רכוש (4.828%)	(540)	(350)
2) אגרות כלי רכב (21%)	(31.25)	(24.15)
3) מס שבח מקרקעין (1/3)	(30)	(26.8)
דרך המענק הכללי במשרד הפנים	(163.75)	117.15
1) מס קניה (5%)	(132.5)	(93)
2) אגרות כלי רכב (21%)	(31.25)	(24.15)
ריבית ורווחים	669	623.4
גביות ריבית	320	360
ריבית מיחידות משקיות	6.066	6.019
ריבית ממפעלים עסקיים	248.534	163.781
ריבית מחברות ממשלתיות	22	22
ריבית מרשויות ממלכתיות	2.4	1.6
רווחי בנק ישראל	70	70
תמלוגים	237.8	131.1
תמלוגים ממפעלים עסקיים	230.2	123.5
תמלוגים מאוצרות טבע	7.6	7.6
תקבולים שונים	150	99.5
החזרות ע"ח תקציב שנים קודמות	40	29.5
הכנסות משירותים שונים	110	70
העברות מחלק ב'	6,173.2	10,255.501
חלק ב': תקבולים ממלוות וחשבון הון	7,720	5,481.349
החזר השקעות והלוואות הממשלה	1,502.2	1,624.35
גביות קרן ומכירת רכוש	1,052	1,415.85
פחת היחידות המשקיות	5.693	5.446
פחת המפעלים העסקיים	96.447	72.654
פחת הרשויות הממלכתיות	2.6	1.7
פחת חברות ממשלתיות	8	7.2
הכנסות ע"ח השתתפות בהשקעות תקשורת	310.2	92
הכנסות מרשות הנמלים ונמל יפו	0.46	—
הכנסות מינהל מקרקעי ישראל	26.800	29.5
הפרשות לפנסיה ופיצויים	103	77.5
הפרשות יחידות משקיות	27.285	20.67
הפרשות מפעלים עסקיים	75.715	56.83
מלוות בארץ	5,400	5,150
מלוה מהמוסד לביטוח לאומי	600	550
מלוות מבנקים ואמיסיות	4,300	3,600
מלוה מלחמה מרצון	500	1,000
מלוות ומענקים מחו"ל	6,888	8,885
עודפי מזון	210	210
מלוות ומענקי חוץ	6,678	8,675
העברה לחלק א'	(—)6,173.2	10,255.501

ההוצאות	הצעת תקציב לשנת הכספים 1974 במיליוני ל"י	תקציב מאושר לשנת הכספים 1973 במיליוני ל"י
סה"כ כללי	35,350	32,340.85
חלק א': הוצאה רגילה	27,630	26,859.501
חלק ב': הוצאה לפיתוח וחשבון הון	7,720	5,481.349
חלק א': הוצאה רגילה	27,630	26,859.501
מימשל ומינהל	1,286.187	953.81
נשיא המדינה	1.57	1.3
כנסת	18.757	13.69
חברי הממשלה	1.200	1.1
משרד ראש הממשלה	49.7	34.5
משרד האוצר	193.2	166
משרד הפנים	52.5	39
משרד המשטרה	378.5	264
משרד המשפטים	71.76	62.85
משרד החוץ	201.5	142
משרד מבקר המדינה	24.34	16.37
גמלאות ופיצויים	250	154
הוצאות שונות	30	25
מימון מפלגות	13.16	34
בטחון	14,628	16,603.47
משרד הבטחון	14,428	16,385.4
הוצאות חירום אזרחיות	200	218.07
רשויות מקומיות	946.5	803.1
הוצאה מועברת	675	518.1
מענק לרשויות מקומיות	271.5	285
שירותי חברה	4,610.67	3,645.2
משרד החינוך והתרבות	2,016.5	1,308.3
השתתפות ברשות השידור	4	3
משרד הדתות	58	38.45
משרד העבודה	120.9	90.2
משרד הבריאות	699	489
תגמולים לנכים	175	132.5
משרד הסעד	370	173.8
ביטוח לאומי	225.5	240.6
משרד השיכון	65.9	52.95
המשרד לקליטה עליה	50.87	20.4
תמיכות לייצוב מחירים	825	1,096
כלכלה ומשק	2,127.88	1,671.4
משרד החקלאות	112.24	105.3
משרד הפיתוח	46	33
הרשות לאנרגיה אטומית	72	59.6
משרד המסחר והתעשיה	162.8	135
משרד התיירות	47.84	37
עידוד היצוא	1,500	1,150
משרד התחבורה	58.15	49
השתתפות בתקציב הרכבת	32.5	24.9
מענקים [illegible] לתחבורה	35	24
מיפוי ומדידות	61.35	53.6
סעיפים שאינם חוזרים		
תשלום ריבית	2,783	2,062.36
רזרבות	1,247.763	1,129.161
תקציבים מיוחדים	1,000	1,008.2
רזרבה כללית	147.763	111.961
רזרבה לתמיכות לייצוב מחירים	100	
חלק ב': הוצאה לפיתוח וחשבון הון	7,720	5,481.340
הוצאה לפיתוח	4,032.65	2,695.25
השקעה במימשל ומינהל	28.5	39
בנייני ממשלה	7.2	15
משטרה ובתי סוהר	19	21.5
בתי משפט	2.3	2.5
רשויות מקומיות	60	74.5
השקעה בשירותי חברה	2,476.35	1,371.3
חינוך	257	70
חינוך גבוה	112.5	100
דת	5.85	4.55
העסקה והכשרה מקצועית	32	19
בריאות	221	110
סעד	63	31
שיכון	1,805	1,036.75
השקעות בענפי משק	1,467.8	1,210.45
חקלאות	145.3	85.8
מפעלי מים	133.5	60
מחצבים, מכרות וחשמל	29	25.25
קוים וקידוחי נפט	27	10
תעשיה ומלאכה	297	370
תיירות	36	40
תחבורה	180	151.4
כבישים	122	103
תקשורת	468	330
מפעלים שונים	40	35
תשלום חובות	3,129	2,645.959
הון חוזר תקציבי	50	40
רזרבה להוצאות פיתוח	108.35	100.140
רזרבה מוקפאת להוצאות פיתוח	400	

סכומים שהוצאתם מותנית בקבלת הכנסות מסויימות („הכנסה מיועדת")

	הצעת תקציב לשנת הכספים 1974 במיליוני ל"י	תקציב מאושר לשנת הכספים 1973 במיליוני ל"י
סה"כ כללי	562.445	751.279
חלק א': הוצאה רגילה	313.945	253.429,9
חלק ב': הוצאה לפיתוח וחשבון הון	248.5	497.85
חלק א': הוצאה רגילה	313.945	253.429,9
מימשל ומינהל	84.876	79.08
שירותי חברה	190.294	144.198
כלכלה ומשק	38.774	30.151
חלק ב': הוצאה לפיתוח וחשבון הון	248.5	497.85
השקעות בשירותי החברה	137	273.82
השקעות בענפי המשק	111.5	224.03

הכנסות והוצאות המפעלים העיסקיים

	תקציב לשנת הכספים 1974 במיליוני ל"י	תקציב לשנת הכספים 1973 במיליוני ל"י
סה"כ הכנסות המפעלים העסקיים	5,801.74	3,853.863
הכנסות מפעלי השיכון	2,053	1,438.5
הכנסות המכון לפריון העבודה והייצור	16.880	12.8
הכנסות המכון לאמצעי הוראה	5.86	4.45
הכנסות הרכבת	104.4	71.9
רכבת ישראל	71.9	47
השתתפות התקציב הרגיל	32.5	24.9
הכנסות נמלי התעופה בישראל	80.94	64.702
הכנסות נמל יפו	1.01	
הכנסות מפעלי הדואר	1,535.4	902
הכנסות החסכון הדואר	1,689.25	1,140.811
הכנסות מינהל מקרקעי ישראל	253	151.7
מקרקעי רשות הפיתוח	123.85	92.3
מקרקעי המדינה	68.55	31.55
מקרקעי הקק"ל	60.6	27.85
הכנסות מפעל החסכון לבנין	62	67

	תקציב לשנת הכספים 1974 במיליוני ל"י	תקציב לשנת הכספים 1973 במיליוני ל"י
סה"כ הוצאות המפעלים העסקיים	5,801.74	3,853.863
הוצאות מפעלי השיכון	2,053	1,438.5
הוצאות המכון לפריון העבודה והייצור	16.88	12.8
הוצאות המכון לאמצעי הוראה	5.86	4.45
הוצאות הרכבת	104.4	71.9
הוצאות נמלי התעופה בישראל	80.94	64.702
הוצאות נמל יפו	1.01	
הוצאות מפעלי הדואר	1,535.4	902
הוצאות החסכון הדואר	1,689.25	1,140.811
הוצאות מינהל מקרקעי ישראל	253	151.7
הוצאות מפעל החסכון לבנין	62	67

וילונות מפלסטיק
לחדרי אמבטיה, מטבח
ו[illegible] חוץ
מפות טרילן
מכסים שטיחים
גפנה, תל־אביב, פינסקר 29
פ. טרומפלדור טל. 288770

מהדורות חדשות בהוצאת עם עובד

ב„ספריה לעם"
הספר המשוגע — חיים גורי (מהדורה ששית)
דהוי ורעי — בצמי פרנקל (מהדורה שניה)
לגעת במים לגעת ברוח — עמוס עוז (מהדורה שניה)
מזל — ריצ'רד ביזר (מהדורה עשירית)
מאה שנים של בדידות — ג. ג. מארקס (מהדורה שניה)
כמעותי עם הדהוי — גיורא גרין (מהדורה שלישית)
עיר ימים רבים — שולמית הראבן (מהדורה שניה)

ב„ספרית אפקים"
ספר המהפכה הצרפתית — אהרן קציר (מהדורה חמישית)
מהו האדם — גייגל קולדר (מהדורה שלישית)

ספרי ילדים
הספור לבית אבי — דבורה עומר (מהדורה רביעית)
כל השבוע הזה — ישראל לרמן (מהדורה שלישית)

עם עובד, רח' מזא"ה 22 תל־אביב,
טל. 611626, 616881.
המפיץ ספרי ה„ספריה לעם" לקיוסקים ע"י „גד",
רח' צלנוב 13, תל־אביב

יצא לאור הספר
יצחק גרינבוים
אחריתה של יהדות פולין
בהוצאת אנציקלופדיה של גלויות
בעריכת ח. ברלס, פרופ' א. [illegible], פרופ' ד. [illegible]
בספר משתתפים: ד"ר נ. גולדמן, משה קול, משה סנה, ד"ר י. קרמיש ועוד...
הספר מכיל אוטוביוגרפיה של י. גרינבוים ז"ל וביבליוגרפיה של כל ספריו ומאמריו.
הפצה ראשית: סוכנות א. ערמוני בע"מ
ת"א, בלפור 4 טל: 612026
מחיר הספר — 50 ל"י במחיר מוזל —40 ל"י
גזור ושלח כדאי
סוכנות ספרים א. ערמוני בלפור 4 ת"א
מצ"ב המחאה ע"ס ______ ל"י 40.—
נא לשלוח לי את הספר
לפי הכתובת ______
השם ______ החתימה ______

مكتامن الأصل

ספיר: עמדנו במלחמה שכפו עלינו – נעמוד במשימות שניטול על עצמנו מרצון

(סוף מעמוד 17)
להטיל על חלק זה כמשימת ה־ התייקרות. הטעם לכך הוא שה־ שימוש בבנזין מתבטא קודם כל ברכב פרטי שאינו דווקא נחלת בעלי ההכנסה הנמוכה.

מדיניות הסובסידיות לקחה ולו־ קחת בחשבון קודם כל את צורכי־ הם של בעלי ההכנסה הנמוכה. אי־ננו סבורים שהדרך הטובה לתמוך בהם היא דווקא להבטיח לכל היוש־ בים כאן, למשל, מזון מוזל. מה גם שבעלי הכנסה גבוהה יותר הם בין הנהנים במחירי על־ידי המיסים ש־ הם משלמים. מיד עם הודעתנו ב־ ענין הסובסידיות הוצגנו שיטה פר־ צוי שאינה סגה.

אך בל נתעשע באשליות: נטל המלחמה הוא עלינו. פירושו של דבר הוא שחייבת לחול ירידה בשי־ עור מתון, לא גבוה, ברמת החיים של האוכלוסיה. בעיני רבים גם ירי־ דה בשיעור נמוך נראית מהפכנית, כי אנו רגילים לעליה הלולה כמדי שנה. אין מנוס מירידה ברמת־החיים; הוצאות הבטחון והיהודיות הן אפ־ שריות רק אם אנו מקטינים את חל־ קם של המקורות המשמשים לצרי־ כה פרטית.

גם אחרי שנלקח בחשבון הסיוע האמריקאי, וכל סיוע אחר, המקו־ רות הללו אינם גדולים כדי כך שני־ תן לקיים הוצאה ביטחונית כה ע־ צומה מבלי לגרוע בתחומים אחרים. לכן היטלנו מיסים נוספים על ה־ קיימים. אנו מגיעים לשיא במיסוי כאשר כ־54% מההכנסה הלאומית שלנו נקלטים חזרה במסגרת המי־ סים הישירים והעקיפים והמילוות ה־ חובה (זאת בלי לקחת בחשבון מי־ סים עירוניים וביטוח לאומי). אלה הם מיסים גבוהים מאוד, לעיתים בתחום מס ההכנסה יש להם אף השלכות שליליות. זאת גם הסיבה לתיקונים בחוק שאנו מציעים.

המיסים הם צד אחד של המדי־ ניות שבו לשיקול החברתי מקום חשוב.

מערכת השירותים שמפעיל תק־ ציב המדינה היא צד אחר של המ־ דיניות הבאה לשפר את פני החב־ רה בישראל.

השירותים ובכללם תשלומי הבי־ טוח הלאומי, ישמרו על כך שרמת חייהם של השכבות מעוטות ההכנ־ סה לא תיפגע אפילו בתקופה זו. ב־ מידת מה, בעיקר בתחום הבטחת ה־ הכנסה אף תהיה עליה ריאלית.

פרק מיוחד בתחום זה הוא הדאגה לחיילים המשוחררים. אין לאף אחד מאיתנו ספק לגבי התודה שהציבור כולו חש כלפי כל מי ששירתו תק־ ופה כה ארוכה, תוך חירוף הנפש. אי לכך הזדרזה הממשלה הביאה לכ־ נסת הצעת חוק מיוחדת לענין זה. ביצוע החוק כרוך בקשיים לא מע־ טים אך משרדי הממשלה נערכים לכך, ועושים הכל כדי שהביורוקרט־ יה המתחייבת ממנו תצומצם עד ל־ מינימום.

שירות חברה בתקציב

ההוצאה למטרות סוציאליות, ל־ רבות תשלומי הביטוח הלאומי, ה־ גיע ב־1974 לפי הצעת התקציב ל־11 מיליארד לירות. זה סכום עצום ש־ כשני שליש ממנו הם הוצאה שוטפת ואילו שליש מיועד להשקעות.

בשלוש השנים האחרונות קיימת התפתחות רצופה ובולטת בתחום ה־ זה. כאשר מפחיתים את הוצאות ה־ ביטחון, שגדלו באופן קיצוני באמ־ צע 1973, רואים שקיימת עליה רצי־ פה בחלקו של התקציב המיועד למ־ טרות חברתיות.

שלוש המעלות העיקריות שלנו בתחומי החברה הן הבטחת הכנ־ סה, חינוך והכשרה מקצועית ושי־ כון. שלוש קבוצות אלה נוטלות ל־ מעלה משלושה רבעים מהתקציב ל־ מטרות חברה.

* הבטחת הכנסה. בולטת ביו־ תר היא ההתקדמות שחלה בשנה השוטפת, ותחול בשנה הבאה, ב־ תשלומים להבטחת הכנסה. העוב־ דה שאימצנו לנו מדיניות של הכנ־ סת מינימום וכן הצמדת התשלומים לשכר הממוצע העלתה אותם באופן הולם בשנה האחרונה. התשלומים ל־ הבטחת ההכנסה עלו ב־1973 ב־54% ויעלו ב־1974 בעוד 42%. למרות ע־ לית המחירים המהירה נותר גידול ריאלי ניכר ועל כך אנו גאים.

זו תוצאת העובדה שהתשלומים להבטחת ההכנסה עולים הן עם תו־ ספת היוקר והן עם עליית השכר. כמו כן אנו נוהגים לפיצוי, או כמע־ נק מיוחד בעת שינוי חריף ברמת ה־ מחירים כפי שהיה באחרונה במצרכי המזון הבסיסיים. שתי הקבוצות הג־ דולות הנהנות מהתשלומים להבטחת ההכנסה הן קשישים ומשפחות מרו־ בות ילדים. עם זאת קיימים לפחות שישה סוגים של זכאים לתשלומים אלה:

* משפחות מעוטות הכנסה.
* אוכלוסיה קשישה.
* משפחות מרובות ילדים.
* תלמידים וסטודנטים — הנה־ נים משכר לימוד מדורג, מענקי ב־ גד וציוד, מענקים לסטודנטים וכו'.
* נכים — הכוונה היא לנכים בעבודה האתגת עבודה או נכים ש־ ייכללו מאפריל במסגרת חוק ביטוח נכות.
* אנשים שפעילותם הכלכלית נפסקה לזמן מה — מובטלים, נפג־ עי עבודה, יולדות וכו'.

ההוצאות לכל הסעיפים האלה יח־ דיו הם למעלה מ־3.5 מיליארד ל"י לעומת 1.5 מיליארד ל"י ב־1972.

* חינוך. ההוצאות שבתקציב ה־ מסביב לנושא זה הן 2.6 מיליארד ל"י.

בולטת העובדה, שבהתאם ל־ סולם העדיפויות שלנו, עולה ע־ תה יחסית חלקם של החינוך ה־ יסודי והעל יסודי ויורד במקצ־ ת חלקה של ההוצאה לחינוך הגבוה. הטעם לכך הוא שבשנ־ ים האחרונות חל זינוק עצום דווקא בחינוך הגבוה ועכשיו יש בו התייצבות מה.

לעומת זאת מושם דגש על הטי־ פול בגיל הרך. בתשל"ד יבקרו כ־ 100 אלף ילד בגני ילדים לגילאי 3—4, שני שלישים מהם יהנו בגני ילדים ציבוריים. היקף העצום ל־ דעתי הוא בזה שכ־87% מכלל הגי־ לאים הללו יהיו בגנים. ב־1974 יתו־ וספו עוד 300 גני ילדים ואנו מת־ חילים להתקרב לרוויה בתחום ח־ שוב זה.

בחינוך העל יסודי נמשכת הפעו־ לה להחלת חוק חינוך חובה חינם על כיתה י'. בתשל"ה יקיף החוק כ־55% מכלל התלמידים לעומת 30% בתשל"ד.

בהשכלה הגבוהה הגענו לפיתוח בהיקף ממש מדהים. כרגע נמצאות בשלבים שונים תכניות השקעה ב־ מוסדות לחינוך גבוה בסכום הקרוב למיליארד ל"י. אי לכך לא יוחל ב־1974 בבנייתם של אובייקטים חד־ שים. עצם הביצוע של התכניות, ש־ הן כבר בשלבי בנייה מתקדמים, הוא גדול ביותר ומכה לכל הדרי־

שנת הסבירות.

* שיכון. החשיבות הרבה שאנו מייחסים לפתרון בעיות דיור מבי־ אה לכך שהתקציב לשיכון מהווה 40% מתקציב הפיתוח כולו. סך כל האמצעים שיפעיל התקציב למטרה זו הוא כ־3 מיליארד ל"י לעומת 2 מיליארד בשנה השוטפת.

לפי התכנית יבטיח תקציב השי־ כון כ־52 אלף פתרונות למטרות שו־ נות ב־1974. שליש אחד מתוך זה יופנה לקליטת עליה ושני שלישים לקבוצות האחרות. נגיע השנה ל־ מספר שיא של פתרונות לזוגות צ־ עירים — כ־16 אלף בשנה אחת.

כדי להקל על בעיות דיור צפוף ופגום מתכוננת הממשלה לספק כ־12 אלף פתרונות לקבוצה זו.

אני רוצה להדגיש באוזניכם ש־ חלק גדול מאוד מפתרונות הדיור ש־ יופעלו ע"י התקציב הן דירות בהשכ־ רה. בדרך זו אנו מקלים על קבו־ צות כמיוחסות שאין ביכולתן לגייס את הכספים הדרושים לרכישת די־ רה אפילו בתנאים הנוחים ביותר.

* בריאות. כמיליארד ל"י מיו־ עד התקציב למטרה זו, גידול ביו־ תר מ־40% לעומת השנה השוטפת. במיוחד גדלות ההשקעות העולות כמעט פי שלושה על שנה זו. זהו ביטוי להפעלת התכניות להרחבת מערכת האישפוז. תכנית זו, שתבו־ צע תוך כשמונה שנים, תביא לתו־ ספה של 8000 מיטות מסוגים שונים.

* חיילים משוחררים. בכל תחומי הפעולה שלנו אנו נותנים עדיפות לסיוע לחיילים משוחררים. החוק שקיבלה הכנסת בענין זה מב־ טיח הקלות או סיוע מיוחד בחינוך, בשיכון, בהכשרה לעבודה וכן מע־ ניק הלוואות ומענקים לשיקום צב־ כאיים בעקבות גיוסם הממושך.

בתקציב על סעיפיו השונים נל־ קח חוק זה בחשבון. כך למשל יאפ־ שר התקציב פטור לשנה משכר לי־ מוד להכשרה מקצועית, או ללימו־ דים גבוהים וכן פטור ללומדים ל־ בחינות בגרות. ההחלטה, שאושרה בכנסת, להגדיל לחיילים משוחררים הלוואות לשיכון ב־15% ולתת למ־ שך שנה הנחה של 50% בתשלומי המשכנתא, כל אלה מתאפשרים על ידי התקציב הזה.

הדגשתי את התקציב למטרות חב־ רתיות משני טעמים. ראשית, חלקו הגדול גם בתקציב זה, שהוא מ־ בחינות רבות תקציב מלחמה, מצ־ ביע על נקודת־אור בולטת בדרכנו החברתית והכלכלית. יתר על כן, לקחי התקופה האחרונה מחייבים אותנו להמשיך ולהשקיע בתחום לא רק מטעמים אידיאולוגיים אלא גם מתוך יצר הקיום שבנו.

„חשנו מהי נחיתות מספרית"

מאותן סיבות עלינו להמשיך ו־ לעשות כל מאמץ כדי למשוך ולק־ לוט עליה. חשיבותה של העליה הומחשה עוד הפעם כאשר חשנו, בין היתר, נחיתות מספרית מהי.

התקציב שהגשנו מבוסס על הנחה שיבואו כ־55 אלף עולים. אם יבואו יותר נימצא פיתרון הולם לקליטתם. אני בטוח שב־ קרב הציבור העמיקה ההזדהות לבעיות עליה ויודעים להעריך נכונה קשייו של עולה הבא ל־ כאן מהמערב. אני מקווה כי ב־ שנים הקרובות תהיה החברה שלנו פתוחה לקליטת עליה יותר מאשר בעבר, כי בכסף בלבד לא יפתור בעיה זו.

התקציב חייב לענות לא רק על בעיות הרגע אלא להכין אותנו לק־ ראת העתיד. בתחום זה ממלא תפ־ קיד הפיתוח, שהוא סימן היכר של ישראל, תפקיד מרכזי.

בתקציב הפיתוח אנו מתמודדים בין היתר, עם הבעיות האקטואליות שחומרתן הודגשה באחרונה. כך למשל חזינו באחרונה מתוך חשש בבעשה במאגרי־המים של המדינה. הטבה הגשמה הקלה שלנו, אך עדיין המים משמשים להיות גורם מרכזי לדאגה. ואמנם אנו מקדי־ שים הפעם תשומת לב מיוחדת לפי־ תוח מפעלי מים והתקציב למטרה זו הוכפל.

משבר האנרגיה זירז פיתוח תכ־ נית נרחבת של קידוחים ומחקרים. לצרכים אלה אושרה תכנית פעולה שבמהלכה יוצאו 140 מיליון ל"י. חל־ קה הראשון של התכנית כבר מתב־ צע בתקציב 1974, אשר בו כלולה הוצאה לקידוחי נפט הגדולה פי שנים וחצי מאשר ב־1973.

בשנה האחרונה חזינו כיצד ה־ השקעות הגדולות בניצול אוצרות הטבע המעטים שלנו נושאות פרי באת. אנו נכנסים עתה לתכנית פי־ תוח רחבת מימדים שתצריך השק־ עה של 600 מיליון ל"י. אף בכך אינני אומרים די תכניות שהיקפה רחב עוד יותר נמצאת בבירור.

כיוון שהמחצבים מחייבים הובלה בכמויות גדולות יש קשר הדוק בין ההשקעה בניצולם לבין השקעות תשתית בתחבורה. אנו שמים עתה דגש על פיתוח הרכבת שבמולדה היא משרתת הובלת המחצבים לנמלי ה־ יצוא.

הצעת התקציב כולה, מסתכמת ב־ 35,350 מיליארד ל"י. כלומר ב־3 מי־ ליארד ל"י יותר מתקציב ב־1973.

הגידול העיקרי הוא בשירותי חב־ רה — תוספת של מיליארד ל"י, ב־ הוצאה לפיתוח — 1.4 מיליארד ל"י, קיומה של רזרבה מיוחדת לפיתוח בסך 400 מיליון ל"י, וכן פרעון חובות — קרן וריבית, תוספת של 1.2 מיליארד ל"י. לעומת זאת תק־ ציב הביטחון קטן יותר בשני מי־ ליארד ל"י לערך.

זה תקציב מאוזן לא רק שאיננו נוטלים מילווה כלשהו מבנק ישראל אלא להיפך אף פורעים חובות לבנק ישראל על חשבון הלוואות שלקחנו בעבר.

ניתוח התקציב בנקודת מבט כל־ כלית מחייב לקחת בחשבון העודף של הכנסות במטבע חוץ על הוצאות במטבע חוץ. מחשבון זה מתברר ש־ ההזרמה שמקורה בתקציב המוצע אינה גדולה. כלכלנים ידועי שם סבורים שניתן להוריד יותר אך אנו רוצים להימנע מכך.

הגידול בתקציב, ללא שיחובר גר־ עון, נתאפשר בעיקר ע"י תוספת הכנסות מהמיסים ואפילו לאחר הפ־ חתה שאנו מציעים במס הכנסה.

ב־1974 צפוי גידול של 29.5% ב־ הכנסות ממיסים ובמלווה חובה ואלה יהוו 55% מתקציב המדינה כולו.

ברצוני להדגיש, כי למרות הגידול הניכר במיסים ותנאי ה־ חירום, שמרנו על התוכן הסו־ ציאלי של מערכת המיסים וכן על היעדים הכלכליים שהמיסים הם אחד מהכלים להשגתם. הע־ שירון העליון שילם גם השנה קרוב למחצית ההכנסות ממס הכנסה ומהמילוות של יחידים. מערכת המיסים הוכיחה גמישות רבה והתאימה עצמה במהירות רבה למצבים קשים, ויחד עם זה לא גרמה כאמור לזעזועים.

ב־1973 ביצענו שלב שני של ה־ רפורמה במערכת מס ההכנסה. במס־ גרת זו בוטל היטל הביטחון ונעש־ תו שיעורי המס. הועלה סף המס, שיעורי המס בכל דרגות השכר ו־ ההכנסה הופחתו, הוגדלו הניכויים לקשישים, לנכים, בעד ילדים בצ־ בא, לאמהות עובדות וכן ניתן פטור של 25% על סכום הקיצבה של ה־ פנסיונרים.

והנה פרצה המלחמה ונדרשנו להוצאות גדולות נוספות, באופן מיידי. לצורך זה הוטל עומס נוסף של מיסים ומלווה על אזרחי המדי־ נה הועלו המיסים העקיפים. הטלת מלווה המלחמה גרמה לכך ששיעו־ רי המס על יחידים עלו שוב, בין שבעה אחוזים לשניים־עשר אחוז השעור המירבי, כולל מלווה, עלה מ־70% ל־82%. המלווה הוטל גם על הכנסה משעות נוספות, פרמיות וכן על חברות ועל מפעלים מאו־ שרים.

נטל המיסוי — יימשך

מאמצים רבים מוקדשים על־ידי מינהל הכנסות המדינה כדי להעלות את רמת הגביה. להקים את הגביה. במיוחד חיונית הקדמת הגביה כדי שתתן ביטוי להתנהלל באותם הע־ נפים שיש בהם גאות לרבות גאות עקב מצב המלחמה. הורחבה איפוא הרבת הניכוי במקור על קבוצות עצ־ מאים נוספים בענפי השומל, המ־ תכת, האלקטרוניקה, ההלבשה וה־ הובלה.

בהצעה לתקון פקודת מס הכנסה, שנביא לאישור הכנסת, קיים סעיף אשר יאפשר לפקיד השומה להע־ לות את סכום המקדמה גם באמצע השנה, לגבי כל מי שאצלו גדלים הרווחים במידה רבה. נוכל איפוא להקדים הגביה מכל מי שיהנה מג־ אות.

כמו אחרים גם אני סולד מ־ היווצרות „רווחי מלחמה", ולכן אנו פועלים להבטיח שמענפים ומבודדים הנהנים ממצב של גאות עקב המלחמה ייגבה המס הגביה, במלואו ובמוקדם; ולפי שיעורי המס המילוות הקיימים אצלנו אנו גובים מכל אלה מס הולם.

גם בשנת 1974 יימשך נטל המי־ סים הכבד על הציבור. למרות זאת לא נוכל להזניח את התאמת המע־ רכת למצב הכלכלי והחברתי במ־ שק. משום כך נפעיל את השלב ה־ נוסף של הרפורמה במס הכנסה וב־ מילווה, בהתאם לעקרונות שהותוו במבה בהמלצות הועדה הציבורית לבדיקת מערכת המיסים והמילוות („ועדת אשר").

הנימוקים העיקריים להנהגת ה־ רפורמה הם שלושה: האינפלציה הביאה לעליה ניכרת בהכנסות ה־ נומינליות של יחידים, ועקב כך גדל והולך מספר משלמי המס החייב ב־ שיעורים שולים גבוהים; הפחתת שיעורים משמשת מנוף חיוני לפתוח צמצום העיוותים שנוצרו במשך ה־ זמן; כמו כן אנו מצפים שהנהגת הרפורמה תסייע בחתירה לגביית מס אמת.

השינויים במערכת הניכויים וה־ שיעורים במס ההכנסה, וביטול מל־ וות הביטחון שאנו מציעים, יוציא ממעגל משלמי המס עוד כעשרים אלף נישומים, נוסף על החמישים ה־ אלף שהוצאו בשנת הכספים 1973. זאת נעשה באמצעות הגבהת סף המס.

שיעור המס המכסימלי ממס הכ־ נסה יהיה 65%, לא כולל מלווה מל־ חמה, וההפחתה המתבצעת במס ליחיד תסתכם ב־13%.

כאמור, אנו נציע לבטל את מל־ וות הבטחון שהוא בשיעור של 5% על ההכנסה החייבת במס וכן יוק־ טן מלווה החסכון של מעבידים מ־ 5% ל־2.5%. לעומת זה מלווה ה־ מלחמה שהוקם עומד לפוג בסוף ספטמבר השנה יוארך עד סוף שנת הכספים, דהיינו עד סוף מרץ 1975. כמו כן יוארך תוקף מס שירותים החל על מוסדות בנקאיים וחברות בי־ טוח; זה מס שאנו רואים אותו כ־ מקדים את מס הערך המוסף על מוסדות אלו.

לא יהיה מיתון

גם במיסוי החברות יחול שינוי בעקבות ביטול מלווה הביטחון. ב־ חברות יעלה שיעור מס החברות ב־ ארבעה עד חמישה אחוזים. לגבי מפעלים מאושרים לא נשנה את שיעורי המס ועל כן לא יבוטל אצ־ לם מלווה ביטחון. אחת הסיבות לשינויים אלה היא הצורך לצמצם את הפער בין נטל המס החל על הכנסה ליחיד לבין נטל המס החל על ההכנסה שמקורה בחברה.

כמו כן נציע את שיעור ההפחתה על מס רווח־הון, במגמה שמי שמו־ כר נכס יהיה פטור ממס רווח הון לאחר 33 שנים של החזקתו במקום 18 שנים כיום.

לגבי המחשבות לביטול העיוו־ תים במס הכנסה, כבר ציינתי ש־ הפחתת שיעורי מס הכנסה ו־ מילוות ישמשו מנוף לביצועו. מלבד הפסד המס שנגרם כתו־ צאה ממציאותם של עיוותים אלה, אני בדעה שהם מהווים גורם המשבש את מערכת השכר ויחסי העבודה במשק. ביטולם ההדרגתי של עיוותים אלה הוא איפוא צורך כלכלי וחברתי כאח־ ד.

בתחום המיסים העקיפים נמשיך גם בשנת הכספים הבאה בתהליך החשיפה. כמו כן, הצענו לכנסת להפחית את שיעור בל הביטחון על צריכת חשמל מ־20% ל־13% כדי שלא להוסיף עוד התייקרות תעריפי החשמל.

תחזית ההכנסות ממיסים ותשלו־ מי חובה בשנת הכספים 1974 היא 20,400 מיליון ל"י. זו עליה של 29.5% לעומת אומדן הגבייה ה־ צפויה בשנת 1973. מתוך זה יג־ בו המיסים הישירים 9,500 מיליון ל"י; המיסים העקיפים — 10,480 מיליון ל"י, ויתר המקורות ייגבו על חשבון אגרות ודיבידנדות כ־420 מי־ ליון ל"י. העליה היחסית של ההכ־ נסות ממיסים עקיפים נעוצה בעי־ קר בגידול היבוא, ובמיוחד ממס ה־ היטל על היבוא.

כמו ב־1967 נזדמן לי גם הפעם להיות נוכח בהתרגשות שאחזה ב־ עם היהודי אחרי פרוץ המלחמה. החרדה לישראל וההזדהות עימה פנים רבות להם. מתנדבים הבאים לעבוד כאן ולמלא מקום מגויסים, רופאים הבאים להושיט עזרה מק־ צועית ברוכה, יהודים המפגינים לגרכה שגרירויות וסיוע כספי.

צריך להדגיש גם מעל בימה זו כי פנייתנו ליהודים לסייע בכסף איננה באה להציע תחליף לעליה. אנו סבורים כי מבחינתם הם, ולא רק מטעמים של מדינת ישראל, אין תחליף לעליה. מצד שני אנו יוד־ עים כי לא כולם מוכנים להגיעם זאת ובודאי שלא מיד.

פנייתנו אל הקהילות היהודיות לסייע בכסף היא פתח לשיתופם ב־ מעמה הציונית בארץ. היא נותנת להם היכולת לחזק את בסיסה של ישראל באדם ובמשק ובכך קושרת אותם לכאן ומגבירה את הענין ש־ יש להם במתרחש אצלנו.

לפי הערכתי רבים הסיכויים שגם שנת 1974 תהיה שנה של תעסוקה מלאה ולא יהיה מיתון. לעובדה זו חשיבות החורגת מעבר למשמעותה הכלכלית. בעינינו התעסוקה המל־ אה היא מכשיר עיקרי להבטחת הכ־ נסתו של כלל ציבור העובדים.

ייתכנו אמנם, פה ושם, בעיות של אבטלה זמנית אך להערכתי היא תח־ לוף במהירות וזאת בשל הסיבות הבאות:

* הוצאות הבטחון המקומיות יעלו ב־18% ב־1974 וזאת אחרי ש־ כבר עלו בשיעור ניכר מאוד ב־ 1973.

* המשך העליה יביא להתעוררות ניכרת בבניה. נבקש אף להדביק את הפיגור שנוצר בהתחלות בניה בחו־ דשים האחרונים.

* היקף גיוס המילואים אמ־ נם ירד, אך ישאר, לפי הער־ כת משרד הבטחון, גבוה כמ־ עט פי ארבעה ממה שהיה לפני המלחמה.

כל ההנחות הללו מובילות אותנו למסקנה שב־1974 יתרחב המשק, ו התוצר הלאומי יגדל ב־7% לערך. אולם בתקופה זו חשיבות מיוחדת לא רק לגידול התוצר אלא לדרך שבה אנו מנצלים את המקורות שלר־ שותנו. לכן חשוב ביותר הריסון בצריכה הפרטית. ואמנם אנו צופים שלעומת תשעת החודשים הראשו־ נים של 1973 תרד הצריכה הפרטית לנפש ב־4.5% לערך. זאת בשל הש־ פעת המיסוי שנוסף בחודשים שעב־ רו, ומתוך הערכה שרמת החיסכון תמשיך להיות גבוהה כבקודם. ראוי לזכור שלעומת הרביע האחרון של 1973 תהיה זו עליה מסויימת, כיוון שרמת הצריכה הפרטית היתה נמוכה מאוד בחודשים שמיד אחרי המל־ חמה. הירידה בצריכה הפרטית חיי־ בת לדעתנו, וכך גם צפוי שיקרה, לפסוח על השכבות מעוטות ההכנסה.

בחלק האחרון של 1973 היתה ירי־ דה חריפה בהשקעות, לרבות בבניה למגורים. התאוששות הדרגתית ב־ תחום זה תביא כנראה לרמת השק־ עה שנתית דומה לזו שהיתה ב־ 1973, לבד מענף הבניה שעדיין יור־ גש בו פיגור מה.

תחזית לא נעימה

היצוא יגדל, אך לא כפי שיכול היה לולא המלחמה. למרות זאת יגיע היצוא כולו — סחורות ושיר־ תים — ל־3.3 מיליארד דולר כא־ שר חלק מהתוספת, המסתכמת ב־ חצי מיליארד דולר, מקורה בעליית מחירים בחו"ל.

היבוא יגדל הן מטעמים משקיים והן מטעמי בטחון. הגרעון החזוי הוא 3.3 מיליארד דולר לערך. יבוא הון ניכר יסייע בידינו לממן גרעון כה גדול. עם זאת נאלץ להקטין ב־ מידה מסויימת את יתרות מטבע ה־ חוץ שצברנו. אני מניח שעיקר ה־ סיוע האמריקאי הינו מענק ולא מילווה; וגם אז יגיע החוב החיצוני, בסוף 1974 ל־7.5 מיליארד דולר. רו־ בו המכריע של חוב זה הוא לטווח ארוך.

זו כמובן אינה תחזית נעימה, אך פירושה אחד, שלמרות קשיים הול־ כים וגוברים המשק יעמוד איתן. הבסיס הכלכלי שלנו ימשיך להת־ רחב ונקיים רמת תעסוקה נאותה. זה הרבה יותר משמדינות אחרות במצב דומה הצליחו להשיג.

במקביל להכנת התקציב שקדנו על שרטוט קווים לפעולה למשך ארבע השנים הקרובות. אביא לפניכם כמה מהנקודות הבולטות בתכנית זו:

* בתחום התעשיה יושם הדגש על פיתוח תעשיות המבוססות על דלק ומחצבים. בארבע שנים יושקעו כמיליארד וחצי לירות להרחבת בתי־ הזיקוק, ולהגדלת התפוקה של המפ־ עלים הפטרוכימיים והאלקטרוכימי־ יים. במקביל יושקעו סכומים ני־ כרים בחיפושי נפט.

* יורחבו התעשיות המבוססות על ניצול חומרי הגלם בים־המלח, ב־ מרבצי הפוספטים והמכרה הנחושת בתמנע.

* אני מאמין כי תעשיית הרכב תזכה לתנופה ותספק רכב צבאי ואזרחי. ההיקף ה־ גדול יאפשר גם כניסה לתחום המתקדם של ייצור מנועים.

* חשמל ומלט הם שני גורמים שבלעדיהם לא ניתן לפתח תעשיה ובניה בהיקף מתאים. אי־לכך נשלים את תחנת הכוח באשדוד ותוקם תח־ נת הכוח הראשונה בחדרה. בתקופה זו אף יושלם התיכנון לתחנת כוח גרעינית ויחלו אף ההכנות להקמ־ תה. בסוף 1977 תהיה תפוקת המלט 3.5—4 מיליון טונות לשנה. נשיג זאת על־ידי הקמת מפעל רביעי ו־ הרחבת המפעלים הקיימים.

* בתחום התעשיה תימשך המו־ דרניזציה של הציוד. המפעלים ה־ חדשים שיוקמו, גם בענפים הותיקים כמו טכסטיל, יהיו מתקדמים ביותר מבחינת שיטות הייצור. כך למשל במפעל נילית לייצור חוטי ניילון ופו־ ליאסטר שהרצתו תחול תוך חוד־ שים ספורים.

* התיעוש בחקלאות יואץ ובקי־ בוצים לבד יוקמו כ־100 מפעלים תעשייתיים חדשים.

* פיתוח התשתית התחבורתית חיוני להצלחת התעשיה והחקלאות. בשנים אלה תושלם הרחבתם של נמלי חיפה, אשדוד ואילת עד לכו־ שר פריקה וטעינה של 16 מיליון טו־ נות לשנה.

* מסילת הברזל תוארך מאורון ודימונה לכיוון אילת. רשת הכבישים תמשיך להתפתח ויושלמו הכבישים המהירים לירושלים, לבאר־שבע ול־ צפת. יבוצע הפרויקט של נתיבי איילון בתל־אביב.

* בתחום התקשורת יימשך פי־ תוח מואץ של רשת הטלפונים כאש־ ר בארבע השנים יותקנו כרבע מיליון טלפונים ובכך תגדל המער־ כת כולה ב־50% לערך.

* נתחיל בבניית כרבע מיליון דירות. שלושה רבעים מהיקף בניה עצום זה, מיועד לפתרון בעיות ש־ כון של זוגות צעירים, דיור צפוף ושיפור רמת הדיור. הנותר יאפשר קליטת העליה הצפויה.

כל אלה, ודברים רבים שלא מני־ תי, ייעשו בתקופה שבה עלינו לפ־ רוע חשבון המלחמה המסתכם ב־ 30 מיליארד ל"י, ובכל זאת לא נני־ טוש מדיניות כלכלית חברתית שגם לימות שלום מיכחה כרשימים.

כדי שנוכל לעשות כל אלה יחד, עלינו להתרגל למחשבה שלא כל מה שנראה אפשרי או מותר לפני חצי שנה, אפ־ שר לשאוף אליו או ניתן ל־ השלים עימו היום.

לשם כך עלינו לנהוג איפוק וחי־ סכון באורח חיינו. הצריכה הפרטית לנפש חייבת לרדת לגבי חלקו הג־ דול של הציבור. פריון העבודה חייב לעלות בשיעור ניכר. תעסוקה מלאה תושג אך ורק אם יובטח המשך היי־ צוא. מדיניות השכר אסורה שתפעל נגד מדיניות התעסוקה המלאה. אי לכך חייבים לקבוע רמת שכר כזו שלא תיפגע בכשרנו לייצא, ולא תביא לסגירה במפעלים שאינם יכו־ לים לשווק מוצריהם בחו"ל או אפי־ לו בארץ.

אנו נמשיך במאמצינו להידברות עם „השוק המשותף", אך גם הפח־ תת מכסים אינה תחליף לכושר ה־ תחרות. אי לכך אנו זקוקים יותר מאשר אי־פעם למדיניות שכר מרי־ סנת.

לא יוטלו מסים נוספים

אשר למחירים הרי מטרתנו היא עליית מחירים שאינה עולה על זו של אשתקד ונקווה אף נמוכה ממ־ נה. המסים שהטלנו באחרונה סופ־ גים כספים מהציבור ויתכן כי עוב־ דה זו תביא לרגיעה בשוק המקומי ולהאטת קצב עליית המחירים.

הממשלה מצידה אינה מת־ כוונת להטיל מיסים נוספים. זאת פרט למס ערך מוסף, ש־ מועד הפעלתו ושיעוריו ייקבעו לפי ההתפתחויות במשק.

מדיניות שכר נבונה ויחסי עבודה תקינים יסייעו לנו במאמצים למשי־ כת השקעה. גידול המשק בעתיד כרוך בקצב ההשקעות. נפעל להג־ ברתו תוך שאנו מהדקים את קשרינו עם אנשי העסקים היהודים מהעו־ לם, שראשיהם נועדים כאן בשבוע הבא.

אנו נמשיך במדיניות שמטרתה החלפת יבוא ביצור מקומי כראוי. במקביל תימשך החשיפה ההדרגתית. הפער הגדול בין היבוא והיצוא מ־ חייב גיוס הון בחו"ל. נמשיך לפעול להשגת מטרה זו בקרב היהדות ותוך מו"מ עם ממשלות ידידותיות.

חברי הכנסת, אנו יודעים מה אנו יכולים להשיג בשנה הקרובה. אנו יודעים עוד אל מה אנו שואפים ל־ הגיע במהלך ארבע השנים הקרו־ בות. אין ספק שהאתגרים שלפנינו הם קשים ויש בהם משום הליכה בגדולות.

אני מאמין שנמצאים בנו הכוחות שיאפשרו השגת יעדים שמדינה ב־ מצב דומה אינה חותרת אליהם. אך אנו יכולים לעשות זאת. עמדנו ב־ מלחמה קשה שנכפתה עלינו — על אחת כמה וכמה שאנו מסוגלים לב־ צע מה שאנחנו, מרצוננו אנו, מ־ טילים על עצמנו.

הציבור בישראל בוגר דיו כדי ל־ המשיך ולשאת בעול. הוא יודע ש־ המאמץ הכרחי, כי המטרות משות־ פות. אם יחוש כל אזרח, כי בו תלוי מה יקרה במדינה, במשק ובחברה, כי אז — ובכך אני מאמין אמונה שלמה — נעשה וגם נצליח.

התחזית הכלכלית שביסוד התקציב

חזרה לגידול מהיר בתוצר

ריסון־מה בעליית המחירים * גידול רב בגירעון במאזן התשלומים

סימני שאלה רבים קיימים אצל כלכלני האוצר המכינים את התק־ ציב הלאומי לשנת 1974. יותר מכל שנה מאופיינת 1974 על־ידי אי־ הוודאויות בתחומים רבים. על אף אי־ הוודאויות — ובסימנן עומד התקציב הלאומי כולו — צפוי לדעת הכל־ כלנים במשך 1974 גידול מהיר ב־ פעילות המשקית, תוך קיום תע־ סוקה מלאה, על אף שיתהוו צווארי בקבוק בתעסוקה בעקבות שילובם של חיילים משוחררים במעגל ה־ תעסוקה.

בצד התקציב הלאומי באוצר מע־ ריכים, כי בשנת 1974 יגיע מספר העולים לארץ ל־60 אלף איש, ו מספר המגוייסים בכל נקודת זמן יגיע [illegible] חיילי מילואים. להיקף גיוס המילואים השלכות יש־ רות על היקף התוצר הלאומי הגל־ מי, התעסוקה, רמת הצריכה ומש־ תנים אחרים.

בתוצר הלאומי הגלמי צפוי ב־ 1974 גידול של 6.5 אחוזים לעו־ מת כל שנת 1973. אם ישווה ה־ גידול הצפוי בתל"ג לתל"ג ב־9 ה־ חודשים הראשונים של 1973 (ללא המלחמה), הרי שיעור הגידול ה־ צפוי הוא 4.5 אחוזים בלבד (ב־9 החודשים אלה היה שיעור הגידול המצטבר 7½ אחוזים; במשך כל 1973 — 4½ אחוזים, והם מתעלמים מש־ כי המגוייסים — 2.7 אחוזים בל־ בד).

כלכלני האוצר מעריכים כי הפסד התוצר כתוצאה מן המלחמה יסת־ כם בשתי השנים 1973 ו־1974 ב־3.4 מיליארד ל"י. היצוא שלא בוצע בגלל המלחמה מגיע ל־250—300 מיליון דולר, השקעות שלא השק־ עו בעטייה נאמדות ב־3 מיליארד ל"י.

גרעון גדול במאזן

הגרעון הצפוי בחשבון השוטף של מאזן התשלומים ב־1974 יגיע ל־3.3 מיליארד דולר, בהשוואה ל־2.47 מיליארד דולר ב־1973. סך כל יצוא הסחורות והשירותים (כולל שטחים) יגיע ל־3.3 מיליארד דולר — גידול בשיעור של 16 אחוז מפל 1973; אולם מזה רק כ־2 אחוזים גידול ריאלי. סך כל היבוא יגיע ל־6.6 מיליארד דולר; שיעור הגידול ב־ יבוא הוא 22 אחוז, שעור המייצג ירידה ריאלית של 2 אחוזים ועליה עקב התייקרויות בכ־24 אחוז.

הגידול האיטי ביצוא נובע מ־ ירידה ביצוא היהלומים, הצפוי ב־ תוצאה מירידה ניכרת בביקוש ב־ שוקי העולם. היצוא התעשייתי ה־ אחר יגדל ב־23 אחוז. יצוא שירותי התיירות יגיע ל־300 מיליון דולר, ויצוא שירותי התובלה ל־650 מיל־ יון דולר. היצוא לשטחים יסתכם ב־240 מיליון דולר.

בצד היבוא בולט גידול של 500 מיליון דולר בהוצאות לקניית דלק. יבוא בטחוני יגדל מ־1.5 מיליארד דולר ב־1973 ל־1.8 מיליארד דולר ב־1974.

יבוא ההון ברוטו הצפוי ב־1974 הוא 2.96 מיליארד דולר, לעומת 3.77 מיליארד דולר ב־1973. יבוא ההון נטו, היינו לאחר ניכוי החזר חובות וחיסול השקעות, יגיע ל־2.44 מיליארד דולר, לעומת 3.265 מיל־ יארד דולר ב־1973 ו־1.75 מיליארד דולר ב־1972. כלכלני האוצר זהי־ רים בהערכותיהם לגבי יבוא ההון כמו גם לגבי נושאים אחרים. עדיין לא ברור מה יהא היקף הסיוע ה־ אמריקאי לישראל בשנת 1974 ולא ברור גם מה יהיה מצב הפעילות הכלכלית בארצות־הברית ובמדינות אחרות מהן מגיע לישראל הון. ב־ סעיפי יבוא ההון נרשם בשלב זה סכום של 700 מיליון דולר שמקורו בממשלת ארצות־הברית.

לפי נתונים אלה צפוי גרעון (לפ־ ני תנועות הון לזמן קצר, טעויות השמטות) בסדר גודל של 0.9 מיל־ יארד דולר ומכל מקום צפויה ירי־ דה משמעותית ביתרות מטבע חוץ שבבנק ישראל. לדברי שר האוצר אין לצפות לירידה ביתרות במלוא היקפו של הגרעון. כלכלנים באו־ צר מעריכים, כי ירידת היתרות תס־ תכם בגבולות של 550—600 מיליון דולר.

20% תוספת יוקר

כלכלני האוצר מעריכים, כי ב־ צריכה, ביצוא ובהשקעות יתקיים גידול איטי יחסית, אשר יקוזז על־ ידי גידול מהיר בצריכת מערכת הבטחון. סביר לצפות, שלחצי עודף ביקוש יחלשו במידה ניכרת במהלך השנה. לדברי אנשי האוצר יש לצ־ פות ליציבות ולריסון עצמי בתחום השכר, מעבר לתשלום תוספת היו־ קר ביולי. באוצר מעריכים, כי על פי שיטת חישוב תוספת היוקר מת־ חייבת בהסכם יולי תוספת יוקר של 20 אחוז, בנוסף ל־6 אחוזים שכבר שולמו השנה. על סמך זה מעריכים כי לא צפויים לחצים מצד ההסת־ דרות.

קצב עליית המחירים בהמשך 1974 — לאחר שעליית המחירים ש־ מקורה בייקור הדלק וביטול הסובסי־ דיות תתמצה — מוערך על־ידי אנ־ שי האוצר כאיטי. הם אומרים, כי לאחר חודש אפריל תהיה עליית מחירים ממוצעת של אחוז אחד ל־ חודש, לעומת שני אחוזים עליה חודשית ממוצעת בסוף 1973.

* האופטימיות לגבי ריסון הלח־ צים האינפלציוניים נובעת משתי סי־ בות עיקריות: הספיגה של 5—6 מיליארד ל"י עקב ביטול סובסידיות, מילוות ומסים שהוטלו; * הגרעון הגדול במאזן התשלומים והירידה ב־ יתרות, שמשמעותה ביטול אמצעי תשלום בסך כ־3.5 מיליארד ל"י.

מפעלים מאושרים יוסיפו לשלם מילווה ביטחון

רק מפעלים מאושרים ימשיכו לשלם מילווה בטחון גם בשנת המס הבאה, ולמעשה לא יחול כל שינוי במבנה המס החל עלי־ הם: מס חברות 33%, מילווה בטחון 7%. הם אינם משלמים מס הכנסה.

לוא בוטל מלווה הבטחון על מפעלים מאושרים, היה שיעור המס הכולל יורד מ־40% ל־33%. הואיל ובמקביל לביטול מלווה הבטחון אצל חברות רגילות הוע־ לו מס החברות ומס ההכנסה, כך ששיעור המס הכולל לא נשתנה כמעט (59.4% לעומת 60.5%), היה גדל שוב הפער בין מפעלים אלה וחברות סתם. דבר זה נמנע על־ידי השארת מלווה הבטחון לגבי מפעלים מאושרים.

התפתחות הפעילות הכלכלית ב־ מהלך השנה לא תהא אחידה — מע־ ריכים כלכלני האוצר. ראשית ה שנה תושפע עדיין מן המלחמה בהמשך, אם תתממש תחזית שחרור אנשי מילואים ושחרור גורמי ייצו אחרים ובעיקר כלי־רכב, תחזור ה פעילות הכלכלית לרמה שהיתה ער המלחמה.

המאפיין יותר מכל את הצפוי ב 1974 הוא העברת חלק נכבד מ תוספת המקורות למערכת הבטחון צפוי גידול רב בביקושים המקומי של מערכת הבטחון, הנאמד ב־ז אחוז. הגידול בביקושים המקומי של הבטחון יהיה מלווה בקשיים בגלל הצורך בהעברה מהירה של כ אדם בין ענפי משק שונים.

בצריכה הפרטית — מעריכים ב אוצר — לא יחולו שנויים עמוקי או שתהיה ירידה קטנה בהשוו לצריכה הפרטית ב־1973 כולה. בהשוואה לרמת הצריכה הפרטית ב תשעת החודשים הראשונים ש 1973 — צפויה ירידה של כ־4 אח זים ברמת הצריכה ב־1974.

על אף הירידה בצריכה הפרט תחול ירידה בשיעור החסכון הפרט ירידה זו מוסברת בציפיות לכך אנשים ימנעו מלהוריד את רמת ח יים, כמתחייב לכאורה מצעדי מס שננקטו בעקבות המלחמה.

ב־1974, אומרים כלכלני האוצ צפויה ירידה של 7 אחוזים בהי ההשקעות לעומת ההשקעות בפ ב־1973. בהשוואה ל־9 החודשים ראשונים ב־1973, תהיה הירידה היקף של 13 אחוז. אנשי האוצר מ ריכים, כי בחצי הראשון של הש תורגש עדיין השפעת המלחמה אילו בחצי השני תחול עלייה מ רה יחסית בהיקף ההשקעות.

אך היקף ההשקעות כמישמע אחרים, יוכתב בסופו של דבר מישרין על־ידי הפעילות הכלכל במדינות שונות בעולם ומן המ הפוליטי בטחוני בארץ.

(המשך והערות לתקציב בעמ' 9)

AEG

...מייצר את הקור

AEG גאים להציג בפניך את המקרר המצטיין בתכונותיו הבלעדיות, העונות על כל דרישותיך.

• דלתות מגנטיות.
• הפשרה אוטומטית מלאה
• טמפרטורה מבוקרת אוטומטית.
• בידוד מקסימלי בשיטת הפוליאורתן.
• נפח פנימי ענק.
• שירות מעולה של EVIS, וחלפים מקוריים בשפע.
• מבידה גם לשולים חדשים בירות ישראליות.

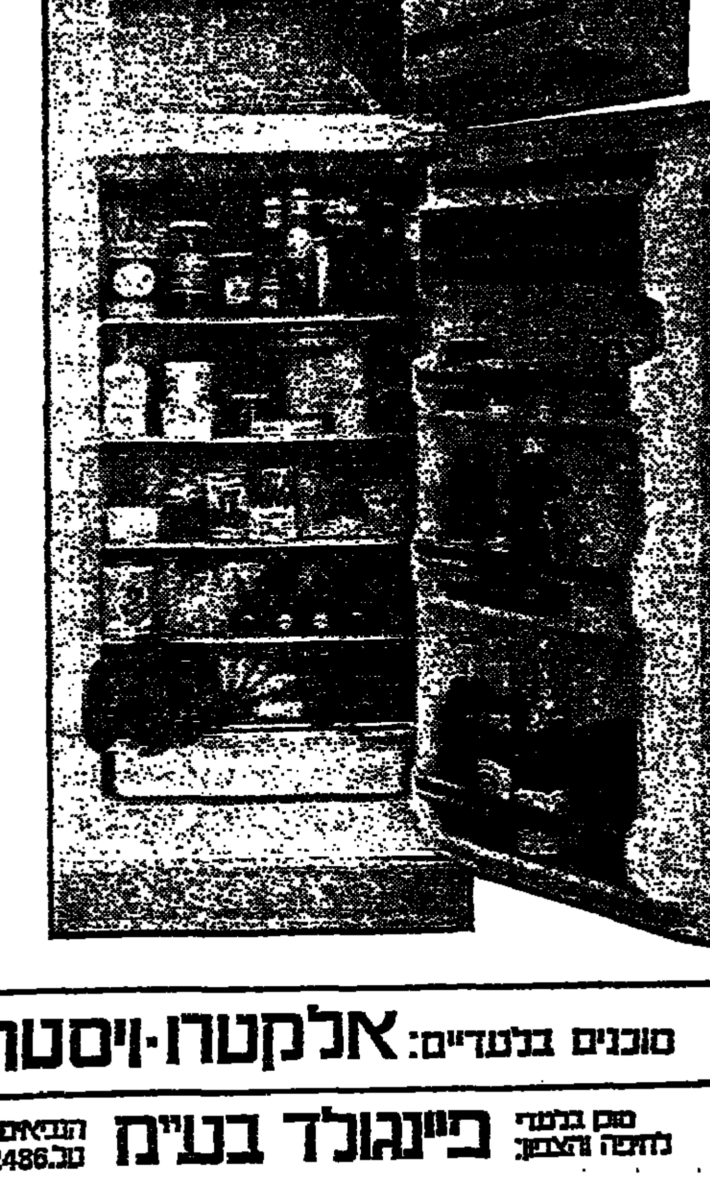

SANTO 401
de luxe

AEG

הספקה מיידית

סוכנים בלעדיים: אלקטרו־ויסטה בע"מ ת"א, חדשבט 10 טלפון: 254361.

סוכן בלעדי לחיפה והצפון: פיינגולד בע"מ הנביאים 27, חיפה טל. 662486, 666164.

החשוב ביותר השרות המצויין
שרותי אויס EVIS

פרסום אדמון בע"מ

שחמט

מאת משה צ'רניאק

האליפות בהילוך גבוה

פרטי הסיבובים
אליפות גברים

תוצאות הסיבוב הראשון הובאו ב־מדורנו הקודם (קלדור־אורסק, תי־קו).

סיבוב שני: גלפר־דובקין 0:1, רד־שקוביץ־קלדור 0:1, אורסק־צ'רניאק 0:1, פרידנבדפלאי ½:½, פרץ — בר־ציון 0:1, מרס־צ'סקוב ½:½, ברנ־שטיין־ליברזון 1:0, כנבריום 0:1.

סיבוב שלישי: קלדור־גלפר ½:½, דובקין־כגן 1:0, צ'רניאק־רדשקוביץ ½:½, ליברזון־מרס 0:1, רום—ברנ־שטיין 0:1; לא נשתיימו: פלאי־אורסק, בר־ציון — פרידמן, צ'סקוב — פרץ.

סיבוב רביעי: דובקין־קלדור 0:1, רדשקוביץ־פלאי 0:1, אורן — בר־ציון 0:1, פרידמן־צ'סקוב 0:1; לא נסתיימו: גלפר־צ'רניאק, פרץ־לי־ברזון, מרס־רום, כגן — ברנשטיין.

סיבוב חמישי: צ'רניאק־דובקין 0:1, בר־ציון — רדשקוביץ 1:0, צ'ס־קוב־אורן 0:1, ברנשטיין — מרס ½:½. לא נסתיימו: פלאי־גלפר, קלדור — כגן, ליברזון — פרידמן, רום — פרץ.

סיבוב שישי: קלדור — צ'ר־ניאק ½:½, גלפר — בר־ציון 0:1, פרץ — ברנשטיין 1:0, אורן — ליברזון 1:0. כרם נשתיימו: כגן — מרס, פרידמן — רום, דובקין — פלאי, רדשקוביץ — צ'סקוב.

הדירוג אחרי 6 סיבובים: ליברזון 4 (2), גלפר 3½ (2), רדשקוביץ 3½ (1), צ'רניאק 3 (1), קלדור, ברנ־שטיין, אורן 2½ (1), כגן, פרץ 2(3), פרידמן 1½ (3), מרס, צ'סקוב 1½ (2), רום 1 (3), דובקין 1 (1), פלאי ½ (3), בר־ציון ½ (1).

15 משחקים לא גמורים, שהשלמ־תם תשנה, כמובן, את פני הדברים.

אליפות נשים

המשתתפות לפי הגרלה:

1. עדה זקריה 2. לאה גודלמן 3. אולגה פודרזינסקיה 4. מרים חול־פר 5. כרים בריקנר 6. אורלי קופ־מן 7. איריס בדחורין 8. צביה ביגי'ר 9. כרים חיימוביץ 10. מרינה שטיין 11. אנה פרנק.

תוצאות הסיבובים בטל סעות מגהלת התחרה. נערכו שנים ממש־חקי הסיבוב השני שלא לפי זיווג הגבון. בכך הוקדמו למעשה המש־חקים: פרנק־בריקנר 1:0 (בן הסי־בוב הרביעי) וחיימוביץ־פודרזינסק־יה 1:0 (מן הסיבוב האחרון).

סיבוב ראשון: גודלמן — פרנק 0:1, פודרזינסקי — שטיין ½:½, חול־פר — חמוביץ 0:1, בריקנר — ביג־ג'י 1:0, קופמן — בן־חורין 0:1.

סיבוב שני: המשחקים טרם נס־תיימו.

סיבוב שלישי: פודרזינסקיה — זקריה 0:1, חולפר — פרנק 0:1.

סיבוב רביעי: גודלמן — פודר־זינסקיה 1:0, שטיין — קופמן 0:1, חיימוביץ — בן־חורין 0:1.

הדירוג בתום 4 סיבובים: פודר־זינסקיה 3½, חולפר 2 (2), שטיין 1½ (2), ביגי'ר 1 (3), גודלמן, בריקנר, קופמן 1 (2), חיימוביץ 1 (1), זקריה בן־חורין 0 (2), פרנק 0 (1).

שליטה בשטח

אחד הגורמים המביאים לנצחון ב־שחמט הוא שליטה בלתי מעורערת בחלקו הגדול של הלוח. במשחק הבא לא הצליח השחור לפתור את בעיית הפתיחה. הוא נקלע לעמדה נחותה, נכשל בנסיונו להשתחרר ו־בשאר חסר אונים מול לחץ גובר והולך.

לבן: ליברזון
שחור: מרס
אליפות הארץ 1974

1. ה4, פ־ו6; 2. ה5, פ־ד5; 3. ד4, ד6; 4. פ־ו3, ר־ג4; 5. ר־ה2, ה6; 6. 0—0, ר־ה7; 7. ג4, פ־ב6; 8. פ־ג3, 0—0; 9. ר־ה3, רצ5;

ניסוי בלתי מוצלח. עמדתו של השחור איננה נוחה אך המשך 9... פ־ג6 (או 9... פ"ד7) 10. ה:ד6, ג:ד6; מאפשר צור מאבק להשגת שוויון. הבכע בטקסט היה באחד ממשחקיו של קורצ'נוי, אולם אחרי החילופין (ה:ד6, ג:ד6) ויש בכך שי־נוי מהותי.

10. ג5, ר:ו3; 11. ו:ו3!

כמובן. הפרש השחור נאלץ לסגת (11... פ—ג4; 12. ר:ג4, ד:ג4; 13. מה—א4) והלבן זוכה לעמדת התק־פה בטור ד'.

11... פ—ב8;

כאן יִשאר הפרש „קבור" לחלוטין. הרע במיעוטו: נסיגה ל־ד7 כדי לנסות את ההמרון: צ—ה8, פ—ו8.

12. ו4, ב6; 13. ג6, א4; 14. א4, מה—ג7; 15. מה—ב3, פ—ד7; 16. ה3, צ—ו8;

אין זמן לנסות להשתחרר ע"י 16... א5 כי הלבן מאיים 17. ה:ו6, ר:ו6; 18. ר—א4. ובאוחר יותר הלבן לא יתיר אפשרות שחרור זו.

17. ה:ו6, ר:ו6; 18. ר—ו4, פ—ו8; 19. א5!, ב:א5; 20. ב:א5, א6;

נוצרה נקודת תורפה נוספת: הפ־רש יוחזר ל־ו6. השחור חשש כנר־אה מפני המשך 21. א6 ובעקבותיו צ־ר־ב1—ב7. עמדתו אומללה ואין לו כבר כסעים טובים.

21. פ—א4, צ—א7; 22. פ—ב6, צ־א—ב8; 23. מ—ד1.

עתה יכול הלבן להתענות לתכנת התקפה באגף המלך.

23... פ—ב5;

הכלי היחיד שיצא מן המחבוא אך הוא אינו פעיל.

24. צ—ו1, צ—ב7; 25. ו5, צ—ה8; 26. ה5, ה:ו5; 27. ר:ה5, ר—ו8; 28. צ־א—ו1, מה—ה7; 29. צ—ה3.

כדי להשיב על 29... מה—ה4 ב־30. צ—ה3.

29... ו6; 30. פ—ג8, מה—ה7; 31. פ—ו6, צ—ה—ה7;

או 31. פ:ו6, ג:ד6; ואין הגנה על ג6.

32. פ:ג7, צ:ג7; 33. מה—ו3, צ—ה; 34. ר—ה6, ראש; 35. מה—ה8; מה—ה8; 36. ה6, השחור נכנע.

בסגנון ה„מערב הפרוע"

משחק ראווה, מלא התכוכות, ר־צוף הקרבנות כלים — אם נבחנות האם לאור — סימן את התמודדותם של שני שחמטאים, אשר נטייתם למשחק סקטי חריף ידועה לכל.

לבן: פלאי
שחור: פרץ
אליפות הארץ, מרץ 1974

1. ה4, ג5; 2. פ—ו3, פ—ג6; 3. ד4,

שחמט בישראל

ידיעות בקצרה האריך הרשמה לקורס מדריכי שחמט תהאריך עד 25 במרס, שלבו הראשון של הקורס יתקיים, כמתוכנן, במרכז ימי, בקי־סריה, ב־9 ו־10 באפריל. הקורס מאורגן ע"י האגוד לשחמט בשיתוף עם השלוחיה הליבתית ● בשבת האחרונה נערכו בארץ מספר מפגשי ליגה שנדחו מן הסיבוב הראשון. בליגה הלאומית: הפי ירושלים — „רובינשטיין" ירושלים 3:3 אותה תוצאה במיפגש הפי חפר — נצרת־עלית מליגה א' צפון ● נסתיימו התחרויות המוקדמות באליפות הא־רץ לקבוצות נוער (גילאי ביי"ס הי־כון). הקבוצות המנצחות בשמונת הבתים יוסיפו להיאבק על תואר ה־אליפות, הן: ביי"ס מקיף (באר־שבע), צעירי הפי ראשל"צ, בית התלמיד (פ"ת), ביי"ס אחד העם (פ"ת), הדסים, מרכז הנוער א' ת"א, נוער „הרצליה" חיפה, טרם קיבלנו ידיה מבית בעפולה ● בין התאריכים 31 במרס ו־4 באפריל תערך ב־רחובות האליפות הארצית לנוער (גי־לאי ירסודי) ליחידים, התחרות תנוהל לפי השיטה השוויצרית (9 סיבובים).

שחמט בעולם

ידיעות בקצרה בבירת המחוז־צות נערכה עתה תחרות מרובעת בין 4 שחמטאיות שהמולשו במקו־מות 2—5 בתחרות הבין־אזורית לנ־שים. שתי הראשונות במבחן זה יתר־מודדו יחד עם קושניר וקוזלובסקיה בתחרות מרובעת נוספת לקביעת ה־מתקנית שתתמודד בדו־קרב עם ה־אלופה, נונה גפרינדשווילי. אלכסנד־דריה ולוויטינה הבטיחו לעצמן את שני המקומות הראשונים. של הי־תה שלישית וקוגלייבה — אח־רונה ● תוצאות הפסטיבל ה־מסורתי בוויק־אן־זיי שבהולנד: בתחרות הראשית ניצח האמריקני בראון עם 11½ (מ־15), אחריו הוו־לנדי דונר 9½, היוגוסלבים מטולוביץ ופלאגיביץ הגרמני הכט עם 9 נק׳ כ"א. התחרות היתה חלשה מקוד־מותיה. בתחרות אמנים ניצח קוראי־צה (יוגוסלביה). בתחרות נשים הח־זיקו במקום הראשון איוונקה (הונ־גריה) וניקולאו (רומניה) ● באלי־פות השנתית ברומניה ניצחו ביחד גיורגיו וציוקולטיה (צפוי דו־קרב). שלישי — שובה (עם חדש בשחמט הרומני) האחריו: גיצ'סקו ובבלוב ● ראול סנגינטי הכרז כאלוף אר־גנטינה לאחר שניצח את דברגוס בדו־קרב בתוצאה 3½:2½. שניהם הת־חלקו במקום הראשון באליפות אר־צם ● בתחרות הבינלאומית שבעיר־כה בריקיאבית, איסלנד, ניצח ס־מיסלוב עם 12 נקודות (מ־14), אח־ריו פורינגטון 11, ברונשטיין, ולימר־רובין 10½ כ"א. ארבעת הראשונים לא הפסידו בשום משחק ● באליפות לנינגראד ניצח קאראסיב עם 10½ (מ־15). אחריו: שפין 10, לוקין 9½, קוחלוב, בוכמן 9 כ"א ● במרוקו נפתחה הגבית התחרות הבינלאומית הראשונה בארץ זו. משתתפים בין השאר קטוב, גיאורגיו ובסטר אבי בים בינלאומיים.

בעיה מס׳ 753
פ. בונדרנקו, א. קקוביה, 1954

הלבן מתחיל וזוכה

בעיה מס׳ 754
ג. מזור, 1984
פרס ראשון

מט בשניים

בעיה מס׳ 755
אי הורוביה, 1941

מט בשלושה

נטל המסים הכולל יגיע ל־62% מההכנסה הלאומית

ההכנסות ממסים ותשלומי חובה יתחכמו בשנה הבאה ב־20.4 מיל־יארד ל"י, לעומת 15.75 מיליארד ל"י בשנת התקציב 1973. זו תוספת של 4.650 מיליארד ל"י, או עליה של 29.5 אחוז בהשואה לאומדן ההכנסות ב־שנת התקציב השוטפת; האומדן זה גבוה ב־48 אחוז מההכנסה בפועל ב־שנת 1972 — לאחר שהוגדל במרוצת השנה בקשר עם התקציבים הנוספים שהוגשו.

46.6 אחוז מההכנסות יבואו ממסים ומילוות על הכנסה ומסי־רכוש (ה־שנה 46.3 אחוז), 51.4 אחוז ממסים על הוצאה (51.8) ו־2% מעברות ו־רשיונות. יחד עם תשלומי הביטוח הלאומי ומיסי הרשויות המקומיות, יגיעו המסים ותשלומי החובה בכל דרגי המימשל ל־62 אחוז מההכנסה הלאומית. בכך תתפוס ישראל את המקום הראשון בעולם במשקל ה־מסים בהכנסה הלאומית בהשואה ל־מדינות אחרות (ישראל 62 אחוז, בריטניה והצרפת 44, גרמניה 43, אר־צות־הברית 38, שוויץ 31 אחוז).

חלקם של המסים והמלוות בהכנסה הלאומית גדל בהתמדה. ב־1960 הגיעו המסים ל־26.2 אחוז מן ההכ־נסה הלאומית. ב־1967, שנת מלחמת ששת הימים, הגיעו המסים ל־28.8 אחוז מן ההכנסה הלאומית. ב־1970 ל־38.1 אחוז, ב־1973 ל־50.9 אחוז והולך ב־1974, על פי האומדן, יגיעו המסים ל־54.8 אחוז מן ההכנסה ה־לאומית.

בשנים 1967—73 גדלה ההכנסה ה־לאומית פי 2.2. הכסים לעומת זאת יחד עם מלוות החובה גדלו פי 5.7. על פי התחזית יכסו ההכנסות ממסים ותשלומי חובה ל־54.5 אחוז בכלל הוצאות התקציב, בהשואה ל־46.6 אחוז בשנת 1973 ו־56.6 אחוז ב־1972.

חוק התקציב לוקח כבר בחשבון כספר שנויים במס הכנסה ומלוות ה־חובה. שינויים אלו נעשים כשלב נוסף ברפורמת המס, שהורצה על־ידי ועדת אשר. שלב זה של הרפור־מה, השלישי, כולל את הקינויים ה־עיקריים הבאים:

✱ ביטול מלווה הבטחון (למעט על מפעלים מאושרים) והסמעתו ב־מערכת המס.

✱ העלאת סף המס. במקרה של נשוי אב לשניים יועלה סף המס מ־743 ל"י לחודש בפברואר 1974 (כו־לל ממסר תוספת יוקר) ל־792 ל"י בחודש. אב לארבעה יהיה פטור ממס על הכנסה של 1050 ל"י לחודש, במקום 1015 ל"י כיום. כתוצאה מ־העלאת סף המס ייצאו ממעגל משל־מי המיסים כ־20 אלף נישומים.

✱ הפחתת שיעור המס המכסי־מלי. כיום הוא 80 אחוז (כולל מלווה בטחון אך ללא מלווה מלחמה) חל על הכנסה חייבת של 42 אלף ל"י ומעלה לשנה. על פי הצעת האוצר יופחת השיעור ל־65 אחוז (לא כולל מלווה מלחמה) והוא יחול על הכ־נסה חייבת העולה על 70 אלף ל"י.

✱ ניכויים אישיים: הניכוי ל־תושב יוגדל מ־3540 ל"י כיום ל־3720 ל"י. הניכוי לאישה יהיה 1320 ל"י, במקום 1260 ל"י. הניכוי בעד כל ילד נוסף יוקטן ל־1260 (מ־1320 ל"י), בהתחשב בהגדלת הקיצבה ל־ילד שלישי ומעלה, הניתנת על־ידי הביטוח הלאומי. בקביעת גובה ה־ניכויים לילדים הובאה בחשבון הוד־למה קיצבאות לחייב במס קיצבות ילדים, שמשלם המוסד לביטוח לאו־מי.

השינויים המוצעים במסי חברות הם כדלקמן:

✱ מס חברות: מלווה הבטחון יובלע במס ושיעור מס החברות יוע־לה מ־38 אחוז כיום ועוד 7 אחוזים מלווה בטחון ל־42 אחוז.

✱ מס ההכנסה יועלה מ־25 ל־30 אחוז.

✱ המס על רווחים בלתי־מחו־לקים: שיעור המס הכולל — מס חברות ומס הכנסה על רווחים בלתי מחולקים — יהיה 54.9 אחוז, לעומת 53.5 אחוז ועוד 7 אחוזים מלווה. שי־עור זה יחול הן על חברות פר־טיות והן על חברות צבוריות.

✱ המס על רווחים מחולקים: דיווידנד שחולק על־ידי חברות ש־בניהן אינן נסחרות בבורסה יהיה חייב במס הכנסה בשיעור של 50 אחוז. ההכנסות ממקור זה לא תהיה חייבת במס הכנסה נוסף. מי שחייב במס שולי נמוך מ־50 אחוז יוחזר ההפרש.

✱ דיווידנד של חברה שסב־רותיה נסחרות בבורסה יהיה חייב ב־מס הכנסה מירבי של 25 אחוז בל־בד, והשיעור הכולל של המס יהיה 56.5 אחוז.

✱ חברות תעשיה: מס ההכנסה על רווחים בלתי מחולקים של חב־רות תעשיה יוגדל מ־10 ל־15 אחוז ושיעור המס הכולל יגיע ל־50.7 א־חוז, במקום 51.2 אחוז.

השינויים הללו במיסוי החברות לא יגרמו לשינוי ניכר בפוטנציאל ההכ־נסות ב־1974. שינויים נוספים המ־תוכננים:

✱ מלווה המעבידים, שהיה ב־שיעור של 6 אחוזים מסך כל תשלו־מי השכר בשנים 1971/72, הופחת ל־5 אחוזים באפריל 1973. יופחת עתה ל־2.5 אחוזים. שינוי זה יקטין את ההכנסות בשנת 1974 בסכום של 350 מיליון ל"י.

✱ כוצע להאריך את תקפו של מלווה המלחמה להצי שנה נוספת כך. שהמלווה יוכל במשך כל שנת התקציב הבאה. מלווה זה יגרום ל־תוספת הכנסה של 500 מיליון ל"י.

✱ מס רווחי הון: יצומצם קצב הירידה בשיעור המס, המותנה באו־רך תקופת ההחזקה בנכס, על־ידי הקטנת ההנחה במס ל־3 אחוזים לכל שנת החזקה, במקום 5 אחוזים.

✱ יוצעו שינויים במס שבח מקר־קעין שיביאו לתוספת של 30 מיליון ל"י.

מוצעים גם תיקונים בפקודת מס הכנסה.

א) הטלת ריבית על הפרשי־מס בכל שלב עד להשלום הסופי. בג־בול שנתיים אחרי הגשת הדו"ח. ב) הפיכת מניות לנסחרות בבורסה ותו־שב כממומשן ותחויב במס רווחי הון. ג) רווחים הנובעים „מכבוס אגרות" יחויבו במס. ד) יוטל קנס אדמיני־סטרטיבי על אלה מן הנישומים החייבים לנהל פנקסים אך אינם מנה־לים אותם. ה) הרחבת נכוי מס במ־קור לגבי ענפי משק נוספים.

הרשויות המקומיות משתעבדות לממשלה

הוצאות הרשויות המקומיות בשנה הבאה יגיעו על פי גומני הצעת התק־ציב לכ־2.9 מיליארד ל"י כ־800 מיל־יון ל"י יותר מאשר בשנה השוטפת. ההכנסות העצמיות נאמדות כ־2.49 מיליארד ל"י, מהן רק 918 מיליון ל"י הכנסות ישירות קרוב ל־1.6 מיליארד ל"י מקורן בהשתתפות הממשלה. צפוי איפוא לרשויות המקומיות גר־עון של כ־430 מיליון ל"י.

למימון הגרעון מתכוונים ראשי ה־רשויות המקומיות להעלות מיסים בהיקף של 350 מיליון ל"י. שאר ה־גרעון יהיה צריך לכסות — אומרים אנשי האוצר — על־ידי קיצוץ של יותר ממאה מיליון ל"י בהוצאות.

בסעיפי ההוצאות בולט סעיף ה־שכר המשכורת, המסתכם ב־1.1 מיליארד ל"י לעומת 818 מיליון ל"י בשנה השוטפת. ההוצאה לפרעון מל־וות תגיע בשנה הבאה ל־543 מיליון ל"י.

ליום 31.3.73 מגיע סומט המילווה על הרשויות המקומיות ל־3.09 מיל־יארד ל"י, מזה 1.6 מיליארד ל"י, על חשבון קרן, 1.12 מיליארד ל"י על חשבון ריבית, 320 מיליון ל"י על חשבון הפרשי הצמדה.

ההוסר על תקציב 1974 הוכן בידי אוהן ליפשיץ. כת־בות נוספות — במדור „כל־כלה ועסקים" ביום א'.

המצרים כבני־אדם

ספר חדש

מאת הדה בושם

In Search of Ali Mahmood. An American Woman in Egypt. by Vivian Gornick.

(הוצאת סאטרדיי ריביו פרס, ניו־יורק, 344 עמ׳).

היו ימים שהמזרח משך במגלי־קסם נשים אנגליות, מהן הטמתניות האכסצנטריות שחיפשו ובקשו בו אכסוטיקה ורומאנטיקה. הללו היו עולות אליו לרגל, משוטטות בו ו־מפרסמות לאחר מכן זכרונות מסבר ניים. (ראה פריה סטארק ואחרות). המזרח עודו גדוש פלאים ומסתורין, וכיום הוא קוסם לנשים אמריקאיות, המתוסכלות ומוצאות אותו גדוש ב־ארוטיקה ובסקס, הכל לפי אופנת הזמן.

ספרה של ויויאן גורניק הוא ממש כפי שהיא מכנה אותו, סיפורה של אשה אמריקאית במצרים, ועלי להו־דות שקראתי את הספר בנשימה עצו־רה אם כי ברגשות מעורבים. זאת אחת הפעמים הנדירות שניתנת לנו ההזדמנות לפגוש במצרים כבני־אדם ולא כאויבים בנפש מעברו האחר של המיתרס.

ויויאן גורניק איננה מתחבלת ודו־אה אותם כפי שאנו מורגלים, דרך משקפיים צבאיים־פוליטיים; ובגלל תפיסת עולמה דרך הראייה האישית המיוחדת לה, למרות הסתייגויות ש־יש לי, הספר הוא מסמך מרתק, מאי־לף, יוצא־דופן ומופלא.

ויויאן גורניק היא עתונאית בת שלושים וחמש, יהודיה־אמריקאית ב־בית ציוני כתוח, שגם בו ראו בער־בים תמיד את „האויב". אב עלי מתחבר בן העשרים־ושלש, סטודנט לפיסיקה ועובד־מצרי פגשה בקמב־רידג' בשנת 1969. בין השניים הת־פתחה פרשת־אהבים סוערת ובסיומה הגיעה לידי החלטה שעליה לנסוע ולראות את קהיר, עיר הולדתו ו־מגוריו של עלי מחמוד. שנה לאחר מכן פנה אליה עורך בהוצאת ספרים ניו־יורקית והציע לה לנסוע לקהיר־הקיכון ולכתוב את רשמיה על הער־בים, והיא ענתה בהתרגשות: „המז־רח־התיכון לא. מצרים ורק מצרים".

וכך, בפברואר של שנת 1971 היתה ויויאן גורניק בדרכה לקהיר כדי לגלות לדבריה את משפחתו של עלי מחמוד „להפוך אותה למשהו ממשי עבור אנשים במערב". המשפחה ה־מרושעת העניפה קיבלה את העורות האמריקאית בזרועות פתוחות. הא־עיפה עליה אהבה, סימפאטיה, סי־פורים, רכילות, אינפורמציה ואוכל.

משפחתו של עלי מחמוד היא מש־פחה בורגנית מצרית, כנראה טיפו־סית. בני המשפחה איתם קשורה הסופרת קשרים אינטימיים מתגלים לנו לפתע כבני־אדם לכל דבר. אנ־שים הדומים לנו בבעיותיהם, בתס־כולם, בסבלם, באושרם, ובביקורת שיש להם הן על עצמם והן על ה־ארץ בה הם חיים; אנשים המחפ־שים את עצמם ואת הזותם.

עבור הכותבת מהווה המשפחה, ו־רבים אחרים שפגשה לאחר מכן, משהו מזור ואכסוטי ומסגוני אבל בד־בבד משהו אנושי ומרגש מאוד. מי שהי כמעט במזרח־התיכון מכיר רבים מן הסממנים, אולם המצרים כ־בני־אדם הם ללא ספק בחזקת חד־שה בשבילנו.

כאשה אמריקאית צעירה, הרואה עצמה משוחררת ממוסכמות המסו־רת לספר על חייה האינטימיים ב־גילוי־לב מפתיע נוסח ויויאן גורניק להגדים בערכו ובהשיבותו של סקס, היא רואה מטיבציות סכסואליות ו־אווירה ארוטית בכל אדם ובכל מקום. האווירה שהיא מתארת מעיקה לעתים בחושניות הגברה ובסכסואר ליות המתפרצת שבה. אם לקבל את דבריה כפשוטם, הרי נשים הגברים במצרים רדופים על־ידי סקס וזה נושאה המרכזי של כל שיחה וכל אירוע. יש לה כבובן סימפאטיה בל־תי־כסויה לנשים המצריות, מהן נשים משכילות שהיא רואה אותן כמשועבדות ללא כל הזדקה לפרותו של עולם גברי, כשהכתובן החשוב ביותר שלהן הוא הבתולים, ואני מצטטת: „ואז ראיתי גם בבהירות דומה את השעבוד האמיתי של נשים מצריות אלה. העצמה המדהימה בה הן נרדפות להותר־עצמיות, ואין הן קיימות אלא כבכל לסהר. ונשמתי נכרפה עבור נשים אלה ולבי הפך נוקשה כלפי הגברים ואבותי בתוסר האומן המשפיל המרמכא של הכבוד המשפחה הזה.; של המוך לנוות לבד, התרדה הלאומית מפני אבדן הילדות".

הגברים הם בעיה שהיא חוזרת ומתמודדת עמה שוב ושוב וקשה להסיק שליבה הפך נוקשה כלפיהם.

רובם מספרים לה בפרטי־פרטים על חיי המין שלהם. עם כמה מהם היא מנהלת פרשות־אהבים הגובלות על פי הרוב בפתוים ובהיסטריה, והח־רים נתקפים במחיצתה במה שהיא מגדירה „היסטריה סקסואלית". את רשמיה היא מסכמת ואני מצטטת: „ראיתי בבהירות ובחדות את הגב־רים המסובכים לתום שהם הינם מצרים. הפחד מפני מודעות הכרה והכובד האחריות המקורית שבאה ב־עקבות אלה: מאחר שכדי להיות בעל הכרה מלאה פירושו לאבד את התום, ולאבד התום פירושו להסתכן בגיהנום. גברים אלה קנו בזהירות שהם כשמעשו, את התום, והזוהר והישועה שלהם מן הגיהנום על־ידי האובססיה שלהם עם הבתולים ה־נשיים... פירושו של דבר לעמוד בפ־ני אלוהים ולהכחיש שאותה חלק מ־משחק החיים. פירושו לומר „או, לא. אנחנו רק היינו משסים. ולא היינו חלק מן המשחק. רק לרגעים דומה כאילו היינו משחקים. אבל אנו טובים כמו הילדים שהיינו תמיד. אתה רואה? אין סקס. אין אהבה. אין בגרות. רק אני הבתולה הקטנה כאן. אבחנו לא עשינו דבר".

לפי שתי במזרח התיכון ומכיר אותו, דומה שויויאן גורניק מגזימה בנושא זה, ומעניקה לו משמעויות הן ספרותיות והן אחרות מעל ומעבר למה שיש בו. סקס הוא נושא ה־מעסיק את כולנו. אולם בחברה המו־רה ומוריטאנית יש לו אספקטים שו־נים להלוטין מאלה שבחברה מתיר־נית מערבית. אין ספק שאשה אמ־ריקאית או אשה אירופאית חופשית בדעותיה, העורר ריאקציה מסוימת בבגברים שחונכו בחברה סגורה, וזה שאין הם מנפים ומתירים לנשותיהם הם רואים כמובן כאליו אצל נשים זרות. כאן תופעה כזרה שקשה ל־התיאס אליה ברגשנות המופרזת של המספרת, לא כל שכן להסיק מסקנה מופשטות כרהיקות־לכת. איני מפקפקת שהאווירה בארץ, כבו מצרים ובעיר בקהיר, היא אירוטית יותר מאשר בארצות ועדים במערב. אבל הרגישות של ויויאן גורניק גו־בלת לעתים קרובות מדי בהיסטריה, ואם כי אני רוחשת אהדה לנשים היסטריות, קשה לקבל את דעתן ללא הסתייגויות מכיסות.

כשויויאן גורניק איננה נסחפת ב־היסטריה ארוטית אנו כבלים את ה־מצרים כיצורי־אנוש סימפאטיים, טו־בי לב, נדיבים, נותנים למצבי־רוח מתוגים וקיצוניים, וליאוש מופרז, רעשנים, דברנים ומוכבים תמיד לע־זור לזולת. אם כי רוב רובם של אלה אתם נפגשה הם אנשים ונשים בעלי השכלה וממעמדות מוגדרים ו־הם מתוסכלים הן בגלל סיבות אי־שיות והן בגלל סיבות פוליטיות. כאן אנשים הנקרעים למעשה בין המזרח שאין הם יכולים ומסוגלים לזהות בלעדיו, לבין מושגים ודעות מן ה־מערב שחדרו לתוכם, והניגודים ה־מרים בין אמוציונאליות קיצונית ל־בין שכלתנות מטלטלים אותם טלטלה קשה ומרה, וגורמים להם ליאוש ו־לחוסר מעש.

האספקט הפוליטי עולה פה ושם בספר. יהדותה של המספרת הופכת לבעייה ביחסים האינטימיים שלה עם גברים, אולם למרות פחדים מסויימים תמה כצבים עדינים, איש איננו מתו־גלה כשונא יהודים. מלחמת 67' היא נושא דומיננטי. רק כיום אנו מסו־גלים להעריך ולהבין איזו טראומה רציניות היוותה מלחמה זו בחייה של האומה המצרית ושל אנשיה.

למרות אוירת האופטימיות הנוכ־חה אין מנזר בשנת 71' המאמין ב־אפשרות סבירה של מלחמה ובנצחון על ישראל, והצהרותיו של סאדאת מתקבלות בסקפטיות ציניות ובהומור טיפוסי. הומור המכיר למספרת את ההומור היהודי של עיר מולדתה ניו־יורק.

ספרה של ויויאן גורניק הוא בחל־קו ההתרגשות נסערת של רגשות עזים: מסע של אהבה־שנאה לארץ ואנשים שהיא מזהה אתם לפרות רבתם. אבל תורות לרגישותה הרבה היא מצליחה להשוף אספקטים של חיית של ארץ שגורלנו קשור בגור־לה. עם קריאת ספרה דומה שקיימת הרבה יותר קרבה מאשר זרות ושנ־אה ביבינו לבין גברים ונשים כמונו והחיים במצרים של היום, והדברים שראינו כבלתי־אפשריים הם כמעט בהישג־יד. מעבר לגבולות המגודרים חיים יצורי־אנוש ורוצים בעצם באו־תם דברים בהם אנו רוצים ואינם רוצים בשנאה ובמלחמות. אולי עתיד הספר אצלי אשליות, מאחר וגם אני יודעת שלא גברים ונשים אלה הם המכבבים את גורלם. אבל נראה לי שעד היום עשינו קשנים המורים ב־נושא זה, ואנו חייבים להגיע אליהם ולהכיר אותם כאנשים לכל דבר, ו־לא להביט בהם כדרכנו דרך משק־פים צבאיים־פוליטיים בלבד, כה גם המצרים כל סאדאת כותב כנראה ממצרים של נאצר.

הוצאת ספרים אחיאסף בע"מ

רח׳ יהוש בשיא 13, תל־אביב, ת.ד. 4816, טל. 283339

מילונים שהופיעו בהוצאתנו

מילון עברי־שימושי מאלף עד תו

אוסף שקול ומתושב של מילים שימושיות בחיי יום־יום ובספרות של ימינו. החומר נערך והושלם לפי צורכו של המשתמש לאור ההתפתחות של הלשון העברית בשנים האחרונות. 640 עמודים.
המחיר —.40 ל״י

מילון חדש עברי־צרפתי

מאת מרדכי מ. כהן
מילון חדש זה, שכולם ציפו לו, הופיע לאחרונה וזכה להד נרחב בקרב דוברי שתי השפות. מכיל כ־35,000 ערכים בכ־800 עמודים כפולי טורים.
המחיר —.60 ל״י

מילון חדש צרפתי־עברי

מאת מרדכי מ. כהן
מכיל כ־35,000 מילים ראשיות ומשנה על 776 עמודים.
המחיר —.40 ל״י

המילונים של מ. כהן הופיעו בשיתוף עם הוצאת „לארוס" — פריז.

מילון שלם עברי־ספרדי

מאת ד. ירדן — א. קומיי
כ־50,000 מילים וערכים מסודרים בסדר אלפביתי ולפי צורותיהן המשובצות. 612 עמודים גדולים, כפולי טורים.
המחיר —.40 ל״י

מילון שלם ספרדי־עברי

מאת א. קומיי
מכיל כ־35,000 מילים ובנוסף תקציר הדקדוק הספרדי בעברית. 432 עמודים גדולים כפולי־טורים.
המחיר —.40 ל״י

להשיג אצל מוכרי ספרים או ע״י משלוח צ׳ק להוצאה והמילון יישלח ע״י הדואר.

חוג בית ארכיאולוגי

רמת־גן/גבעתיים

מעונין בצרוף מספר מצומצם של חברים אקטיביים

לפנות בכתב בצרוף רקע ארכיאולוגי לת. ד. 2926 ת״א, עבור מספר 2344

כתיבה במכונה

תלמוד חישב ב־12 שעות בבית הספר לסמור

„רימון"

ת״א, דיזנגוף 85, טל. 281985
שיטת עיוורת פיקוח ממשלתי

תולדות האמונה הישראלית

מאת יחזקאל קויפמן

4 כרכים

במחיר מוזל —.84 ל״י
(במקום —.110)
רק עד 31.3.74

הוצאת דביר

הוצאת „מערכות" צבא הגנה לישראל

ההוצאה לאור משרד הבטחון

הופיע „ימי אוקטובר"

כתבות ממלחמת יום הכיפורים
ערכו: מרדכי נאור וזאב ענר

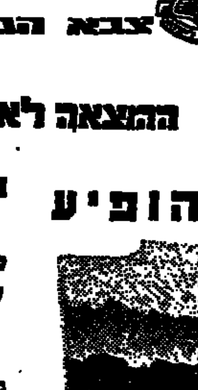

מבחר כתבות, שראו אור בעיתונות בזמן מלחמת יום הכפורים ולאחריה. עשרות כתבים תיארו את המאורעות בימי אוקטובר הסוערים, סמוך ככל האפשר לזמן ולמקום ההתרחשות.

זהו פסיפס של רשימות, שנכתבו תוך התרשמות בלתי־אמצעית, על מלחמת יום הכפורים ועל מעלליהם של גיבוריה — לוחמי אוקטובר 1973.

מחיר 14.50 ל״י

הנחה בקניה מרוכזת, להתקשר לטלפון: 210-594, 210-212.

להשיג בחנויות ספרים שקים ובבית ההוצאה.
המפיץ לחנויות „ספרים לעם" רח׳ יבנה 7 ת״א.
להזמנה באמצעות הדואר נא לצרף את התלוש והתמורה, המחיר כולל דמי משלוח.

לכ׳ משרד הבטחון / ההוצאה לאור
רח׳ ב׳ 29, הקריה, תל־אביב
רצ״ב סך .... עבור הספר ימי אוקטובר, אבקש לשלוח
לפי המען: ....

כל השירים ששרת בגנון ובגן, בבית הספר ובתנועה, בכיתה ובטיול — עכשיו בספר אחד, צבעוני, ציורי, מתוק, עסיסי, מחיה זכרונות נשכחים, ספר שילדים יתלהבו ממנו ומבוגרים ישתגעו אחריו:

ילדות קלה

שירי־ילדים, שירי־עם ושירי רחוב
ליקט וערך אורי סלע

א„השפן הקטן" עד „הזקנה של חווה"
עם כל מה שבאמצע

הוצאת מסדה

עיריית ירושלים

המחלקה לתרבות

עיריית ירושלים מודיעה בזה

כי התאריך האחרון להגשת ספרים לפרס ירושלים לחנוך

ע״ש דוד ילין ז״ל

הוארך עד יום רביעי כ״ו אדר תשל״ד (20.3.74)

לאחר מועד זה לא יתקבלו ספרים נוספים.

פרטים אפשר לקבל במחלקה לתרבות רח׳ חיי אדם 2 ירושלים. טלפון 226211.

ספרים חדשים

כרם שלמה על ד׳ חלקי שו״ע

מלקט כל פסקי שו״ת האחרונים אחרי ש״ך וט״ז, בתוספת נופך מדברי המלקט, מאת הרב שלמה האאס אב״ד דרעזניץ. חלק אורח, יו״ד ואבהע״ז צלום דפוס פרעסבורג. חלק הושן משפט יוצא לאור לראשונה מכת״י המחבר.

540 עמ׳ 35.00 ל״י

המדות לחקר ההלכה —

הרב משה אביגדור עמיאל
מדות ההגיון בסברא התלמודית. חלק א׳: עשר מדות עם מבוא על השתלשלות חקר ההלכה מדור דור.

30.00 ל״י

פרקי תורה —

הרב מ. גיפטער ראש ישיבת טלז־קליבלנד.
הערות, הארות וביאורים בפרשת השבוע. ב״כ.

30.00 ל״י

תקופת הסבוראים וספרותה —

יעקב א׳ אפרתי. מחקר מקיף המבהיר את תקופת רבנן סבוראי (500—700) שהיא כידוע אחת מן התקופות המעורפלות ביותר. עפ״י המקורות והמחקרים שנתפרסמו בדורות האחרונים.

22.00 ל״י

חומש שמות

עם פירוש רבינו שמשון ב״ר רפאל הירש זצ״ל
עם פירוש רש״י ערוך ובנה מחדש
ועם „תפארת צבי" ציוני המקראות המובאים בתלמוד בבלי ירושלמי והתוספתא

המחיר: —.36 ל״י

הוצאת ספרים פלדהיים בעמ
רח׳ תחכמוני 39, ת.ד. 6525 ירושלים

כתבך מהפיס דרך להוצאת כתבי־ידך בעברית או בתרגום, כאן או בחו״ל

„סולזניצין הישראלי" בע״מ

ב.פ.כ. ת״א ת״ד 2284

בצלאל ציריקובר — מוציא לאור, בע״מ

הופיע הספר

אבא מת

או מול הווית המוות

מאת: אריקה לנדאו ציורים: שמואל בק

מטרתו של ספר זה לעזור למבוגר להציג בפני הילד את עובדת מותו של האב שנפל במלחמה, וגם עובדת מותם של בני משפחה אחרים שנפטרו.

המחיר: —.19

גזור ושלח
לכבוד בצלאל ציריקובר — מוציא לאור בע״מ
רחוב המרון 12, תל־אביב
נא לשלוח לי ______ עותקים מן הספר „אבא מת"
מצורף סך ______ ל״י
השם ______
הכתובת ______

هكذا من الأصل

„במלחמה התגלתה שורה של מפקדים ברמה עולמית"

(סוף מעמוד 13)

יותר משהם יכולים לעשות אצלנו. הרי „סקאד" אחרי כלות הכל הוא כמו פצצה אווירית, במשקל של חצי טונה. ו„סקאדים" לא זורקים כאות רבות, זה נשק יקר מאד. יש להדגיש גם כי פגזים אחד לוקה במשקל שהוא שווה ערך ל־5—6 „סקאדים".

ההבדל הוא שטילי „סקאד" כמובן לא מופרעים באותה מידה על ידי הגנה אנטי־אווירית, כשם שמטוסי פנטום מופרעים על־ידי הגנה מזאת.

זאת הגבלה של מטוסי פנטום, שאתה יכול לפגוע בעומק האויב, אבל אתה מסתכן באבידות. אתה משיג אפקט יותר גדול, ומסתכן באבידות. הם ישיגו אפקט קצת יותר קטן, אבל בלי אבידות. זה נכון.

דבר נוסף הוא שאין ההוראה כמיל לעומת ההוראה בפני מטוס בהקרב.

אמת, אבל כנגד שני הדיוק של ה„סקאד" קטן בהשוואה למטוס.

האם אינך רואה, איפוא, שינוי אסטרטגי כתוצאה מכניסת ה„סקאד" ?

אני לא רואה שינוי אסטרטגי, אני לא רואה שינוי ביחסי הכוחות וביכולת להכריע מערכה, לטובתנו או לטובתם, כתוצאה כטיל „סקאד". אני לא רואה בהם גורם שתהיה לו השפעה משמעותית על תוצאות בלחמה.

עם זאת יש בזה שינוי. זה מחמיר את ההתגוננות, עושה את המלחמה ליותר המורה לשני הצדדים. הוא מאפשר את הכנסת העורף של שתי המדינות למלחמה, עם כל המשמעות מזה. אני לא יכול לומר שזה איננו גורם אסטרטגי בכלל במלחמה. אתה אינך רוצה אבידות בעומק. כלומר, יש לזה השפעה, אבל לא השפעה אופרטיבית על מהלך המלחמה.

מפקדים ברמה עולמית

נמתחה ביקורת מכוונים שונים על צה"ל בעיקר מאז המלחמה. בין השאר נאמר שצה"ל זקוק לריענון רציני מאד. „טלטלה צה"ל", קראתם לכך ב„הארץ".

כן, נאמר שיש להחזיר מפקדים בכירים בדרג העליון. הוצע אפילו להחזיר מילואים אנשים כדי לאייש תפקידים בכירים בצה"ל. חבר הכנסת אריק שרון אמר שאתה, הרמטכ"ל, צריך להיות מוחלף. מה דעתך על הביקורת הזו ?

בואו נגיד ככה: אני חושב שבצה"ל יש פוטנציאל של פיקוד בכיר וטוב. אני לומד עכשיו את הקרבות ורואה את מה שעשו המפקדים השונים, ואני חושב שבמלחמה הזאת התגלתה שורת מפקדים — אם אלה מפקדי גדודים, או חטיבות, או אוגדות, שפעלו טוב מאד. אני לא רוצה להסתכן בהשוואות שטויות למלחמות הקודמות, אבל הדור הזה של המפקדים הבכירים בכל הרמות, איננו נופל מהדור של המלחמות הקודמות. הדור הוא דור טוב מאד, בהרבה מקרים הרבה יותר טוב מאשר אז. אולי פה ושם פחות טוב.

רמותם של המפקדים היום שונה מזו של אלה שהיו מפקדים בכירים בצה"ל בדורות קודמים. אלה תוצאי צבעיהם שתיים. זה כבר לא דור מלחמת שחרור, שהמלחמה תפסה אותם והם עברו מספסל לימודים, או יותר מהפלמ"ח או מה„בריגדה" הנוצרה. זה דור שצמח בצה"ל, כתוצרי בות.

יש לדור הזה סימני היכר משלו. אבל מבחינת יכולתם, מבחינה רמה, זה דור מפקדים ברמה עולמית. ואני שומע את זה מזרים שבאים לבקר. קח, למשל, מפקד חטיבה לא ידוע בציבור: אתה לא שמעת עליו כמו ששמעת על אריק שרון. אבל פה צומח קצין שהוא מפקד מזהיר. או כי זה אמר שאין כבר מי שיוביל עוצבות גדולות. איזו מין שטות זאת. מפקדים שלחמו 18 יום במלחמה הזאת בקרבות איומים שהדור הקודם לא ידע אותם, למה שהם לא יוכלו לפקד על אוגדות ?

זה לא אחד. זה באמת לא אחד. זה דור של מפקדי חטיבות. אלה חבר"ה שהם מפקדים מסכבים ומעולים. מפקדים טובים. מכמה מפקדים מרובים, מעולים. פה צומח דור של מפקדים טובים, וצריך להשתחרר מהפאניקה הזאת. הם יפקדו על אוגדות ועל חטיבות בלי שום בעיה. לא פחות טוב מהדור הקודם.

שרון לא השופט שלי

באשר לביקורת של אריק שרון אם אני צריך להתפטר או לא. אין לי מה להגיד על זה. אריק שרון הוא לא שופט שלי, יש ועדת חקירה, יש ראש ממשלה, יש שר ביטחון. אריק שרון היה תחת פיקודי איזה זמנים כשהייתי רמטכ"ל. היה תחת פיקודי כשהייתי אלוף פיקוד צפון ובגייסות השריון. פתאום הוא השופט שלי. הוא לא המוסד המתאים.

האם אתה רואה את ועדת אגרנט כמוסד כזה, שעל פיו יהיה צריך להסיק מסקנות אי־שיות ברמה הגבוהה ביותר, למרות שלא נדרש מהוועדה לנקוב בשמות ולהטיל אחריות.

ועדת אגרנט זה סוב־יודיצה. אני לא מדבר על ועדת אגרנט. אם אני מסכם לעצמי את פרקי כרמטכ"ל, מינואר 72', 22 חודש עד המלחמה: עשינו הרבה דברים, שיפרנו והוספנו הרבה דברים. לא מצאתי בתקופה זו שינוי לרעה. הצבא שהלך למלחמה היה יותר טוב מזה שקדם לו. יש בו המון דברים שצריך לשפר ולתקן, וכמו כל צבא כשהוא נכנס למלחמה יש בו דברים טובים ודברים לא טובים. יש.

הרגשתך טובה בכל הכל.

אני לא רוצה לומר שהרגשתי טובה, כי הבעיה שהצבא נכנס רע למלחמה בגלל ההפתעה. הוא נכנס למלחמה רע, כי לא יכולנו לפתוח בהתחלה את מלוא כוחו. היו לנו הרבה קשיים. אבל הרגשתי טובה בדבר אחד, הוא שלמרות הפתיחה, למרות המכה ביומיים הראשונים, הצבא הזה כפי שאימנו אותו וציידנו אותו והכינו אותו, היה לו הכוח לקום, להתאושש, לעבור להתקפת נגד ולעשות את מה שהוא עשה.

אתה אומר שבצה"ל כיום אין תופעה שלילית שלא היתה קיימת עם כניסתך לתפקיד. איך אתה רואה את תופעת הפוליטיזציה הגוברת שמצביעים עליה בעיקר מאז המלחמה. האם אפשר להבין מדבריך כי שורשיה של תופעה זאת היו לפני כניסתך לתפקיד, וירשת אותה.

עד היום הזה אני כופר בקיומה של פוליטיזציה בצה"ל. עוד לא הצליחו שמישהו יסביר לי מה זה ? בואו ניקח את המלחמה הזאת. על פיקוד הצפון פיקד חקה (אלוף חופי)...

נלך ישר לפיקוד דרום...

לא נלך ישר, אתה תעבור איתי את הדרך. מפקדי אוגדות בפיקוד צפון — דן לנר, רפול, מוסה פלד — או במטה, האם היתה פוליטיזציה ? לא. האם מישהו מהם התמנה מסיבות פוליטיות ? לא.

נרד לפיקוד מרכז: יונה אפרת, הסגן שלו, המפקדים שלו. מישהו מהם התמנה מסיבה פוליטית ? לא. מישהו עוסק בפוליטיקה ? לא.

חיל הים. בני תלם הוליך את צי־כה. תאמין לי שעד היום אני לא יודע בעד מי הוא מצביע. הוא יוצא טוב.

וכך בחיל האוויר, בשריון, ובחילות האחרים ובמטה הכללי.

אז אחרי שהולכתי אותך, הגענו לפיקוד דרום. שם באמת קרה לנו שכאשר התחילה המלחמה הזאת, הבאנו מפקד שהיה באמצע הריצה לכנסת, ואחר כך כשהיו שם הסתבכויות, הבאנו עוד מפקד שהיה שר בממשלה. היה שם בוקר פוליטי, או לפחות, פירושים פוליטיים ומלחמות גדולים. לדבר על פוליטיזציה בצה"ל זה כמו מהאצבע. רק קרה לנו שאנשים באו מהמירוץ הפוליטי חזרה לצבא והדליקו את האש. אפילו לאריק שרון לא היתה פעילות פוליטית בתוך הצבא. היו לו התבטאויות, אבל אריק נזהר בהיותו בצבא מפעילות פוליטית. אי אפשר היה לומר שאריק עוסק פוליטיקה בצבא.

לטענת הפוליטיזציה אין רגליים. אין לה על מה להתבסס. זו עלילה על צה"ל.

„באר בלאו"

בכל זאת נראה שנוצרה מסורת של הזכים בפיקוד הגבוה של צה"ל שהיא יותר נרקמת, יותר משוכנעת במה שהיתה לפני המלחמה. יש כמה דוגמאות לדברים שלא קרו לפני המלחמה ולא היו יכולים אולי לקרות לפני המלחמה: זאת היתה הפעם הראשונה שקצין בכיר מצה"ל בא בפורום רחב בהצעה קשה כלפי שר הביטחון; זו היתה הפעם הראשונה שקצין בכיר בצה"ל הרשה לעצמו לביקורת חמורה מאד על צה"ל תוך כדי הכהונה שלו, בעיתונות זרה; נוצרה תופעה שלא היתה חריפה עד כדי כך בעבר, של קבוצות בתוך הצבא, של תומכים בקצין זה, תומכים בקצין אחר. בקיצור, מקרים של אבירות דוומה שלא היתה קיימת קודם, של „באר בלאו". ויש להיות שיש לה גם השפעה על הדרגים הנמוכים יותר.

יש הרבה דברים נכונים במה שאמרת. אבל קודם כל בואו ננתק את זה ניתוק מוחלט מהפוליטיזציה. בין זה לפוליטיזציה אין שום קשר. יש לנו תופעות אחרי המלחמה הזאת, שלא היו אחרי המלחמות הקודמות. או לשם דיוק, שקיבלו ממדים שלא היו אחריהן. כי גם אחרי המלחמות הקודמות היו חילוקי דעות. זה טבעי שמפקד אוגדה זה חושב שאוגדה שלו עשתה יותר, והשניה עשתה פחות. ואני זוכר ויכוחים מהמלחמות הקודמות, די חריפים. היו הרבה מאד ויכוחים מקצועיים, היו הרבה מאד חילוקי דעות — היו הרבה מאד קרבות מוצלחים וקרבות לא מוצלחים.

אבל התופעה הזאת קיבלו בכל המלחמה הזאת כבדיג, צורת ביטוי שלא היו מקובלים עלינו קודם. וזה בכמה סיבות.

הסיבה הראשונה היא שאנחנו איננו רואים בסיומה של המלחמה הזאת ניצחון כפי שהיה ב־67' או ב־56'. זה לא ניצחון חד משמעי. הנצחון הצבאי לא היה מושלם. הנסיבות הפוליטיות היו יותר קשות מאשר לאחר איזושהי מלחמה קודמת. מדינת ישראל לא גמרה בהחוקת הכרעה. ולכן יש אי שביעות רצון מעצמנו. במלחמה הקודמת הנצחון כיסה על הרבה תופעות. התהילה כיסתה היפתה.

הסיבה השניה היא — הנעשה במדינה. אנחנו בכל זאת איננו חיים על אי בודד. אנחנו חיים במדינה שעוברת תמורה פוליטית וחברתית. תמורה בסיגנון, תמורה בשבירת מיסגרות, תמורה בסיגנון בקורת, והצבא מושפע מזה.

הדבר השלישי: היו לנו כמה פריצות של פירסום ופרסומת במלחמה הזאת שחרגו ממה שהיה במלחמות הקודמות. כמו ראיונות לעיתונות כאלה או אחרים. נחשפנו יותר. והיה ציבור מילואים עצום, ואלה אזרחים שאיבנו לעצמם את הדרך הביקורת שהיתה בחלקם של כל האזרחים במדינה. או הרבה מאד דברים שנחשפו הפעם לא נחשפו בפעמים קודמות. ואתה בודק — זה יצר מצב של „באר בלאו", בין מפקדים, זה הגביר את ההתחיות, וזה יצר כמה תופעות שליליות.

איך אתה רואה את דבריו של אל"מ גרונן מהזייבי כלפי שר הביטחון בכנס קצינים, בקשר למצב זה ?

בעניין זה אני רוצה להגיד שאני מאד מצטער שלא הפסקתי את דבריו בראשית דבריו. כי הצבא יכול למתוח ביקורת עצמית, בכל הנושאים, בכל הנושאים שהרמטכ"ל מתיר לדבר עליהם. אני איפשרתי באותו כנס לדבר על הכל, אבל הצבא במדינה דמוקרטית איננו עוסק בדבר אחד:

בביקורת על הדרג המדיני. הצבא במדינה דמוקרטית לא יאמר לעולם, כל זמן שהמדינה היא דמוקרטית, מי צריך להיות שר. לכן אני אומר אני מצטער שלא הפסקתי אותו בראשית דבריו. הוא קיבל ממני נזיפה.

טענה נשמעת שהמשמעה לאחרונה נתנה לקיפאון במחשבה צבאית שהיה בשנים האחרונות. — לאו דווקא בתקופה שלך כרמטכ"ל, אלא בכל התקופה מאז מלחמת ששת הימים. זוהי טענה שהוזרה ונשמעה, אבל הנהגון הלא־בלא מעורר את השאלה ביתר־שאת.

בכל מה ששייך לפיתוח מחשבה צבאית, אין לי רגשי נחיתות. אני עסקתי בפיתוח מחשבה צבאית הרבה מאד. אם זה בית ספר למג"דים בשנות ה־50, או בראש מחלקת תורה לחימה בשנות ה־60. הייתי מפקד בית ספר לחיל רגלים. כשהייתי בגייסות שריון עסקתי בפיתוח תורת שריון במשך שנים. עסקתי שנים בלוחמת שריון בלילה, הבקעת יעדים סוביים, הירגולות הקיפה וטיהור יעדים, ועשיתי בהם פיתוח רב. הייתי תמיד בתפקידים המרכזיים של פיתוח תורת לחימה, ונשארתי ער לתורת לחימה גם בתקופה הזאת. בתקופה זו עסקנו הרבה מאד בפיתוח תורה לחימה, בין השאר בנושאים שאני לא יכול לפרט אותם לפרסום.

חיל האוויר עסק במשך שלוש השנים האחרונות, מאז 70', עד המלחמה הזו, הרבה בתורת תקיפה טילי קרקע־אוויר. ידענו כאמור מתמודדים עם גרעין קשה מאד, אבל זה לא נכון שהצבא לא עסק בפיתוח תורות. יש דבר אחר בביקורת זו שהוא ענייני: באילו תורות עסקנו ? האם יותר מדי בשריון ופחות מדי בחיל רגלים ? האם יותר מדי בפיתוח תורות חיליות ופחות מדי בשיתופי־פעולה ? ובתחומים האלה, על רקע המלחמה הזו, גם אני רואה דברים שלא פיתחנו מספיק. איחרנו בכמה דברים, ויש מספיק נושאים שעכשיו צריך לעלות עליהם.

האם היית אומר שצה"ל הכין עצמו כראוי לטיפול במהומה אויב הבאים בפורמציות כמו אלה שראינו בחזית המצרית: שריון, חי"ר, טילים בכמות רבה ?

אין מידה מספקת. יש כמה תחומים שבהם לא היינו מוכנים במידה מספקת. אין מלחמה שאתה חוזה אותה באופן מוחלט. הרי בכלות הכל מתמודדים שני צדדים ולוחמים אחד בשני, ולפעמים גם יש כמויות נשק שעל קיומו ידענו, אבל לא הערכנו מספיק את איכות הכלים. אני בהחלט לא רוצה להשמע כמטיח. אני לא אומר שהכל היה יוצא מהכלל. ודאי שיש לנו לקחים, ויש לנו לקחים גם בתחום התורתי. יש דברים שנים אשר לא ידעתי לפני המלחמה מה שאני יודע עליהם היום, הייתי עושה אותם אחרת. יש דברים כאלה. ועכשיו אני יודע אותם — ונעשה אותם אחרת.

שירות המילואים קיבל מימדים חדשים. יש עתה יחידות שהשתחררו ועוד לא הספיקו להכנס לעבודה ואנשים מקבלים צווים חדשים לקראת השבועות הקרובים. איזו תחזית אתה צופה לצבא המילואים ?

זה לא מרוייק שיוויות השחותר והקיבלו למנוע צווים: זה נובע מתכנון מקפח. כדי לחלק את העומס באופן יותר מוצלח, במקום לקחת חטיבה ולשחרר אותה „סוף גדי" ואת השניה להמשיך ששה חודשים, עשינו יותר ויסות. לקחנו חטיבה, הוצאנו אותה לארבעה שבועות, הבאנו אותה עוד פעם חזרה, הוצאנו את השניה לארבעה שבועות. כלומר, העובדה שאנשים חוזרו כעבור חודש זו תוצאה של תכנון חלוקת עומס בין יחידות.

מה יהיה הממוצע השנתי של צבא המילואים ?

השאלה היא מה יהיה המצב לאחר הקים האלה ?

אני מעריך שניכנס בשנה הבאה להחזוריות של שירות מילואים, גם בתעסוקה וגם באימונים. כך שזה יהיה מעבר לשירות רגיל של כל שנה. כלומר לא נגיע ל־30 יום, אלא זה יגיע אי־שם בין 40 ל־60 יום.

מחיר המשמעת

אחת המסקנות שנמצאה שוב בצורה ברורה לפת יותר מאשר בעבר מאז המלחמה נוגעת להתרופפות המשמעת בדרגים נמוכים. נמסר לאחרונה על מקרי אוטובוסים כשמשמעה בצה"ל. כר־כי שאחד הביטויים שלה יהיה החזרת חובת חבישת הכומתה. היום הרצב כתב במאמר ב„הארץ" לפני כשנתיים כאשר בטלו את החובה כי זה סימן להתרופפות המשמעת. אמרה פעם שר־קייני כמשמעת בצה"ל אומר להמחיר הוך כמה שכומת במבצע אינמנכיבי, אבל שיהיה לו מחיר, התוצאה ספק באיזו מידה המחיר הזה כדאי. באיזו מידה לדעתך המחיר של אז היה כדאי?

אני לא שיניתי את דעתי בנקודה מרכזית אחת: המשמעת, הסיגנון, המשטר, הנוהג, הלבוש — חייבים להיות בצבא, קודם כל בהתאמה כמווימת לאופי הצבאי ולאופי האנשים מצד אחד, ומצד שני הם חייבים להיות חלק של מערכת משמעת כוללת. לכן אני חושב גם כיום שאנחנו צריכים לשפר את התופעה ואת המשמעת בתוך יחידות ולהחמיר, כי יש התרופפות, אבל אני עדיין איני חושב שצריך לשנות את הסגנון של צה"ל ולעשות אותו צבא שונה מבחינת המשטר והנהוג שלו.

אני לא מתכוון לשנות היום את דמותו של צה"ל בדברים האלה. מה שאני עומד לעשות הוא ליצור יותר הקפדה על כל אותן הפקודות שישנן היו. אז אם הפקודה היתה להחזיק את הכובע על הכתף, צריך לעשות הכל כדי שהוא יהיה שם. ואם הפקודה היא ללכת בבגדי א' ליציאה, צריך לעשות הכל כדי שהם ילכו כך. זה חלק של המשמעת הכוללת ואין הפרדה בין משמעת לכרש למשמעת יחידתית, למשמעת מבצעית. מאפריל אנחנו מתחילים ביותר הקפדה על כל הדברים האלה. ואני חושב שזה נחוץ לנו במיוחד בגלל המלחמה, כי במלחמה היתה התרופפות.

אנחנו לא נחייב הליכה עם כומתה על הראש. נקפיד על חבישה הכומתה בתפקידים ובמצבים שבהם זה מחייב, ובמקרים אחרים נקפיד שהכובע יהיה על הכתף.

התפיסה שלי היא, איפוא, לא דעות חדשה לצה"ל ולא סגנון זר, אבל הקפדה על הדרכות הזאת ועל הסגנון הזה, ועל הפקודות שקיימות.

60—80 אחוז יותר תחמושת

מתי ישכבו הלקחים של התחקירים הצה"ליים הפנימיים בעקבות המלחמה ?

יש שסוכמו, ויש תחקירים שהם עדיין בעבודה. יש הרבה סיכומים שכבר התקיימו ויש כמה דברים שיצאו כהוראה. ראש מה"ד אוהראי לרמז כל הנושא.

אתה יכול למסור פרטים על קליטה ציוד חדש בצה"ל ?

צה"ל קיבל אחרי המלחמה כמה אמצעי לחימה שלא היו לו בזמן המלחמה ולפני המלחמה. מאז המלחמה התרכזנו כמשימה עיקרית בדבר אחד, וזה בבניין כח, בהשלמת אבידות, בהשלמת ובבניין יחידות.

היום, 4 חודשים אחרי הפסקת האש אני יכול לומר שבכל התחומים בלי יוצא מן הכלל יש לנו יותר ממה שהיה ב־5 באוקטובר — במספרי יחידות, במלאים של תחמושת, באמצעים שונים. העוצמה האבסולוטית שלנו, ברגע זה, היא מעל לכה שהיה באוקטובר.

האם היית אומר יחד עם זאת שהמספר הכמותי לעוצמת הצבאית הצד השני נשאר כמו שהיה ?

אני יכול לומר שיחסי הכוחות נשמרו.

המלחמה התנהלה נכון

מהם הלקחים שלך האישיים מהמלחמה האם באופן אישי היה משהו שאתה יודע כיום שהיית עושה אחרת, חוץ מדברים מובנים מאליהם כמו לגייס מילואים יותר מהר.

היתה ביקורת על ניהול המלחמה, אבל ניהול מלחמה כהמטכ"ל, אין פירושו ניהולו של כל קרב. במלחמה, בכל מלחמה בלי יוצא מן הכלל, יש קרבות מוצלחים יותר ומוצלחים פחות. כשאני בודק היום את כל ההחלטות הקרדינאליות שהיו בתחומו של המטה הכללי בניהול המלחמה — החלטות אופרטיביות בקביעת אמצעים, בעיתוי, בשילוב כוחות במאמצים השונים באוויר, ביבשה, או בים — אני חושב שהמלחמה הזאת התנהלה נכון, בתנאים שהיו לנו הבאים השתבשו לנו בפתיחה. אבל בתנאים שהיו לנו כתוצאה מהפתיחה אני חושב שעשינו נכון. לקחים אישיים ? לא בההחלטות זאת.

הרמטכ"ל דוד אלעזר (במרכז). מימין לשמאל: דובר צה"ל האל"מ אפרים פורן, זאב שיף כתבו הצבאי של „הארץ", גדעון סאמט עורך המוסף של „הארץ" והאל"מ ברקים. (צילומים: רחל הירש)

„לקחים אישיים ? לא עכשיו"

העגלה הרעועה

(סוף מעמוד 14)

באזנים, המסייעת לצה עתה להחוקה, היא הציבור היהודי הפרו־ישראלי, המודרך בידי מנהיגות ישראל ושלוחותיה, הניצבת בלפקר את הנשיא ומבצרים התוך כלו אפוי לו בענייני ישראל ויהדות בריה"מ, וביחוד בעניינים אלה! בשפה של הללו יצטרפו לכוחות המבקשים את סילוקו של הנשיא, יתקבת מאד יכשל. ניכסון וקיסינג'ר מוחזקים ומחוזקים על־ידי גורמים יהודיים ופרו־יהודיים — שיכלו לייחסם מדיניות אנטי־ישראלית.

כיצד הצליח קיסינג'ר להיעזר בבית היהודי כדי לכפות את ניכסון על הגושה האמריקאית? כאן הגיעה לשיא שיטת־תבנית שהפעיל על הורג בשלטונו. הם שוכנעו, שניכסון־קיסינג'ר הם־יהם האצבעים על הספקה בנשק וסיוע כספי לישראל: אם יפרד את פיהם, היצבר העזרה האמריקאית... אך לעתים רחוקה הפך אבסורד כה מוכלם לוודאיה בהתוחותיהם של אנשים נפריים הכתנים של הנהגות היהודית מדרכילה. היפוך כתנעה זו הוא הנכון. בתנגדית של האדמיניסטרציה הנבחית בוושינגטון, המסוללים באיקיותו של הסנטור ג'קסון ותרוכזים בחוקים האקטיביסטיים בקונגרס, בציבור ובשירותי־הבטחון מחייבים יותר על סיוע לישראל מניכסון־קיסינג'ר. ישראל הוקה ונביהה בעצבה כשובצת אצלם בתפיסה גלד באלית: הם רוצים במדינה יהודית רבת־אונים, ולא ב„מדינה קטנה" הזקוקה לערבויות ודחפים, כהגדרתו של קיסינג'ר.

ישראל והעם היהודי אינם מעוניינים בחיזוקם של ניכסון־קיסינג'ר ובעידוד מדיניותם, אלא בעדעורה. הדבר אמור במזרח התיכון ובאמריקה גם יחד: שני האתרים הם מוקפה פוליטי אחד. אסור לנו לשחק את כישחקו של קיסינג'ר כאן להחזקו שם: כשם שאסור להיצמד לגבלותו הרעופה של ניכסון בארה"ב כדי שיוכל להתערב כאן. הלחץ על ניכסון־קיסינג'ר, לריסון כוונותיהם, תשוב גם כשפדיין מחזיקים הם בהגה השלטון. התהלבות יהודית בכוקרי הכוח האנטי־ניכסוני היא בגדר חייב כהלכה. פעלם הבטחתה של ג'קסון־ריביקוף למען עליית יהודי בריה"מ היא רצו לכך. גם הבבודים, כדאי לשתף פעולה כלשהי עם קיסינג'ר, אינם רשאים להתעלם מכך, שרבי הדבר כי הנשיא ומבכירי־המדינה שלו יעמדו בלחץ הולך וכבד של יריביהם, אנשי הסנטור ג'קסון והמיקם.

לכבנו קוקה על ישראל ולמניעת אסונות לאדיינוצרה, מצוים אנו לתפנית מדינית. זה לב ההכרעה הישראלית בחודשים הבאים.

הלוח הכפול — הארץ — ידיעות אחרונות

למשרד בטוח ותיק בירושלים
דרושה פקידה
בעלת ידע באנגלית, הדפסה באנגלית ועברית
לפנות ת. ד. 2433 ירושלים
או טלפון 02—225503 בין 08.00—12.00

מוזיאון ישראל, ירושלים
דרושים שומרים
למשמר המוזיאון
יוצאי צה"ל משטרה, או משמר הגבול, או בעלי נסיון בתפקידי אבטחה ושמירה.
תוספת מיוחדת תנתן עבור עבודה במשמרות. מועמדות יש להגיש בכתב בצירוף קורות חיים, למחלקת המינהל, מוזיאון ישראל, ירושלים, או טלפונית למספר 36231 (239)

לחברת בטוח גדולה בחיפה
דרוש/ה פקיד/ה
אחראי/ת למחלקת תביעות
הכישורים הדרושים:
השכלה תיכונית — נסיון בעבודת פקידות של שנתיים לפחות — ידיעת השפה האנגלית עד כדי קריאת חומר והבנתו.
רצוי נסיון עבודה בענף הבטוח.
על המועמדים לפנות בכתב תוך ציון קורות חיים פרטי השכלה ונסיון קודם לת.ד. 1390 חיפה
תנאים טובים למועמד המתאים
— סודיות מובטחת —

תדיראן
למוצרי החשמל באזור
דרוש
מהנדס מכונות
לפרוייקט גדול ומעניין
תינתן עדיפות לבעלי נסיון בביצוע אויר
הקליטה תינתן במקום
★
מועמדים מתאימים יפנו בכתב לת. ד. 648 ת"א בציון פרטים אישיים ונסיון מקצועי
סודיות מובטחת

דרושה
פקידה מתחילה
לפנות בכתב לת. ד. 474, רמת־גן

לבית דפוס בתל־אביב
דרושים
מדפים בלט
סדר יד
חותך ניר
לפנות טלפונית 56545 או לת.ד. 29540 תל־אביב

תדיראן
למפעלנו בירושלים דרוש
טכנאי ייצור
לנתוח, פקוח ומעקב אחרי פסולת בייצור
מועמדים מתאימים יפנו טלפונית 02—52131

לחברת מזון ידועה
דרושים
סוכן ראשי
לבאר־שבע והסביבה
סוכן
עם רכב בעל נפח 2 ליטר
לאזור תל־אביב
*
המעונינים מתבקשים לפנות בכתב לת. ד. 33157 ת"א עבור מס' 805

תדיראן
למפעל המוליכות
דרוש
מנהל הנדסה
הכישורים המבוקשים:
מהנדס כימאי אנאורגני עם תואר שני, אפשרי מהנדס תעשיה, מכונות חשמל או אלקטרוניקה. רצוי עם נסיון של 4 שנים בתעשיה בעלת אופי דומה, ניהול צוות עובדים מכוני מקצועי, ניהול מעבדה וניהול פרוייקטים הנדסיים.
מקום העבודה עקרון רחובות
מועמדים מתאימים יפנו בכתב לת.ד. 75 רחובות בצרוף תולדות החיים ונסיון מקצועי.
סודיות מובטחת

מוסד הטכניון למחקר ופתוח בע"מ
מודיע על המשרה הפנויה הבאה:
במרכז למודים קדם אקדמיים
פקידה - כתבנית
הכישורים הדרושים: השכלה תיכונית. שליטה מלאה בהדפסה בשפות עברית ואנגלית. נסיון של 3 שנים בעבודות משרד רב גוניות.
מועמדות מתאימות מתבקשות לפנות בכתב, בצרוף קורות חיים, פירוט ההשכלה והנסיון המעשי ליחידת המנגנון, מוסד הטכניון למחקר ופתוח בע"מ, בית הסנט, קרית הטכניון חיפה — 32000 — עד יום ו', 22 במרץ 1974, בציון מספר המכרז 25/74.

דרוש
מבקר חשבונות
לעבודה זמנית
לצורך התאמת חשבונות
כהכנה למאזן
נא לפנות: טל. 786643, 782104, ת"א

חברה לחלקי חלוף למכוניות מחפשת
1. מנהל חשבונות עצמאי
2. עוזר/ת להנהלת חשבונות
עם נסיון
לפנות בכתב עם ציון פרטים לת. ד. 14139 תל־אביב, טלפון 39638

למשרד עורכי דין בת"א
דרושה פקידה
ליום עבודה מלא
משעה 8.00 עד 13.00 ומ־16.00 עד 19.00
הכישורים: ידיעה טובה בתכתובות ועבודה משרד אחרות
נא לפנות לטל. 3—250151/2

לחברת שיווק ארצית
בענף הרהיטים
דרושות פקידות
לעבודת יום שלם
לפנות בכתב: אגף מינהל וכ"א, „פרדייז" דרך פתח־תקוה 156, תל־אביב

אוניברסיטת תל־אביב
למצפה הכוכבים
דרושים
עובד טכני
להפעלה ולהרכבה מכניות, הידראוליות והאלקטרוניות של מצפה הכוכבים; סיוע לאסטרונומים בעת בצוע מחקר; החזקת המצפה על מכשיריו וציודו.
הכישורים הדרושים: בוגר בי"ס מקצועי בהנדסה מכנית/אלקטרונית, או בעל רמה מקבילה; בעל רשיון נהיגה על טנדר; ידיעת השפות עברית ואנגלית הכרחית.
הדרגה: בהתאם לכישורים — צפוי חוזה מיוחד לשנה עם אפשרות הארכה.
תנאי העסקה: העבודה במשמרות, העובד חייב לגור במצפה רמון.
לספריה ע"ש סוראסקי (המרכזית)
ספרן (2 — משרות)
לעבודה בעיון, קטלוג וביבליוגרפיה.
הכישורים הדרושים: השכלה אקדמית; בי"ס גבוה לספרנות או קורסים בספרנות אוניברסיטאית; ידיעת השפות עברית ואנגלית על בוריין, רצויה ידיעת שפות נוספות.
הדרגה: בהתאם לכישורים
הערה: — העובדים יועסקו עפ"י חוזה מיוחד.
לבית"ס להנדסאים
מחסנאי
רצוי בעל נסיון בתחזוקת אלקטרוניקה בצה"ל.
על המעונינים לפנות בכתב בצירוף קורות חיים ופרטים על נסיון בעבודה, ובציון שם המשרה, אל: ענף כח־אדם, מחלקת המנגנון, אוניברסיטת תל־אביב, רמת־אביב, עד ליום 22.3.74
מועמדים שישתמשו ראויים — יוזמנו לראיון אישי

הוצאת מסדה בע"מ
דרך ז'בוטינסקי 21, רמת־גן
ספרים חדשים לילד ולנער
מיכלי
מאת: ימימה אבידר־טשרנוביץ
ציורים: אלונה פרנקל
סיפור חביב על חוויותיה של ילדה ישראלית באפריקה. מנוקד.
אני אוהב לטייל
מאת: אפרים תלמי
ציורים: תרצה טנאי
שירים מחורזים לילדים, בצבעים נאים, הספוגים אהבה גדולה למולדת ולנופיה.
ספר המקנה לילד ערכים וכושר־הסתכלות.
המינהל הציבורי בישראל
מאת: ד"ר יעקב ראובני
מידע מפורט על המנגנון המסועף של השירות הממשלתי, דרך קבלתם לעבודה של עובדי המדינה ותנאי קידומם, והערכות על מגמות התפתחותה של הביורוקראטיה הממשלתית הישראלית. רבים מהנושאים הנדונים הם במהותם כלל־ארציים, באשר המינהל הממשלתי מהווה דגם מייצג לכשני־שלישים מכלל השכירים במדינה.
לכסיקון לתודעה יהודית ד'
מאורעות וגילויים בתולדות עמנו
מאת: ד"ר אריה מנצ'ר
ספר זה, הרביעי והאחרון בסדרה, מקיף תקופה ארוכה מאוד, מאז יצא עמנו לגלות אחר חורבן הבית השני ועד ימינו.
הספר יחד עם שלושת קודמיו: הווי ומנהגים; ציונות, ישוב ומדינה; אישים וספרים — מהווים מעין שלמות, אם כי כל אחד מהם הוא ספר לעצמו, המכיל פרקים מתחום מוגדר.
מופיע ביוזמת משרד החינוך — המרכז לטיפוח התודעה היהודית.

בירושלים
עתה
דרושות דירות
לקניה
בכל הגדלים
אנגלו-סכסון
סוכנות לנכסים בע"מ
רח' הסורג 2, טל: 221161
חברת התיווך הגדולה בארץ

אוניברסיטת תל־אביב
בית־הספר למוסמכים במינהל עסקים ע"ש ליאון רקנאטי
מודיע לתלמידיו הלומדים בשנת הלימודים תשל"ד
כי הייעוץ והרישום לקורסים לקראת סמסטר ב' יתקיים במקומים כמפורט להלן:
1) בתוכנית המוסמך במינהל עסקים (מב"ע):
ביום א' ה־17.3.74 בין השעות: לפנה"צ 9.00—13.00
ביום ב' ה־18.3.74 בין השעות: לפנה"צ 10.00—13.00 ואחה"צ 15.00—17.00
2) בתוכניות המוסמך במדעי הניהול (מלמ"ן) — חקר ביצועים ומערכות מידע:
ביום ג' ה־19.3.74 בין השעות: לפנה"צ 9.00—12.00 ואחה"צ 13.00—17.00
ביום ד' ה־20.3.74 בין השעות: לפנה"צ 9.00—12.00 ואחה"צ 13.00—17.00
3) בתוכנית המוסמך במדעי הניהול (מלמ"ן) — התנהגות ארגונית:
ביום א' ה־17.3.74 בין השעות 12.00—16.00
ביום ב' ה־18.3.74 בין השעות 12.00—16.00
ביום ג' ה־19.3.74 בין השעות 12.00—16.00
התלמידים מתבקשים לפנות למזכירות (חדר 206 בבנין רקנאטי) במועדים הנ"ל בלבד.
תלמידים מגוייסים שאינם יכולים להגיע לייעוץ הרישום לקורסים במועדים הנ"ל — מתבקשים להתקשר טלפונית (416111/521) או בכתב למזכירות בית הספר.

מדינת ישראל
משרד האוצר / אגף החשב הכללי
מינהל הרכב הממשלתי
יפו
מכרז 2/74
מינהל הרכב הממשלתי
מכריז על מכירת רכב וקטנועים משומשים
מתוצרים וסוגים שונים במגרשו ביפו
פרטים נוספים והחומר הקשור במכרז ימסרו למבקשים במזכירות מינהל הרכב הממשלתי, רח' יהודה הימית 31, יפו, החל בתאריך 17.3.74 עד תאריך 27.3.74 בין השעות 08.00—13.00.
אין מינהל הרכב הממשלתי מתחייב לקבל את ההצעה הגבוהה ביותר או כל הצעה שהיא.

דרושה פקידה
בעלת ידע בהדפסה בעברית
וידע בשפה האנגלית
להתקשר ל„ישפאר" 52431 תל־אביב

לרשות השידור
דרושה
מזכירה כתבנית
בחצי משרה לשעות אחה"צ
העבודה היא בימים א—ה מ־15.00 עד 19.00
● הכישורים הדרושים: השכלה תיכונית, ידיעת השפות עברית ואנגלית, הדפסה טובה במכונת כתיבה בשפה העברית, וכושר לקיים יחסי־עבודה נאותים.
על המעוניינות לפנות לכח־אדם של רשות־השידור, רח' שרי ישראל (בנין תוסי ירושלים לשעבר), רוממה ירושלים.

למפעל תעשייתי
באזור תל-אביב
דרושים:
✶ טכנאי יצור
לנהל משרד יצור בעל ידע בעריכת תוכניות יצור והדרכה
✶ עוזר למחסנאי
— תנאים טובים —
לפנות בכתב לת. ד. 2926 תל־אביב
עבור 2351

Elanit
ל־אלנית בע"מ
מפעלי סריגה
דרוש/ה
מזכיר/ה מנוסה
לניהול משרדי היצוא
ידיעת השפות עברית ואנגלית על בורין הכרחית
ידיעת השפה הצרפתית רצויה. כמו כן דרושים ... ידיעה בסטנוגרפיה.
משרה מלאה וקבועה. תנאים טובים.
נא לפנות: לד"ר גוטמכר, טל. 31423/4/5, ת"א, רח' מסד 11, ע"י מגדל הכודרסל, ידי־אליהו. בין השעות 09.00—13.00.

מוסד מדיני־ציבורי
מחפש
אדם צעיר ונמרץ
לעבודה מדינית ארגונית
מעניינת, בקנה מידה ארצי
✶ בעל כושר תכנון ארגוני מעולה
✶ השכלה תיכונית לפחות
✶
לפנות בצירוף תולדות חיים ושמות ממליצים לת. ד. 1696 תל־אביב, עבור „מוסד מדיני"

למפעל תעשייתי בבת־ים
דרוש
מסגר
אחזקה
לפנות לטלפון 864111

מכון ויצמן למדע
דרושים
✶ **מהנדס אלקטרוניקה בכיר**
לניהול מעבדה למחקר ופיתוח.
הכישורים הדרושים: תואר שני באלקטרוניקה ונסיון של 5 שנים לפחות, כולל ידע במחשבים זעירים .A.D.E שליטה בשפה האנגלית הכרחית. משרה 218.
✶ **טכנאי אלקטרוניקה בכיר**
הכישורים הדרושים: בוגר בית ספר לאלקטרוניקה עם נסיון של 5 שנים בעבודה, כולל הפעלת מחשבים זעירים .A.D.E וכעריכות אלקטרו־מכניות — לעבודה בדרום הארץ. משרה 219.
✶ **טכנאי**
בעל רכב ושלפה לאחזקת מכשירים אלקטרוניים בקבוצות שונות בצפון הארץ ובכרכוה — למשרה מלאה. משרה 208.
על המעוניינים לפנות בכתב בציון קורות חיים ונסיון קודם, לכח־ המנגנון, ת. ד. 26, רחובות 76100 — בציון מס' המשרה.

מוסד ציבורי מחפש
רופא כללי
לעבודה באופירה
● ברבר פרטים נא לפנות לטלפון 922524 תל־אביב בין השעות 19.00—23.00, גם בשבת.

דרוש/ה
מנהל/ת חשבונות
סוג ג' או ד' (עם 3 שנים נסיון)
למשרה מלאה
תנאים טובים למועמדים המתאימים
להתקשר טלפונית 33108, 32176

למעבדות חדישות
במפעל בטחוני
בסביבות חיפה
דרושים
הנדסאים וטכנאים
במקצועות
האלקטרוניקה
בעלי התמחות בתחומי
מישור ובקרה,
דרגת השכר תקבע לפי הנתונים האישיים.
● המעוניינים יפנו בכתב ליח' דאר צבאי 1074 בציון פרטים אישיים (רקע מקצועי, נסיון מעשי ושרות צבאי).
סודיות והשבה מובטחים.

למפעל בטחוני בת"א
דרושים
● **כרסמים**
● **מסגרים**
● **רתכים**
בעלי מקצוע מעולים
לעבודות מחקר ופתוח
● המעוניינים מתבקשים לפנות לת. ד. 33411 עבור ויי/ת"א 61330 ולציין השכלה מקצועית, ידע מקצועי, וותק ולצרף תולדות חיים בכתב יד, כתובת ומספר טלפון.
סודיות מובטחת

לחברת יבוא גדולה
בענף האלקטרוניקה
דרושים סוכנים
להפצה ברחבי הארץ
עם 3 שנים נסיון
תנאים טובים למועמדים המתאימים
נא לפנות בכתב לת. ד. 16450 תל־אביב
— סודיות מובטחת —

„מצדה"
חברה מאוחדת לקדחי נפט בע"מ
ת. ד. 3011 תל־אביב
מחפשת
טכנאי אלקטרוניקה
תעשייתית
עם נסיון מעשי של שלש שנים.
ידיעת השפה האנגלית הכרחית.
העבודה כרוכה בנסיעות.
תנאים טובים למועמד המתאים עם אפשרות של התקדמות והשתלמות.
נא לפנות בכתב עם קורות חיים.
סודיות מובטחת

לחברת בניה
דרוש
מהנדס ביצוע באתרים
במרכז הארץ
בעל נסיון של 5 שנים רצוי
עם רשיון נהיגה
נא לפנות: לת .ד. 1378 ת"א 61000

למפעלנו בחדרה
דרוש
הנדסאי אלקטרוניקה
תעשייתית
נא לפנות אל מנהל יחסי העבודה ת. ד. 142 חדרה, 38100, טלפון: 063—245825

דרושות
מפעילות דחוף
למכונות להנה"ח
מועמדות בעלות נסיון המעוניינות בעבודה מעניינת, למשרה מלאה בין השעות 8.00 עד 15.00, יפנו טלפונית למר אוקסהורן, חברת בני משה קרסו בע"מ, טלפון 33241 לקביעת מועד לראיון אישי.
תנאים טובים למועמדות המתאימות

מוסד כלכלי גדול
מחפש:
פקידי רשוי
בעלי נסיון של 3 שנים
לסניפים: תל-אביב, אשדוד וחיפה
נא לפנות לתל־אביב ת. ד. 130, מח' המנגנון.

לחברת יבוא בענף
השעונים
דרושים סוכנים
לאיזור המרכז, צפון, דרום
בעלי נסיון קודם בענף, של 3 שנים לפחות.
תנאים טובים
נא לפנות בכתב לת. ד. 16450 תל־אביב
— סודיות מובטחת

מוסך חדיש ● ציוד מודרני ●
שכר עדוד
קידום ותנאים טובים

למרכז האזורי החדש
צ'מפיון מוטורס בת־ים
דרושים
1. מנהל עבודה
2. בוחנים
3. מכונאים
4. פחחים
5. צבעים
6. חשמלאים
7. אחראי תחזוקה
לפנות צ'מפיון מוטורס רח' מודיעין 9 רמת־גן טלפון 788370 785111 למר בר יקאב (מחלקת השרות) או בכתב, ולציין פרטים מלאים נסיון וכישורים.

דרושות
1. **מזכירה**
לבי"ס בחיפה
2. **מזכירה**
לבי"ס בתל-אביב
השכלה תיכונית וידע בהדפסה
ידיעות שפות ונסיון קודם רצוי
שעות העבודה: 8.30—16.00
✶
לפנות בצירוף פרטים מלאים על קורות חיים, נסיון קודם והמלצות לת. ד. 11010 תל־אביב עבור „מזכירות בי"ס"

מקומך איתנו!
אם הנך
מנתח
מערכות
בעל כישורים:
✶ 3—5 שנים נסיון בתכנון וניהול פרויקטים
✶ ידע בתכנון מקרוסת TELEPROCESSING
✶ ידע בתכנון בסיס נתונים – DATA BASE
✶ השכלה אקדמאית, באחד מהשטחים הבאים:
כלכלה, מנהל עסקים, ראית חשבון, מדעי מחשב, הנדסת ייצור.
✶ גיל עד 35
✶ ידיעה טובה בשפה האנגלית
אנו מציעים לך
אתגרים, קידום, עבודה יציבה
בחברה דינמית, באיחוד פרויקטים בעיבוד נתונים מנהלי, ועסקי.
פנה עוד היום אל:
ת"ד 729 ת"א עבור „מנתח מערכות".

דרושה עוזרת
למנהלת חשבונות
לעבודה אחראית ומעניינת
(ליום שלם)
לפנות טל. 56952 לגבי רחל

לחברה גדולה בת"א
דרוש
שליח
עם קטנוע
נא להתקשר טל. 824180
בין השעות 14.00—18.00 להביבת.

דרושים
מנהלי
חשבונות
בנציבות בתי סוהר - רמלה
להתקשר טלפון 963362

בוגרי בתי"ספר מקצועיים במגמה:
● **מכונאות**
●● **מסגרות**
●●● **חרטות**
●●●● **חשמל**
בעלי נסיון מקצועי מתקופת השירות הצבאי, לפחות
מוצעת לכם תעסוקה
במפעל תעשייתי בדרום
למעמדים שיבחרו יינתנו:
עזרה בדיור בקרבת מקום העבודה —
(לבאים מחוץ לאזור)
אפשרות להשתלמות וקידום מקצועי
תנאי שכר טובים
על המעוניינים לפנות תוך פירוט הכשרתם ונסיונם המקצועי לת.ד. 6535 תל־אביב מקוד 61060
סודיות מובטחת

לבית חרושת יצהר
דרושים
1. **פועלים מקצועיים**
היודעים להפעיל מתקנים
2. **טכנאים**
תנאים טובים למועמדים המתאימים
לפנות לטלפון 252444

למפעל תעשייתי גדול,
במפרץ חיפה
דרושים:

מהנדס מכונות בכיר
נסיון של 10 שנים לפחות בתכנון בתעשיה הכימית או הפטרוכימית, תכנון צנרת וציוד וידע בבעיות כח וחום.
העבודה דורשת תאום עם מתכנני הנדסה כימית, הנדסת מכונות, הנדסה אזרחית, מיכשור ובקרת וחשמל.
ידיעה טובה של השפה האנגלית — הכרח.

2 מהנדסי מכונות
נסיון של 5 שנים לפחות (רצוי בתעשיה הפטרוכימית), נסיון בתכנון צנרת וציוד ובבעיות כח וחום.
העבודה דורשת תאום עם מתכנני הנדסה כימית, הנדסה אזרחית, מיכשור וחשמל.
ידיעה טובה של השפה האנגלית — הכרח.

מהנדס מיכשור ובקרה
בעל נסיון של לפחות 5 שנים בתעשיה הכימית, נסיון בעבודת תאום עם מתכנני הנדסת תהליך, הנדסת מכונות וחשמל.
דרושה ידיעה טובה של השפה האנגליה — הכרח.

מהנדס אזרחי
בעל נסיון של 5 שנים לפחות בתכנון הנדסה אזרחית בתעשיה הכבדה או בתעשיה הכימית.
העבודה דורשת תאום עם מתכנני חוץ של הנדסה אזרחית, הנדסה כימית, הנדסת מכונות והנדסת חשמל.

הנדסאי אזרחי
רצוי בעל נסיון של 5 שנים בתכנון ובצוע הנדסה אזרחית, בתעשיה הכימית.

בדבר פרטים נוספים נא לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים ונסיון קודם להד. 99, חיפה מיקוד 31000.

למספנות ישראל בע"מ
ת. ד. 1282, חיפה
דרוש
מהנדס חשמל
בעל נסיון במעשה במערכות זרם חזק ובקרה
(רצוי באניות)
ידיעת השפה האנגלית על בוריה — הכרחית
לעבודה בפרויקט מעניין
נא לפנות בכתב ולפרט ההשכלה הנסיון בעבודה

דרושים טפסנים
מכל הסוגים
לעבודה
בסביבות ת"א
תנאים טובים
721453, 731917
בשעות אחה"צ

דרוש
קוון
רצוי עם רכב;
להתקנת מערכות קשר־שנים ורמקולים
לפנות:
„רדיופון"
הירקון 55 בני־ברק
טל. 787112

דרושים
עובדים
למלון
חדש בבת-ים
הצעות ת. ד. 3240
בת־ים

דרוש
אורג
סוג א' א'
על מכונת קורט
לפנות:
„אריגי רפפורט"
בני־ברק
רח' בן־נון 2
טלפון 785153

דרוש
סוכן
בעל ידע טכני טוב
להפצת שעונים
הרצרת סימפלקס ארה"ב
נא לפנות לטלפון 31161 תל־אביב
לקביעת ראיון.

למפעל מתכת באיזור בית שמש
דרושים
1) **מנהל כח אדם**
עם נסיון של שלש שנים במפעל מתכת (רצוי ידע טכני).
2) **מבקר איכות**
בעל נסיון לעבודה עצמאית.
למועמדים המתאימים יינתנו תנאים טובים
להתקשר בטל. 02־911518 או לת.ד. 144
בית שמש אל מנהל הייצור.

כלכלן
דרוש למפעל ציבורי גדול בחיפה שיעסוק בתקציב, תמחיר, סטטיסטיקה, ניתוח כדאיות, השקעות וכו'.
מוצעת משכורת המקבילה לדרגות 4 — 5 בדירוג האקדמאים עם סיכויים להתקדמות נוספת בעתיד.
● בקשות בכתב להפנות לת.ד. 539 חיפה.

דרושים מועמדים
לעבודה קבועה
באם מעונין אתה בעבודה שתעניק לך משכורת טובה ותנאים סוציאליים משופרים וכן עתיד בטוח – פנה אלינו:
✶ מלבד זה: זוכה העובד להטבות רבות ולהנחות ניכרות, עליהן יוודע בפנותו אלינו.
✶ פנה לעבודה בשרות בתי הסוהר אם:
גילך אינו עולה על 39; בריאותך תקינה; השכלתך יסודית לפחות; סיימת שרות סדיר בצה"ל; עברך ללא דופי.
✶ המעונינים יפנו (עם תעודת זהות ופנקס מלואים) לשרות בתי הסוהר, לשכת הגיוס, רח' ה' מס' 8, הקריה, תל־אביב.

הבטח עתידך
במפעל מתקדם
למפעלינו החדישים והמעניינים
אנו זקוקים לעובדים
המעונינים בקידום אישי
ובתעסוקה מענינת
דרושים לנו
* **מהנדס**
לתכנון ופקוח על הייצור
* **הנדסאי**
לתכנון ופקוח על הייצור
* **טכנאי**
לתכנון ופקוח על הייצור
* **מהנדס אחזקה**
למכונות עבוד שבבי
בעל נסיון בהפעלת מערכת אחזקה מונעת
למועמדים המתאימים יוצעו תנאי העסקה ההולמים את אחריות המשרה ואת כישוריהם
סודיות מובטחת
ישקר בע"מ
נא לפנות בכתב יד למחלקת כח אדם ת. ד. 34 נהריה

مكان الأصل

مكتامين الأصل

למשרד שמאים בתל-אביב

דרוש שמאי בטוח

בענפי אש־אלמנטר וימי

נא לפנות בכתב יד בצרוף תולדות חיים ומשכורת מבוקשת לת.ד. 384 תל־אביב

— סודיות מובטחת —

לחברת מ.כ. מכר־כרמי בע״מ

דרושים:

* כתבניות בעברית
עם נסיון
הנאים מצויינים למועמדות המתאימות
* מהנדס אלקטרוניקה
עם נסיון במערכות דיגיטליות

נא להתקשר לקביעת ראיון טל. 8־7־623266 תל־אביב

לד.פ. שרות לאוטומציה בע״מ
נציגים בלעדיים של מוצרי
סמפרס סולתם למכשור פנאומטי

דרושים

1. **פקידה**
באיזור חיפה (הדר הכרמל דניה) השולטת בעברית ואנגלית כולל הדפסה.
2. **הנדסאים**
לעבודה כאנשי מכירות בשטח הפנאומטיקה עם רכב בתל־אביב, חיפה, ירושלים ובאר־שבע.

לפנות חיפה טל. 04—254883
תל־אביב טל. 03—251257.

תדיראן

למפעל האלקטרוניקה באזור

דרושות פועלות ייצור להרכבות אלקטרוניות

למשמרת ראשונה שניה
07.00—16.30 17.00—22.00

ההכשרה תנתן במקום.

תנאים סוציאליים טובים.

מועמדות מתאימות תפנינה ישירות למפעל רח' השופטים 26, אזור חולון או טל. 892244.

לחברת בניה ארצית

דרושים מנהלי עבודה

לאתרי בניה גדולים באיזור ת״א

הכישורים הדרושים: מהנדס ו/או טכנאי ו/או הנדסאי בנין, כושר ארגון ויוזמה, נסיון בניהול אתרי בניה גדולים בכל שלבי העבודה לפחות שלוש שנים, רשיון נהיגה.

מתאימים יפנו בכתב אל ה. ד. 1736 תל־אביב, עבור כס' 138 בצרוף קורות חיים, פרטים ונסיון עבודה קודם.
סודיות מובטחת

תדיראן

דרוש מתכנת לעבודה מעניינת

במחשב י.ב.מ. 370/135
מערכות הפעלה

דרוש נסיון קודם בשפה „קובול" ו„אסמבלר"

*

מועמדים מתאימים יפנו בכתב לת.ד. 648 ת״א בציון פרטים אישיים ונסיון מקצועי.

מנהל חשבונות

סוג 2—1
עם נסיון של שנתיים לפחות

עדיפות תנתן לבעלי נסיון בהכנת שכר עבודה

נא לפנות בכתב יד בצרוף תולדות חיים לת.ד. 1990, חיפה.
סודיות מובטחת

מוסד מסחרי גדול

מחפש:

מזכיר מחלקת כח אדם

הכישורים הדרושים: בוגר תיכון, נסיון בעבודות משרד וידיעת השפה האנגלית

נא לפנות עם פרוט תולדות חיים ונסיון לתל־אביב ת. ד. 9142

לירושלמיות!

באם הנך נאה, אינטליגנטית,
עם ידע במכירות, ידע בקוסמטיקה
ורצון להשתלב בחברה בינלאומית לקוסמטיקה,

פני אלינו לראיון. הדרוך יינתן ע״י החברה.
טל. 03—458647.

Rotex

דרושים סורגים

למכונות עגולות

תנאים טובים
ותחבורה נוחה

רוטקס ז'בוטינסקי, בני-ברק טל: 789

לחברה גדולה להשקעות במגדל שלום

דרושה

כתבנית מעולה

בעברית

לעבודות הדפסה ופקידה כללית.

תנאים טובים.

טלפון 51034 בין השעות 9.00—13.00.

המדפיס הממשלתי, ירושלים

דרושים לעבודה קבועה

סדרי־יד ומעמדים

בעלי נסיון בסידור־יד, עם ידע בעימוד ובסידור־אקסידנץ.

לדבר פרטים, נא לפנות אל מחלקת כח אדם, המדפיס הממשלתי, רח' מרים החשמונאית, ת״ד 765, ירושלים, חדר 20, או בטלפון 02—36261, כל יום בין השעות 8.00 עד 15.00.

אוניברסיטת בן גוריון בנגב

מכרז מספר 73/30

אוניברסיטת בן גוריון בנגב מודיעה על משרות פנויות: —

1. במרכז למדעי הבריאות
2. בלשכת דיקן הסטודנטים

מזכירה

הכשורים הדרושים: בוגרת תיכון, נסיון של 3 שנים בעבודות מזכירות. שליטה בעברית ובאנגלית. הדפסה בעברית ובאנגלית.

3. **כתבניות עברית ו/או אנגלית מעולות**

הכשורים הדרושים: השכלה תיכונית. ידיעת השפה העברית ו/או האנגלית על בוריה. הדפסה בעברית. ו/או באנגלית ברמה גבוהה.

כל המשרות הינן מלאות

פניות בכתב בצרוף תולדות חיים ותעודות יש לשלוח עד יום ו' 22.3.74, אל מחלקת המנגנון אוניברסיטת בן גוריון בנגב, ת.ד. 2053, באר־שבע. מיקוד 84120.

נא לציין על המעטפה מספר המשרה המבוקשת.

חברת טתה בע״מ
חברה בת של אתא

דרושה

כתבנית נשיונל

מנוסה

לעבודה בשעות אחר הצהרים

המעוניינות מתבקשות לפנות למשרד הראשי רח' ב. טברסקי 12 תל אביב, טלפון 38966.

דרושים

1) הנדסאי/ת ביצוע
2) טכנאי/ת ביצוע

לבנין, לעבודה בתל-אביב

נא לפנות בימים ב', ה' בשעות 17.00—18.00

אילן גת מהנדסים בע״מ

רח' ויצמן 70, תל־אביב, טל. 441456, 441959.

לחברת בטוח בתל-אביב
למחלקת תביעות רכב

דרושה

פקידה כתבנית

מנוסה ועצמאית

נא לפנות טלפון 623816 ליפה בשעות הבוקר

פקידה

בעלת נסיון לטיפול בלקוחות

טלפרינטרית

בעלת נסיון

פקידה כללית

לפנות ליפה, טל. 258441, 252649 תל־אביב
פרדיה, דרך פ״ת 156

דרושים מועמדים/ות

בעלי השכלה מתאימה
לאחר שירות בצה״ל

לעבודה כמדריכים לקבוצות נוער, במסגרת עבודה בכל הארץ, בערים:

ביבנה, רמלה, ירושלים, צפת, דימונה, באר־שבע, חדרה, טבריה, עפולה, חצור הגלילית וקרית־גת.

תיתכן אפשרות שילוב בסמינר מדריכים.

על המעוניינים לפנות בכתב לת.ד. 303, תל־אביב, עבור ריקי; או טלפונית למספר 276241, תל־אביב.

לבתי־ספר
התיכוניים־מקצועיים
של רשת „עמל"

דרושים מורים ומדריכים

לשנת הלימודים תשל״ה

במקצועות הבאים:

איזור הצפון — חדרה, טבריה, נהריה, עפולה, צפת, קרית־שמונה.

* עברית, לשון, ספרות, תנ״ך, היסטוריה, אנגלית, מתמטיקה, פיסיקה, ביולוגיה, כימיה — לבורנטים.
* אלקטרוניקה, מכניקה, חשמל, מכונאות־רכב, מסגרות, שרטוט, נגרות, שרברבות.
* חשבונאות, פקידות, כתבנות, מלונאות, כלכלת־בית, מימכה, איטורגטפו, מדריכה לתפירה.

איזור ירושלים — ירושלים, בית־שמש.

* סגן מנהל (כולל הוראת עברית, ספרות ולשון).
* אלקטרוניקה, מדריך למכניקה.

איזור המרכז — פתח־תקוה, רמלה, תל־אביב.

* אנגלית, ספרות, לשון, תנ״ך, גיאוגרפיה, היסטוריה, מתמטיקה, פיסיקה.
* אלקטרוניקה, מכניקה, מכונאות־רכב, מיכשור ובקרה, שרטוט, טכנולוגיה.
* סגן מנהל המרכז פעולות חברה.

איזור הדרום — באר־שבע, מעלה־הבשור.

* ספרות, אנגלית, מתמטיקה, פיסיקה.
* שרטוט, אלקטרוניקה, מסגרות, חרטות, טכנולוגיה, חשמל, מכונאות.
* כלכלת־בית, סגן מנהל.

מועמדים מתאימים יפנו בכתב אל רשת „עמל", אגף כח־אדם, ת. ד. 303 תל־אביב — בציון פרטים מלאים.

גרוזלם גריפי בע״מ
למפעלנו בירושלים

דרוש/ה:

מנהל/ת חשבונות

בעל/ת נסיון של 3 שנים לפחות בניהול והכנת משכורות במחשב.

התחלת עבודה מיידית

לפנות טלפון 614394 ת״א.

לרשות נאות מרפא

דרושות

1. **מזכירה למנכ״ל-**
שליטה באנגלית הכרחית כולל הדפסה בעברית ואנגלית.
רצוי שפה לועזית נוספת.
דרגה מוצעת 1 מח״ר
(י״ב—י״ג דרוג אחיד).
2. **פקידה כתבנית-**
ידיעת שפה לועזית רצויה
דרגה מוצעת: י׳—י״א דרוג אחיד.

להתקשר לטלפון 02-221421/2/3

לחברת השקעות מתרחבת בתל-אביב

דרושות

1. פקידה כתבנית – עברית
2. פקידה כתבנית – עברית, אנגלית.
3. מזכירת מכירות
(יום עבודה מפוצל)

תנאים טובים למועמדות המתאימות.

נא לפנות בכתב בפירוט נסיון עבודה ל—ת. ד. 33040 ת״א.

לחב' ד. לוית ירושלים בע״מ

טלפון 262136, תל־אביב

דרושים:

1. **מפקח בכיר** על עבודות בניה. **בירושלים**
בעל נסיון של 5 שנים לפחות.
2. **מחשב כמויות בכיר**
לעבודה בירושלים

המעונינים יפנו בכתב בציון תולדות חיים ונסיון קודם אל משרד החברה בתל־אביב, רח' החשמונאים 105.

קולסו בע״מ

A SUBSIDIARY OF KULICKE AND SOFFA USA

ייצור מכשירים אולטרה מדוייקים
חיפה, קרית המדע, ת.ד 7206 טל 520071

דרושים

מכשירנים
בוגרי בי״ס מקצועי ו/או חיל הים ו/או חיל אויר

מנהל חשבונות — נסיון של שנתיים, ידיעת אנגלית יתרון.

שרטט מכונות וחלקי מכונות — רצוי נסיון בעבודה, יתרון לדובר אנגלית.

קדום מקצועי · קדום כלכלי · עתיד בטוח

---

intel delivers

ברצוננו להודיע שחברת

INTEL

עומדת לחדש תוכניותיה בארץ אשר נדחו בעקבות מלחמת יום הכפורים.

בכוונתנו לראיין המועמדים לפי הבקשות שנשלחו אלינו בשבוע המתחיל ב־21 לאפריל 1974.

כדי לזמנכם לראיון נבקשכם לשלוח בהקדם גלויות דאר עם הפרטים המדוייקים של כתובותיכם, לת. ד. 33044, תל־אביב.

intel delivers

דרושה שרטטת לרהיטים

עם נסיון בתוכניות עבודה ופרספקטיבות

לפנות: „קארדי", דיזנגוף 99 תל־אביב
טל. 220256, 249414

למפעל בראשון-לציון

דרושה פקידה

הכישורים: הדפסה במכונה עברית ואנגלית, עריכת משכורות לעובדים, ידיעת נכויים במס־הכנסה

שעות העבודה 8.00 — 16.00

לפנות ת.ד. 29328 תל־אביב

דרושים

לביח״ר ליצור שסתומים סינוס בע״מ

1) חרט סוג א׳ א׳
2) רתך־אוטוגני א׳ א׳
3) חרטים לעבודות סטנדרטיות
4) פועלי מתכת — עוזרים
5) פועל נקיון

לפנות: דרך השלום 8 ת״א טל. 32964

למשרד גדול של
רואה חשבון בתל-אביב

דרושים:

בוחנות/ים מרכזות/ים

לרבות סטודנטיות וסטודנטים

המעוניינים יפנו בכתב יד בציון פרטים על השכלתם ומקומות עבודה קודמים לת. ד. 888 תל־אביב מיקוד 61000 או טל. 51791 לשם קביעת ראיון אישי

— סודיות מובטחת —

חברת בנין ארצית

מחפשת לעבודה בסביבות תל-אביב

1. **מנהל עבודה**
בעל נסיון וכושר ארגוני רב לעבודה ציבורית גדולה ומעניינת.
2. **מנהלי עבודה**
בעלי נסיון רב לניהול אתרי בניה גדולים של בנינים רבי קומות בשיטה מתועשת.
3. **מחסנאים אחראים**
לאתרי בניה, בעלי יושר והמלצות מתאימות.
4. **מפעילי עגורני צריח**
של 4 ו־8 טון.
5. **מכונאי אחראי**
לאחזקת ציוד בנין רב מימדים.

נא לפנות רק בפרוט קורות חיים ונסיון בעבודה לת. ד. 4870 ת״א.

מפעיל IBM/DOS

3 שנים נסיון
טל: 456068

נקבנית עברית

2 שנים נסיון
טל: 456068

בית הספר התיכון מקצועי גני-תקוה

לבית־הספר הנ״ל
דרוש בדחיפות

מדריך למכונאות רכב

נא להתקשר לכס. 784337 בשעות הערב.

הנהלת בית־הספר

דרוש מהנדס בנין

לפיקוח על פרויקט בניה גדול בראשון לציון

לפנות לקביעת ראיון לטלפון 947151
בימים א' ב' ג' ה' בשעות 8—13; 16—18
בימים ד' ו' 8—12.

לבית־ספר
עירוני־מקיף „עמל"
טבריה

דרושה לבורנטית מוסמכת

(משרה שלמה)

נא לפנות להנהלת בית־הספר
טל. 067—21292.

שרותי רכב בע״מ

דרוש לנו

פקיד טכני

לעבודות ביקורת ופקוח על מערכת ממוכנת.

מהות התפקיד:

1) בקורת על כרטיסי עבודה הנצברים
2) בקורת על דו״חות קלט/פלט
3) קשר עם לשכת שרות

הכישורים:

1) ידיעה טובה בעבודות משרד
2) ידיעת אנגלית
3) כתב יד נאה וברור הכרחי

המעונינים יפנו בכתב־יד בפרוט קורות־חיים ת. ד. 20075, תל־אביב.

מקום פנוי במפעלנו

דרוש לנו
למשרה אחראית

מנהל ייצור

למחלקת ייצור כלים

נדרש נסיון רב בעבוד שבבי

למועמד המתאים יוצעו תנאי העסקה ההולמים את אחריות המשרה והכישורים

*

סודיות מובטחת

ישקר בע״מ

נא לפנות בכתב יד
למחלקת כח אדם
ת. ד. 34, נהריה

אוניברסיטת בר-אילן

מודיעה על משרות פנויות דלהלן:

1. **מזכירה**
מכרז מס' 23/74
הדרישות: שליטה מלאה בעברית; נסיון בהדפסה; ידיעה טובה באנגלית כולל הדפסה; נסיון בעבודה במזכירות.
2. **כתבנית עברית**
מכרז מס' 24/74
הדרישות: שליטה מלאה בעברית; נסיון רב בהדפסה;
3. **מזכירה—כתבנית באנגלית**
מכרז מס' 25/74
הדרישות: שליטה מלאה באנגלית ונסיון בהדפסה; ידיעה בשפה העברית;
4. **ספרנית**
במחלקת הרכישה בספריה המרכזית
מכרז מס' 26/74
הדרישות: השכלה תיכונית; ידיעת השפה האנגלית; הכשרה ספרנית בקורס אקד׳; ידיעה בהדפסה לועזית; רצוי נסיון בעבודת ספרנות.
5. **פקיד טכני**
מכרז מס' 34/74
הדרישות: השכלה תיכונית; נסיון של שנתיים לפחות בעבודה במזכירות;

נא לפנות בכתב בציון מס' המכרז למח' המנגנון, אוניברסיטת בר אילן ר״ג.

החברה הישראלית לאוטומובילים בע״מ

Ford

מפיצי בישראל

דרושה

פקידה כתבנית

* נסיון בפקידות
* הדפסה בעברית
* רצויה הדפסה באנגלית
* לאחר שרות צבאי

שעות העבודה: 09.30 עד 18.00

המעוניינות מתבקשות לפנות לאגף כח אדם של חברתנו בתל־אביב, רח' המסגר 43

הלוח הכפול — הארץ — ידיעות אחרונות

תדיראן

למפעל האלקטרוניקה בחולון

דרושים

1. מהנדסי אלקטרוניקה — לעבודות פתוח והנדסה בתקרבות בתחום הדירות גבוהה בקשר ספרתי, רצוי נסיון קודם 3—5 שנים באחד מהתחומים הנ"ל.
2. טכנאי והנדסאי אלקטרוניקה — לעבודות פתוח והנדסה בתקרבות בתחום הדירות גבוהה בקשר ספרתי, רצוי עם נסיון קודם 3—5 שנים באחד מהתחומים הנ"ל.
3. מסגרים מכניים
4. מסגרי זיווד לאלקטרוניקה — בוגרי בי"ס מקצועי 3 שנות נסיון.

★

מועמדים מתאימים יפנו בכתב לת.ד. 648 ת"א בציון קורות חיים ונסיון מקצועי או טלפונית 892244.

סודיות מובטחת

אלתא תעשיות אלקטרוניות בע"מ

אשדוד

דרושים לנושאי רכש אלקטרוניקה וחומרים

1. מהנדס/הנדסאי אלקטרוניקה
2. מהנדס/הנדסאי מכונות או כימיה

● הכישורים הנדרשים: ידיעת השפה האנגלית, כושר ניהול מו"מ עם ספקים, רצויים קשרים עם חברות להספקת ציוד.

על המעוניינים לפנות בכתב או אישית למח' התעסוקה אלת"א — אשדוד, טל' 055—3145 פנימי 416.

לחברת תרופות דרוש

נציג רפואי

לביקור בבתי חולים ורופאים במרכז.

תכונות נדרשות:
- השכלה אקדמאית במקצוע פרה רפואי (רוקחות, ביאולוגיה וכו').
- ידיעת עברית ואנגלית.
- רשיון נהיגה.
- הופעה מתאימה.

מועמדים העונים לדרישות הנ"ל יפנו לת.ד. 23000 ת"א. עם פרוט תולדות חיים.

למפעל באיזור נהריה

דרושים:

מנהל חשבונות ראשי

הדרישות:
א. 5 שנות נסיון במפעל תעשייתי
ב. יכולת ארגון וניהול צוות עובדים

איש אחזקה

הדרישות:
א. בעל נסיון של 3 שנים באחזקה מכנית.
ב. רצוי נסיון בשטח האריגה והפלסטיק
ג. רצוי בעל ידע במערכות חשמל.

סודיות מובטחת — תנאים טובים למועמדים מתאימים.

לפנות בכתב בפרוט קורות חיים לת.ד. 29 תל־אביב.

מודול בטון [ישראל] בע"מ
המפעל בכרמיאל

דרושים

1. **מהנדס ייצור** — בעל נסיון של 8—5 שנים בתעשיה
2. **2 הנדסאי בנין** — למחלקה בקרת טיב
3. **מזכירה**
4. **טלפונאית**

לשם קביעת ראיון בא לפנות לטל. 04—988524 בין השעות 08.00—15.00 למחלקת כח אדם.

שומר לעבודה בשלוש משמרות

(הגיל לא קובע).

מפעל גדול באיזור חיפה

מציע תנאי שכר ותנאים סוציאליים טובים.

בא לפנות למחלקת כח אדם ת.ד. 1371 חיפה 31000.

משטרת ישראל

משטרת ישראל

מודיעה על משרות פנויות לטכנאי טלפרינטר

בוגרי בי"ס מקצועי מוכר, במגמת טכניקה או אלקטרוניקה, בעלי נסיון לאחר שירות בצה"ל.

משכר: לפי דירוג הטכנאים.

על המעוניינים לפנות בכתב למחלקת הקשר והאלקטרוניקה במטה הארצי, אגף המנהלה, בתל־אביב—יפו, רח' אבן 2 (ע"י צומת „בלומפילד"), או לטלפן לטלפון מספר 829161, לקביעת ראיון.

כינור

שרותי רכב (ישראל) בע"מ.

דרושים

★ **פקיד/ת מבצעים** — למוקד „כנור" בת"א למשרה מלאה בשעות הרגילות ומשרה חלקית לשעות אחה"צ.

★ **פקידי תפעול** — להפעלת „מוקדי" ת"א. כישורים: אדיבות, בוגר תיכון ידע בארגון וסידור עבודה, מושג בכלי רכב הכרת ת"א והסביבה.

★ **נהגי־גרר** — לעבודה מלאה באזור ת"א.

★

לפנות לישראל במשרדי כנור, רח' שרה 44 קומה ב', בין השעות 6—3 אחה"צ, או טל. 452244—6—5 ; 453974 תל־אביב.

מפעל בטחוני בחיפה

חייל משוחרר

אל תתפתה לתנאי שעה חשוב על עתידך

לנו דרושים:

מכונאים, מסגרים, רתכים, חסרי מקצוע

מציעים לך:

מקום עבודה קבוע ובטוח
שכר בהתאם לרמה המקצועית
הכשרה מקצועית ושכר מלא בתחילת העבודה
תנאי רווחה וזכויות סוציאליות מלאות
אפשרות לעבוד שעות נוספות
הסעה למקום העבודה וחזרה
לעובדים הגרים במרחק 25 ק"מ מהמפעל
משולם גם זמן הנסיעה.

לקבלת פרטים נא לפנות: ימים א', ג', ה' בין השעות 07.00—18.00
ימים ב', ד' בין השעות 07.00—15.00
ימים ו' בין השעות 07.00—11.00

כתובתנו: חיפה, חוף הכרמל (מול בית הקברות הצירוני) מחנה מס' ב/258 מחלקה כח־אדם אוטובוס אלינו מס' 45 מרחוב שפירא בחיפה.

לנו קווי הסעה מהמפעל וחזרה לחדרה, נהריה, כרמיאל, נצרת ועפולה.

למפעל בטחוני בת"א

דרוש

מהנדס ייצור ראשי

רצוי קצין במיל'.

המעוניינים מתבקשים לפנות לת.ד. 33411 עבור מ/ת"א 61330 ולצרף תולדות חיים בכתב יד, כתובת ומס' טל'.

סודיות מובטחת

למפעל מתפתח בירושלים

דרושים

★ **פקידה כתבנית** — השולטת באנגלית על בוריה
★ **עוזר למחסנאי**
★ **פקיד מחסן**

לכתוב לת.ד. 1016 ירושלים 91000 או טלפון 02—227222

דרושים

1. **מנהל למוסך** גדול בירושלים — בעל כושר ארגון ומגע עם לקוחות
2. **מכונאים מכל הדרגות**

פרטים מלאים לת.ד. 3341 ירושלים

דרוש צעיר דינמי

בעל יוזמה, עם רשיון רכב שמכיר ואוהב את הארץ

לתכנון והפצה של מפות אמנותיות ודברי תיירות אחרים

★

לפנות: הוצאת אמיר בע"מ רח' ליליינבלום 13 ת"א טל. 57324

לאזור ת"א והדרום

olivetti

מחפשת נציג מכירות

בעל מרץ ויוזמה —
רצוי נסיון במכירות.

★ מובטח אזור בלעדי
★ משכורת בסיסית + עמלות
★ תנאים סוציאליים מלאים
★ אחזקת רכב

נא לפנות לקביעת ראיון לטלפון 37994 ת"א

דלתא
חברה למסחר בע"מ

להוצאת ספרים מ. מזרחי

דרושים

1. **מזכיר/ה ומרכז/ת מערכת**
2. **מנהל חשבונות** — בעל נסיון
3. **עובד בגביה ובמכירה** — בחנויות ספרים
4. **עובד במחסן** — וכנהג למשלמי ספרים לחנויות

לפנות לרח' י. ל. פרץ 19 ת"א בין השעות 14.00—17.30

או־אפ־טי בע"מ

חברה לסימון והשקעה תל־אביב

דרושה

מזכירה עצמאית

קצרנות עברית אנגלית

נא לפנות בכתב עם קורות חיים אל ת.ד. 1736 ת"א 61000, עבור מס. 136

סודיות מובטחת

לחברת „עלית"

דרושה

פקידה

עם ידע בהנהלת חשבונות (עבור סניף באזור תל־אביב)

על המעוניינות לפנות בכתב לת.ד. 19 רמת־גן עבור „מחלקת המכירות"

דרוש

מהנדס בכיר

למחלקת מכירות
בבית ק.ר.ב. בע"מ — אלקטרוניקה

באים בחשבון רק בעלי נסיון בשטח המכירות בענף האלקטרוניקה בארץ. שפות עברית ואנגלית הכרחיות.

לפנות טל': 56952 לגב' רחל לקביעת ראיון.

ביתן דימונה בע"מ

עבור משרדנו בתל־אביב

דרושה כתבנית נשיונל 32

טלפון: 473132 בשעות לפנה"צ

למשרד אדריכלים צעירים דרוש/ה

טכנאי/ת אלקטרוניקה

בעל/ת נסיון בתכניות עבודה

טלפון 455012

עז־בן אלקטרוניקס
מכון מסחרי
רח' שד"ל 3 ת"א
טל. 615634

דרוש

טכנאי מעלה

למכונות כתיבה וחישוב

א.אי.ל. ישראל בע"מ AEL

תעשיות אלקטרוניקה

דרושים

מסגרים כלליים

תנאים טובים למועמדים המתאימים

נא לפנות בכתב או טלפונית 787131 אל מח' כח אדם רח' מבצע קדש 48 בני־ברק 51203

סודיות מובטחת!

לעבודה בחיפה

דרוש צעיר דובר רוסית ו/או רומנית

בעל השכלה אקדמאית (או סטודנט העומד לסיים לימודיו) ואחרי שירות צבאי מלא, המוכן להשתלב במסגרת קבועה ומעניינת.

● בדבר פרטים ניתן לפנות בכתב לת.ד. 2133 חיפה מיקוד 31000 בצירוף קורות חיים ופרטים אישיים מלאים

הערה: רק פונים מתאימים ייענו.

דרושים:

עובדים סוציאליים מוסמכים

בעלי תואר ראשון או שני
(בוגרי בי"ס לעבודה סוציאלית)

המעונינים לעבוד בצוות פסיכיאטרי רב־מקצועי בתכנית קהילתית כוללנית — חדשנית.

תאור התפקיד: טפול פרטני, עבודה עם משפחות וקבוצות, תאום וייעוץ לשרותים, וגורמים שונים בקהילה.

הדרכה מקצועית מובטחת

פניות בכתב (בצירוף נסיון מקצועי) לפי הכתובת:
שרות סוציאלי מרכז קהילתי לבריאות הנפש
רח' יפת 36 יפו.

למוסד ממלכתי בת"א

דרושות פקידות

לעבודה במשרה מלאה.

תתקבלנה בנות שהנן בוגרות 11 שנות לימוד לפחות ואחרי שירות צבאי מלא.

באות בחשבון גם חסרות נסיון בעבודה.

משכורת התחלתית 750 ל"י ברוטו.

מעוניינות מתבקשות לפנות בכתב לת.ד. 17021 ת"א מיקוד 61170 (עבור פקידות) בצרוף פרטים אישיים.

למוסד תכנון וביצוע ממלכתי

דרושים

מהנדסי אלקטרוניקה

לתכנון ופיקוח על בצוע של מערכות אלקטרוניות תוך שמוש בטכניקות מתקדמות.

נדרשים מהנדסים בעלי 4—8 שנות נסיון לפחות באחד או יותר מהשטחים הבאים:

★ מערכות שליטה ובקרה ...
★ מחשבים ומערכות העברת והצגת נתונים ספרתיים.
★ תכנון, הכנת מפרטים, פקוח על ייצור ובדיקות קבלה של המערכות הנ"ל.

התנאים יקבעו בהתאם לכישוריו של המועמד.

הצעות בצירוף קורות חיים נא להפנות לת.ד. 7064 עבור ה. ג.

אם הנך בשרות מילואים מודעה זאת מופנית גם אליך!!

למוסד העוסק במחקר ופיתוח

דרוש

מהנדס אלקטרוניקה/פיזיקאי

בעל נסיון של שנתיים—שלש, לעבודה מעניינת בקומוניקציה והתפשטות גלים.

קיימת אפשרות להשתלמות לתואר שני תוך כדי העבודה.

נא לפנות לת.ד. 9757 חיפה 31096 (עבור „א"), בציון קורות חיים, השכלה ונסיון מקצועי קודם.
רצוי לציין מס' טלפון להתקשרות.

— סודיות מובטחת —

חייל סדיר / איש קבע / מילואימניק
גם אליך מיועדת מודעה זו!

אליהו
חברה לבטוח בע"מ

קורס לבטוח חיים יפתח באפריל בסניפנו בחיפה. בעלי יוזמה המעוניינים בהכנסה גבוהה יפנו בכתב בצרוף קורות חיים, לת.ד. 4421 חיפה.

פרסום א.

למוסד למחקר ופיתוח

דרושים

1. **מהנדס**

לפיתוח מערכות ושיטות מינהליות

רצוי בוגר הפקולטה לתעשיה וניהול בטכניון עם נסיון של 3—5 שנים במערכי תכנון ובקרה בנושאי פיתוח (פרוייקטים) וייצור.

2. **טכנאי עבוד נתונים**

רצוי בוגר קורס לעבוד נתונים ומיכון בעל נסיון של 3 שנים בעבוד נתונים והרצת תכניות במחשב. יועדף מועמד בעל ידע בסיסי בפורטרן ו/או בקובול.

על המתעניינים המתאימים לפנות לת.ד. 9757 חיפה (31096) עבור 10, בצירוף קורות חיים ופירוט נסיון בעבודה.

לחברה גדולה בתל־אביב

דרושה מיד

כתבנית קצרנית אנגלית

עם נסיון

תנאים טובים למועמדת המתאימה

יום עבודה מלא

נא לפנות בכתב בציון קורות חיים ונסיון קודם אל ת.ד. 1334 תל־אביב למס' ו/35639.

למפעל בטחוני בחיפה

מסגר רתך מכונאי

אתה חושב להחליף מקום עבודתך? מחפש מקום עבודה קבוע ובטוח?

פנה אלינו

מובטחים לך:

שכר בהתאם לרמתך המקצועית
תנאי רווחה וזכויות סוציאליות מלאות
אפשרות לעבוד שעות נוספות
הסעה למקום העבודה וחזרה
לעובדים הגרים במרחק 25 ק"מ מהמפעל
משולם גם זמן הנסיעה.

● לקבלת פרטים נא לפנות:
ימים א', ג', ה' בין השעות 07.00—18.00
ימים ב', ד' בין השעות 07.00—15.00
ימי ו' בין השעות 07.00—11.00

● כתובתנו: חיפה חוף הכרמל (מול בית הקברות הצירוני) מחנה מס' ב/258 מחלקה כח־אדם. אוטובוס אלינו מס' 45 מרחוב שפירא בחיפה.

לנו קוי הסעה מהמפעל וחזרה לחדרה, נהריה, כרמיאל, נצרת ועפולה

ל„אילק" חיפה

דרוש/ה עובד/ת סוציאלי/ת

עם נסיון בעבודה קבוצתית

נא לפנות ל„אילק" חיפה רח' אלנבי 12, חיפה או ת.ד. 3081 חיפה

אלתא תעשיות אלקטרוניות בע"מ

אשדוד

דרושים

טכנאי ייצור

בעלי נסיון בתעשיה אלקטרונית ו/או מכנית

מהנדס מכונות

בעל נסיון בזיווד אלקטרוני.

המועמדים מתבקשים לפנות בכתב או אישית למחלקת התעסוקה — אלת"א — אשדוד.

למכרות נחושת תמנע בע"מ

TIMNA תמנע

דרושים

מחסנאים לחלקי חילוף

הכישורים הדרושים:
יוצאי צה"ל שלב מקצועי 7 או 9 באספקאות מכנית או בעל נסיון בהספקאות מכנית במפעל תעשייתי.

המועמדים המתאימים יפנו לראיון אישי בכל יום ד' בין השעות 0900—1100 ו־1600—1800, למזכירות משרדי החברה בתל־אביב, הקריה, רח' ס' (מול קול ישראל). המועמדים יביאו עמם פנקס מלואים ותעודת שחרור מצה"ל.

המתקבלים שיבחרו יידרשו להתיישב באילת ועזרה בדיור תנתן.

مكان الأصل

مكتبة الأمل

מכתבים למערכת הארץ

נסיעת חינם בשעות העומס

ברצוני להציע שבשעות העומס בבוקר בין השעות 6 ל־8 תהיה ה־נסיעה בתחבורה הציבורית חינם. הנימוקים לקבלת הצעה זו הם כדל־קמן:

● הדבר יצמצם במידה ניכרת את עומס התחבורה הפרטית בכבי־שים (כיוון שחלק מבעלי המכוניות הפרטיות יעדיפו לנסוע לעבודה ב־תחבורה חינם) כתוצאה מכך: תתאפשר זרימה מהירה ויעילה יותר של התחבורה הציבורית; יקטן ה־צורך בהרחבת רשת הכבישים; יצומ־צם מספר תאונות הדרכים; המדינה תחסוך מט"ח על דלק וחלפים.

● האוטובוסים יתמלאו במהירות רבה יותר, כיוון שייחסך הזמן ש־הנהגים מקדישים היום למכירת כר־טיסים (כ־15% מזמן הנסיעה).

● גם היום מכסה הממשלה חלק ניכר מהוצאות הנסיעה של העובדים הנוספים בשעות העומס כדלקמן: באופן ישיר כמעביד של כ־250,000 שכירים המקבלים החזר הוצאות נסיעה; ע"י הכרה בהוצאות נסיעה של עובדים כהוצאה עסקית המותרת לניכוי לצרכי מס; בסובסידיות ישי־רות לתחבורה הציבורית.

לפיכך, ביצוע הצעה זו יעלה הר־בה פחות מכפי שנדמה במבט רא־שון.

● קבלת ההצעה תקטין את עלית מדד המחירים לצרכן ב־1.5%, דבר שיחסוך לממשלה מאות מיל־יוני ל"י בתשלומי תוספת היוקר ובתשלומי הפרשי הצמדה על מיל־ווה ופקדונות צמודים.

● בדרך כלל, רק מי שחייב לנסוע (לעבודה, לביה"ס) נוסע ב־שעות העומס; לפיכך, ניתן להניח שמספר הנוסעים הכולל בשעות אלה כמעט ולא ישתנה מקבלת הצעה זו (כלומר ניתן להניח שנוספים ש־נסעו עד כה בשעות אחרות, לא יעברו לנסוע בנסיעת חינם בשעות העומס).

● ביצוע ההצעה יקל את מצבן של השכבות החלשות, לרבות תל־מידים, דבר החשוב במיוחד בתקופה זו של האמרת מחירים.

● פריון העבודה במשק עשוי לעלות, כיוון שעובדים ירצו לנצל את נסיעה החינם ויגיעו לעבוד בלי איחורים ובלי עיכובים כתוצאה מ־הגברת מהירות הנסיעה.

ברור לי שההצעה היא מהפכנית וברגע ראשון היא נראית "מסורפת" במקצת, אך אני חושב שההצעה הי־נה הצעה טובה הראויה לבדיקה רצינית ע"י כל הנוגעים בדבר.

ראשון לציון — דה"ר איתן

פיטורי העורך

באוקטובר 1972 הוזמן הסופר א"ד שפיר, שביקש להחליף מקום־עבוד־תו, לשמש כעורך "דביר". בשתי שנות פעולתו בבית־הוצאה זה גברה בו תנופת־העשייה. א"ד שפיר יזם הוצאת ספרי מקור ותרגום מובחרים, ערכם והביאם לדפוס. ספרית "גבישי "דביר", זכתה להצלחה בקהל ה־קוראים ולדברי שבח בעיתונים. ספ־ריית "דביר לעם" הרחיבה פעולתה בימיו, ובה התחילו להופיע מבח־רים מקיפים חדשים מיצירותם של סופרים עבריים. התחילו להופיע ספ־רי־שירה חדשים. א"ד שפיר הצליח להחזיר במקצת את הספרות העברית החיה ל"דביר", ששנים רצופות הס־תפקה בעיקר בפירסום מהדורות חד־שות לספרי הקלסיקה העברית ו־ספרי־לימוד שונים.

בעצם שעת־זהירותו הנוכחית קי־בל א"ד שפיר הודעה על ביטול ה־חוזה עמו, בלי כל הנמקה. בהודעה הובעה הוקרה לכשרונותיו והכרה ב־תרומתו לבית־ההוצאה, וכמו כן ה־תקוה שייאות להוסיף ולעבוד בע־תיד למען "דביר" כעובד־חוץ, על בסיס של קבלנות.

כיוון שהתערבותם של אישי־ציבור אוהדים העלתה חרס, החליטו החת־ומים מטה, המכירים את עבודתו ו־בת־השנים של עורך מעולה זה, להב־יא את העניין לפני דעת־הקהל. ה־חתומים מטה שואלים: מדוע סולק א"ד שפיר? — האם משום שפיתח פעולה נרחבת להוצאת "דביר"? — האם משום שעמד בה לימינה של הספרות העברית החיה והשתדל ל־בצר לה מקום נכבד בהוצאת חיי ביאליק? — האם משום שמשך אל "דביר" סופרים חשובים ומיטב המ־תרגמים, שבזכותו ניאותו להציע פרי עטם להוצאה "דביר"? — או שמא משום שנמצאה שעת־כושר בימי־ה־מלחמה להיפטר מנוכחותו של עורך בעל־תביעות בפנים? — שמא משום חשבון־הכדאיות הקטן, שבשעת־חי־רום זו ספק אם ימצא א"ד שפיר משרת עורך במקום אחר וייאלץ לע־בוד בקבלנות למען "דביר"?

אנו רואים בחומרה רבה, מן הב־חינה הציבורית, את יחסה של הו־צאת־ספרים, הרואה עצמה מוסד צי־בורי־לאומי, כפי שהיתה בימי מיס־דיה, אל עורכה היחיד, שפעל רק לטובתה בשתי שנות עבודתו. איננו יכולים גם להתעלם מן הנזק שנגרם לו על־ידי עקירתו ממקום־עבודתו ה־קבוע, בלי כל עוון בכפו, זולת ה־טיפול השקדני, המסור כפי הנראה, בצרכי הספרות העברית, שטיפוחה הוא חובת־מורשה המוטלת על הו־צאת־ספרים כ"דביר".

גד אביאסף
אליהו אילת
אורי ברנשטיין
אמיר גלבע
א. הלפר
שמעון הלקין
יהושע פנ־פר
דן מירון
שלמה צמח
משה שמיר
עדה צמח
עזר רבין

תל־אביב

הצגות מבוימות

יותר מחודשיים ימים נמשכה ה־הצגה של עסקני המפלגות ומנהי־גיהן בנסיונות הרכבת ממשלה מ־צומצמת במתכונת הישנה; דיבורים, ישיבות, פגישות, שיחות, מכתבי רעבים, הבטחות, מכירות, איומים והתנתים — אך בלי קץ ונראה לעין.

הביצועים מתפזרות המסגרות וה־שלטון ר"ל נשמט מן הידים, ולהמ־שיך במשחק ההרכבה בלי גבול אין אפשרות יותר, הנמאס; אז הו־רידו הבמאים את אלוהי הבמותן מן המכונה וגמרו את ההצגה. הקהל העייף יכול ללכת הביתה.

הרושמני כי הציבור בימים אלה חשדני יותר, והצגות מבוימות בסג־נון עתיק אינן מתקבלות עוד ב־אהדה הנבנה.

חיפה — אליהו מתניה

לקחי המלחמה

יוצא אשר יצא המצב הביטחוני ב־גבול הסורי — ניצולו ע"י דיין ו־פרס כתכסיס פוליטי הוא נשיאת שם הביטחון לשווא ועלבון להגיון ה־ישר. כי מה חשבו דיין ופרס? ש־אחרי עיבוטם את הממשלה יבוא לפתע השלום ותחוסל המתיחות?

הביטחון היה פרה קדושה — בא שר הביטחון ושחטה במו ידיו. ב־צה"ל התכנו לדבקות במטרה — ו־שר הביטחון מתכנו לדבקות בכסא הקודש. אם אלה לקחי המלחמה ו־הערכים הציוניים של מר דיין — אין להתפלא על נשירת צעירי יש־ראל להוריל.

אם אכן חרד מר דיין לביטחון ה־מדינה ולרווחה ואם הוא גבר — עליו לקום ולנטוש מייד ממשלה כושלת זו של סבתא גולדה, ולהצ־טרף לכוחות המסוגלים באמת לה־ליך את מדינת ישראל הציונית מה־בוץ.

תל־אביב — צבי גוטמן

טיפול מסור באלמנה

אני, אלמנת מלחמת יום־הכיפו־רים, רוצה למתן קצת את התלונות של משפחות שכולות או אלמנות המתפרסמות מדי פעם בעתונים.

ברצוני לשבח את היחס החם והאוהד שזכיתי לו מצד אגף השי־קום במשרד הבטחון ובעיקר מעובדי הלשכה המחוזית ביפו, שם עובדת אשה ואם נפלאה ושמה יהודית רביבו סאיל (מ"ל). שמקדישה את מיטב זמנה ומירצה לטיפול בנו מעל ומעבר לשעות העבודה הרגילות. דלתה פתוחה בפני ואפילו ביום שאינו מיועד לקבלת קהל — יום ו׳ — היום היחידי שבו אני מסוגלת להתפנות מהטיפול בילדי.

תמיד, בלי יוצא מן הכלל, הת־קבלתי וזכיתי למלוא תשומת הלב.

גבעתיים — רות שילוני

צ׳פלין חוזר

קולנוע
מאת יוסף שריק

"אורות הכרך", לימור, ת"א

הקומדיה הנוגעת־ללב ביותר של צ׳אפלין, שבה הוא פוגש מיליונר שיכור; מוכרת־פר־חים עיוורת, שוטרים, גנבים, פיל, כלבים, רקדנית וכו׳ וכו׳. בעוד ש"זמנים מודרניים" ש־לו "מדבר" אל השכל, הרי "אורות הכרך" נוגע ללב. הר־פק, נכתב, בוים, שוחק על־ידי צ׳ארלי צ׳אפלין, אשר גם כתב את המוסיקה ואף ערך את הסרט. ב"אורות הכרך" הגיע לשיא כושר־היוצר.

באתכם מאולם הקולנוע, אינכם צריכים להתבייש למחות דמעה מ־עיניכם. שכן, גם אלברט איינשטיין המנוח עשה זאת בזמנו. ואילו אלכ־סנדר וולקוט, מן השנונים שבאותו־קולמוס בימינו, ראה ב"אורות הכרך" "נסיון מהנה ביותר, עם השחקן ה־טוב ביותר של זמננו" והוא הוסיף: "מעולם לא חשבתי על צ׳אפלין כ־דמות משעשעת... על־כל־פנים לא כדמות שמטרתה העיקרית היא ה־שעשוע" (היתכן, שגם וולקוט עצמו מחה דמעה בחשאי?).

מעולם לא התמזל מזלי לפגוש את צ׳אפלין — אם כי עשיתי כל המאמ־צים לפגשו. למרבה המזל, צ׳אפלין השיב על כל השאלות שהייתי מציג לפניו (לוא נפגשנו), בביוגראפיה שלו.

ב"קומדיית הסלאפסטיק" — הוא כתב — כמעט שלא ניכרה עבודת־מוח של הקומיקאי. רק האינסטינקט שלו, ששאף למזון, לחמימות, לקו־רת־גג".

ב"אורות הכרך" העשיר צ׳אפלין את הרגש בגישה ריאליסטית — שלפיה, שום נערה יפה לא תתאהב ב"פרחח" נודד. לפיכך חייבת הנערה (וירג׳יניה צ׳ריל) להיות עיוורת! הנערה, שחשבה כי צ׳ארלי הוא מי־ליונר טוב־לב, מכירה את קולו; נוגעת בזרועו.

"את יכולה לראות?" שואל צ׳אר־לי.

"כן. אני יכולה לראות" משיבה הנערה.

החיוך המבוייש, הנבוך, המעורר רחמים של צ׳ארלי, הוא הדוחף את־כם ליטול המטפחת ולמחות דמעה (צ׳ארלי צילם סצינה זו חמש פע־מים, כדי להשיג את האפקט הזה ולהגיע לשלמות. הפקת הסרט כולו נמשכה יותר משנה!!!).

אושר — רק בטעות?

צ׳ארלי — וזה, אולי, הרעיון ה־מרכזי של "אורות הכרך" — יכול להיות מאושר רק "בטעות" — ורק לזמן קצר בלבד. המיליונר (הארי מאיירס) מתיידד עם צ׳ארלי, בהיותו שיכור. בהיותו פיכח — הוא מצווה על משרתו להשליך את צ׳ארלי מ־ביתו. הנערה אוהבת את צ׳ארלי — כל עוד היא חושבת שהוא מיליונר צעיר ויפה תואר... וכל עוד היא אינה מסוגלת לראות.

למן התמונה הראשונה, שבה ישן צ׳אפלין "בזרועותיה" של אנדרטה המסכלת את "השגשוג והשלום" (ה־סרט הופק בימי השפל הגדול, כאשר קלגסיו של מוסוליני כבשו את חבש והיטלר חימש את הוורמאכט, לק־ראת כיבוש העולם) ועד לתמונה ה־אחרונה, צ׳ארלי הוא "האיש מב־חוץ", האנארכיסט ההיכן — המנ־הל מאבק בלתי־פוסק: באנשי ה־משטרה, במנהלי מפעלים; בסופ־רים; בשתדנים; במשרתים וכיו"ב. שהרי צ׳אפלין ידע היטב, כי הקונ־פליקט הוא לב־ליבה של הקומדיה. התבולותיו?

צ׳אפלין מסוגל לחזור על כל תנו־בולה פעמיים ואפילו שלוש פעמים (למשל, תמונת המיליונר השיכור ה־מנסה להפיל עצמו למים, כן, להוד־אבר) ובכל פעם, התמונה יותר מצ־חיקה מקודמתה. בעיקר הוא מפנה את חיציו נגד היוהרה, הטמטום, ה־עמדת־הפנים (אפילו שלו עצמו, ב־נסותו להתחזות כג׳נטלמן עשיר, מכובד). "הבל הבלים, הכל הבל": הייתכן שזו הסיבה העיקרית שבגללה הפיק צ׳אפלין את הקומדיות שלו? אולי כדי לעשות את ה"הבל" גמבל יותר?

צ׳ארלי צ׳אפלין והמוכרת־הפרחים וירג׳יניה צ׳ריל

הארץ ממליץ

● קולנוע

תל־אביב

הארי המזהם חוזר (אסתר), במ־דור הראשון (בן יהודה), הבלונדיני עם הנעל השחורה (גורדון), פיס ו־טילי (גת), הגשר על נהר קוואי (דקל), אורות הכרך (לימור), בננות (סטודיו), בודדה באפלה (סינמה 1), אהבת החיים (פאר), משחק המינים (צפון), הטנגו האחרון (רמת אביב).

ירושלים

איזה מין עתרת (אוריון), בחזרה למערב (הבירה), פרנזי (סמדר), צ׳ארלי ואריק (עדן), הלידי שרה בלוו (רון).

חיפה

הלידי שרה בלוו (אורלי), הארי המזהם חוזר (אמפיתאטרון), ליידי קארולין לאמב (חן), הבריחה (עמ־מי), סקורפיו (פאר). אני אוהב את גרושתי (שבים), הדיקוק (ניצן).

● רדיו

פרשת היחיד (גלי צה"ל, הערב, שעה 20.05) עם יו"ר הנהלת ה־סוכנות, אריה דולצין.

קונצרט ליל־שבת (רשת א׳, ה־ערב, שעה 21.05) מיצירות באכסט־הודי, באך, ברוקנר, מוצארט.

מוזה קרוז לפסנתר (רשת ב׳, הערב, שעה 22.05) שירים וסיפו־רים מאמריקה הלטינית בפי שלו־מית ואביגדור בריג.

פיפורדיו (רשת א׳, הערב, שעה 23.25) "המלבושי" מאת ש"י עגנון. קריאה: שוגניה שמחוני. הביא ל־שידור: נסים קמחי.

אש בסיני (רשת א׳, שבת, שעה 12.05) תפרדה אוטנטית מלחמת ה־גדוד הירושלמי במפזר התעלה, ב־מלחמת יום הכיפורים.

עומדים אנו במשמרת (רשת ב׳, שבת, שעה 18.05) שירי מגן זמרי שליוו את היישוב בארץ במשך ה־שנים.

דיוקן (גלי צה"ל, שבת, שעה 18.05) פנחס רוטנברג — המהפכן המייסד.

● טלוויזיה

אנו אנשי הצי (הערב, שעה 21.10) קורותיה של משחתת אנגלית במל־חמת העולם השניה. נואל קווארד מפיק, משחק בתפקיד הראשי, מל־חין ושותף לבימוי עם דיוויד לין.

הלום שהנגשם (שבת, שעה 21.10) סרט דוקומנטארי על הנסיעות לה־גיע לאזור הקוטב הקנדי.

ספורט

בעריכת יחיאל ארזי

תל־אביב נגד פתח־תקוה בהצגה כפולה בבלומפילד

בית־ר ירושלים בנתניה ✶ נסיון התאוששות של מכבי חיפה נגד הכח ✶ יפו מול בית־ר ת־א

ליגה לאומית

מאת סופר "ספורט הארץ"

שום מיפנה מרחיק לכת לא צפוי לכאורה בפיסגה, במחזור ה־17 של הליגה הלאומית לכדורגל, בעיקר בג־לל משחקי הבית של שלוש הקבוצות הראשונות — אבל קשה להניח כי הכל "יעבור חלק", ומכל מקום נר־אה כי לפחות התחרות תספק את מיכסת המתח של השבת.

מכבי נתניה שוב יופיע במגרשו הביתי, כשהוא מלקק את פצעיו, ו־נדמה שיש לו סיכויים טובים לשמור על היתרון בן 4 הנקודות במפגש עם בית"ר ירושלים. אולם המתח ו־הקושי, המלווים באורח טבעי כל מר־ליך, והעובדה שהירושלמים התאוש־שו באחרונה ועלו למקום השמיני — עשויים לאזן במקצת את יחסי ה־כוחות.

כפר־סבא מצפה

מכת פציעות הקשה מאד גם על מכבי תל־אביב, שהתרחק באחרונה מהפיסגה בשל הרכב חסר. מחר, עם שובם הצפוי של כוכבי ההתקפה בר־נור ופרץ, יהיה על התל־אביבים לב־לות יותר מחוץ נגד מכבי פתח תקוה (ב־1 בבלומפילד) כדי שלא לאבד גם את המקום השני. לאפשרות כזו הצפה בעיקר כפר־סבא, הצמודה ל־מכבי תל־אביב, אשר תארח מחר את הפועל חדרה וקרוב לוודאי תנצל את ביתיותה לצבירת עוד שתי נקו־דות חיוניות.

מכבי חיפה השלים, לכאורה, עם השתתפותו במבחני סוף העונה — בשל פיגור בן 3 נקודות בתחתית ו־חולשה ממושכת. עם זאת, אין להניח כי הכל אבוד לגביו, ומי שיחוש בזה מחר יהיה הכח רמת־גן, שיתא־רח מחר אצל החיפאים עודם שוא־פים להפתיע. מאמץ מוגבר יעשה גם הפועל ירושלים, המצוי במקום ה־15, בלי לגלות לפי שעה שום סימני התאוששות. המשחק הביתי בקטמון נגד בני־יהודה הוא אתגר לירושל־מים, אך היריב השאפתן לא יוותר בקל, ולא מן הנמנע שישיג תיקו.

משימה קשה

הפועל תל־אביב שבר בשבת שעב־רה את הקרח, בנצחון ראשון אחרי עשרה מחזורים, שוודאי יתן מחר אותותיו במשחק המרכזי בבלומפילד (ב־3) נגד הפועל פתח־תקוה. התל־אביבים, עם רתי קלדרון, משוכנעים כי הם ראויים ליותר מהמקום ה־14. אולם הפעם לא תהיה זו משימה קלה נגד יריב שלא נוצח בשבעה משח־קים רצופים. המיפגש ישלים התמו־דדות כפולה בין נציגות תל־אביב ופתח־תקוה.

נסיגתו הפתאומית של הפועל חיפה מהצמרת למקום התשיעי, במספר שערי החובה הרב ביותר בליגה (25), תדרבן את הפועל באר־שבע לנצחון ביתי ואולי גם להיחלצות מהמקום ה־13 המעיק. אם לא כן, עלולה באר שבע למצוא את עצמה במצב ביש.

המשחק השמיני איננו בעל משמ־עות מידית לגבי הדירוג, אבל אין ספק כי יהיה אחד המרתקים ביותר, בגלל קירבתם של בית"ר תל־אביב ומכבי יפו במקומות ה־5—6. יפו ביתית, אך העובדה שתארח את בית"ר (עם רומנו) בפתח־תקוה תקל על היריב, שהופיע תקופה ארוכה באיצטדיון זה.

טבלת הליגה הלאומית

.1	מכבי נתניה	16	6—20	24
.2	מכבי ת"א	16	11—22	20
.3	הפועל כ"ס	16	10—17	20
.4	הפועל פ"ת	16	12—18	18
.5	בית"ר ת"א	16	16—17	18
.6	מכבי יפו	16	10—12	17
.7	בני יהודה	16	11—12	17
.8	בית"ר י־ם	16	16—14	17
.9	הפועל חיפה	16	25—18	17
.10	מכבי פ"ת	16	17—14	16
.11	הכח ר"ג	16	17—16	15
.12	הפועל חדרה	16	14—10	14
.13	הפועל ב"ש	16	16—14	13
.14	הפועל ת"א	16	15—11	11
.15	הפועל י־ם	16	16—7	11
.16	מכבי חיפה	16	22—13	8

מנחם הלר (מימין), חבר הנהלת הוועד האולימפי ויו"ר הנהלת ההתאחדות לכדורגל, מקבל בטהראן מידי הנסיך גולאם ראזה פאהלווי, נשיא משחקי עמי אסיה, את ההזמנה הרשמית למשחקים. ההזמנה נמסרה השבוע במעמד נציגי בית המלכות האיראני ל־22 נציגי מדינות. בעדרו הנציגים ממונגוליה, מהונג־קונג, מקמבודיה ומדרום־וייטנאם. כל נציג לווה לקבלת ההזמנה על־ידי שתי נערות איראניות שהופיעו בתלבושת לאומית.

שעריים תנסה בבית־שמש לשמור על יתרון 6 הנקודות

מיפגשים ביתיים להפועל טבריה ולשמשון

ליגה א׳

מאת סופר "ספורט הארץ"

שלושה מארבעת המובילים בשני מחוזותיה של ליגה א׳ — צפון ו־דרום — ייהנו מחר מעדיפות קלה בשל העובדה, כי יארחו במגרשן את יריבותיהן, אולי במגמה לשמור על סטאטוס קוו למחזור נוסף.

המוביל הדרומי, מכבי שעריים, הנהנה מיתרון לא־מבוטל של 6 נקו־דות יהיה היחיד מחבורת הצמרת שיצא למיפגש־חוץ ויתארח אצל ק־בוצת מרכז־הטבלה הפועל בית־שמש, שלא תוכל לטלטל את אור־חיה מכיסאם בראש הטבלה. אלא שהפועל יהוד, השני בדירוג, ינסה לגבור בביתו על הפועל אשדוד ב־תקוה ששעריים תשמיט נקודה, ו־אולי אף יותר, בבית־שמש.

במחוז הצפון יארח הפועל טבר־יה, הנהנה מיתרון 3 נקודות בפיס־גה, את הפועל קרית־אתא ואילו ה־שני בדירוג, שמשון תל־אביב, יא־רח את בית"ר נתניה כמובן בתקוה גלויה להקטין את הפער בינו ל־בין המוביל.

● משחקי מחוז הדרום: הפועל מרמורק — הפועל בת־ים, הפועל חולון — מכבי רמת־עמידר, הפועל דימונה — הפועל באר־יעקב, נס־ציונה — הפועל רמלה, בית"ר רמ־לה — הפועל ראשון־לציון, הפועל לוד — מכבי חולון.

טבלת המחוז הדרומי

.1	מכבי שעריים	16	13—33	28
.2	הפועל יהוד	16	22—37	22
.3	הפועל מרמורק	16	18—31	21
.4	הפועל חולון	16	14—22	19
.5	באר־יעקב	16	23—25	19
.6	הפועל לוד	16	27—25	17
.7	נס־ציונה	16	15—16	15
.8	בית שמש	16	25—25	15
.9	הפועל רמלה	16	20—15	15
.10	ראשון־לציון	16	24—15	15
.11	בית"ר רמלה	16	22—18	14
.12	הפועל אשדוד	16	22—15	13
.13	רמת־עמידר	16	17—16	12
.14	הפועל בת־ים	16	23—11	11
.15	הפועל דימונה	16	19—11	10
.16	מכבי חולון	16	21—10	10

● משחקי מחוז הצפון: הפועל צפת — הפועל עכו, הפועל רמת־גן — הפועל מגדל־העמק, בני־נצרת — הפועל סירת־הכרמל, הפועל קרית־שמונה — מכבי הרצליה, ה־פועל נהריה — הפועל נתניה, ה־פועל הרצליה — הפועל נחליאל.

טבלת המחוז הצפוני

.1	הפועל טבריה	16	8—21	26
.2	שמשון ת"א	16	11—35	23
.3	הפועל עכו	16	9—29	23
.4	הפועל ר"ג	16	10—22	21
.5	בית"ר נתניה	16	11—19	21
.—	סירת הכרמל	16	14—22	21
.7	הפועל צפת	16	21—27	20
.8	הפועל נהריה	16	28—19	14
.9	קרית־אתא	16	16—23	13
.10	הפועל נתניה	16	19—17	13
.11	הפועל נחליאל	16	19—15	13
.12	בני־נצרת	16	20—14	13
.13	הפועל הרצליה	16	20—11	11
.14	מכבי הרצליה	16	28—12	9
.15	מגדל העמק	16	47—10	9
.16	קרית־שמונה	16	30—15	6

הערב 5 משחקי המחזור השלישי

בליגה הלאומית

כדורסל

מאת סופר "ספורט הארץ"

רק חמישה משחקים יהיו הערב ב־מחזור השלישי של הליגה הלאומית בכדורסל. המשחק המרכזי של ה־מחזור בין מכבי רמת־גן להפועל תל־אביב היה אמש. במוקד משחקי הערב יהיה המאבק בגבת בין בית"ר ירושלים להפועל גבת/יגור.

האלוף מכבי תל־אביב יארח ביד־אליהו את הפועל גיר־דוד/בית־אלפא. בחיפה יתכודדו הפועל מגידו והפועל חיפה. הפועל רמת־גן שניצח לפני שבוע את בית"ר ירושלים ב־בירה, יארח במגרשו את הפועל גב־עת־ברנר/נען ובבירה יפגשו הפועל ירושלים והפועל קרית־חיים.

מע. גרמניה — אנגליה 1:3

בילפלד, 14 (יה"פ). במשחק בינ־ארצי בכדורגל לנבחרות זוטרות, גברה כאן מערב־גרמניה על אנגליה 1:3, בגביע אירופה לכדורגלנים חו־בבים.

אליפות מירוצי שדה

האליפות ה־13 של ישראל במי־רוצי שדה תהיה מחר. התחרויות יחלו בשעה 10 בבוקר, דרומית ל־איצטדיון האתלטיקה של מכון וינ־גייט.

התעמלות

תחרות הגמר בהתעמלות בין גב־רות קלן וישראל תהיה היום החל משעה 6.30 בערב בבית ברנר ב־תל־אביב.

טניס שולחן

המחזורים 4 — 6 בליגה האישית לנוער בטניס־שולחן יהיו מחר, החל מ־9.30 בבוקר, באולם מכבי בנו־רוז־יעקב.

מילאן — פ.א.או.ק 0:3

מילאנו, 14 (עי"ר). במשחק הרא־שון בגביע־אירופה למחזיקות גביע בכדורגל שהיה כאן גברה מחזיקת הגביע קבוצת א.ק. מילאן על פ.א. או.ק. סאלוניקי 0:3 (0:2). ביגון (12), באנאטי (37) וקיאורוגי (87), הבקיעו את השערים.

קליעה

תחרות פתוחה ברובה אויר אולימ־פי, לקלעי הסגל הלאומי של ישראל ולקלעים בדרגה א׳, תהיה מחר ב־מיטווח הפועל תל־אביב ע"ש קצין הצנחנים אלישע בן־יהודה. תחילת התחרות ב־9 בבוקר.

בליגה האנגלית:

ליברפול — לידס במיפגש הצמרת

לונדון, 14 (עי"ר). המשחק הגדול המסקרן של השבת בליגה האנגלית בכדורגל, יהיה במגרשה של ליבר־פול, בין שתי הראשונות בטבלה, לידס וליברפול.

לידס מקדימה בשמונה נקודות את ליברפול, אך לה שני משחקים יו־תר. למשחק זה חשיבות רבה שכן לליברפול חוזרת לתואר הכפול, ואילו לידס תנסה לא להשמיט גם הפעם את תואר האליפות.

המשחקים האחרים: בירמינגהאם (20) — מנצ׳סטר־יונייטד (21), בר־נלי (8) — אברטון (6), צ׳לסי (12) — ניוקאסל (9), איפסוויץ׳ (4) — ארסנל (18), לסטר (7) — דרבי (3), מנצ׳סטר־סיטי (10) — שפילד יונייטד (13), קווינס־פארק־ריינג׳רס (5) — וולבס (14), סטוק (16) — סאות׳המפטון (19), טוטנהאם (15) — נוריץ׳ (22), ווסטהאם (17) — קובנטרי (11).

מז. גרמניה — בלגיה 1:0

מזרח־ברלין, 14 (עי"ר). שער כבש שפריידר בדקה ה־80, הע־נצחון לנבחרת הכדורגל של מז־רח גרמניה על נבחרת בלגיה 0:1. אלף צופים חזו במשחק המבחן נוסף של הנבחרת המזרח־גרמנית המתכוננת להופעתה בגמר הג־ביע העולמי.

היה זה השער הראשון שספגה נבחרת הבלגית, לאחר שש מ־שחקים בשלב המוקדם של הגביע עולמי, כשבאונה היה 0:12.

מירוץ אופניים

מירוץ אופניים, בהשתתפות 35 רוכבים, יהיה מחר במסלול כב־יש החוף, ג׳וליס, צומת רם, נחשון, לה. הזינוק ב־7 בבוקר בקלו־ה־12 בצומת משטר השבעה.

כדורמים

תחרויות הגמר של משחקי החורף בכדורמים, לגילאי 16, מחר משעה 10 בבוקר בבריכת השחיה של מכון וינגייט. המשח־אס"א ירושלים — הפועל רמות־השבים, הפועל בת־ים — ה־אפיקים, הפועל בת־ים — ה־רמות־השבים, הפועל אפיקים — אס"א ירושלים.

הימים הללו

— אני ? מושפעת מדיין ?!

ארנון קפלן
תל־אביב
יהודית מלר
בית השיטה
נשואים
10.3.74

גיא, דן ואורן
מאושרים להודיע על הולדת
אחותם
בת
לחיה ואהרן הלפרט
ב"ח אסותא, כ׳ באדר תשל"ד, 14.3.74

רוני ומאיר יודסין
חובקים בת
נכדה:
ללאה ואדי צוקר
בקי ויוסף יודסין
אסותא, 12.3.74

ליו"ר הועד המקומי
ד"ר קוהנן ורעיתו עליזה
ברכנות לבביות לנשואי הבת
זיוה עב"ל
חופית הועד והתושבים

לחברת מטענים בע"מ
מיטב ברכותינו
במלאת לכם עשור שנים
עלו והצליחו!!
עדיאב בע"מ
סוכנות לבטוח

לחברת מטענים
ציבור החברים והעובדים
במלאת 10 שנים לקיומה של מטענים
מיטב הברכות וההצלחה על אף הכל
תמר ויצחק אלקיים

ב"ה
לר׳ אברהם רוטר
גבאי בית הכנסת ומגיד שעור
ברכות מקרב לב
ליום הגיעך לשיבה
בעזרת ה׳ עד מאה ועשרים.
מתפללי בית כנסת יקנעם מושבה

לרואה־חשבון
נחום פריידקס
עם היבחרך לתפקיד
נשיא לשכת רואי חשבון
מיטב הברכות
שרה ויצחק רעם

מלון סמואל
רחוב טרומפלדור 1, ת"א
סדר פסח מסורתי
יערך במלוננו בכבל שנה
בנצוח החזן: מיכאל בר־און
מיטב המאכלים ממטבחנו המשובח
להזמנת מקומות: טלפון 59241 או לפנות אישית במקום

חזרנו למסלול
ואנו שוב לשרותכם!!
בקבלת הזמנות לארגון מסיבות, חתונות ואירועים חברתיים
בגן הנפלא שלנו, או בכל מקום לפי דרישתכם.
קפה מסעדה "גינתי"
כפר שמריהו דרך השדות 32 טלפון 937950
פרטי: 984898.
מומחיות המסעדה FONDUE BOURGUIGNONNE
פתוח משעה 5.00 אחה"צ פרט לימי שישי.
כשר למהדרין

למכירה
דוד קיטור
תוצרת המלחים, כולל כל ציוד ההפעלה (מערכת חשמל, היזנה, דלק, ארובה וכו׳) במצב עבודה, שטח הסקה 8 אטמוספירות.
לפנות לגבי כיטיל, יפאורה בע"מ רחובות טלפון 957151.

מרץ באילת
במלון היפה והחדיש [עם חוף צמוד]
סט. טרופז
פנסיון מלא ב־70 ל"י ליום
כולל כל המיסים וכל הארוחות
* ארוחות צהרים חלבית במרפסת ליד שפת הים.
* מיטה עבור ילד בחדר הורים חינם.
הזמנת מקומות בטלפון
ת"א: 50393
אילת: 3977-6
ואצל כל סוכני הנסיעות בארץ.

קופל נהיגה עצמית בע"מ
משרד ראשי: רח׳ הירקון 252, ת"א
טלפונים: 452111, 443168, 448968
מודיע על
מכירת מכוניות
שנת ייצור 1972
פיאט 124 רגיל
רנו 16 רגיל
רנו 16 אוטומטי
ווקסהול ויוה
ווקסהול ויקטור סטיישן
פורד אסקורט מודל 1973
בדבר פרטים נוספים נא לפנות טלפונית למתי.
אפשר לראות את המכוניות בחניון ככר דיזנגוף, מרתף 1, אצל משה.